Mircea Constantinescu

Orașul de la parter

EDITURA BIBLIOTECA BUCUREȘTILOR

www.dacoromanica.ro

MIRCEA CONSTANTINESCU

ORAŞUL DE LA PARTER

www.dacoromanica.ro

Tehnoredactare computerizată:
Cezar-Octavian Diță

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

CONSTANTINESCU, MIRCEA
Orașul de la parter / Mircea Constantinescu. -
București : Biblioteca Bucureștilor, 2009
ISBN 978-973-8369-39-9

821.135.1-31

www.dacoromanica.ro

MIRCEA CONSTANTINESCU

ORAŞUL DE LA PARTER

Editura Biblioteca Bucureştilor
Bucureşti – 2009

www.dacoromanica.ro

Coperta I – *Bucureşti, Pasajul Vilacros*
(sfârşitul secolului al XIX-lea)

Coperta IV – *Bucureşti, Corpul de Gardă al Palatului Regal*
(sfârşitul secolului al XIX-lea)

www.dacoromanica.ro

Propunere de prefață

Bucureștii văzuți *de sus* – miezul unei obsesii juvenile, care însă nu m-a părăsit niciun moment până astăzi. Primii 18 ani i-am locuit numai la parter, pe pământ, cum se spune. Ulterior, până la 25 de ani – la etajul întâi al unui căsoi depravat, cu un singur cat. Doar din camera pentagonală, de la stradă (aceasta da direct în bulevardul Castanilor/Ardealului/Petru Groza/Eroilor sanitari) puteam să-mi plimb, visător, privirea peste trecători, în majoritate studenți medicinişti. Brusc, spre 26 de ani, aproape de terminarea vieții mele de ucenic universitar, m-a cocoțat destinul la etajul al zecilea al unui bloc turn. Cartierul Drumul Taberei, pe-atunci, avea plămânii necontaminați de nicotina groasă a unei betoniere din vecinătatea Tricodavei sau de vacarmul prăfos al unor noi construcții, aşa-zisele plombe. Priveam nesățios peste cuşmele verzi al copacilor, peste terasele înțepate de antene TV, zăream chiar şi bazinele ştrandului de cartier unde, sub canicule de Bărăgan afurisit, mă avântam fie şi la cele mai matinale ceasuri savurînd solitudini de apă curată, intens-albastră. Următorii şapte ani, voința de schimbare s-a tradus şi prin poposirea diurnă/nocturnă pe-un larg balcon ce-mi permitea, la o mescioară confortabilă, lecturi, partide de poker sau remi, chiar potolirea circumstanțială a bufeurilor de scriitor activ; numai că balconul adăsta doar la etajul

www.dacoromanica.ro

al doilea al unui bloc-peliculă ce flanca unul dintre obrajii Pieței Kogălniceanu și era orientat spre Cișmigiu, grădina fiindu-mi totuși interzisă de fațadele câtorva construcții mici-mari, asezonate cu pomi fructiferi și arbori semeți-longevivi. Ulterior, măcinat de cascada dorinței de spațiu lărgit, mi-am instalat cortul la ultimul etaj, al șaptelea, al unei clădiri vanitoase, situată cumva peste drum de Casa Poporului, apoi Parlamentul României. Din cele patru demi-balcoane de-aici reușesc să descifrez, în zare, câteva dintre turnurile urbei, de la clădirile orașului vechi, dimprejurul Filaretului și Mausoleului comunist, până la Ministerul Apărării, Spitalului Universitar, teatrului Bulandra, Televiziunii publice, hiperclădirilor neromânești de peste drum de Guvern ș.a.m.d. Mă rog, tot e ceva. Mai ales că în zilele senine, când azurul injectează serafic retinele, reușesc să amplific serios numărul reperelor recognoscibile – și asta, fără sprijinul binoclului meu C.P. Coerz-Berlin, la care apelez doar pentru detalii. (Fiind, aici, vorba doar despre Bucureștii natali, nu voi mai menționa emoțiile ieșite din comun – poate și unde mă simt un citadin înrăit – resimțite ori de câte ori am avut prilejul să-mi beau tutunul și să-mi fumez cafeaua sau berea proptit comod prin balcoanele unor cabane ridicate în Carpați și Alpi... Priveliștile, în acele locuri, îmi captau, îmi magnetizau privirile și minute strălungi cred că semănam cu un autist, incapabil de reacții adecvate vieții curgătoare). O bunăstare medie, o statură medie, un succes social mediu – sau, *doar* o nevoie intimă, nesocializată și profund colcăitoare, de spațiu, de dimensiuni vaste, de deschideri-spre-zare – mă cotropesc și în prezent, probabil că voi muri înveșmântat în giulgiul acestora. Ridicol și măreț, deopotrivă. Dar nu-mi pasă cum sună eticheta...

Atunci – de unde până unde... *orașul de la parter?!*... Sintagma subliniată a izvorât dintr-o inspirație de moment, la începutul anilor '90 din evul defunct, când mi s-a oferit șansa

www.dacoromanica.ro

ca, în calitate de jurnalist ocazional, să produc microreportaje, eventual *cu cârlig* publicitar. Câteva luni, astfel "promovat", eu, cel care pusesem cărămidă peste cărămidă tot migălind niște București subiectivi și răspândiți, nu fără succes, pe autostrada a circa o mie de pagini de carte, am scormonit împrejurări și clipe semnificative, toate găzduite sub acel-acest titlu improvizat. Erau anii, mai exact lunile când îmi nevoiam franzela cotidiană migălind povestioare și anecdote, nu fără efortul deplasărilor hurducate, aleatoare, fatal obositoare.

Bucureștii de sus, Bucureștii de la parter sunt două orașe diferite, natural. Ocazia îmi permite să-mi amintesc de-un album de picturi comentate savant, editat de francezi prin anii '60, "Les toits" (Acoperișurile; aproximez titlul par coeur). Cartea aceea mi-a întărit și diversificat convingerea că merita din plin să (tot) privesc *de sus* și orașul meu de baștină, altminteri cel mai aglomerat din sud-estul european. Care, azi, pe buzele mileniului al treilea, mi se pare prea lățit, prea numeros, prea mitocănizat și prea (obraznic) contrastant pentru mersul meu pedestru, debilizat de povara vârstei, printre cele aproape trei milioane de conorășeni; ceea ce nu înseamnă că sunt cu totul absent de la migrația tălpilor de colo-colo... De-aceea mă fascinează să recuperez **parterul** unor București care **nu mai sunt**. O voi (re)face după puteri, după preferințe, după circumstanțele ajutătoare ori doar întâmplătoare. Probabil că voi pendula continuu între mituri, legende, eresuri, prejudecăți, consemnări sau știri date ca exacte, fotografii și ilustrații de gazetă și eșantioane monetare și ilustrate colorate și barochismul eclectic al *picturilor* vopsite și scrise și cinematografiate, toate debitoare unei cetăți azi vizibilă doar prin puține repere doveditoare, palpabile.

Prin urmare, bucureștenii așa cum **nu mai sunt** – văzuți de ochiul meu în filigran, în palimpsest, dar și în *documentele* unei epoci revolute și revoltător de *asemănătoare*. Când presbită, când mioapă, când focalizată firesc, privirea mea,

www.dacoromanica.ro

–, singulară permanent şi decupată statornic împrejurul grămezilor de cuvinte şi emoţii ce se cer eliberate din atelaj.

Renovările, recondiționările, demolările, metastazele unui eclectism ambiental devorator, toate reciclează permanent un areal locuit de aceiaşi, şi mereu alţii, autohtoni şi alohtoni (aceştia din urmă spornic aventuraţi acum şapte-opt decenii, pe când leul săruta pe buze dolarul iar francul, alături, lăcrima invidios...). Ambiţul istoric actual al câtorva familii boiereşti dăinuitoare e doar o luntre din coajă de nucă, plutitoare într-un iaz unde Istoria a deversat apă de izvor, agheasmă translucidă, apă năclăită de noxe scatologice, apă mocirloasă, apă cafenie ca de terme publice destinate bovinelor sacre. A presăra, în suspendări de lotus sau nufăr, petale de trandafir, de rozmarin, de mușcate, de panseluțe, de busuioc peste aceste obârşii complicate (ne)voit este a transfera studierea arhivelor într-o terapie de şoc, căreia, personal nu-i sunt, nu mă invit a-i fi pacient. Scriitorul, cred, **nu** se revendică **istoric** decât între exact limitele care-i permit şi cronicarului să se revendice drept **scriitor.** Desigur, amestecurile sau colajul atribuţiilor formale poate fi – şi cu adevărat este – benefic în ordinea culturii (locale, naţionale, universale). Tocmai pe aşa ceva am mizat, încă din anii '70, de când tot apreciez Bucureştii ca sălaşul aproape tuturor izbânzilor şi eşecurilor personale. Când şi când, *cronicarul* s-a lăsat ademenit a folosi vorbe şi flexiuni şlefuite de vreme, cum de torentele sclipitoare montane sunt şlefuite pietrele în dosul cărora se ascund păstrăvii cei vii, cei muţi, cei gustoşi.

Astfel, **oraşul de la parter** dese(m)nează o pecete a modestiei de abordare a unui subiect compozit, diafan, suveran. Pe de altă parte, sunt convins că prefectura artistică a oraşului n-a dus, nu va duce niciodată lipsă de contracandidaţi la jilţul său, între care, cu orgoliu licenţiat, mi-am strecurat şi eu codul numeric personal. Nicicând nu i-am uitat (= omis) pe amatorii de tiribombe, de barbut, de arşice, de dueluri, de

www.dacoromanica.ro

asfinţituri, de amoruri, de călușei, de obor, de meterhanea şi caterincă, doar că nu numai aceştia, slavă Domnului, sigilează moravurile şi năravurile unei Capitale europene... Sigiliul acesteia e zugrăvit în tonuri simbolice de artizanii cuvântului, ai documentului, ai echerului, ai daltei, ai cărămizilor şi olanelor unei civilizaţii post-bizantine, de periferie imperială dar nu minoră, dar nu insignifiantă, dar nu lipsită de originalitate. Pentru cei care scot limba să trezească la viaţă lipiciul etichetelor, cartea prezentă poate figura în sertarul lor strict sub pecetea de ***antropologie lirică a Bucureştilor.*** Dacă-i mult, dacă-i puţin, dacă-i nemaivăzut, dacă-i banal, nu autorul decide – el a decis atunci când s-a căsătorit cu acest subiect: îndemult, când a răcnit sfios ***Da*** dinaintea Divanului domnesc al strămoşilor.

Bucureşteanul este o specie rară de cetăţean. Bafta ghinionului său e să nu fie plăcut de mai toţi nebucureştenii. Cusurgiu ca puţini alţii. Bârfitor cât cuprinde. Palavragiu de Parlament şi de "una mică la varice". Chibiţ şi ţuţer înnăscut, dă sfaturi oricărei mutre scuipînd semințe. Înalţă şi coboară stelele sportului şi artei cum în copilărie manevra zmeiele fugărite de curentul maidanagiu de Colentina, de Rahova, de Chitila. Vede adesea stele verzi, stele pe epoleţii oficialilor, stelele strălucinde dintr-o cinzeacă. Stelele bolţii le lasă moftangiilor atinşi de libovnicie sau câte unui Rică Venturiano, "studinte-n Drept şi publicist". Trebăluitor printr-o urbe nu tocmai bătrână – dacă vă gândiţi la capitale precum Roma sau Atena sau Babilon – se ridică la grai şi gesticulaţie civică înţepat cu seringa unui orgoliu nemăsurat, pretins de apartenenţa lui la o cetate uriaşă, pentru alde românii europeneizaţi recent, o cetate numeric impozantă, fruntaşă în acest coltuc de Rai indecent, inclement. Când şurubăreşte, când visătoreşte, când se vără-n amoc sau amoruri, bucureşteanul îşi descântă liniile palmei căutîndu-şi antecedente astrale. Fie că şi le

www.dacoromanica.ro

găsește, fie că nu, dacă-i purtător legal de fustă se încumetă să se-ncreadă în gânguritul frenetic lacrimonios al ghicitoarelor de pol și sută, mai cu seamă-n gitane-n vârful limbii și-n cerul gurii lor bolborositoare, iar dacă-i purtător firesc de șalvari, bucureșteanul se cutează a se războ la crâșmă sau în taverne, curajul său începînd și terminîndu-se cu formula "fi-mi-ar norocu' să-mi fie!"... Viața indiferentă, crudă adicătelea, îl calcă pe bombeu ca pe oricare altul. Viața din pingele și cârnat și vin desfrunzit îi promite de azi pe mâine verzi și uscate. Zarul îi arată, rareori, șase-șase. Chinta regală nu-i iese decât o dată-n viață, și-atunci potul e nemernic de scăzut, ca obrazul unei ibovnice, țăndării ieri, părăsite azi de toți contribuabilii.

Totuși bucureșteanul ăsta naiv de parșiv, bașca vanitos și pârdalnic și cusurgiu, rezistă ibovnicei abandonate de teșchereaua pariorilor ambetați. Prin urmare și pe cale de consecință, bucureșteanul ăsta naiv își scrijelește pe tenul brăzdat de-un Bărăgan bezmeticos și-n cugetul efemer pângărit de bafta ghinioanelor ghiurghiuliile ideograme stoice. Astea l-au salvat de perși, de romani, de greci, de goți, de huni, de otomani, de germani, de ruși. De toți alogenii *antropofagi*. Căci Bucureștii nu au fost născuți abia pe timpii lui Țepeș cel dat dracului – atunci doar sunt consemnați pe hrisov –, nu, Bucureștii (evident, nu sub aspectul modern al urbanității) conviețuiesc din timpii turnirurile de care romane și ai luptelor de gladiatori; nu se numeau astfel, nu purtau nici un nume, precum un zeu al Tăcerii Istorice Inclemente. Dacă nu cumva sunt contemporani cu descălecatul unor Romulus și Remus. Platoșele și scuturile romane fură mai destoinice. Asta-i tot. (În cuvintele jurnalistice de azi, este ca și cum România s-ar compara cu forțele militare ale Puterilor Nucleare). De ce au rezistat obrazul și sufletul? Până când? Ce șmecherie cu ghivent sau care șoz au ocrotit urbea precum larii pe latinii habotnici?... Îndrăznesc o ipoteză-răspuns: pe bucureștean îl salvează, azi ca și alaltăieri și poimâine, dorul

www.dacoromanica.ro

de ducă. Cu un amendament priincios: dorul-de-ducă-de-acasă-până-la-crâşma-preferată, cu sau fără treabă, cu sau fără gologanii trebuincioşi, cu sau fără consoartă ori ibovnică, bucureşteanul l-a sfinţit cu acatiste şi pumni orali sfioşi sau convingători. El îşi face vânt sau se lasă purtat de crivăţul unui sânge izbăvitor: "sângele ursului", "doi ochi albaştri", "săniuţa", "vin de buturugă", "vin de surcele" etc., etc.

Bucureşteanul suferă adânc dacă nu are pe umerii cui să-şi reverse neodihna, ispitirile satanice ale unui spirit de gaşcă, volbura pornirilor colerice sau doar sentimentale. Crâşma i-apare drept sanctuarul unde se poate pocăi sau izbăvi de doruri şi păcate reale sau numai închipuite – paranoia nu-i meteahnă nouă, pornise cândva ca nălucire şi s-a spart în vrajba-cu-sine a poeţilor şi văcsuitorilor de microfon şi estradă – iar altarul ei, altarul e chiar tejgheaua sau mescioara închiriată cu ora, cu zbangul de scuipat în palma aldămaşului, închiriată şi cu deceniul, cu veacul şi închiloţată în muşama ordinară sau pânză de Damasc. Crâşmăriţa, musai femeie protuberantă, sultăneşte peste stabiliment. Ea se dă pe spate, poltronă dar şi gingaş de voitoare, călcată fiind de cocoşii agiei, ai lui Vodă Cuza, după ce funcţionarii publici ai lui Vodă Caragea spălaseră putina lăsînd plocon limbii curente epicenul Domniţa *Ralu,* cea mai pehlivană *'telectuală* din urbea moşită, chipurile, de-un cioban mioritic. Crâşmăriţa, cum spuneam, o ştie bucureşteanul că-i dârză-n ţâţe şi şolduri şi tuciurie în smocul smotocit doar de flăcăul făgăduit, făinoasă-n obraz şi zgomotoasă-n trup, şi că osteneşte, din zori până-n buricul nopţilor agitate dirijînd orga şi corul ministranţilor angajaţi întru credinţă şi fidelitate. Bucureşteanul, prin urmare, înţelege să absolve orele de curs, orele de seminar propuse de asemenea universităţi populare. Diplomele de absolvire nu sunt înrămate prin odăi, la loc de cinste, ci numai cinstite cum se cuvine: "Băiete, încă un rând" ori "Ţal, fă-mi întristarea, că mă grăbesc".

www.dacoromanica.ro

Cobzar de inimi trupeşe şi de trupuri inimoase, bucureşteanul de ieri, de azi se dă-n vânt şi se dă-n bărci după ocazii priincioase vanităţii sale petrecăreţe. Cu atât mai abitir cu cât, dacă n-a fost nebun cel care i-a sădit crâşma-n drum, a fost cu siguranţă un cineva atins de aripa zeului ce i-a ţinut calea cu locanta asta, cu locanta ailaltă, sorocită să-i desfete, să-i desfrâneze la maximum nu numai apetitul culinar sau cel iubăreţ, dar înseşi vigorile conservate ale sevei originare. Din străvechime până azi, Bucureştii se pregătesc de oaspeţi, fie mâncăcioşi, fie iubărind licori sfinte de sanctuar mănăstiresc. Iar dacă protopopii poftelor secularizate cutează să guste arome şi să adulmece prăjeli sau grătare cu mangal binevoit, cu-atât mai rău pentru sfinţitele dobitoace sacrificate în disprețul echilibrului ecologic. Se bea în draci, se bea în ciudă. Se mănâncă pe alese, se mănâncă pe apucate. Iureşul se stivuieşte singur. Unii petrec, alţii se lasă petrecuţi. Un alambic milionar picură stenic în pocalul nevoiaşului, în cupa din cristal grizonat a descurcăreţului. Liricoizii de halbă băştinaşă şi de porţelan marcat aiurea triumfă sonor. Cimbale ritmate şi acordeoane flămânde de lacrimi zumzăie până la sub-obrazul portofelului zemuit. E clipa când bucureşteanul se dă-n stambă, sau se dă-n Paşte. Divulgant. Pişicher. Poltron. Alambicat. *Poet.* Era singurul, bucureşteanul, care se pricepea, natural, să capitalizeze amocul şi bucuria ţanţoşă. Să le taie moţul. Să le tragă cuiul grenadelor fumigene. Lumea detot amestecată, de ieri, de mâine, prepară conchistadori buni la toate. Acum, crimele şi pedepsele sunt difuzate *armonios,* sunt pretutindare. Doar orgoliile unor sportivi mai clănţăne întru Bucureşti. "Arză-l focul, Bucureşti!" clama un Matei(u) Caragiale. Adică un amant al locantelor de lux epicurean şi de desfrâu mojic. Probabil, după Caragiale-Tatăl, singurul Fiu care nu şi-a făcut de ruşine sorgintea.

Printre senzaţiile de confort făgăduite de cartierul unde

www.dacoromanica.ro

locuiesc – oarecum peste drum de *plăcinta din marmură*, zisă și Palatul Parlamentului –, un loc fruntaș îl ocupă și aceea că descind, zilnic, pe-un trotuar foarte lat; sunt străzi principale prin orașele țării care i-ar râvni dimensiunile. De fapt, în realitate l-aș putea numi trotuar dublu, deoarece e mărginit de grădini sălbatice, ameliorate de cutezanța gospodărească a unor locatari, pe alocuri chiar mai spațioase decât trotuarul ca atare. Aceste grădini, în suișul vremii, s-au îmbogățit cu tufe florale, cu conifere de toate taliile, cu copaci vânjoși, cu puieți ce stau să treacă prin ritul inițierii în viața de adult. Sunt îndeobște bornate cu garduri minione, metalice, vopsite uniform. Când mezinul meu era de-o șcheoapă, trotuarul mi-a fost teren de joacă (fotbal, săniuș, tenis-fotbal, volei, itinerar securizat pentru mașinuța cu care se deplasa el spre invidia altora și pentru bicicletele consumate în sinusoide vijelioase și pentru rolele mereu schimbate...). Presupun că pe unii i-am deranjat cu impetuozitatea *sonoră* a desanturilor mele, altminteri nu tocmai dese. Aceștia, câteodată, reacționau în consecință. Pe de altă, parte, eu n-aveam câștig de cauză dacă aș fi reacționat în consecință atunci când: sirenele vaporoase ale alarmelor de turism trezeau (-trezesc) și morții, când scuterele și motocicletele confundau insistent trotuarul cu carosabilul, când chefliii de ambe sexe ne agresau fațada cu semințe, cu peturi, cu doze, cu pahare din plastic, cu prezervative, cu jeturi de urină nemairăbdată, cu oscioare răsfățate în pungi din plastic, cu mezeluri regurgitate, cu slipuri (femeiești) spongioase, cu mucuri de țigări, cu ambalaje din te miri ce obținute, dar punguite ca un scuipat glorios, cu rupturi din ziare/reviste, cu bilete Loto sau de pariuri, expirate, firește, cu *resturile* de la ospățul sibaritic al câinilor vagabonzi, ospăț pus la cale din filantropie de *chelnerii* sau *proprietarii* de restaurante ai cartierului, în fine, când pe cele șase benzi circulante ale bulevardului se înfruptau din văzduhul Capitalei mii de autoturisme sau autobuze sau dube,

www.dacoromanica.ro

toate deversîndu-şi energia sonoră şi dioxidică şi oral-umană (= înjurături, strigăte animalice, claxoane perfecte pentru compozitorii muzicii concrete...) peste timpanele, peste liniştea intimă, particulară şi garantată legal a conlocuitorilor zonei.

Parţial, respectiv cu chiu, cu vai, graţie unor măsuri edilitare, unor pedepse edilitare, câteva reproşuri pot sta, azi, în stand by. Frenezia motorizată a "orelor de vârf" s-a amplificat, totuşi. Bucureştii sunt striviţi de peste patru milioane de cauciucuri şi de peste un milion şi jumătate ţevi de eşapament. Mai mult, festivaluri ale berii, ale vinului, ale caşcavalului ciuruit de mitraliere, ale bradului de Crăciun, ale formulei trei de concurs auto, ale zilei Europei, ale zilei naţionale, ale retragerii lui Pavarotti sau Madonnei sau lui Fifty Cent sau lui Putin..., toate astea concură ca acest cartier rezidenţial din buricul urbei să devină una dintre cele mai ***poluate*** regiuni bucureştene. Mă gândesc că n-aş fi consemnat aceste "aspecte" – evidenţiate "artistic" prin romanele mele – dacă nu m-ar fi lăsat... pe spate, cum zic rromii din locuinţele dărăpănate părăsite de proprietarii lor septuagenari, **măsura** aprobată de primarul sectorului nostru, conform căreia lăudabilul meu trotuar a devenit, realmente peste noapte, şi un spaţiu-itinerar pentru biciclişti. Dungi groscioare şi paralele şi galben muştar, desene-simboluri ale ciclismului, săgeţi indicînd direcţia de înaintare, porţiuni zimţate cu un soi de cauciuc-smoală verde zgrunţuroasă, probabil pentru diminuarea avântului vitezomanilor. Acestea se continuă până dincolo de SRI şi Parchet şi Ministerul Comunicaţiilor. Adică chiar şi prin porţiunile deja arondate, de ani buni, de maşinile/limuzinele sus-puşilor neamului, care, hm, nu vor, să-şi cedeze dreptul primului sosit. Hazul ar fi doar unul tacit sau gratuit, dacă n-aş observa, zilnic, mărşăluind *motoare* Yamaha, Mitsubishi sau Honda pe acelaşi trotuar purtător de însemne divinatorii... pentru bicicliştii care,

www.dacoromanica.ro

oricum, fie deambulează pe trotuar în stil vechi, adică haotic, fie deambulează pe carosabil, în stil vechi, adică haotic. Cât despre producătorii de ATV-uri sau scutere, unii avîndu-şi reprezentanţe chiar pe... trotuarul cu pricina, n-am decât a le ura "succes în muncă!" Ecartamentul galben muştar, între timp, e scăldat continuu în urina şi zemuit de excrementele ciobăneştilor corciţi care ne apără de javrele altor cartiere...

Dacă n-aş fi păşit, repetat, prin ţări unde disciplina rutieră e sacrosanctă – inclusiv prin inscripţionări şi decrete şi amenzi riguroase, nu doar *simbolice* – poate că aş fi continuat să fac haz de necaz, cum îmi dictează arterele sangvine dâmboviţene. Acum – mi-e greu să mai admit inadmisibilul formalism fantezist al edililor celui mai impunător oraş sud-est european!...

Am locuit cândva în Cotroceni. Destulă vreme, ca să-mi îndrăgesc castanii seculari ce izbucneau din trotuarul, vai, mult mai îngust decât cel actual... Arborii, acolo, mărturiseau istorie, poate chiar Istoria... Teii şi plutele şi platanii şi brazii şi plopii din juru-mi, astăzi, mărturisesc pozne abracadabrante. Nu-mi doresc să-nchid ochii înainte de a cădea la pace cu *ordonanţele* unor edili care, în ceasul al doisprezecilea, vor afla că Bucureştii sunt – oh – capitala României. Dar, natural, pentru a cădea la pace va trebui să fiu sigur că aceşti edili chiar sunt... bucureşteni get-beget. Altminteri, iacă-tă!...

...Era spre coptul iernii, când gerul Bobotezei crapă pietrele, crapă şi împotrivirea nevestelor mofturoase şi ibovnicelor cu arţag!... Era spre Sfântul Ioan, acum vreo două secole pline, dar ce-or fi secolii-ăştia în suişul miliardar al vremurilor fără de capăt?!... Era pe când îşi ridicaseră pleoapa zorii zilei când, neaşteptat, scribii cetitori de slove şi scripcarii cetitori de note s-au bulucit să silabisească înscrisul gravat pe-o piatră de mormânt, încorporată în zidul dinspre miazănoapte al bisericii Sfeti Ilie de pe Podul Caliţii şi tare

www.dacoromanica.ro

s-or fi minunat dânșii aflînd că preotul Florea, dus între Cei Drepți, a lăsat zălog de moștenire cuvinte tainice precum cele din antichitatea răsăriteană a creștinismului: "M-am așezat în această biserică la leat 1805... până la leat 1836". Amanții graiului cronicăresc vor savura, deja salivează citind/ascultînd asemenea *spuneri*, cu-atât mai vârtos cu cât ei se prenumără printre puținii care cunosc că acel mare cutremur din 14 octombrie 1802 a zdruncinat din șezut și coapse biserica, "încât cu mare frică se mai adunau creștinii aici pentru rugăciune", cum glăsuie, mirean, pisania lăcașului sfânt. Un lăcaș ce coagula, acum două evuri "trecute fix", credincioși de toată mâna, respectiv și plăpumari, și pantofari, și dogari, și vărari, și tinichigii, și rotari..., mă rog, nomenclatorul cu ighemonicon al clipirii zurbatice a genelor *mahalagești*.

Estimp, purta pe lângă numele hramului și pe-acela al mahalalei Golescu, între coapsele căreia și fusese zămislită biserica. Pomelnicul ctitorilor ei, cel menționat la 1747, se autodenunță astfel: "Pomelnicul bisericii din mahalaua Golescu, hramul Sfeti Ilie". Evident că, mai spre decesul evului 18, mahalaua se va fi chemat Sfântul Ilie. Ce-i drept, și lui Dumnezeu Îi place, și drept e că biserica a vremuit un țâr de ani drept **Sfântul Ilie din Ulița Calicilor**, după cum suna ecusonul străzii până la barieră, de unde izvora Calea Craiovei. Normal, Ulița Calicilor își trage numele din macadamul zgrunțuros al sărăcimii – cei neajutorați de bobii șansei numindu-se pe-atunci *calici* sau *mișei*, "fie că aveau beteșuguri trupești, fie că erau oropsiți de soartă", cum mă dezmiardă cu exactități cronicarii secundei aceleia. Alde nepricopsiții își înghesuiau, la capătul uliței, pantomima și beteșugurile cerșind mila celor mai puțin uzurpați decât ei. Capătul uliței – adică podul de peste Dâmbovița cea slinoasă, cafenie ca mameloanele rudăreselor gureșe, din obrazul fostei Curți Domnești. După ce ulița a fost pavată cu bârne din lemn, cunoscătorii i-au zis Podul Calicilor, iar

www.dacoromanica.ro

bisericii – Sfântul Ilie de pe Podul Calicilor. Sau de pe "Podul Haidăm", în varianta turcească, fiind vorba de-un site vizitat de mulți kackeri șalvaragii ai Semilunei. Iată că, totuși, cei nu prea mulți dar cei de tot influenți cetățeni chivernisiți ori chiar bogătași adoptă numele, ștrengărit, de Podul Caliții, sub streașina unei pronunții grecești, acum, nume nimerit buzna, adicătelea frumos – azi i-am zice sexy – căci ***Calița*** erau strigate și proastele din vulg dar și boieroaicele de os. Nu altfel decât, în anii ăștia postrevoluționari, atâtea nounăscute au fost cădelnițate Anamaria sau Andreea, nume reușite atunci când se întrupează în fătuci cumsecade sau de-a dreptul merituoase. Calița, Calița – poate s-ar cuveni ca amorezații de slovă veche și cronică de cord albastru să-ți închine, la scripcă, la lăută, la acordeon, la banjo sau măcar la orgă electronică un imn lacrimogen, căci tare plângăcios e trecutul și viitorul telenovelei în care suntem cu toții părtași. Dacă marele Bacovia, bucureștean de contrabandă, invoca la scripcă duhurile geniului de nucă-spartă-n-dinți invitându-și auditoriul searbăd precum odalisca ce ține piept plat prin acel stih de slow-fox "te uită cum ninge decembre", de ce să nu invocăm și noi geniul licorilor-date-de-dușcă murmurînd serafic de groscior: *Calița, te uită cum ninge...* Cum ninge peste noi amândoi, peste noi o mie, peste țara asta împuținată grosolan și tot mai puțin *patrie...*

Cei dintre bucureșteni iviți pe lume după anii '80-'90 n-au auzit de, sau auzit-au fără să-și explice de ce și cum și când și cam pe unde și-a trăit traiul **Pasajul Român...**

Mai ascult pe fitecine și azi, furîndu-i acelui Caragiale-Tatăl vorbulița *"ca la pasopt"*. Dar câte nu i se fură lui, una după alta, pentru farmec și culoare?!... Adevărul cade cum că acest *"pasopt"* a fost să fie un reper, un țăruș în petrecerea de zi, de peste noapte a bucureștenilor cu ambiț sau robiți lehămețelii otomane, fiind înregistrat la Starea Civilă drept

www.dacoromanica.ro

anul revoluționar 1848. Căci între suptul meditativ al unei narghilele bosforice, linsul parșiv al unui șerbet dulceag-molâu ca buza unei vergine pripite la scărmănat și palavrele vândute pe-un deșt de rachie sau benedictină, orășenii get-beget sau de pripas, comersanții luntrași prin urbe după chilipiruri s-au încumetat să-și înfigă în ograda sufletului hărtănit de necazuri și bucurii, zgomotoase amândouă, și o sumă de capiteluri profane precum și-acest bagatel de *"pasopt"*. Cei cu victorii în punga cu galbeni sau cu buzunarele pe sponci, deopotrivă, cerșeau trebuința unor rituri și ritualuri și, aproposito, în chestia asta Nenea Iancu le-a fost suveran pontif. Recunoaște cronicarul pricopsit cu aceste versete, e-un familiarism gregar apelativul forțat-egalizator *Nenea Iancu*; dar, Doamne ferește, să nu-i fie omisă dinastia, din care îl strecoară sub lupă pe dramaturgul neștiut azi Ion Luca și-l strecoară sub herb pe stihuitorul dezgărdinat cât cuprinde, acel Matei(u), geniu de politicale, de gonzese și de ponturi păgubos-reușite...

C-o țâră în amonte de *pasopt*, un anume Ion Ghica (nu-i vorba de bunul scrib și economist și bey de Samos...) a catadicsit să-și înzestreze fiul, pompos apelat Pericle, cu teren și acareturi ce deveniră iute Bazarul Român. E defapt o ulicioară mai acătării ce logodește Podul Mogoșoaiei cu Mahalaua Cretzulescului. (Intelectualii clipei de azi și urmașii martirilor clipei de ieri, din decembrie '89, au înțeles deja că mă refer la o arie ce-ar corespunde, aproximativ, actualei Piețe a Revoluției). Acel urmaș cu nume elinesc, anume Pericle, și-a pasat dota lui Frederik Bossel contra sumei de 11.500 de galbeni, pe vremea când un galben clănțănea în dinți pe 11 sfanți, per total, cam 500.000 de Euro actuali. Bossel, sfătuit de-un instinct specific Uniunii Europene mult iubită de noi acușica, a pardosit trecerea (= pasajul) cu lespezi din piatră trubadură cu vergeturi de vădană nepohtită, a suplimentat ecologic ambientul cu scări, a plafonat totul cu sticlă demnă de teleobiectivul unui paparazzo faimos și a scornit porecla

www.dacoromanica.ro

de Pasajul Român comédiei încropite c-o nimica toată de circa 12 mii de monezi aurite, strașnic daurite.

N-am să pretind orchestranților din anima mea focoasă pe sujet să vă intoneze "marșul lui Radețki", muzichia cea potrivită unei Viene poliglote, poligame, poligrafe și plenipotențiare, dar nu câtorva bucureșteni țopăitori de mazurci drese cu polci sau tropăitori de galeș printre menuete drese cu valsul de Dunăre, pardon drace, de inimă albastră. Nu o secundă cosmică, dar una mic-istorică pretind spre a dezbrăca telenovela, repegior, de veșmintele anecdotei. Iacătă, jos, Bossel, bimpașă peste arhitecți și decoratori, cum le strigăm noi azi profesia printre ulucii din fier forjat, dă la spate hora și țambalul și comandă prăvălii, iar deasupra – în orice șoz mercantil există și-un *deasupra* – pretinde și obține niscaiva locuințe pentru pietonii artelor (pictori, actori, ziariști, poeți, ba și pentru, scuzați pardon, câteva dame-de-companie, doar e rost de *ciupeală*, nu glumă!). Acuma, fortuna dănțuielii, cu totul alta decât la *pasopt*, a dispus ouă de cuc în cuibarul prepelițelor sau sturzilor sau păunilor pohtiți de voința celor cu chilipiruri ce împânzeau pungile cu galbeni sunători și corect zimțați. Așa se face că urmașii acestui Bossel (fain ce mai rimează cu "portofel") revând *pasagiul*, cum corect scriau contemporanii, unui oarecare Ami Vitrich, iar acesta, curând cu buzunarele doldora de vânt turbat, ipotechează reputația agiei Societății Patria. Ipotecile s-au executat în favoarea Societății Patria, care, la 1909, a fuzionat cu Societatea Dacia – unde-ați mai auzit, domniile voastre, de-acest nume?

Interesant sau doar prevestitor, acum i s-a ridicat și gambeta din sticlă și, bașca, i s-au adăugat și mansarde. Chiriile au rămas, telefonat, gravide, noul patron așteptându-se să nască – chiriile, nu domnia-sa – niște profituri durdulii precum supusele de harem și meterhanea hrănite cu zaharicale. Pentru a biciui bafta să puiască repejor (înainte de soroc, ar clănțăni spițerii locului), pasagiul fată, mai întâi, o espoziție

www.dacoromanica.ro

cu peşti şi reptile mâncate din ochi de bucureştenii cu pielea de găină pe sub iţari apretaţi şi crinoline vaporoase şi corsete straşnic strânse între dinţişorii de Moby Dick. Firma ocrotitoare: Tunelul lui Mihăiţă Lăncieru, îndărătul căreia trozneau chiolhanurile şi zbierau scandalurile, ambianţa contrazicând vârtos sentenţa "mut ca peştele". Undeva, pe stânga, peste nişte trepte zurbagii adică discrete, tiptil pupate de tălpile ştrengarilor cu acnee sau cu teşchereaua borţoasă, cine vroia *să se dreagă* urca la Madama din Pasagiu... Îmi trag obloanele privirii, îmi las închipuirea slobodă asupra celor ce se-nfăptuiau pe-aici, pe-acolo, ba nainte, ba după postul Paştelui, Crăciunului, când dedulciţii la vulvă şi şampanii chihlimbarii îşi perforau iţarii de berbanţi focoşi. Copiii animei de creştin erect, vai vouă, vai nouă!... îşi mulţumeau papilele şi fanteziile de prohab cu, puşchea pe limbă! cafea cu lapte, cornuri ţâţoase, sarailii fanariote, ba şi cozonaci ca la mama acasă. Mai încolo, ţinînd dreapta, făcea plecăciuni sincere onor-publicului zgribulit sub ardori Cafeneaua lui Radu, cam prea protejată de bumbii poliţieneşti de vreme ce-o călcau mai cu seamă cartoforii cu "şicul de la baston" gata-gata să producă sângerete din burţile obraznice sau doar băftoase.

Pe-aproape, însă nu chiar bot în bot, bucureştenii cu frica Domnului înscrisă pe legitimaţia-de-pieton preferau cafeneaua Cazes, ţiitoarea unui francez biliargiu, pasămite cel care a introdus biliardul prin Bucureştii prepeliţoşi. În două salonaşe, musculoase cam cât un apartament răvnit astăzi, şapte mese de biliard îşi pescuiau clienţii cu sau minus lavalieră să-şi vâre tacul în cretă duioasă, ori viceversa, solemn, lovind ţăcănit bilele cum ţăcănit se bulbucea vătăşelul la poarta vreunui falit (azi eu, mâine tu, poimâine noi, voi, ele...). Aici, ruleta vieţii de pocherist dosnic zdrăngănea cursiv, adică wagnerian, iar mizele – nebănuite ca tainele muiereşti – sporeau misterul suprarealist al curajoşilor... Văcsuitorii secundei istorice mărturiseau că nişte

www.dacoromanica.ro

carambolaje mai de soi au obținut alde Cazianu și G. San-Marin (un tipicar al Bucureștilor, acesta, căruia, poate, îi voi coace un interviu ceva mai la vale). Nostalgicii Bărăganului și ai Codrului Vlăsiei găseau în pasagiu și Clubul Vânătorilor, iar mai către ieșirea spre Calea Victoriei, vitrina Pieptănarului ascundea la vedere fleacuri și flecușteț din baga și sidef, toate la prețuri fixe, chestie rarisimă într-o urbe unde tranzacțiile, compromisurile, negocierile, la mansardă ori la subsol, explicau geamlâcul, recte interfața negoțului oficios sau interlop. Magazinul, ținut de frații Müller, a rezistat cât a rexistat intemperiilor, după care a mofluzit; de vină să fi fost... prețurile fixe? întreb, nu dau cu baltagul... La un colț de cotitură, tot pe-aci și tot un Müller înjgheba o librărie, ci faimos avea să-l ridice numai inițiativa tocmirii colecției populare "Biblioteca pentru toți", care s-a nimerit să educe, să instruiască, să desfete leat după leat de bătrâni ori puberi alfabetizați. Iacătă, Bucureștii poligami și poligloți, între două-trei *posturi*, s-au fost strecurat în Statele Unite ale Europei cu mult înainte ca acestea să se numească, anost, Uniunea Europeană.

Damful de boierie, sprijinit pe talent dar cel mai des pe buna părere a fiecăruia despre sine însuși, era pedepsit cu ironie seducătoare, adică groasă, de maidanagiu cu ștaif și certificat de chefliu emerit. A fi de-al casei, prin tavernele Bucureștilor bătrâni, însemna nu doar un cont de debitor/creditor, ci infinit mai mult: a fi un permanent adecvat locantei, a fi pertinent, a fi încuscrit cu geniul locului, cu atmosfera și, de ce nu?, cu aerele patronului/patroanei. Cocostârcii de-un pahar la botul calului, clienții de-o țără, provincialii ce-și trag sufletul între două obligații, hoții și juisorii debusolați, trișorii de wist sau poker ori aranjorii pariurilor de hipodrom își țipau vrând-nevrând culorile pestriț și năravul nepotrivit locului și clipei. Desigur că fără

www.dacoromanica.ro

ei, fără unii ca aceştia, locantele puteau aluneca oricînd în şomajul beneficiului de lichidităţi fiindcă, vai, cei de-ai casei prea cunoşteau şmerchezul: ei ascultau în transă când pe Buică, când pe Jean Marcu, când pe Fănică Chitaristu, când pe Alexandru Leon "la piano sau la fierăstrău" şi se dedau la taifasuri de inimă albastră cu "mititeii de la Iordache", cu tuzlamaua, paceaua, varza cu carne, "grătarul lui Nea Radu", toate astea fiind probe trecute cu brio de mâncăii Bucureştilor de jos.

Tarafurile se-nghesuiau ca fetele mari la măritat. Tarafuri apreciate, ca şi lăutarii răzleţi (precum acele podălese, preotesele Venerei, care-şi frigeau anatomia indiferente la pumnul zis-ocrotitor al unor macreaux bruneţi), apreciate îndeobşte după sorginte, adică motivul rădăcinii unui renume de clacă. S-au ridicat în epocă o duzină de dinastii faimoase: Ochialbi, Dinicu, Pădureanu, Buică, Ciolac... Lăutari fermecători, muzicieni vrăjitori, aceştia şi-au organizat breasla şi i-au uns sediu la Cafeneaua muzicanţilor, deschisă de fostul lăutar Panait. Cartierul lor era vestit şi ţinea de răspântia (= carrefour, zic eu azi, molipsit de ghetoul birocratic al Europei Mari) străzilor Potcovari, Bolintineanu şi Sfinţilor. Biserica Potcovari, din spatele spitalului Colţea, gira teritoriul ce bătea răzleţit spre mahalalele Caimata şi Sf. Gheorghe până la biserica Popa Chiţu. Scripca, naiul şi cobza făceau furori, dealtfel şi printre străinii de Dâmboviţa, cântăreţii aceştia fiind foarte apreciaţi la expoziţiile numite universale ce-şi găseau, timid dar sigur, loc în practica comercială internaţională.

...Mai către noi, la-nceputul veacului 20 şi după Primul Mare Război, cu un răsunător renume s-a învelit restaurantul Iordache de pe Covaci (uliţă şi azi înţepată cu tocurile damelor şi demoazelelor de la parterul societăţii). Aici stabileşte Matei(u) Caragiale unul dintre sediile "crimelor" crailor săi poltroni, melancolici, năbădâioşi, livresc ticăloşiţi. Aici, prin

www.dacoromanica.ro

urmare, unde lăutarii nu uitau niciodată să capteze timpanele cu "acel vals domol, voluptuos și trist, aproape funebru. În legănarea lui molatică pâlpâia, nostalgică și sumbră, fără sfârșit, o patimă așa sfâșietoare, că însăși plăcerea de a-l asculta era amestecată cu suferință". (Este, probabil, cel mai *bucureștean* episod din proza românească). "De îndată ce coardele încălușate porniseră să îngâne amara destăinuire, sub vraja adâncă a melodiei, întreaga sală amuțise. Tot mai învăluită, mai joasă, mai înceată, mărturisind duioșii și dezamăgiri, rătăciri și chinuri, remușcări și căințe, cântarea, înecată de dor, se îndepărta, se stingea, suspinînd până la capăt, pierdută, o prea târzie și zadarnică chemare".

Oricare bucureștean de crâșmă sau de salon intim se simțea dator să asculte barem o snoavă, o aluzie, ceva, prin care să-i răsară dinainte profilul domnului Ulyse Crețeanu, tizul celebrului gurmand... Nu că ar fi fost odraslă boierească, mulți suntem, și ce-i cu asta?! Dar dânsul mai era și avocat de-o subtilă notorietatea de vreme ce, iacă-tă, când un apropitar de alcov reclamă în justiție pe jumătatea domniei-sale cum că-i pune coarne, monșer Crețeanu s-a foarte înduioșat de soarta prea-junei frumușici și a pledat neașteptat și convingător în detrimentul... soțului tradus. Aprozii și judecătorii fură zguduiți de acuratețea argumentelor avocatului pârdalnic: "... Închipuiți-vă fiecare dintre dumneavoastră că aveți acasă o glastră cu o floare de indrușaim" (= un cuvințel pentru Jehova, nu-i așa?... indrușaim sună oricum mai exotic decât... mușcată, ca să nu mai spun că "mușcată" poate să fie și coada unei potăi și tartina cu icre de Manciuria...). "O floare tânără și frumoasă. Pentru ca floarea să crească, să trăiască și să se facă tot mai frumoasă, nu-i așa că trebuie să fie udată-n fiecare zi măcar o dată? Dacă floarea nu-i udată, se usucă și moare... Tot așa este și cu noi, onorat tribunal. Grădinarul nostru nu ne uda nici în fiecare zi, nici măcar la câte două zile

www.dacoromanica.ro

și nici mai rar. Din pricina asta noi ne uscam și eram gata să ne prăpădim. Văzând primejdia, ne-am ales un alt grădinar, care să ne ude mai bine și mai des. Ce rău am făcut cu asta, onorat tribunal?!..." Raționamentul, cred, se lipește multor "nepotriviri de caracter" de ieri, de mâine. L-am dezgropat dintre hârțoage și pentru savoarea folosirii pluralului majestății dar și a ambiguității verbului "a uda", în prezent acesta ducînd și trena unor conotații argotice.

Dorul belaliu și ochiul vânăt de pizmă nu se dregeau, fie peste luna lui Cuptor, fie sub gerul Bobotezei, numai cu mângâieri galeșe și dans gureș din buric. Cei căzuți în sauna cu aburi groși a ghinioanelor tot sperau în binecuvântarea măslinelor elinești, a țuicii călugărești, a brânzei de burduf năduşită de mocanii mioarelor carpatine. La cherhana, la crâșmă, în locantele cu sau fără felinar roșu, ageamiii bucureșteni ai noroacelor de două parale își descântau viitorul sugînd sîrguincios din luleaua zicerilor lăutărești. Ei ghiciseră din zmeurita sângelui descătușat prin artere, și ocazional și continuu, că "toate trec pe lumea asta,/ numai tramvaiul nu trece". Chiar așa să fie, adicătelea... toate trec? Vorbulița șansonetizată "du-mă acasă, măi tramvai" doar zbenguia din coapse ca o adolescentă, concurînd cu multe altele vândute pești de tarafuri și vocali zbanghii, mai la ureche de cârciumă fumegoasă, mai prin bătături nuntașe ori pe podiumul unor grădini de vară cu decolteul umbrit de teii, de castanii, de platanii în floare. Prilejuri priincioase, când sughițau și oftau cobzele și lăutele și scripcile și țambalurile pentru ca gura păcătosului adevăr să strunească:

"Bate-mă, turtește-mă,/ Junghie-mă, lovește-mă,/ De mi-oi face ce mi-oi face,/ Tot te iubesc cum îmi place".

Gingaș de isteții locantelor, auzind parascovenia, în cazul când nu erau înecați în aburii ghiurghiului, trebuie că pricepeau cât de defensiv se pregătea, gigea și vergină, pentru nuntire juna sacrificială, nu altfel decât aflaseră, tot din cobză

www.dacoromanica.ro

și țambal și nai, că idem fusese cazul cu oierul baladei celei mai nenorocoase a băștinașilor mioritici. Vor fi suspinat sau lăcrimat, nebărbătește dar omenește, dinaintea unei predestinări false și adevărate, cum sunt toate prevestirile despre viitorul deja consumat... Iar focosul pledant nu se cuvenea contrazis, căci, văleu, poate că s-ar fi ținut de cuvânt... Știa fata ce-i știa întreg instinctul feciorelnic... Pentru turmentații norocului chior, tot ce conta era ca alde Ochialbi sau Ciolac sau Dinicu, regii unor dinastii lăutărești, să-și consume mai departe sacâzul și claviatura armonicelor, oblojind rănile amurezilor și codanelor seduse și abandonate:

"Mă văz departe, mă văz lăsată,/ Ca când vreodată nu l-am iubit". Desigur, nu potrivelile gramaticale făceau punctul forte al domnișoarelor dezamăgite sub plapumă ci potrivirile din bobii farmazoanelor zălude, aceia promițători de însoțire, de orgasm, de zestre:

"Eram odată privită în lume/ Mai cu dulceață și cu amor/ Și desfătată-n răsfăț și glume/ De junii care nu mă mai vor.../ Ah, crudă soartă, tu-mi ești dușmană,/ Căci la dorința-mi în contra esti,/ Mi-ai smuls d-odată ca o pismașă/ Toată fericirea ce o gustai..."

Dar ce-i mult strică, asemenea și cu tristețea endocrinelor. Pe care bucureștenii, firi deschise, rebele, vesele, bășcălioase, n-o luau de braț la drum lung. Scene turnante zilele și nopțile, verile și iernile, ducînd cu ele suferința și bucuria și plictisul tuturora... Femei cu picioare-de-pian și maméle pepenoase, matroane durdulii celulitare și fetișcane abia îmbobocite, cu sfârcuri ca mura necoaptă, bucureștencele iubeau abraș sau ilicit sau precum carmelitele novice papistașe dar și țineau să fie iubite idem eadem idem. Măcar dacă nu pentru nurii nărăvași, proprietate personală, barem fiindcă guralivii de lăutari cu papioane fudule și obraze olive și subțiori nedușate pe la Fialkovski le vărsau prin timpane, hamletian, otrava șoaptelor și ritmurilor ce incendiau dorințele și nerușinau gân-

www.dacoromanica.ro

durile doar-spoite-cu-doruri-otrăvitoare. Pichirixiţii n-aveau decât să şteargă putina!... Naturale, nărăvaşe, cerinţele firii îşi făceau lucrarea firească, iar orchestranţii de pol şi sută şi durdulie salbă din aur asta şi aşteaptau, dimpreună cu deloc jignitoarele bancnote, plasturi tămăduitori, lipite-n frunte cu scuipatul obişnuit al sudorii pricinuite de orice prestaţie dată-n Paşte. Bojdeucii, zlătari unisex, surtucari, torţionari de vestă şi ceas de buzunar cu lănţug argintat, madame cu vlăstare vărsate-n borcane spitaliceşti, institutoare cu pieptul plat ca blatul catedrelor, cucoane cu pantalonaşi zmeurii şi decoltee primejdioase sau încuscrite cu crinolina şi juponul şi bustiera zăgăzuitoare, dimpreună cu cărămidarii, diaconii, scribii, podălesele, ucenicii, nursele, mamele eroine ai/ale Bucureştilor îşi zemuiau vintrele, subpântecul tot auzind, tot ascultînd, tot lăcrimînd sincer din toţi porii. Ceea ce nu presupune că încurajările optimiste, veseliile mirobolante nu şi-ar fi tras pe spuză vadul lor:

"Inimă pustie,/ Nimenea nu ştie/ Câte nopţi la rând/ Te-ai culcat plângînd". Iar frumoasele nocturne se tare emoţionau ele mai depărtişor cum stă şarmul în amor:

"De-ai fi rămas ca-n nopţile senine/ Când m-aşteptai la geam,/ Şi azi zâmbeam..." Chiar aşa, de ce te-ai schimbat? Dulcegăria era bisată cu îndemnuri filosoficeşti de teapa "spune, inimioară, spune ce durere te răpune".

Dacă somaţia nu-i ajungea, bărbatul se prefăcea că renunţă, aidoma unui iubitor de mercenară angajată în Războiul Crimeii: "Ah, iubito, cale bună, dar te rog nu mă uita". De la o masă vecină, un cineva mai curajos, mai maur, juca în forţă sceneta: "Arde-ţi rochia de pe tine, cum arde inima-n mine!" Vai de noi! Păi nu erau şi-aşa destule incendiile din Bucureşti?! N-are a face, unde-i amor, nu-i tocmeală, vorba aia: "Cine la amor nu crede/ N-ar mai călca iarbă verde,/ Să calce tot fân uscat..." De ce nu? E bun şi fânul (sub o plapumă de stele căzătoare).

www.dacoromanica.ro

Iar dacă n-avea fân uscat, cine-i stânjenea pe iubăreţul/ amorezata de meserie să nu intre în "birtul cu bucătărie germană" al lui Grebert de pe Câmpineanu, unde ar fi avut parte, alături de-un partener/ de-o parteneră cu pectorali derbedeini, şi de "porţii mari şi mâncare bună. Dar mai ales [de] bere vestită", cum anunţa C. Bacalbaşa, reporterul emerit al acelor timpi.

Bucureşteanul îşi lingea rănile de suflet aburit sau de trup năpârliu, ca mai tot omul, visătorind în crucea nopţii de iarnă răgaze prelungi de pescuit amator prin bălţile împrejmuitoare sau de doborât ciute de codru des sau de cobzărit vergine şi vădane încă nesihăstrite, iar în miezul belaliu al canicule dorindu-şi şişul sclipitor ca oţelul de Toledo al vreunei pojghiţe de gheaţă cu care să dea gaură of-şi-aoleului:

"Şi să mai vie tulburel/ Să-mi uit necazul tot în el.../ Pastramă..., ah, pastramă, neică!/ Şi dacă ai şi nişte fleică".

Meremetul bunilor bătrâni ai urbei, fie âştia de os ori ridicaţi din turmă, se constipa în absenţa prelungită a zaiafetului, pretinsă de posturile de peste an, cel al Crăciunului depăşind bruma de rezistenţă a celor care nu se mulţumeau cu răbdări prăjite. Căci meremetul lor cerşea, statornic şi impulsiv, ca respectivii să-şi zugrăvească vârful limbii şi cerul gurii cu licori şi arome ce dezgheaţă Gerul Bobotezei şi năduful păstorit de urgenţe abraşe. Aşa se face că aceştia îşi tapetau papilele gustative cu sfârc de văduvă-n faşă, muiat de parascoveniile vieţii în vinul ghiurghiuliu "băut toamna pe târziu"; da' musai cu om frumos, parol!... Se fereau, tot ei, ca de dracu de fetele stătute ori de berbanţii mahalagii, de acelea care-şi socoteau zestrele pe degetul mic şi opărit de soda albirii rufelor murdare-n familie sau de aceia care-şi arătau brâul roş sub surtuc şi ghetrele negre cu glanţ.

Cocostârcii de-un pahar, solo, la botul calului – cum am mai spus-o –, clienţii de-o ţâră, ca intermezzo, provinciali

www.dacoromanica.ro

ce-şi trăgeau sufletul între două vizite de gheşeft proorocit de gitanele nopţilor de taină, hoţii şi hoţomanii, parlagiii debusolaţi, trişorii de wist sau poker, aranjorii de pariuri de hipodrom, ăştia şi alţii de-o teapă îşi ţipau culorile pestriţe şi năravul nepotrivit locului şi clipei. Desigur, fără ei, fără unii ca aceştia, locantele riscau des să şomeze în dreptul rubricii beneficiu, fiindcă, vai, *cei de-ai casei* primiseră porecla asta întrucât ei prea cunoşteau şmerchezul: ei şuşoteau sotto voce, ei îşi bârfeau sau îşi căinau vieţile abia prin gesturi de mimi, ei sorbeau ori înfulecau tihnit, nezgomotos, tot acest episod gen commedia dell'arte fiindu-le priincios spre a-i asculta, uneori, chiar în transă, când pe Buică, când pe Jean Marcu, când pe Fănică Chitaristu, când pe Alexandru Leon "la piano sau la fierăstrău". După care episod, năvăleau iar în taifasuri de inimă albastră şi se dedau la vocalize proprii, răgâieli nesfioase, desferecări de curele sau cozondroace, amuşinări cu buricul degetelor de genunchi, pulpe sau, Doamne iartă-mă, păroşenii venusiene, cam năduşite pe sub maldărul fustelor suprapuse. Evident, chemau în ajutor pentru ditamai caznele lor libertine "mititeii de la Iordache", dar şi tuzlamaua, paceaua, varza cu carne, "grătarul lui Nea Radu", toate astea fiind probe trecute con brio de către mâncăii Bucureştilor de Jos.

Bucureştenii, ca aproape toţi orăşenii de colo, de dincolo, se închipuiau mai în glumă, mai în serios, tributari zodiilor. Cerşeau părinţilor, bunilor, printre alte amintiri, să le devoaleze ora venirii lor în această vale a nici-râsului, nici-plânsului. Pentru că, petrecăreţi de-o cinzeacă sau de-o cramă, răpuşi de glonţ sau de chicot barbar, îşi nimereau şi ei, ca tot românul, peste zi, peste noapte, ceasul când respirau haihui ori le sta în gât un leşin neînţeles: se frigea, atunci, pe tigaia vremuirii lor, ora astrală, ora mărturisită zeului care-i îngăduise. Aceia dintre ei, nealtoiţi cu fibre măslinii sau lingori tuciurii, indiferent de zodie şi oră astrală, se cam turburau,

www.dacoromanica.ro

melancolicoşi, sub tihna sinucigaşă izvodită de amurgurile acestui oraş care neaoş nu era, elinesc nu era, fanariot nu era, nibelung nu era, muscalicesc nu era, dar câte ceva din astea toate parcă-parcă era.

Îi contamina, prin urmare, căderea soarelui sub pleoapa serilor strălungi ori oloage. Viruşi şi bacterii le piperau sângele, de parcă un ser hibrid, al nici zilei nici nopţii, le infesta aparatul circulator proiectându-i în belele, adicătelea din amor în amoc, din zurbă în zarvă, din pulsiuni vitejeşti în metastaze de lingoare sulfuroasă... Preţ de-o ţără din eternitatea lor egoistă păreau să nu se mai recunoască, pe ei, pe ceilalţi, nu mai puţin ogrăzile, dobitoacele, vegetaţia groasă prin care se zbenguiau iele şi naiade furate bălţilor, iazurilor, lacurilor, pâraielor ce clinchetau nămolos printr-o urbe nesistematizată altfel decât din voia Domnului, nu a domnilor, pământeni ori ba. Cei norociţi să-şi zăbovească clipita printre treburi de sacoşă, treburi de apropitar sau de cloşcă de famelie mare (of course), predispuşi aiuritor să-şi spele retina de colbul şi hangarele de peste zi, aceştia erau exact soldaţii răpuşi fără a lupta, fără a făgădui, măcar, vreun foc de archebuză: ei se simţeau corupţi, diminuaţi, vrăjiţi (– Mi-a pus de farmece Miţa, zău, ţaţo! Mă ia pă la lingurică, cum se crapă de noapte! – Taci, tu, tocma Miţa!?... etc.) de-acel nu-ştiu-ce al amurgurilor. Iar cei care nu mai prindeau bilete la acest vodevil al vieţii, nu se bosumflau, căci, inspiraţi de instinctul sfătuitor de bine al beţivilor sau trişorilor, cădeau seceraţi de-o plimbare sau oprire sub amurgul bucureştean, linguşitor şi indescifrabil, în "pacea de aur din asfinţit..., de o noblеţe medievală", cum observa Arghezi, acel oltean de Bucureşti, şi privind "acele sălcii oblice şi înserate", cum îl completa, de-un leat, Părintele Galaction. Alfabetizaţi până la genunchi, cei mai mulţi, nu(-şi) implorau explicaţii, poate sperând că lingoarea, mâine, va lipsi, că de bafta ghinioanelor nu duceau lipsă...

www.dacoromanica.ro

Neîndoielnic, crepusculul urbei avea (**are,** dacă adolescenţii şi pensionarii de azi ar mai cotiza la răgazul priincios descoperirii apusurilor bucureştene, desfătătoare nu mai puţin decât odinioară pentru ochi, pentru epidermă, pentru auriculele şi ventriculele meditaţiei de la parter, cea hărăzită mulţimii) un parfum inconfundabil, drapat fiind în nuanţe cromatice violent nostalgice. Şi o dată scuturată de pe umerii lor dulcea povară a contopirii cu asfinţitul soarelui de portocală răscoaptă, deasupra bisericii Sf. Elefterie şi peste scufia Cotrocenilor, ei şi ele puteau să reintre, să decadă în oraşul vechi, pe cheiul başoaldei Dâmboviţe cu mirosuri amalgamate şi cu opalescenţe de halva murdară şi să dea buzna în omenescul compact, pestriţ dar disciplinat care, formându-se în batalioane şi legiuni în perimetrul a ceea ce va purta peste timp porecla de Piaţa Senatului, se hotăra în pas languros-şăgalnic s-o taie pe Calea Victoriei visînd Şoseaua şi boschetele Herăstrăului sau Bănesei, unde (aşa şi pe dincolo)...

Dar, mă rog frumos, de ce s-o taie taman pe Calea Victoriei, fostă Podul Mogoşoaiei...?! Cronicarul, stârnit de chestiune, îşi pleacă ruşinat şi umil privirea în luciul parchetului din stejar sacrificat, nu altfel decât un Quasimodo străluminat orbeşte de strălucirea, romanţios apoteotică, a frumuseţii feminine capturate de Notre-Dame... Aici, într-asta, ţambalul e defect, cobzei i-au sărit două corzi, vioriştii îşi descoperă arcuşul înecat în sacâz, acordeonul grohăie, lipsit de-o duzină de armonice, iar lăuta plânge din cotorul dosit sub pulpana surtucului puşlamalei de Anton Pann... Cronicarul de azi, cronicarul de poimâine, fleşcăit de emoţii antagonice, vibrează fluturat de plopi, de castani, de crivăţ, de averse, de litere chirilice, de litere latine, de snoave, de legende, de fotouri şi autouri şi cinemauri şi apropouri care mai de care, înghesuindu-se ca la marele magazin de solduri al Istoriei (trecute, curente, viitoare).

www.dacoromanica.ro

Anotimpurile nu şedeau pe gânduri, ieri ca şi mâine. Prunele cu pieliţa ca areolele ţigăncilor florărese se pârguiau mult după merele gureşe sau caisele şi dudele verilor prăfoase, dar cu niscaiva avans dinaintea strugurilor de uluci, de rastel improvizat lângă talpa pridvoarelor sau de streaşină lăbărţată asemenea chiriilor, niciodată scurtuţe prin cetatea lui Bucur. Plezneau castanele din pojghiţa lor verde ţepoasă, lovind deavalma umeri şi creştete şi caldarâm colţuros precum genunchii ţârcovnicilor androgini care mucăreau sfeşnicele pre după liturghii. Păleau spre galben livid boscheţii şi sălciile şi tufele de levănţică, de mărar, de absint vegetal. Prindea spor de domnie frunzişul din alamă ţăcănită, apoi din aramă foşgăitoare ce planează, se prăbuşeşte ca nişte minuscule parapante fâşneţe...

Cum ziceam – de ce taman pe Calea Victoriei?... Documentele atestate de zăbavnici cotropesc prin exactităţi infecunde în ordinea călătoare a convieţuirii de zi cu zi, de noapte după noapte. Statisticele sprijină cadastrul, acesta sprijină statisticile, rămâne cum ne-am înţeles, dar cum ne-am înţeles...?! Naşteri, decese, perimetre intra-extra vilane, aglomerări de cifre vizînd clădirile publice, private, vechi sau noi, suprafeţele cultivate, moşiile cutreierate de fecioare cu crinoline şi feciori de os, bostănăriile sau podgoriile, cazinourile, cafenelele, gardurile vii sau din fier forjat ale parcurilor, ale spitalelor, ale şcolilor... Ce **spun** astea toate?... Junii se pupau, răzleţ sau pe furiş sau sub pirostrii, cine când unde cum a consemnat asta...? Lătrau la lună chioară dulăii ori de câte ori, din turle, răsunau cadenţat clopotele chemînd enoriaşii să-şi dea obolul creştinătăţii, de sărbători, de slujbe ordinare, care utrenii, care vecernii, – cine când unde cum a consemnat asta...? Trudeau la caiele, la şinele roţilor de cabrioletă, la potcoave, la pasmanteriile trebuincioase ostaşilor sau cuconetului cu talii deodată explozive, la muşamale

www.dacoromanica.ro

din in, din cânepă, la tranşarea spinărilor bovine, a burţilor porcăreşti, plodeau tălpi pentru cizmele grangurilor şi box pentru ghetele grangurilor, vârau seminţe în cromozomii bărăganului sperînd recolte, înzestrau ghivecele cu rozmarin, cu dalii, cu pătrunjel, cu muşcate, plesneau peste bot, peste zbor muştele agasante şi bărzăunii obrăzniciţi şi ţânţarii vampirii şi gândacii plutitori, cine când unde cum a consemnat asta...? Desigur, un Poet, într-un târziu istoric, şi-a vehementat biografia inventînd un catren demn, din păcate prea des şi inoportun invocat de voci pizdarnice sau scopite:

"Niciodată toamna nu fu mai frumoasă/ Sufletului nostru bucuros de moarte./ Palid aşternut e şesul cu mătasă,/ Norilor copacii le urzesc brocarte".

Poză şi destin, firește. Ghinionul unei **culturi** vechi, deloc bătrâne, dimpotrivă; ultimul capitol din *Istoria* călinesciană lămureşte paradoxul. Poetul însuşi, citat adineauri, a bătut cu toiagul şi flecurile poteca măgăruşului, macadamul, caldarâmul, asfaltul urbei ce l-a găzduit priincios stârnind frunzele uscate şi ţoalele date focului, înţepînd grămezi şi stoguri minuscule fumegoase ce-i tapetau nările cu narcotice toropitoare şi inhibante şi lăsîndu-se prădat de neliniştile lemnelor de foc pentru gerul ce se prepara prin stepele slavilor icterizaţi cu calmâci, cu azeri, cu mongoli, cu...

La numai câteva sute de paşi de *plăcinta din marmură* a Parlamentului, (avansez acest bastion numai la gândul că cititorul de azi al rândurilor prezente nu deţine în borsetă prea multe ***repere*** veterane), pumnalul cu mâner tras în rubine, în safire, în smaragde al istoriei brâncoveneşti, cantacuzine, sturdzeşti şi văcăreşti s-a înfipt, ţăruş, în conjuncţia stelelor norocoase, în tăcerea zgomotoasă a unui cap-de-pod urban, istoric, celebru, emblematic de-apururea. Fuse repejor botezat Podul **Mogoşoaiei** (o novelă viaţa acesteia, una de capă şi spadă şi sfadă, chiar...), abia după 1878 artera va fi cunoscută

www.dacoromanica.ro

sub actuala denumire. Podită cu bârne (din esenţă tenace) după moda citadină a vremii, strada a adulmecat şi lovit în plex interese boiereşti de rang înalt, domnesc adică. De la-nceputuri, încă, tăiată în meandre (imitând, parcă, cursul sinuos al unei Dâmboviţe pehlivane, slinoase şi cu malurile unduind aidoma coapselor unei baiadere răzvrătite), zavera care-i măcina nu doar pe paharnicii şi chelarii Bucureştilor, dar pe dascălii şi popimea unsă aici, acolo, pizma şi vanităţurile (zise şi *ambiţuri* de gura neslobodă a acelor Caragiale, <sau Caragiani, după unii grămătici ai istorisirilor literare>), au pecetluit săparea, amenajarea, reamenajarea, refacerea, făţuirea, pietruirea, recondiţionarea, păsuirea, asfaltarea, reasfaltarea acestei vene cave a Bucureştilor – a ţării, în definitiv.

Prin urmare, la câteva sute de paşi de actualul Parlament şi de actualul *punct zero* al metropolei şi de actuala Piaţă a Unirii, pe vremuri Piaţa Mare, apoi Piaţa Naţiunii, oricine putea, în timpuri fanariote sau bonjuriste sau regăţene, să-şi amestece globulele roşalbe în artera-regină nu doar a Capitalei Principatelor, dar şi a României reîntregite. Vena cavă a Bucureştilor se mlădia prin urbe ca o prim-solistă de prin raialele turcofone, câte vor mai fi rezistat asalturilor erotice ale imperialilor de Viena, de Moskva, de Paris... A fost să fie o venă-cavă confiscată de *interioarele* unui Pallady şi aromată de tonurile lui Ghiaţă şi Petraşcu. S-a îngăduit făţuită şi pudrată de Andreescu (acest brigand elegiac al picturii româneşti dintotdeauna) şi Luchian (acest visător generos de petale, stamine şi sex păgubos), suferea de incertitudinea norocului alături de Grigorescu şi Steriade; după care, se-nchidea în sine însăşi, într-o implozie cromatică descifrată de Ţuculescu dar se deschidea, iar, gigantescă, prin admiraţia unor Jalea şi Baba şi Han şi Sălişteanu şi Piliuţă şi Bandac... A levitat în slovele unor Eminescu şi Caragiale-Tatăl, s-a îmbujorat sfielnic în dansul strofelor unui Coşbuc (a cărui ultimă locuinţă, remaiată, priveşte-n ochi actualul Liceu Cervantes de pe

www.dacoromanica.ro

Podul de Pământ, știut azi drept Calea Plevnei). S-a îmbăiat în spumantul afrodiziac al acelui Cezar Petrescu, care-o strecoară și-n titlul unui roman, în paginile căruia sfârâie desuet splendoarea și decandența (curtezanelor) urbei și s-a întărit, atletic, sub plaivazul celuilalt Petrescu, Camil, zăbavnic peste stil nou și viziune intemperată. S-a bucurat, logodită cu anecdoticul acribiei și legendei în versiunea unui Gh. Crutzescu, s-a mortificat, dramatic și complex la îndemnul ilustrei Doamne Bengescu, a servit de gang miliardar pentru ofiliții protestatari închipuiți de Peltz și *Gemi* Zamfirescu, a călcat în strâchini și s-a umflat în pene, codoașă de destin regal, debitoare de soartă lumpenă, apoteotic de terestru sub tibișirul lui Arghezi, și-a fredonat coapsele apetisante prin vocea lui Gică Petrescu, s-a zbenguit, gureșă și spirituală, în ritmurile lui Alifantis din musicalul "Mitică Popescu" și, mai cu seamă, s-a păstrat și se păstrează arătîndu-se, ermetică în nostalgia ei picantă picarescă pimpantă, sub scandaloșii obraji vitraliați sub comanda acelui mujahedin, unicat melanj de sihastru livresc și maître d' hôtel liric și brigand, care-a fost să ne fie Matei(u) Ion Caragiale.

Peste dalajul ei, încorporat asfaltului mierliu și prăpăstios, s-au bulucit o sumă de pașale și mulți pași (multe copite, multe pneuri compacte de trăsuri, de velocipede, de autouri, dar și multe șenile care i-au învinețit spinarea și i-au zdrumicat vertebrele...); peste dalajul ei s-au înghesuit multe voci a capella s-o evoce, s-o ponegrească, s-o deseneze, s-o lingușească, uitînd sau neavînd habar că sub dalajul și asfaltul ei mărturisesc alte voci a capella, vocile traverselor lemnoase ale străbunului Pod al Mogoșoaiei, bârne simetrice și simetric înfăptuite cu crestături de răboj de domnie levantină, de domnie pământeană; între panegiric și blestem, tot să-ți hălădui glasul sufocat de lirism sau de vrajbă pagână. Zurbagii, vocali, certăreți, liricoizi, populari, lăudăroși, primitori, îndeosebi megieșii Munteniei, fondatorii de drept,

www.dacoromanica.ro

de ocazie ai Bucureștilor de odinioară sau de alaltăieri, au păstrat permanent, într-o statornicie subînțeleasă, un respect deosebit acestei artere, precum își sărbătoreau, duminical, liturghia la biserica preferată ascunși sub cele mai onorante veșminte, mai mereu adulmecate de naftalina izbăvitoare (pe-atunci...) de molii și de levănțica izbăvitoare (pe-atunci...) de molii, murmurători de șoapte decente și închinători pe la icoane, grijulii s-aprindă lumânări înfipte-n nisipul sfeșnicelor și înlemniți, apoi, prin strane. Câți mai știu acum că o mostră din acel **pod străstrăbun** certifică dușumeaua fanariotă și se găsește la Muzeul de Istorie a Municipiului – o bârnă fanată asemenea unei dive încăpățânate și cu celulita asigurată de nesațiul carilor, așadar autentică până-n prăsele –, stabiliment încă găzduit de Palatul Sutzu, la o distanță de unghie ojată de ombilicul ***kilometrului zero*** și peste drum de Spitalul Colțea, peste drum de Universitate, peste drum de Teatrul Național, adică acolo-aici unde mii de bucureșteni au lăsat pe asfalt, într-un decembrie revoltător, atâtea sute de bucureșteni ofrandă victoriei totale asupra tiraniei roșii. Nu am cunoștința vreunei alte străzi românești atât de îmbrățișată strâns de Istorie, de istoria lui Vlad și a lui Mihai și a lui Basarab și a lui Brâncoveanu și a lui Tudor și a lui Bălcescu și a lui Cuza și a lui Carol întâiul, al doilea...

Am aplaudat-o și deplâns-o și strivit-o cu pas mărunt, cu pas cazon de mii de ori, apostrofîndu-mi fantasmele mai glumețe, mai lacrimonioase, bolborosindu-mi în sân, monologînd cu alții din preajmă. Sătean din țuguiul Carpaților sau târgoveț de cabriolete șcheoape, ițan cu mioare sau podgorean spovedit la alambic sau hoțoman din Deltă, cel țiitor de plachie și enoți, pălmaș de moșie sau boier cu diplome fățoase, țață îmbrobodită getic sau cucoană cu malacov din tafta periplegică, nu-mi închipui că fură, cândva sau recent, români, sănătoși la minte și la trup, care să n-o fi pălmuit drăgăstos, măcar o dată, cu sfeștania tălpilor sale

www.dacoromanica.ro

crăpate sau cu scârțul tălpilor încarcerate în box sau în lac frânc. (Tot așa cum nu-mi închipui că printre compatrioții de ieri, de azi, se vor fi nimerit unii care să nu fi privit, măcar pe borangicul unui ecran, Poarta Sărutului și Masa Tăcerii, găzduite de parcul urbei Târgu Jiu...).

"Niciodată toamna nu fu mai frumoasă...", stihuitorul *cuvintelor potrivite* a avut dreptate, și-a tăiat senin și suveran felia de tort...

Dar ceața! Perdele, draperii, mileuri, paravane de ceață!... Mătăsos-reci, asemenea peplumului ce dezvelea unei beizadele, unui vizir, nurii focoși ai vreunei favorite, Șeherazadă cu tupeul clipei și meșa soartei scrâșnite-n dinți. Ceața, s-o vămuiești cu iataganul de consul al Porții, încuraja pe nehotărâții dimineților de cârciumă. Locantele abia pridideau în zornăit de obloane și lătrat de paznici la patru mâini... pardon, lăbuțe. Podelele lustruite de bombeuri, talașul flocos sau pământul cu bătături, cu monturi abia de-apucau să lăcrimeze sub stropitori cu celulite din tablă negalvanizată și să-și bulbuce sângele sub masajul târnurilor știrbe sau sub dușul scoțian al unor furtunuri șerpuind printre glezne dinspre cișmelele ce-ncurând vor fi purtat capișoane din cârpe sau șipci, contre gerului. Estimp, câștigau, culmea, și pacienții care-și injectau țoiuri aburite, și cârciumarii cu priviri simulat-haiducești în mohoreala dezmeticirii greoaie. Nebărbieriți, și unii, și ceilalți. Rareori, vreo măturătoare sau florăreasă sau cerșetoare sau podăleasă (dintre cele cu normă nocturnă și favoruri pe sponci, de gang și la varice) de-și așezau fesele turmentate pe lavițele cave ori scaunele negeluite sau păcălite cu prețuri-din-zdrențe, acum, dis de dimineață, spre a scăpa de cenușiul sorții și al ceții și de spondilozele trezite la viață, dar și de nevricalele iscate de presiunea atmosferică demnă de London sau Rotterdam. Obraji bufanți sau căzuți, priviri umede sau orduroase, buze crăpate sau rujate-n graba plății

www.dacoromanica.ro

anticipate, gesturi de vizionare chiromante sau de lehamite sau tremurînd de emoția primei duști din ziua asta, aia, ailaltă, se uneau, se despleteau, psalmodiau în tăcere liniști mocnite sau încrucișau florete de vorbă colțuroasă, scursă din metehne și rivalități obscure...

Tuzlamaua, potroacele, ciorba de burtă abia de se nășteau, în chinul aburilor bulbucați și al flăcărilor de cuptor cu plită, moșite de intenția meniului întârzietor. Vreun babic, vreun cremvurșt, vreun ghiuden, vreo măslină, un boț de brânză fezandată (adicătelea gălbuie ca palinca traficată de neregățeni), ceva tot se mai găsea, sustrase fraudulos porțiilor anterioare, *"în ce vară, în ce an"*. Asta doar dacă, înțelepți sau numai hârșiți, clienții pricepuseră îndemult că tăriile de dorobanț, de țoi, de halbă, de butelie, le traforează conștiincios viscerele cele lipsite de aperitiv și-i invită să se obișnuiască repejor cu gastritele, cu ulcerele, cu perforațiile consecutive. Câte crâșme se dibuiau la una biserică?... Câte biserici se nimereau la una școală?...Câte școli se nimereau la un ateneu popular, la un teatru?... Nu-s întrebări retorice. Străduințele unui Ivireanu (ce perlă de mănăstire a ctitorit, astăzi încă viețuitoare!), unui Bolliac, unui Bacalbașa, unui Crutzescu invitau la statistici reale și reportaje cu parfum din esențe străbătătoare.

Dar se făcea de ziuă, se făcea de prânz, ceața numa-n amintiri se adăpostea, serafic de înjurată. Retina de bărăgan e insultată, continuu în suișul veacurilor, de nelumină sau de lumină sperjură. Bucureștenii, angro, fost-au permanent tributari tensiunii arteriale a vremuirii de stepă... Fuioarele de aburi ca fumul crematoriilor le sulfurau echilibrul căutăturii șmechere și al glasului impostat și al gestului ce retează, fulgerător ca o ironie reușită. Ducă-se pe pustii, ceața mă-sii de treabă!... De-acum, se da cep vieții firești, iar pastrama, fleicile, mititeii se tolerau, vecini, pe grătarele (cu scuturi anti-crivăț) ce sfârâiau, de-ți lăsa apă esofagul, cu mangal

www.dacoromanica.ro

şi fum de autodafeuri, nu departe de mustul picurat din linuri sau storcătoare de strugure feciorelnic. Jur-împrejurul mescioarelor improvizate, pozînd în mobila unei nunți mahalagești, când mireasa a fost sustrasă poftelor unui mire necopt, pluteau în cârlige şi piroane şi sârme, recuzită autumnală intrată-n meniu, dovleci gravizi, de felinar, cepe bastarde, cât rotulele unui edecar, funii de usturoi semănînd cu nişte anaconde de muzeu belaliu, gutui cât pieptul fecioarelor nemairăbdătoare, ghirlande de ciorchini din struguri verzulii, rozalii, vineții – expoziție macerată în soarele pehlivan, tomnatic, peste pereții-paravane, acele tapiserii de Vatican muntenesc din rogojini scăldate-n prima tinerețe şi gălbioare ca Muscat-Ottonel-ul vaporos al podgoriilor aflate-n emulație dionisiacă, lăfăite prin Dealu Mare, prin Valea Călugărească, prin Jidvei, prin Murfatlar... Peste toți şi toate, la intervale hazlii, se dădeau în bărci euritmice solişti şi bande care poporane, care lăutărești, că la urmă, pas de le mai puteau desparte şi clasifica şi estima profitorii de stacane şi porții ca la mama acasă. Ehee... Violența melancolică a mustăriilor depravau sufletele, pe cele slabe şi neduse la bisericuța din colțul uliței... Se legau şi se desferecau amoruri, se reîncălzea supa unor contacte intime cu garanția depăşită; pe-alături, petreceau şi familişti fără griji sentimentale, dar şi haite de masculi care-şi slobozeau concedii, evadări din slujbe, din țarcul obligațiilor conjugale, din cutumele anafurei pe vârful limbii...

Alternau alandala plumbul londonez, descoperit de Turner, plumbul alohton, descoperit de Bacovia... Cenuşiul vesperal, cenuşiul din aorta cugetului..., peste Bucureştii, fâlfâiți, croncăniți de ciori şi guguştiuci şi corbi şi lăstuni şi vrăbii, zburătăcitoare ce planau zănatic, cu busola confiscată de curenții sus-puşi de pustă, de stepă, de Balcani, de Carpați, că, vorba vorbită de cei slabi de cuget, pe-aici se încrucişau toate căile de acces spre un ***afară*** incert şi păgubos de promițător. Presiuni atmosferice subit hipotensive, subit

www.dacoromanica.ro

hipertensive, lovind pe bietul creștin în moalele capului, la țurloaie, la lingurică, ba și prin regiunile, scuzați, rușinoase. Câteva grade peste zero, în crucea nopții, multe grade peste zero, când Apollon atârna de câteva sulițe... Debandadă și desfrâu meteorologice, acestea pulsau zbanghiu prin arterele convieţuitorilor dîndu-le frisoane, ataraxii, lâncezeli, bufeuri de indolenţă agresivă, toate drese, după pungă, după tabiet, cu odicolon glandular, cu oțet aromat, cu camfor pulsatil, cu apă de trandafiri, cu zeamă de prună preacurvită sau de teasc podgorean, străduitor cu ore suplimentare. Durau nițel, însă secerau cumsecade. Pomii, copacii, brădetul, omenetul pisicesc-canin ori de prin staule și grajduri pulsau autist. Tăceri de conspirație napoletană pluteau vehement și se lăsau inspirate/expirate de către zăbăucii șperțurilor crezut-garantate...

Ascultat-au cum le plezneau în dinți vitaminele strălucinde ale boabelor de struguri, cum le șuvoiau în cerul gurii luminiscenţa lor demnă de-un penel fauvist...? Doamne, ce bine-i să te nimerești în viață!... Cu sau visînd, doar, la o soață de zbenguieli plodnice... Pe țurloaiele acoperișurilor, pe talpa nișelor sau peste pervazele ghipsate ori metalice, pe stelajele lor din lemn bătrân (hulubării sau porumbare), porumbeii uguiau liniști fâlfâite, după guşa plină, după ora somnului. Erau îngemănați cromatic, parcă dispuși anume de-un maestru colorist din tagma expresioniștilor. Negri, cenușii, albi dalmațian, castanii cu irizări de smaragd sau rubin sau violetă de Parma. Adunați pană lângă pană (uneori și *peste*, nu fără lupte giugiulite impudic) într-un conclav anistoric. Repetitivi, își țineau echilibrul fragil în timp ce metabolismul speciei găinața abundent. Rar se îndepărtau de culcuș, în luptă cu vrăbiile și ciorile pentru boțurile de mămăligă, de miez panificat sau coajă răzuită de pe vatră, de resturi cu iz compozit de trufandale de escalop, de stufat, de tocăniță... Năzuroși berbanți, pline de ifose demimondene

www.dacoromanica.ro

se dezvăluiau privitorului aceste zburătoare. Stăpânii lor, în schimb, îi priveau ca pe viitoare ciulamale. Braconierii lor îi priveau ca pe viitoare ciulamale. Pe porumbei nimeni nu-i întreba cum se privesc, ce vor. Stârniți, zburau într-un stol-falangă, compact de agresiv, care, posibil, l-a sfătuit cândva pe macedoneanul Alexandru cum să-și dispună ariergarda... Tropăitul intimidant al eloroanelor penate policrom speriau nu numai pe gospodinele borțoase dar și pe pruncii de-o șcheoapă, nimeriți sub ploaia sunetelor gâlgâite. Defecațiile lor nu se alcătuiau în guano –, altfel, bucureștenii s-ar fi trezit bogați, iar Piața Mare, Piața Mică, Matache, Oborul ar fi devenit, peste noapte, peste ziuă, un gen de San Marco adumbrit de siluetele, mii, ale turiștilor mângâietori de penaje și degustători de tocănițe și ciulamale din dulce carne albă, acum rezervate (din păcate? din fericire?) doar duminicilor și altor sărbători autohtone. *"Ochiul valet și ochiul prinț"*, cum a insinuat un mare stihuitor, adăstau pe mai departe în mulțumiri lirice și gastronomice, înscriind, cu voioasă nepăsare, porumbeii în liota păsăretului domestic, recte masticabil...

Acoperișurile șindrilate, tăbluite, olănite – oricât dădeau ei, chiriașii-viitori-proprietari, la spate zemuirea cauzată de umectațiile cețoase –, tot le-apăreau traficate ca niște fotouri voalate, adică divorțate ante-coitum. Turlele clopotnițelor se lăsau brusc înjumătățite, de parcă un taifun silențios le-ar fi retezat, ironic, semeția verticală. Susurau elegiac doar câteva cupole, fie mai țanțoșe, fie scutite de desantul calupurilor de ceață prin situarea lor excentrică, dincoace, dincolo de itinerarul turbioanelor păcătoase ori, în sfârșit, cocoțate de arhitecți pe sfârcurile țuguiate ale urbei... Niște turme dobitocite de corbi avântați în gros plan, figuranții unui film etranjer, ajutau să nu se diminueze la zero senzația de convietuire neorealistă... Defapt, ceața nu obtura, ceața invita la străpungerea acelui *dincolo de*, ibovnic înfricoșător al noutății, al surprizei, pe care creștinul obedient nu și l-ar

www.dacoromanica.ro

fi dorit, nici măcar imaginat în dimineţile senine, viguroase, excitante, prin urmarea urmărilor: dimineţile doldora de speranţe fecioare, de speranţe curve... Calcane jupuite, stâlpi poncişi, pridvoare zemuite, trepte împuţinate, obloane roase de cari şi zăpezi îngheţate, tencuieli nevrednice, porţi şaşii, toate se mistuiau fantastic, parcă pictate de geniul etilic al unui Edgar Allan Poe, sub plapuma norilor necredincioşi, coborâţi la rangul de ceaţă densă, astmatică şi nemulţumitoare precum impozitul anual recoltat în preajma Crăciunului, taman când enoriaşii se-nchinau cu prinos de recunoştinţă la Sf. Ierarhi Dosoftei, Petru Movilă şi-şi ascuţeau bricele întru Ignatul ce acoperea, cutumiar, genocidul porcinelor din bătătură... "*Bucureşti, Bucureşti, tu mă-nveseleşti...*", vorba octogenarului rapsod de tavernă, de cafeu, de terasă, de studiou, când declara şi, oh, "*Bucureşti, Bucureşti, fratele meu iubit, / câte nopţi nu ţi-am jertfit...!*" (Pentru sine, pentru noi, acest Maurice Chevalier al Bucureştilor chiar şansoniza just).

Ci toamna se răzvrăteau şi ploile, mai pirpirii, mai averse, mai mocăneşti, mai insultător de lungi. Luxurianţa verde-gălbuie ori de-un carmin fanat, (tonuri nemurite de-un Andreescu), de octombrie târziu, de noiembrie puiandru, îşi golea ramurile şi pedunculii sub pişorniţa ticăită, de pendulă bacoviană, sau sub rafalele tăioase şi umede precum lama hangerului de padişah (nemulţumit de levantinii fanarioţi şi de pământenii prea levantini). Prostata bolţilor plumburii îşi satisfăcea corelatul în şuvoirea incontinentă a burlanelor, şindrilelor, olanelor, acoperişurilor din tablă şi în două ape, a pervazelor, a ulițelor desfundate, a străzilor canalizate şleampăt. Izvoare, şiroaie, pârâie, gârle, râuri şi mici lacuri de acumulare (din care, pescarii sportivi ai vremii nu adunau stive de lipani, de păstrăvi, de cărăşei dar de sticle, de gunoaie policrome, de patrupede surprinse-n delict de candoare, de cârpe reciclate, de veselă spartă-n ochiul nasul obrazul peretelui unui vecin de ciudă, de coşmelie, de sub cearşaf...),

www.dacoromanica.ro

deconspirau împotmolirea unui trai care, fir-ar să-i fie de bine, se încăpățâna să nu se dea bătut.

Aspirine, peniciline – ioc. Nu se inventaseră. Ceaiuri din foi tămăduitoare (din mamă-n fiică...) și băi fierbinți prin lighene, prin lavoare și căzi din lemn de ulm, de tei, de cireș, din ce se nimerea, treceau drept leacuri post festum. Leacuri preventive – aiurea! Poate ataraxia... Poate harul levitației... Spondiloze, tuse, guturaiuri, gute, bronșite, toate tremurau ca varga așteptîndu-și rândul la sacrificarea orășenilor zgribuliți și morocănoși (în pofida boiului lor sufletesc, de *petrecăreți* supraviețuitori) peste gropile și șanțurile și șancrurile din macadam, din caldarâm... Batracieni, amfibii, o vreme destulă, se trezeau, menstruatic, bucureștenii dintr-atâtea mahalele ale unei urbe denivelate și spongioase căreia nu întâi francii îi lipseau, dar gospodarii cocoțați pe colinele puterii, ale politichiei.

Mocirloasă, întortocheată, vagaboandă, Dâmbovița se umfla în pene și amenința urbea, cândva și azi cetate de scaun, ca ața de mămăligă destinată unui regiment de dorobanți lihniți și mânuită de-o gospodină nevăzătoare (chipeșă, altminteri, căci într-un puseu de mansuetudine, guvernatorul a decretat-o drept șerifa manutanței). Astfel că ciubotele celor necăftăniți în cinuri și slujbe mănoase intrau straşnic la apă; mucii toamnei, lipicioși, jilavi sau doar limfatici, spălau călcâiele crăpate și tălpile înțepate ieri-alaltăieri de țânțarii și tăunii și păianjenii ce musteau prin curți, peste copăi și ghizduri. Insomniace și gureșe și flămânde, păsările cerului căzut la mezanin zburătăceau haotic după provizii de grăunțe și viermi și firimituri de pită, de mămăligă, de orice se preta digestiei. Vrăbii, lăstuni, ciori, guguștiuci, privighetori, corbi, de-a valma, își disputau acoperișurile, cornișele, cerdacurile, crengile tot mai despuiate și-și împărțeau în zburătăcit de aripi și prisos de pene smulse, șansele unei geografii alimentare brusc delabrate de o temperatură și o umiditate dizgrațioase.

www.dacoromanica.ro

Alergenii din cerul de pânză pâcloasă al Bucureștilor trebuie că se gonflau în strănuturi și tuse și espectorații și astm excesive, ci astea toate doar dacă nu mai plouase de-un deceniu sau nu mai ninsese de-un secol... Globalizarea încălzirii planetei încă nu fusese așezată, cărămidă peste cărămidă, astfel că clienții suferințelor autumnale se simțeau pregătiți, la București, la Tokyo, la Vancouver, la Capul Bunei Speranțe să spere că toate sunt trecătoare, sunt reparabile, sunt vincibile. Gripele nu erau anticipate prin vaccinări, dar exista oare noțiunea de *gripă?!*... Oricum, spițerii, preoții, moașele și babele sanitare ale mahalalei, ale urbei întregi, conlucrau, după caz, după teșcherea, să se păstreze echilibrul între truditorii activi și truditorii întru *concedii medicale*. Molimele, epidemiile n-au ocolit Bucureștii, la fel cum nu i-au iertat nici incendiile sau cutremurele de pământ mănos dar batjocorit de imbecili incompetenți. Molimele, epidemiile, cutremurele, zurba contrelor dinastice sau doar tribale, n-au ocolit nici Europa, nici restul globului noastru *albastru* (ca să comit un anacronism ad hoc).

Ce-ar fi, pentru comoditatea scris-cititului, să se fi preparat, aiuritor de repede, urbea pentru săniile trase de ciobănești costumați în clovni sau condotieri sau pirați ale Revelioanelor...? Bucureșteni de animă sau de trup sau bucureșteni podarnici, nomazi de-aiurea aciuiați pe-aici împinși fiind de la spate de-o soartă ciudoasă ori hapsână, toți își sporeau metabolismul cu globulele roșalbe ale vinurilor sau cu mărgelele chihlimbarii ale țuicii viețașe oridecâteori Calendarul popesc, Calendarul profan le pătau fruntea cu roșu de cabernet molâu, cedându-le dreptul și ocazia să-și scrie, pop art, barbețica și barbetele cu prilejul acestei sărbători, mereu alta, mereu altfel motivată și petrecută. Mituiți de-un destin nevolnic sau plebeu, ori pașale peste acareturi și libovnicii miliardare, bucureștenii se-nghesuiau ca la fotograf (...Carol Popp de Szatmary etc., fie-le memoria

www.dacoromanica.ro

ușoară!...), nu ca la dentist, să-și bucure post festum amorul și humorul cu orice. Numai că sărbătorile orânduite de către Papii Ortodoxiei, cei zugrăviți matusalemic pe calendarele prețăluite de poporeni, le-au înghesuit și manipulat ofurile și aoleul între buturile ferme ale unei tradiții nezdruncinabile. Reguli regionale pretindeau deschiderea băierelor unor plăceri mocofane, biruitoare de Post și de Abstinență nevralgică, chiar de prin... ajunul Ajunului de Crăciun. Cei fără de *ghiță* grohăitori prin ograda domniei-lor se perpeleau la foc stins, la foc sacru să împuște de-oriunde niscaiva ciosvârte, îndestulătoare ocazional pentru "famelia mare, cu renumerație mică, după buget, parol, coane!..." Niscaiva pieliți de maț îngăduitor cu aglutinarea cărnurilor tocate și frecate cu mirodenii țipător-orgasmice, ceva-ceva fleici sau pântece sau coapse de codană grohăitoare, căci când ziceau *ghiță* autohtonii se gândeau, deopotrivă, și la femele, vai, fără de care lumea mai puțintarnică ar fi fost, lumea necuvântătoarele ca și păcătoasa noastră lume de palavragii cu ștaif ori numai cu ambiț de apropitar, de angrosist, de chirigiu, de vameș... Sau, ia, acolo, un pumn de oase și de urechi de râmător bașold ce va să ivească, după varii rețete și priveghi emoționant, într-un tremurici de orgasm vrăjitoresc de gospodină, de staroste al cuhniilor, acele piftii presărate cu hrean zbanghiu, fără de care, nu doar bucureștenii, s-ar fi simțit ponegriți, chiar reduși la zero absolut...

Neamul de opincari școliți la Viena, la Paris, la Roma, la Berlin, la..., după împrejurări mai câinoase, mai zâmbărețe, a produs și va iți, în amontele vremii, în avalul timpilor, feciori de lux intelectual și cocote de lux carnal; tot despre un *carnagiu* (nu de Ignat...) este rostirea prezentă, nu-i așa?... Viforul lui decembrie, transmis stereo, punea sobele la treabă. Se zbăteau copacii în clătinări de mazurci și valsuri deșucheate. Trozneau bușteni din șemineuri, clinchetau a cristal bohemian ferestre-

www.dacoromanica.ro

le cu ferigi de gheaţă desenate cubist. Urlau zemuite melopei motanii şi căţeii şi dulăii maidanezi. Duduiau sobele din teracotă, pe sub cahlele cu luciu stins. Scotea pe nas fumigene mangalul din godine, sustras grătarelor pentru mititei, acum aflate-n şomaj tehnic. Hornurile, mai bătute-n cap, mai zgârâie-nori, blamau văzduhul tăios cu fuioare şi şomoioage de fum moşneag. Behăia pe uliţe desfundate ori stradele cu caldarâm-patinoar "ţa-ţa-ţa căpriţă, ţa!", fie că era căpriţă sau tigru dazafectat. Puradeii de boiernaş sau de slugă se aburcau spre culmile unui câştig licenţiat de obiceiuri, de cutume, sorcoveau somnoroşi pe cel avut, pe cel sărman, doar-doar vor atârna în coada câinilor covrigii zicalei...

Colindele turmentau acreala, năduful, inima chioambă, căderile-n stenahorii muiereşti şi sporeau obrazele cu surâs fie melancolic, fie grobian (tuşit de papiroasă răsucită-n ziar gălbejit şi zemuit de vinul fiert cu aşchii de scorţişoară). După Sf. Ştefan, prin Sf. Vasile, primar general al anului nou, coborînd spre Bobotează şi Sf. Ioan, botezător de creştete princiare dar şi cobzare ori de-a dreptul ticăloase – oare cu-adevărat până la Dumnezeu te fac ciulama sfinţii? – bucureştenii se încumetreau cu pricinile şi favorurile Calendarului moştenit (şi de mulţi cocoţat pe-un perete, la bună vedere pentru ai casei, asemeni pentru agheasma popii cu nas roşu ba de ger, ba de tescovina sau vinul sfinţit pre după altare).

După ce şi-au dres năzuinţele (compostate aprig de postirea lungă, cum de post negru-carmin aveau parte şi verginele neamului conservator) cu caltaboşi călâi, cu sarmale răspopite, cu tobă ţâţoasă, cu cârnaţi traşi în prezervativul maţelor de prin ogradă sau de prin vecinii căzuţi la troc, convinşi cu una, cu două, cu piftii dârdâind ca aspicul mameloanelor ostatecelor din caravanserai, după ce şi-au executat, conştiincios, după pravile, crucile ortodoxe deschise cu vorbuliţa "Doamne, iartă-mă şi păzeşte-ne!", după ce

www.dacoromanica.ro

şi-au fecundat, fie şi doar din vorbă groasă or' aluzie subţire, consoartele sau ibovnicele, bucureştenii ăştia parşiviţi de-o duşcă de poşircă ofticoasă sau de-un rafinat cabernet sauvignon ori de-o feciorelnică fetească regală, se prăvăleau peste zeama dinţoasă, uleioasă a potroacelor ce vătămau cerul gurii cu acreala acră-acră a mustului gros de varză luată-n băşcălii de mărar, de porumb, de apă chioară mânjită cu sare zgrunţuroasă, de frunze de ţelină, de puţe de morcov şi păstârnac, zeamă apotropaică, de vreme ce doftorii de canini sau spiţerii de vintre bârfeau cum că ea, zeama, ar rezolva şi niscai ulcere gastrointestinale. Clienţii unor asemenea pohte se prăvăleau, apoi, în cuhnie sau în iatac, peste, alături sau departe rău de trupul râvnit, visînd urale sau urări de saţ şi de icosari zumzăitori prin vâlceaua ispitelnică dintre sânii rozalbi ai cucoanelor de alcov tihnit, de canapea scârţâitoare, prăpăstioasă...

Din crucea nopţii or' din plevuşca de lumină a zorilor mahmuriţi, aceştia sforăiau cuviincios traversînd orele dintre ani, dintre secoli, cu nesimţirea păgână, firească acelora care nu dirijau Dirijabilul Lumii, precum azi-numiţii Jandarmi Mondiali... Nesimţitori sau doar letargici, aceştia, când se binevoiau să bubuie clopotele şi să necheze buhaiele anticipând petardele unui ev viitor, n-aveau habar, nici nu duceau lipsă de şfichiul şuierător al crivăţului stepelor de peste Prut, de peste Nistru, nici de fluieratul de păstor încolţit de lupi al lacurilor mazuriene, nici de susurul ugric al Balatonului de peste Tisa maramureşeană... Cei încă viguroşi, cele încă prezente, se dedau cu vigilenţa întârziaţilor la închinări şi toasturi, amestecînd/ciocnind într-o veselie un pocal cinstit cu fineţuri de Sèvres, o cupă cu vulve aurite, o carafă cu smalţ duhovnicesc, toate pline cu Cotnar dulceag sau cu Băbească arăpie, pen'că, hhm, ptiu drace!, fură deja, *"în ce vară, în ce an?"*, fripţi pe la aperitive cu ţuică de prună arondată-n mănăstire şi plouată peste sardele de baltă mahalagioaică, peste rondele

www.dacoromanica.ro

din caşcaval ardelean, afumat şi el, săracu', apoi, după binecuvântate time-out-uri de pipăieli, pupături, parascovenii de budă, cu ciuşca de sarma bolândă, cu mujdeiul de hrean pişicher strecurat prin adânci farfuriile domniilor-lor în răstimpul când îşi proclamau bineţe de an nou, anul reuşitelor de orice vârstă, de orice sex, de orice bancnotă...

Bucureşteanul calfă, bucureşteanul domn, bucureşteanul de os sau doar de oscioare de la taifasul norocoşilor – că lumea noastră, încă, se divide, graţie celor de Sus, despicată în două mari felii, norocoşii and others –, îşi primenea vacanţa de minute, de ceas al siestei tot manevrînd cozondroacele, curelele, brâurile-de-lotri întru evadări şi evaziuni centimetrice; estimp, admiteau pe casandrele şi brockerii locului şi pendulei, mai oacheşe, mai caimac, să le citească-n palmele tremurînd asudate, sau reci-umede precum combinezonul unei salamandre... Lecturile suportau grai de mahala, grai de pension, grai de puşlamale vizionare... Cetitorii mormăiau vioi despre *"stelele-n cer/ deasupra mărilor..."*, despre stelele Bursei şi dările către Domn, către Doamne-ajută, despre prefectul lor cinic de indiferent, ca o lespede, despre primarele lor, cobzăreţ de favoruri ghinghirlii, despre pancreasul ce nu se regenerează, neam de neamul lui, şi despre vacuumul uterin care-i imploră prin refuzurile tradiţiei (= *Nu acum! Nu aicea! Nu cu dumneata! Nuuuu, oh, aah, ce binee!...*) – dar îi lăsau în cele din urmă, pehlivani-farmazoane, pe amatorii de palme tălmăcibile în grija nemaispusă a nevestelor cuminţi şi a ibovnicelor foarte necuminţi... Cu alte cuvinte, permiteau ambasadorilor poposiţi la taclale şi sarmale să le apropie, urmărind desişul liniile din palmă, un viitor pestriţ asemenea ouălor de prepeliţă, viitor pistruiat sibilinic cu minciunelele savuroase ale menestrelilor de rang sau de duzină, cam cum sunau acestea prin alivencile de-aici, de colo sub eticheta de răvaşe... Răvaşele din plăcinte – catrene hazoase, pedepsitoare, flecuştete în genul limerick-urilor...,

www.dacoromanica.ro

de regulă, fără perdea, fără cortina tenurilor ruşinoase, cin' se mai ruşina de cine peste ghizdul spargerii anului cu trântirea lui de pământ sau lovirea lui de toţi pereţii!?!... Tartina vişinie a buzelor sărutate, furiş ori onctuos, când pendula sau orologiul clopotniţei vestea îmbătrânirea rasei umane, rasei bucureştene cu încă o secundă din veşnicia promisă, ineluctabil, de către sfinţii părinţi... Vai de cei care-şi serbau, taman fix exact atunci sorocul ivirii lor în valea plângerilor de cartier, de ţară, de univers!... Pelteaua limbilor împleticite într-o esperanto de Dâmboviţa se lăsa linguşită (pardon, linsă) de vicisitudinea cerebelului afectat de păhărele, de stacane, de levitarea în zările unei destrăbălate încrederi-în-sine, în vecinul de iatac, de viaţă... Într-asta, bucureştenii nu făceau notă aparte faţă de alţi orăşeni, faţă de alţi petrecăreţi careşi deplângeau onomatopeic şi prin pantomime de gălăgioşi surdomuţi, graniţa simbolică dintre ani, dintre ieri şi mâine... Mama ei de viaţă!... Că numa' una am şi-o gaură-n cur!... (Cei superior-şcoliţi aiurea, o gândeau direct în langajul specific diplomelor atestate).

Mai peltic, mai pe nas, mai sâsâit, mai murmurat, mai opintit, după gust, nevoi, ani de şcoală, toţi cu toate sengăduiau în urări şi aldămaşuri sentimentale: La mulţi ani, junepe! La mulţi ani, bătrânepe! La mulţi ani, viaţă! Că când ne-o fi mai rău, ca acuş să ne meargă!... Că pe toţi, pe toate, cu păcatele noastre ştiute (numai de către noi), ne rabdă străbunicul păgân Zamolxe, dar şi Christosul născut ieri, născut dintotdeauna pentru totdeauna!... Pupăturile spoiau obraji sau frunţi, atingeau fugaci vârful nasului sau smaragdul/ rubinul inelului băgat sub ochi, fixau comic comisura buzelor sau le turteau, lipicios, nemăsurat, tandru, care cum se pricepea, care cum i se permitea... Urile degerau subit, malpraxisul era brusc dat la spate, ciudele se făceau sirop de tuse, geloziile sucombau în atingeri furate sau înlesnite, toţi şi toate, către spartul chefului, se-ngăduiau fierbinţi, asudaţi,

www.dacoromanica.ro

ruşinaţi, evacuaţi prin spovedanie de sacâz şi fiere şi ţepii rozelor din borcanul unor gitane, adineauri cititoare-n cărţi şi-n palme şi-n zaţ... Sărbătoarea, chiar dacă pe ici, pe colo, era turburată ca sifonul de elanul greu de stăvilit al ghiogârţurilor, pârţurilor, icnetelor, oftaturilor, sforăielilor, nărilor suflecate-n batistă sau căuşul palmei, sărbătoarea aceasta era, se prelungea, se încăiera cu timpul real, crud, nevoit de aştri; Logosul surpat în Cosmos... După pungă, după cei şapte ani de-acasă, de pension, de şcoală *normală,* vocile şi trupurile se strecurau de-a valma, ori care cum i se anunţa sorocul, în alcovul ori iatacul sfintei oboseli şi cădeau la o pace adâncă pe cât de onirică, subit părînd toţi, toate, acum, către mocnirea focului din vetre, doar un fel de copii uriaşi, vizibili doar prin microscopul acelor Rabelais, Swift, Creangă, creatori de giganţi şi liliputani, la alegere...

Se îngăduiseră, adică, unii pe ceilalţi, frate cu adversar, duşman cu soacră, părinte cu copil bezmetic, fiică cu tată cotrobăitor, vecin bun (rău) cu vecin rău (bun) – într-asta, iar şi iară, bucureştenii semănînd leit cu conorăşenii din lumea largă, siamezi cu toţii întru împăcări creştineşti (musulmane, mozaice, buddhiste...). Chefurile sardanapalice se rupeau, ştrengar, lent, abrupt în somnolenţe, urmate de aţipiri, urmate de somnul gros, profund şi punctat cu sforăituri balenoide, gata-gata să dărâme pereţii şi să spargă cristalurile şi să stingă jarul încă fumegînd prin sobe... Mai decente, mai suple, mai tăcute, orătăniile casei, dar şi animalele de companie trebuie că priveau, uimite foarte, cum stăpânii lor se dedau la, făceau pe, permiteau să, cădeau în, delirau despre, promiteau că... Calendarele sufletului, adecvate clipei, se spărgeau în cioburi de alint şi recunoştinţă şi împăcare cu sine, cu alţii, venetici sau alohtoni sau doar neamuri de neam... Bucureştenii, respectiv cam o optime dintre românii de oriunde, salutau cu zâmbet îngăduitor şi surâs divin pe criminalii inteligenţelor suitoare pe Everest ca şi pe criminalii dorinţelor mărunte

www.dacoromanica.ro

dar atât de omenești, atât de cârnățărești... "Lume, lume, soro, lume", implora viril o Maria Tănase, într-un târziu de veac, și continua convingător precum inelul cu sigiliu al unui Domn binecuvântat, în vreme ce comesenii își sărutau, în zor focos, odraslele, famelia, rudele, rivalii chiar...: "C-așa-i lumea trecătoare/ Unul naște, altul moare..." rostogolind glasul ei gros, de pocal ceferist, peste umerii zgribuliți de așteptări astigmatice și de speranțe șui...

Pensula tremură, plaivazul zgârie, mina creionului se rupe-n răsfăț, cineva trebuie să se angajeze mai simțitor în zugrăvire, în plăsmuire, în narațiunea ce nu se dă împuținată cu una, cu două. Cu ochii-n bagdadii și podul palmei peste pulpa gureșă de-alături, ritmînd o voce bearcă de contralto sau bas-bariton, pacientul răbduriu de Crăciun, de Revelion, păstrat în cutume și-n vacanța bunului plac (izvodit, altminteri, de tocmai Caleandarul creștin), mormăia o darabană din gâtlejul vitejit cu mirodenii și tării mirobolante, însoțitoarea voce deambulată melancolic a unui cor de *pluguşor* zgribulit de vocile colindătorilor neturburate decât de acneea pubertății:

"Aho, aho, surori și frați,/ Iată că sosii și eu/ Că venii de prin nămeți/ S-auziți și să vedeți.../ P-adormiți ca să-i trezești/ Să nu stea să lâncezească/ Belșugu-n casă să crească/ Să nu-i prindă Anul Nou/ Adormiți, neospătați,/ Îmbufnați ori întristați.../ Pe-ăl de doarme-n noaptea asta/ Să nu-l iubească nevasta,/ Să-l sperie că-i bolnavă/ Lângă altul să se dreagă.../ La ce-i frumos să privești/ Mereu să te veselești!/ Hai noroc și ține-o-așa/ Vesel și nu te lăsa!..."

Uite-așa se face c-au mai dat de dușcă încă un an de zile, bucureștenii și musafirii lor de-un ceas, de-o viață, bucuroși că li s-a mai topit omătul din barbă și galbenul din teșcherea. De parcă nu s-ar fi grăbit cu toții, calic sau cocon domnesc, către adresa aia, cu paranghelie de îngeri, de șeitani, de unde nimenea nu s-a-ntors să le șuguie de-a fir a păr cum e *pe-acolo*... Ce-are a face!... Banda lăutarilor să tot chiuie a trai îmbelșugat

www.dacoromanica.ro

și a dragoste cu năbădăi: "Uite dealu, uite via/ Unde iubeam pe Maria" (...pe Gabriela, pe Ana, pe Camelia, pe Filofteia, pe Ruxandra, pe... oricine le pica la așternut, cu legământ de epiderme fierbinți sau de Biserică încuviințătoare). La urma urmelor, "Foaie verde și-o cucută,/ Dragostea din ce-i făcută?/ Din omul cu vorbă multă.../ /Zice una, zice două,/ Iacă-tă-i dragostea nouă".

Nouă sau baborniță, dragostea – de An Nou, de peste an –, tare-i mai nimerită decât vrajba, decât șișul ce străpunge stomacul aproapelui, decât calomnia vărsată din căldarea plină ochi cu vipere-stoarse-de-venin peste amicul de pahar, peste colegul de slujbă, decât vrăjeala turcită și scuipată-n timpane clevetitoare... Tot astfel le dictau și pericopele testamentare ale Bibliei, în tălmăciri de liturghie sau în traduceri libere... Petrecerea anului moș, izbit ritualic de anul prunc, merita să se păstreze înțărcuită după datini, adică să fie tot ce-a fost, și mai mult, încă: prilejul împăcărilor, iertărilor, spovedaniei, bilanțurilor, săruturilor (...pe buze, pe frunte, pe obraji, pe omoplatul decoltat sau direct pe pântec..., sărutatu-s-au bicisnicii și potlogarii și serafimii și vergurele, între toasturi hoațe, între două înghițituri, între două gâlgâieli, între două snoave hilare ca mutra păcătosului smerit...

Dar, mai știi, poate că-și omeneau, mulți dintre ei, dintre ele, masa și tacâmul nu cu sărutul Iscariotului, dar cu cel dumnezeit, acela care împărățea și calfa și meșterul și patronul și-i lepăda măcar atunci, barem acolo, de teamă, de zaveră, de supărări, de furunculele invidiei, pizmei, fariseismului, de toate belelele ce cheleau mințile și anima și tainul de bunătate cu care, ei și ele, fuseseră născuți... Dar, mai știi, poate că a lor a fost și va fi *Împărăția* cea promisă, în veacul veacurilor, amin. Dar, mai știi, poate că mulți dintre cei de la parterul societății urmau pilde vechi, pravile nescrise și cunoșteau cum să-și invite viața la dans, convinși că nu vor fi refuzați. Plăteau Cezarului, plăteau lui Dumnezeu, peșin, fără tocmeală. Toți

www.dacoromanica.ro

se ştiau datori cu o moarte, de-aceea, poate, îşi vitaminizau exorbitant clipa cu odăjdii de ceremonie dyonisiacă... Singura vinovăţie rezista în absenţa din gândul tuturor a prezumţiei de nevinovăţie, căci nimeni nu credea că vecinul de viaţă n-ar fi la fel de păcătos ca şi dânsul... *De la vlădică pân-la opincă* a fost să le fie sloganul electoral cel mai acroşant.

Fă-le, Doamne, dar cu mir la biserica şi mănăstirea Antim, din talpa catedralei mitropolitane, sau la bisericuţa Schitul Maicilor, tot din vecini, sau la trupeşa Sf. Nicolae (aceasta trasă parcă pe şanul unor Sf. Elefterie Nou sau Sf. Dumitru din Colentina mărginilor) de peste drum, să li se lumineze ce va fi cu dânşii, ce va fi fost pentru părinţii şi străbunicii lor..., că aşa-s românii bucureşteni, tocmiţi de martirii dintre primii creştini cu mult nainte ca zapisul sau piatra tombală sau opisul de bazilică somptuoasă să le măsoare, cu litrul ori cu litra, credinţa în cele veşnice...

Ogarii băştinaşi, plevuşca zgomotoasă, neamurile proaste ce se-nfigeau în pleaşcă şi chilipir, cârcotaşii gerului şi caniculei, toţi revoluţionarii de gang afumat şi cafenea fumigenă, toţi aveau, găseau, inventau ceva *pentru contra* oricărei guvernări. Fără taifun şi tsunami, dar cu belea de geruri şi crivăţ parşive ce-nghemau testicolele simţului civic (erect, eventual precum chibritul suedez ori *ştiuletele* strungarilor de Făgăraş, de Retezat, de Bucegi, fiecăruia după puteri, mde...), bucureştenii aceia s-au tare proţăpit în proteste şi revanşe şi ranchiune şi jalbe răsturnate prin cutia milei celor de-i conduceau, alde primari, prefecţi, miniştri, vodă... Cam ciudoşi, orăşenii ăştia, pe ăi de tropăiau prin patru odăi în loc de trei, unde-şi pripăşeau sub pâlpâiala feştilei ori opaiţului matroana matracucă, soacra cucuietă, poamă acră, nu?, motanul nevricos, potaia janghinoasă de câine de pripas şi, binînţeles, batalionul de şobolani proprietate intimă, rozătoare tâmpite ce se-nmulţeau glorios şi se mulţumeau

www.dacoromanica.ro

cu puțin, până când creștinul i-arunca în uliță sau în curtea vecinului, o dată cu primenirea de Paște, de Crăciun. Destui se vădeau ciudoși și cápii și bulversați de malversațiile soartei ingrate, numai cu alde dânșii ingrate! Poftim de-i vezi cum se propteau prin bodegi și crâșme și birturi la o ciorbă de burtă sau de potroace, ajustate cu ardei iute și oțet lacrimonios, ambele donate de vădanele de han stătut, și cu smântână, bătută-n creștet și la tălpi, prin știubeie, de-o ardeleancă pufoasă (Servus, Doamne, că tare-i fain chipeșuăsta!), și râgâiau slobod între două trei patru țuici fierte cu sfârc țigănesc de piper zgrunțuros și puneau țara la cale... Ciușca le sfârâia-n cerul gurii și-n moalele capului, de-i zis și cerebel de către pițifelnicul "studinte-n Drept și Filosofie", pardon d-espresie, madam! Iar țuicile le sfârâiau prin mațe și suprarenale, împingîndu-i la scărpinări licențioase și leșinuri incipiente. Pentru alde aceștia – mai toți abia iscălitori cu laba gâștei de jalbe și petiții și dispense enunțate de la stânga la dreapta de vreun diacon sau dascăl sau notar, miloși cu nătângia întru Domnul –, protestul iscălit la o gazetă sau lectura spiritului legii din "Monitorul oficial" le-ar fi produs migrene, sau, scuzați, dambla. Orale, moțiunile lor de cenzură erau expediate în literă scrisă și sigilată doar în rarele ocazii când petiționarul mișca două-trei vorbe de dicționar, așezate într-o flexiune gramaticală acceptată și de corifeii Academiei... (...**cum** care Academie...?!).

Șezlongul cărpănos al condiției lor intelectuale părea un strop de funingine, o nano-zdreanță vaporoasă ca funigeii, o chestie, doar, una între altele așișderea, care nu-i interziceau nicidecum de la bârfă, șușanea, mizericordie, guițaturi, blam, groase ca și obrazele lor pehlivănite cu duhori și șperțuri de tavan jos, de surtucuri hârtănite, de pulpoaie muierești stropite și săpunite doar la Botez sau când mai țârâia câte-o ploicică salvatoare pentru bărăganul osos ce-ngăduia Bucureștii... Nu-i vorbă, clasele-de-la-mansardă cheltuiau exorbitant, ca

www.dacoromanica.ro

şi occidentalii vechiului continent, pentru parfumuri menite a le desfiinţa cusururile de pori graşi şi puncte negre şi coşuri galbene de ciudă, de epidermă clorotică, de peruci anti-pleşuvie, de intimităţi deranjate ciclic..., astea în lipsa unei higiene stricte, de budoar marmorean sau de saună silvestră sau de cişmea municipală... Băile publice despărţeau pe bucureşteni de strămoşii romani preţ de niscaiva milenii, până ce, cam de pe timpii lui Cuza, antreprenori ingenui (= nefiind de prin partea locului) au produs afluenţi artificiali din Dâmboviţa, căzniţi prin conducte şi robinete cetăţeneşti, în încăperi ordonate ca falangele macedonene, să corespundă epilării rapănului şi mojiciei de pilozităţi redundante...

Aşa se face, vorba vine!, că vreunul (y compris *vreuna*) dintre dânşii, altminteri doar o aşchie din mujdeiul satanic al saramurei bucureştene, unul pişcător de isteţ sau doar colportor de snoave şi de bagatele, se oferea să le împuie urechile aţipite în dulci coşmaruri mimînd vioiciuni de pamflet şi lansînd un sperjur comunicat-de-presă; când acesta purta tremurătoare semnătura pamfletarului zăngănitor Arghezi, ar fi sunat cam aşa: "Ministrul de Interne este absolvit cu desăvârşire în concursul de frumuseţe şi viaţa statului stă suspendată de acest eveniment. Excelenţa sa lucrează de câteva ore ca să se afle piciorul cel mai mic corespunzător gleznei celei mai fine, şoldului celui mai elastic şi corpului celui mai lung... Ştirea că însuşi Ministrul de Interne prezidează comitetul a stârnit o puternică emoţie... Fără să facă versuri ca unul din predecesorii săi, domnul Trancu-Iaşi, actualul ministru de interne, e un abil expert al naturii feminine şi excelenţa sa a ţinut să-şi manifesteze acest har, original la un bărbat de stat, iscălind procesul verbal care consacră graţia cea mai usturătoare de inimi a celei mai agreabile păpuşi... Indiscreţiile colportează, evident, şi lucruri dezagreabile. Vă comunic strict confidenţial că doamna

www.dacoromanica.ro

ministru de interne a primit 124.000 de anonime injurioase pentru soţul care le-ar fi nedreptăţit, fiecare concurentă fiind mai frumoasă ca toate vecinele ei. În şapte mii de scrisori, semnatarele, care şi-au dat numele întreg şi adresele, se plâng că au rămas mame din simplul contact ai ochilor magnetici ai ministrului de interne, a cărui virilitate pare cu atât mai crâncenă cu cât s-a manifestat prin sticla ochelarilor. Ce va fi peste nouă luni, Dumnezeu ştie". Poftim, concursurile de *Miss-Bucureşti*, fie şi cauţionate de un ditamai ministru, au fost şi vor fi, vorba altui poet, *"lung prilej de vorbe şi de ipoteze"*.

Cafeneaua, birtul, crâşma, locanta, cazinoul, zahanaua îşi ornau intrările zumzăind de felinare chitaice sau becuri multicolore, doar se punea de-un Crăciun, de-un Revelion, cu atele din brad, din molid, din pin, din tisă şi cu stafidele olive de vâsc adolescent ce promiteau perechilor un an viitor gustos pe masă şi muncitor la aşternut. Din ajunul *Ajunului* sărbătorit pe meleaguri româneşti dincolo de Bucureştii păcatelor cu voie, fără voie, liturghiile şi osanalele se înlănţuiau cumsecade, celebrate fiind prin lăcaşuri de bisericuţă – oh, *peştera* Domnului care rămase, în pofida intemperiilor, puiandră şi ortodoxă şi testimoniară, apelată Sfântul Elefterie Vechi, plantată marginal dar ajunsă reper în cartierul boierilor de azi, de mâine, cumva asemănător enclavei Sf. Constantin, al cărei pronaos vigilent n-a reuşit să-l salveze pe un alt (mult mai celebru) Ministru de Interne, Armand Călinescu... – ori prin lăcaşuri făţoase, sponsorizate cu orgoliul unor mecena ce se pricepeau să-şi spele banii negri şi spondiloza oaselor ghipsate cu donaţii de ctitori emeriţi.

Dar cafeurile, birturile, crâşmele şi toate-cele-de-o-seamă îi provocau pe bieţii creştini şi la tocmirea de bilanţuri: minţile le zuruiau precum bilele unui abac, dornice să producă *plusuri* la cântar, pe foaia contabilă... Se devoala, acum, negativul unor poze, unor pozne... Vroiau, nu vroiau, sin-

www.dacoromanica.ro

guri sau ajutați de bimpașele aritmeticii primare – pifanii supraviețuirii bugetare, dar mai ales afaceriștii de dugheană sau de trust, înșirau pe coloane verticale/orizontale parascovenii de parastas ori de nuntă negustorești: tot ce-au ratat, în iubire păguboasă sau trai decent, pe sub mână, pe sub tejghea, la vedere, pe sub fustă, în vitrină, în depozit, cu și fără contract, dincoace, dincolo, oriunde, ori de câte ori..., și, desigur, tot ce le-au prisosit, în iubire cu zestre sau trai cu antet sau moștenire fără bucluc...

Dar localurile astea, dăruite (prin șperț sau suprataxă) cu muzici debordante și cu tropăiala fumului de narghilea sau tabac presat în foițe și cu zacharicale de chelneri, de țali, de ospătărițe nurlii și zurlii, altfel cum?!, alese pe sprânceana unui patron levantin cunoscător la carne macră, localurile astea teleportau isteț, insidios pe năpârlit, pe prostovan, pe chefliul cu ștaif de mangafa să-și chinuie degetele la număratul pești al pierderilor, al câștigurilor... Toți, despuiați de inhibiții și pudori popești cu cât li se fixau circumvoluțiunile mai abitir în muscat-ottonelul gălbior sau în fetească seacă precum teșchereaua unui haiduc pricinos sau în țuicile cu globule icterice, toți alunecau în socoteli private asemenea schiorilor haihuiți prin te miri care coclauri omătoase dar și în operații aritmetice demne de dascălii ce se-nțoleau la Taica Lazăr ca să predea, decent echipați, la Colegiul Lazăr din coapsa Cișmegiului... Așa că-mi vine să parafrazez, zbanghiu: *Niciodată iarna nu fu mai frumoasă,/ Sufletelor noastre înghețate bocnă*... Mai cu seamă, ptiu, Mephisto!, că le-aud, parcă și azi, cum le plescăiau de plăcere sau năduf limbile socotind, tot socotind, până ce, uscat și arid, cerul gurii nesățioase le pretindea, iar și din nou și întruna, cabernetul cel umblăreț ca un Cupidon prin arterele fecioarelor!... Tibișirul și creionul *chimic* și penița Rhedis zgripțurau tăblițele și colile colilii cu semne și simboluri, prefigurînd semiologia viitoare a milogilor lumești...

www.dacoromanica.ro

Printre nămeţii de-un alb murdar precum cearşafurile unui han concesionat, pe pârtii improvizate de tălpi bipede/patrupede, pe stinghii lucioase de gheaţă bocnă, (...pe-atunci iernile îşi respectau blazonul...), urătorii colindau continuu pe bulevarde, pe străzi, pe alei, prin fundături. Colindau statornic plecînd de la Moş Ajun, trecînd prin Sf. Ştefan, Bobotează, Sf. Ioan, pe centura de castitate a urbei amestecîndu-se şi Revelionul (dar sub acest cognomen e sărbătorit târzior, cam după ce bonjuriştii s-au decis să pună cuşma unui substantiv parizian peste pleşuvia unei căpăţâne locale), dar şi colindaţi statornic, creştinii de bucureşteni îşi deversau energia aproape sau departe de părinţi, de neamuri, de consoartele lor pârdalnice (după buze, după ocazii, după protocolul conjugal rezolvat cu pumnul ce strivea ceapa obraznică şi blatul mesei). Toantele, mai neveste, mai ibovnice, zâmbeau subţire ca aţa de feliat mămăliga, supuse ochiului vineţit şi fesei drepte/stângi altoite fauvist cu tuberoze... Cele rele de muscă şi de măsea, mai că ripostau vehement cu piţigăieli de trezit vecinii sau cu papuci azvârliţi înspre icoana soţului hărăzit şi brusc prea-neiubit... Urmau şedinţe grabnice de-mpăcare, peste aşternuturi devălmăşite, nici ei, nici ele neavînd grijă ca zbânţuiala să nu se lase, peste nouă luni, cu urmări certificate de (noi) botezuri... Sau, ocazional, crima de lesmajestate conjugală se dregea prin vreo crâşmă cu jurăminte noi şi la fel de mincinoase precum alea de ieri, de alatăieri seară... Frazele iniţiate cu dosul palmei şi finite cu *al morţii să fiu, dacă nu...*, patetice pe cât de ridicole, abureau genitalele simţirii femeieşti suficient spre a aproba, încă o dată, judeţul genitalelor masculine, dotat cu mărgelele şi mătăniile convingerii că palmele şi genunchii vexatorii şi zavera stau mărturie dragostei de cuplu... Pe la mesele pricopsite cu muşamale sau feţe din damasc scrobit, pe la mesele din lemn mojic sau princiar, parfumatul trup omenesc elegant şi vulnerabil ca un stârv de maharadjah nu-şi ţinea

www.dacoromanica.ro

cuvântul dat decât un mănunchi de minute, de ore, în funcţie de metabolismul său amoros sau de pretenţiile cucoanei din preajmă, legiuită cu pirostrii sau pişicherlie dar cobzăreaţă-n draci, cum stăteau obrazul, teşchereaua, tolba doldora sau secătuită de icosari, de fluieră-vânt...

Oricum, viaţa era singurul lucru ce trecea lăsînd urme, unele adânci, iremediabile, pe obraji, pe coapse, pe pântec, în coc, în barbete – ca atunci, la fel şi astăzi. Pe când celelalte lucruri trecătoare, iubitele, iubiţii de-o noapte ori de-un deceniu, tipăreau riduri doar fraierilor cu cioc sau celor prea de tot lirici. Iar chelneriţele ce-şi jucau plămânii pe sub borangicul bluzelor văruite cu arnici tocmai ce dregeau busuiocul socotelilor atee ale celor păgubiţi sau dăruiţi cu bilanţuri pozitive. Noroc că, în pofida unui mit cotidian prea slobod, nu toţi erau născuţi poeţi, nici măcar fraieri cu cioc. Creştinul alfabetizat şoptea *Te iubesc* cu uşurătatea unui adolescent acneic, iar când chiar se vădea sincer, nu-l credeau nici măcar pereţii cu icoane profane, adică arătând picturi cu florărese ce-şi ţipurau un sân oliv, sau pe-amândoi, cu mameloane vineţii, de talcioc scălâmb şi dudă stoarsă. La mijloc nu mijea un paradox ci rotirea nonstop a ruletei şi, pătimaşii sau cartoforii cunoşteau problema, ruleta trebuia s-arate drept câştigătoare mai mereu Banca, respectiv pe Dumnezeul de care, cei aburiţi sau de-a binelea cherchelíţi, îşi aminteau doar când pierdeau sau obţineau totul. *Dumnezeule!* intonau ei atunci, ferecaţi în şi fermecaţi de ghinionul şanselor aprige. Prea târziu? Prea timpuriu?... Tot numai Domnul ştia, nu alde dânşii, păcătoşi ce-şi defilau bilanţurile de decembrie, de ianuarie peste talgerul cu un păstrăv sinucis pe aşternut de ţelină şi cercei de morocov şi suc de lămâie borţoasă.

Ci nu trecu decât un ţoi de vreme, adicătelea un veac rotund, de când o pe-atunci anonimă zisă de intimi Hélène Rubinstein, şi-a luat inima-n dinţi şi oglinda veneţiană-n

www.dacoromanica.ro

spinare și a pus la cale primul "institut de frumusețe". Care dintre bogătașele vremii, inclusiv niscaiva june răscoapte de București, și-au dorit vergeturile date la remaiat și ridurile ori cearcănele ascunse sub prețul cremelor sau pudrelor speciale, sau să le dispară ca-n basmul de la gura sobei mândrețea de mărar, de leuștean excedentar de prin anumite zone, inclusiv intime, toatele se vor fi scuturat a năpârlire de rușinea tradițională și s-au bulucit se profite de Institutul Madamei Rubinstein, firmă ce și astăzi face furori printre furourile cu mătase și dantele din țechini, pardon, din euro.

Ci nu trecu decât un țoi de vreme, adicătelea un veac rotund, de când bărbații și-au încercat mușchii inteligenței și pe-ai spiritului lucrativ aruncînd pe piață descoperiri și invenții virile, virile, virile dar cu aluzii și la sexul femeiesc ori lesbianic. Astfel, niște mecanici și ingineri de proiecte închipuie și realizează o Voiturette A, adică un autou economic și familist, după chipul și asemănarea dânșilor, a celor îngropați în credite și entuziasm. Fost-a primul din seria patruroților (plus rezerva) ce vor cuceri și Bucureștii femeilor cu glezną fină, de piano, și surâs asasin, al profesorului de piano... Așa a fost menit să intre pe piața consumului popular, ieftin de democratic, firma Škoda, vorbuliță care în Cehia, Bohemia, Slovacia, se pronunță *școda*, în tălmăcire liberă – *păcat*, dar n-a fost niciun păcat că uzinele Laurin & Klement și-au îngăduit această Voiturette A. Geloși pe izbânda vecinilor din Europa Centrală, românașii aceleiași Europe și-au încordat poftele multvisate și tăiară panglica primului club de fotbal, numit "Gloria", și și-au vărsat cinzeaca de snagă neconsumată la primele meciuri de box organizate-n cetatea aceluiași Bucur, legendar ca o părere din politichie, *"rezon, Coane Fănică"*... Prin urmarea urmărilor, toate urmează după ceva, cineva, fătucile cu liftinguri simpatice tocmite de Madame Rubinstein, o dată descinse din aceste Voiturette A, musai să-și încrunte pectoralii de sub furouri plăsmuind furori

www.dacoromanica.ro

alături de corzile noduroase ale ringului şi făgăduind ocheade musculoşilor de sex vizavi, dacă şi numai dacă acelora le zornăiau, după Austerlitzul sau Waterlooul boxangiu, prin buzunarele jiletcii, surtucului, smokingului, vibratoarele din monezi grele, argintate, cu profilul prinţului de Hohenzollern, devenit de multişor Vodă Carol Întâiul, respectiv Rege. Că tare anevoie se mai tocmeau la ruletă, la baccara, la poker, tot competiţii de catedrale şi cancelarii, ţărişoarele şi statele moderne, zise şi naţional-unitare.

...Ci anii se fanează consistent, alta nu se pricep să facă, şi uite că un iberic pripăşit prin slugarnic de orgolioşii Bucureşti, înnumit de-ai săi genitori Manoel Lopez (vă-nchipuiţi ce dramoletă se pripăşea pe buzele bârfitoarelor noastre băştinaşe când se-ncumetau să-i pronunţe, ca la mama-acasă, numele!) a avut îndrăzneala sau nesăbuinţa să deschidă un bar *la stradă*. Ingenios acest torero ce promise şi realiză, ca peste noapte, un dever nonstop. Orarul cu pricina, de post negru de post alb de posturile de peste an, de abstinenţă refuzată şi de zăbavă tihnită la cinzeacă ochioasă şi litru demiurgic, a cucerit sufragiile sufragetelor noastre dar şi ale suflătorilor-în-palmă masculi, în palmele făcute căuş jurîmprejurul respiraţiilor de la minus 15 grade, căci pe-atunci Bucureştii îşi respectau firma de capitală a unui Bărăgan colţos şi geros şi traversat în galop bramburiu de iepuri de lupi de prepeliţe de vulpi de mistreţi de gonaci ciobăneşti asmuţiţi contra ursului carpatin ce migra mai către talpa ţării constrâns de rugii cu zurgălăi de mure şi fragi, de falangele stupilor ce capitalizau miere şi lăptişor de matcă, dar mai cu seamă silit de nişte ingraţi tuciurii la faţă şi sub limbă să calce, terapeutic, chipurile, ia, acolo, nişte spinări, nişte şale, nişte coapse ale unor bucureşteni trăzniţi de lumbago şi anchiloze şi gute, sau ale unor bucureştence ce n-aveau orgasm sănătos decât năpădite fiind de aroma cruntă de fiară vînjoasă şi flocoasă. (Se vor mistui ceva secoli până ce populaţiile cu guler tare

www.dacoromanica.ro

și crinoline vaporoase vor pricepe și legifera, în consecință, ultrajul canibalic al ursarilor pecingenoși trecîndu-l în rândul infracțiunilor majore). (Prunc de-o șcheoapă, prin Colentina natală, într-un amurg de toamnă rece am privit în ochi o ursoaică-asistentă-medicală... Mărgele goale de conținut, câteva secunde, am descoperit în căutătura femelei înlănțuite cu cobre din zale ruginite și cu tălpile arse cu fierul înroșit în ignoranța cinică și cupidă țigănească... Tremuram ca varga, vrăjit de statura urieșească și m-am vindecat ca prin minune într-o clipită, udîndu-mi urgent chiloții... Mă implora s-o eliberez?... Mă-ntreb și azi, încă, deși mă prefac zadarnic că nu cunosc răspunsul).

Bucureșteanul get-beget, de la subsolul carcerei de umilințe civice, precum și cel din țuguiul minaretului de palat glazurat cu marmură, se reculegea, estimp, încercând să rezolve un rebus de teapa secretului lui Polichinelle: cum își amesteca spaniolul Lopez licorile bahice în spatele tejghelei cu vigoarea și rapiditatea pretinse într-o arenă nu cu mușterii curioși dar cu vehemenții luptelor cu tauri, pardon scuzați, că-i și chestia asta un ceva contra *directivei* Statelor Unite ale Europei privind ocrotirea patrupedelor... Cu cine se ajuta investitorul? Mister total, parțial, lovit de nulitate...

...O! Frumoasa noapte tainică și lungă, dezvăluindu-le parșivilor de voaieuri sânii de mere coapte, stropiți cu foi de dafin erect și cu pudră de chihlimbar turbat!... Nicicând nu i-ar fi ajuns, nici până la rotula jonathană, odele bucureștenilor de chef, de spirit, de cobză și țambal sentimentale!... Nu vor fi niciodată destule odele suite pe trepiedul mistic al unei asemenea nopți! Nu vor ajunge niciodată, în cinstea ei ridicate, pocalele cu tupeu roșgălbui de Cotnar, de Valea Călugărească, de Jidvei, de Murfatlar...! Pentru alde aceia dintre orășeni, ce-și refuzau călugărirea simțămintelor, ce-și

www.dacoromanica.ro

anulau postul şi postirea, tare neîncăpătoare ajungeau colibele cuvintelor dăruite peste crupa voluptuoasă a nopţilor pe care, la rându-le, o dăruiau. Căci făgăduinţă din făgăduinţă se face Raiul!... Pereţii din chirpici ai unor toasturi, zidurile cărămidoase ale urărilor de înflorire suflau abur berc peste tainica şi netraductibila şi nimicitoarea petrecere a unei nopţi a păcatului originar...

Acum, redobândindu-şi suflul astmatizat de pieptul satanic al căderii în păcat, ei şi ele se iar chestionau abrupt: cu cine se-ajuta acel Manoel Lopez, chipeş şi andaluz şi torero-investitor? Păi, iacătă, cu un anume Socrate (vai! bucureştenii, chiar şi nainte de mazilirea contrasemnată de Cuza a călugăreştilor caravanseraiuri eline, se temeau de greci chiar şi numai ce le făceau daruri... onomastice!). Era Socrate ăsta un adolescent noctambul, când belaliu când voleibalist de vreme ce nu se supăra pe muşteriii care-l chemau – mai ales de apropitarii cu aplomb de ceasornic cu lănţug spânzurat de buzunarul secret al vestei pistruiate asemenea tenului de ceasornicar mozaic –, *Ţocrat*. Pentru că acest Socrate avea trebuinţa unei răsuflări femeieşti, revărsate în reprize peste umerii lui costelivi, de adolescent concav, patronul iberic s-a încumeţit să-i dubleze umbra cu o demoazelă cu nume pirpiriu dar pitoresc, anume Miţa Chibrit, o fetişcană foc de brunetă, de-ar fi jurat clienţii cu carte-de-căpătâi că zglobia năpârstoacă s-ar cam trage de-undeva de prin Ceylon ori de prin Sahara francofonă. Pudică nu chiar până-n pânzele albe, Miţa de Bucureşti mai şi trăgea la aghioase, nu neapărat sub nasul clientelei lui Lopez, dar cuviincios de necuviincioasă sub tavanul chicinetei-alcov adaptate scopului cauzei... Iar când o fura, haiduc bestial, somnul, sau când o chinuia celulita picioruşelor de demoazelă de cartier salubru, se retrăgea, asemenea tuturor născuţilor în zodia Racului, "în fundul barului, într-o cămăruţă neagră, încălzită iarna cu o sobă de prăjit castane", cum preciza arhivarul de mare talent, Gh.

www.dacoromanica.ro

Crutzescu. De la castanele comestibile, ce pocneau când și când, vertiginos, să i se fi tras stressul demoazelei...? Pas de mai află, peste secoli, ce și cum!... Onorata clientelă a unui doar-simbolic veac 21 ar putea să ia aminte cum că soba pentru prăjit castane sau godinul răbdărilor prăjite sau altarele din cahle distribuitoare de gigacalorii care zdrăngăneau letargic furibund fumegos prin Bucureștii de-acum un veac, două, orchestrau sonate și lieduri imposibil de ascultat azi dată fiind atmosfera demult decedată și rar de reconstituit prin coclaurii primăriilor actuale. Poate niscaiva șatre descărnate și debusolate, ocupantele unor clădiri boierești dezafectate, să se mai încumete cu godinuri și sfeșnice din tampoanele menstruale culese din coșurile de gunoi... Stirpe liberă de orice, de oricine, adică vagaboandă într-un nomadism perpetuu, țiganii de-atunci, de azi, dezrobiți aiuristic de-un Kogălniceanu, nu-și pot găsi liniștea în traiul decent, al slovei învățate și-al orarului de serviciu curent decât dacă bulibașele le strigă, în *romanes*, că nu ghirlandele de cocoșei recâștigați le oferă soluția emancipării... Tot să treacă anii...

...Estimp, bucureștencele doar nubile, cu pântecul ca scândura de călcat rufele sau cu abdomenul pufos precum fulgii de gâscă prepuse-n dota măritișului lor viitor, își visau subalternii potenți ai simțurilor lor date-n pârg, date-n clocot, date-n amurgul răbdărilor nemairăbdabile strecurînd floace de busuioc pe sub pernele udate cu pofte fierbinți și lacrimi secătuite bolborosit. Tot așa, prin Covaci, prin Sărindar, prin Cotroceni, prin Calea Victoriei, prin Drumul Sării, prin Uranus... Ursitul visat deținea burtă de energumen sau piele pe băț de conțopist ori de țal pripășit printre ospătarii cu biceps zglobiu și mustață de târcovnic cu drept de vot. Cele (nu puține, oh,) care-și anticipau în cadența unui sonet sau rondel onirice un Făt-Frumos descins pe scări marmorate, atom dintre puternicii zilei, cei încliftați în șansa domniilor

www.dacoromanica.ro

pământene ori în orgolii pașoptiste, bonjuriste, regaliste, liberale..., deja se pricopseau, trezite dimineața următoare, cu un ideal prea de tot scos din țâțâni. N-are a face! Fetele dedulcite la coroniță fecioară și la "Isaiia dănțuiește!" și corupte-n dorinți de mămicile trupeșe-n averea prezumtivilor miri, își înțărcau abrupt și irevocabil preferințele personale, doar-doar vor ajunge să fie votate femei în noaptea nunții stivuite de babaci, nicidecum de dorul lor cel țanțoș sau discret ce le uda cearșaful asfințiturilor căldurii și-al zorilor pretimpurii, când prin sobe trozneau tăciunii luminoși înainte de-a muri în crematoriul cenușei de două suliți pe cerul unei alte zile, când fecioarele se cam izbăveau de doruri licențioase și visări gureșe... Colentina, Filaretul, Dudeștii, Văcărești, Filantropia și alte câteva mizilicuri de mahalale își snopeau fecioarele în răbdări vergine, sigiliul nupțial stînd uneori, adică adeseori, drept girul unei vieți viitoare lipsite de griji mojicești, răpănoase... Cele care păcătuiseră (hmmm...), turburate de firea de mesalină sau de pipoașcă proastă ca noaptea, erau fuguța exportate în ograda moașelor experte în travaliu provocat sau pe prispa tihnită a schiturilor de maici, cele căsătorite doar cu Unul și Unicul Iisus... Farmazoanele cu ten tuciuriu sau cu epidermă din caimac creponat, savante în măscări și reparații hymenale, dădeau fuguța acolo unde cucoanele se dădeau de ceasul morții lăcrimînd peste "rușinea" familiei și, cu bășici de bou sau alte pelicule mincinoase, amanetau virginități calpe trimițând la altarul cearșafului prenupțial (evident, doar pentru junii masculinici nepricepuți sau ambetați țuț) fecioare angelice și, fuguța, roșu-picurânde... Himenoplastiile sunt inventii de laborator modern dar coborâtoare din același malpraxis moral.

Practică de horoscop păgân, strecurarea busuiocului la căpătâi!... Vânt din pupa onirismului domestic, tradițional!... Adormeau greu, adesea doar ațipeau, trezite constant cu pielea brobonită cu sudori de mosc, de dromaderă-n călduri;

www.dacoromanica.ro

mai curajoasele, din instinct sau îndrăznind să aplice zvonuri și cabale femeiești de duzină, își tremurau stângaci degetele printre pulpele năduşite sperînd a obține prin contrabandă și placebo niscaiva gâdilări suplimentare și, deie Domnul, potolitoare. Cu nările flămânde ca de feline dresate cu chiu, cu vai și cu frica Domnului în sâni, fecioarele visătorindu-și pe, musai, chipeșul *psihi mu*, își ridicau, în zorii belalii, oblonul pleoapelor și cămășoiul de noapte chinuit sub fesele bolborositoare și rezistau peste zi până în amurgul proxim la corvezile impuse lor de părinții firești, care cu siguranță că nu le doreau răul, dar cu siguranță că nu se pricepeau, deseori, să la încropească binele... Iar crâșmele urbei, deh, duduiau și zbârnâiau sub pingelele de nuntași mai tot anul și-abia pridideau să-și suflece bruma de competențe întru concilierea unor asemenea "conflicte" familiste, aceleași prin Bucureşti ca-n lumea largă. Corvoada de peste zi a visătoarelor lirice sigur că li se mistuia greu, dar aceea dintre dânsele care nu era pregătită să digere pietre de râu, nu era aptă decât să rămână, pleașcă, piatră-n casă. Adică, pe șleau, fată bătrână. Păcat de Dumnezeu! Păcat în fața lui Dumnezeu... Profanii liturghiilor sau liber cugetătorii ar fi putut să exclame, la sujet, că n-ar fi fost cea mai cruntă tragedie, însă nici un loz câștigător să-ți tot mângâi, pe furiș, ugerele degeaba fleșcăite sau să-ți tot adulmeci, ogarcă ad hoc, zimții jilavi ai fecioriei până-n prag de treizeci de primăveri aride!... Doamne ferește de mai rău, că de bine suntem sătule!... ar fi fost cazul și ocazia să-și murmure persoanele căznite. Dacă le-ar fi dat afară din casă humorul. *Mai răul* presupunea călugărirea "de bună voie și nesilită de nimeni". *"Din sexul țării, căscat, curge petrol"*, s-a ostenit un poet, într-un viitor de ieri, de mâine, să-și avertizeze contemporanii. Dar din sexul feciorelnic al țării nu curgeau, odinioară ca și acum, decât dorințele crunte de măritiș. În definitiv, ce-i rău într-asta? s-au întrebat, se vor întreba acei colocatari cuibăriți în meditație și desfătare

www.dacoromanica.ro

lumească, deopotrivă. Bărbaţii, odinioară şi astăzi, păstrau intactă gena conform căreia **lor** le erau destinate vânătoarea, cucerirea, izbânda. Când, în realitate, vânatul cu pricina se lăsa *anume* vânat. Tranzacţiile strict mercantile, do ut des, erau caligrafiate cu peniţa la altă rubrică... *Căsătoriile din interes,* odinioară, nu presupuneau aplombul carierist al vreunuia dintre parteneri, ci doar acordul părţilor, recte al *părinţilor,* sigilat sub un codicil explicit privind zestrea lui, zestrea ei. Socrul mare şi socrul mic nu beau, uşuratic, aldămaşul. Conciliabule burleşti, sardonice, cinice, pehlivane etc. se derulau, ţăcănit şi policrom, asemenea migălirii covoarelor din războaiele de ţesut. Amănuntele contau enorm. Tot aşa cum nu contau năzuinţele ori simţămintele viitorilor miri.

Practicile maritale ale tuturor popoarelor comportă şi suportă carate de cinism, de idioţenie, de vehemenţă cupidă, de stupiditate crasă... De ce-ar fi absentat bucureştenii de la un atare *ospăţ*...?! Că, uneori, o Ea, un El reuşeau să *se ia* din dragoste, nu deranja pe nimeni – faptul că "excepţia confirmă regula" fiind o achiziţie străveche... Biblia (Talmudul, Coranul etc.) sugerează că subiectul e străvechi, e nerezolvat, că subiectul n-are rezolvare, că Dumnezeu (Jehova, Allah, Brahma etc.) şi-a împins enoriaşii spre credinţă şi desfrâu, lăsîndu-le impresia liberului arbitru... Aiurea! Mamiferele sunt poligame. Mamiferele sunt rudele omului. Normative, religiile lumii ocrotesc patrimoniul monogam. ADN-ul confirmă turpitudini greu de disimulat etic, juridic, religios. Pentru a stăvili entropia socială şi dezordinile aderente, ordonanţele, decretele, legile susţin monoteismul familial. Nici gânditorii de clasă, nici clevetitorii de cafenea n-au oferit, de-a lungul mileniilor, soluţii *mai bune.* ***Creşterea, educarea pruncilor*** rămâne piatra de hotar a incertitudinilor dramatice sau a certitudinilor forţate. Excursul teoretizant (hm) a fost pricinuit din pricina unui subiect deapururi pricinos: fecioria, căsătoria, familia...

www.dacoromanica.ro

Mais, allons-y!... Politeţea ruptă în răsfăţ şi risipită în politeţuri asemenea potârnichilor fugărite de gonaci în bătaia puştii primprejurul despădurit al oraşului aducea uneori aguridă simandicoasă prin trupul vergurelor minore. Negociate făţiş sau dosnic, multe căsătorii, cu toate astea, **durau** până la adânci bătrâneţi, în pofida sau în folosul deplin al aşteptărilor feciorelnice. Semn şi semnal că nu neapărat obiceiul socrilor mici de a-şi *evalua* fătuca, fără s-o consulte, ar fi reprezentat sceptrul unei tiranii cinice şi arghirofile (mai rar: şi păguboase, nu doar în ordinea firii). Bucureştencele de Grant, de Filantropia, de Giuleşti, de Văcăreşti, de Colentina, de Dudeşti sau de oriunde tropăia vanitatea de orăşeancă-din-ombilicul-ţării, mărşăluiau sfielnic către patul nupţial invitate de dulcea pasăre a tinereţilor şi rareori descopereau, în crucea nopţii celei tainice (şi dureroase, vai, pentru cele cu hymen focos) că "aleşii" lor n-ar fi *corespuns*. Astfel că urătorii se-mbulzeau gingaş să fonfăie pe două-trei voci epitalamuri de duzină:

"Ia-ţi mireasă ziua bună/ De la fraţi, de la surori,/ De la casa părintească,/ De la grădina cu flori..."

Mă rog, erau mirese şi mirese. Pe unele, şansa ghinionului de a-şi fi nimerit cumsecade *alesul* le paraşuta direct în istorie şi istorisiri. Se ţeseau legende împrejurul simţămintelor acestora, se gherghefau drame nedibute de ochi străin sau bucurii casnice pipăite doar de intimii gospodăriei. Par eczamplu, cum vor gânguri demoazelele peste o vreme, memoria colectivă avea să stimeze, încapsulându-o, *aventura* Generalului Kisselef; dealtfel, una dintre cele mai ferchezuite, ieri dar şi poimâine, şosele bucureştene îi poartă numele; iar, pe vremuri, vorbele verişoare "a merge la şosea" sau "bătaie cu flori la şosea" închideau într-însele şi misterul de curăţenie urbană, de lustru ecologic, de farmec tihnit, propriu unui cartier din miazănoaptea Bucureştilor. (Azi, încă, după puzderia de răzmeriţe, de războaie, de cutremure, de inun-

www.dacoromanica.ro

dații, de indiferențe municipale, ***zona*** rămâne un reper statornic de impozant pentru ceea ce ar fi putut să ajungă și să rămână o urbe dacă, și dacă...). Dacă e să se coboare din istorie în istorisire, atunci *cazul* Kisselef se cuvine reamintit, cel puțin pentru aceia dintre noi, dintre toți, care încă nu și-au îndulcit ochiul și buza cu un fagure din mierea convietuirilor de-odinioară...

Generalul avea să fie unul dintre puținii înalți demnitari țarişti care nu s-au oprit în urbea lui Bucur numai ca turişti erotici sau casapi de moravuri și savanți în nevolnicii. De aceea, patetica lui poveste de dragoste cu o bucureșteancă își merită tresele de-a fi amintită, iar și iar, spre a fi închisă-n sipetul suvenirurilor duioase care mai pot înlăcrima coada ochiului istovit de televiziuni și telenovele. "În timpul administrației ruse a Principatelor Române, generalul conte Pavel Dimitrievici Kisselef... s-a îndrăgostit de soția baronului Manoil Băileanu, unul dintre cei mai mari, mai bogați și mai influenți boieri ai vremii din Țara Românească. Băleanu a consimțit să se despartă de soția lui, ca ea să se căsătorească cu Kisselef. Acesta însă – și el căsătorit cu o contesă Potocki, din cea mai înaltă aristocrație poloneză – trebuia, la rândul său, să divorțeze. Niciodată, însă, țarul – care era și capul bisericii, totodată –, nu și-a dat asentimentul pentru aceste despărțenii și recăsătoriri. În consecință, Kisselef a rămas căsătorit legitim pe viață cu o persoană care nu i-a mai fost propriu-zis soție și a trăit cât a avut zile cu principesa Alexandra Bagration, cu care a avut șase copii. Doi au murit nevârstnici, iar dintre cei patru rămași în viață – doi fii și două fiice – acestea două din urmă s-au căsătorit, una, Saşa, cu scriitorul Alexandru Odobescu, iar cealaltă cu istoricul genealog heraldist Ștefan Dimitrie Greceanu..." (P. E. Miclescu).

Băleanu, Greceanu, Odobescu..., familii de frontispiciu românesc, scrijelite cu har și sacrificiu pe Akropolele anecdotic al Bucureștilor de o seamă de condeieri, de zugravi și

www.dacoromanica.ro

reparatori de istorie veche şi modernă... Unii, poate mulţi, se grăbesc să tragă vălul melancoliei peste acest amor fericeneferice, aşa cum s-a trădat a fi fost dintotdeauna amorul. Fecioarele de neam, norocoase-n zestrea de moşii, de case, de podgorii şi monezi din aur zimţat, sau fecioarele, mulţimi, din talpa ţării, celea cu călcâiele crăpate şi cu ridurile grijilor de azi pe mâine ştampilate pe faţă, pe gât, îşi meritau, îşi vor merita constant, elogiul sau măcar drobul ori dramul de simpatie curajoasă, căci de curaj trupesc şi-al simţămintelor dat-au dânsele dovadă (nu numai unui bărbat legiuit bisericeşte, dar unei familii, unei societăţi, unei cutume, unui modus vivendi strict sanitar/salutar şi care nu-şi refuza vivandierele de altar precreştin, de oşti agresoare, de samsar stradal sau de tripou, într-o contrapondere străveche, încrustată-n cărămizile scrierilor primitive sau în basoreliefuri...).

Băftoasele soartei roz surâdeau uşurelnic în oglinjoarele cu rame argintate, băftoasele ghinioanelor suspinau în borangicul iiei plesnind peste mugurii sânilor, şi toate aveau dreptate, pentru că la ruleta măritişului câştigau puţine (...parcă acum ar fi altfel...), uneori niciuna, aşa-i viaţa, aşa-i jocul, *"Două fire, două paie/ Luaţi Ciuleandra la bătaie!"*, cum ne strigă răguşit, dintr-un gramofon compilat pe CD, azi, chiar, Maria Tănase, revărsată printre noi într-o mahala bucureşteană, acea regină fără coroană, fără sceptru, dar pizmuită pentru bărbăţia de a fi o femeie vie; una cu păcatele, cu gingăşiile, cu victoriile şi cu prăbuşirile unei femei aprige şi vulnerabile, cum ne apar toţi gladiatorii care se pricep să-şi facă viaţa să cânte, iar nu să se târască, roabă a unui deficit de vitalitate. Cu această crezut Mata Hari a cântecului neaoş se vor întâlni permanent sătenii din oraşe şi orăşenii fugiţi la sate fiindcă, în realitate, bucureştenii, de la Vodă Prim Ministru şi până la ultimul dintre vidanjori, nici nu s-ar fi despăturit vreodată de glasul ei viguros, de magnetismul fiinţei sale generoase, cuceritoare, de fervoarea cu care şi-a

www.dacoromanica.ro

intonat jalea şi bucuria şi suspinul româneşti; *agent acoperit*, câteva secunde de suspans istoric, Maria Tănase? Probabil, – totuşi departe de anvergura unei Marlene Dietrich... Le-au fost dat Bucureştilor să-i fie baştină acestei incomparabile *mahalagioaice*, căreia nu studiile i-au lipit Diploma-n frunte, dar sărutul unui zeu meloman, dionisiac şi antonpannesc. Hai să ne trăieşti, Bucureşti, şi la mai multe Mării de-ale măriei-sale Viaţa!...vor fi toastat băutorii de carcalete, de *buturugă* leşioasă ori de Cabernet subţire aidoma globulelor roşii donate de compatrioţi pentru salvarea soldaţilor în uniformă, în civil, totdeauna prea deşi, prea numeroşi şi prea jumuliţi de-o istorie hapsână – când nu-i crudă Istoria cu *ţărişoarele* care nu ştiu a se face imperii!?...

Arză-i-ar focul de buşteni!... Bicele, clopoţeii, buhaiul, pocnitorile urătorilor urbei lui Bucur bucurau spargerea în cioburi lucinde a paharelor petrecăreţe, mânuite avântat de tizul lui Cristian, lui Ştefan, lui Vasile, lui Ioan (firește, cu dubletele lor feminine). Parlamentul sinodal îi orânduise pe-aceşti sfinţi strategic după un post mare, astfel ca mai nimeni să nu sufere surpat în abstinenţe marcate cu cruciuliţe roşii prin almanahuri sau calendare. Numele de botez sus-puse adineauri şedeau rânduite de voinţa autocefală a calendarului ortodox şi de practica creştină pretutindenară să aţină calea credincioşilor de Bucureşti, de Valahia Mică, de Valahia Mare. Obrajii caşti, purtînd mirul gerului şi bujorii vârstelor candide, de candelă pură, sorcoveau pentru un mâine tot-deauna mai bun, mai ferice, pentru gospodarul hapsân ori cel dăruit şi care, din puţinul agoniselii dăruia şi celorlalţi, aşa cum a sfătuit şi Fiul Domnului. Toate acele oneste obraze de copilaşi, când intonau cuviincios "Steaua sus răsare/ Ca o Taină mare...", murmurau prin tainiţa sufletului lor gingaş şi vorbe mult mai adulte, prin care, fiecare şi toţi laolaltă cei de suflare românească, celebrau şi pe Sfântul Eminescu, zălogit

www.dacoromanica.ro

la 15 al lui Gerar, vorbe prin care românii oieri și românii ingineri își permiteau să atingă poala celor mai viguroși Poeți sau Sihaștri ai lumii. *"La steaua care-a răsărit e-o cale-atât de lungă că mii de ani i-au trebuit luminii să ne-ajungă... Poate de mult s-a stins în drum în depărtări albastre dar raza ei abia acum luci vederii noastre..."* Puține zămisliri ale cugetului românesc, european chiar, ajung să se măsoare cu aceste imponderabile dar adevărate stihuri pe care, bănuia unul sau altul dintre bucureștenii cu suflet inteligent, înșiși cei Trei Crai asistenți ai Nașterii Domnului s-ar fi tare mulțumit să le cunoască și să i le așeze, plocon predestinat, Fiului din ieslea sărăcăcioasă și luminată de Steaua călăuzitoare... Soborul stiharelor somptuoase, azi ca și odinioară, ar putea să ridice osaná de smerit omagiu și respect al Ființei Naționale, tot așa cum, cuviincios, s-a hotărnicit **înființarea întru sfințenie** a bunului de aprig domnitor Ștefan cel Mare, cel Sfânt..., și acestui Eminescu Mihai, rechemat cu melancolie prin sufletele noastre măcar la 15 al lui Gerar, an nou după an nou, tot așa în pretutindenea timpului, ziua când a fost să fie născut ultimul mare romantic și sigiliu al suflului mioritic al unei Europe cândva *imperiale* în cuget și simțiri.

La etajele superioare locuiau odinioară – nu și astăzi – boierii de os, aristocrații de moșie și de spirit occidental, doamnele și domnițele care au realizat, prin relații consensuale și căsnicii profitabile, mănoase profituri pentru Valahia Mică, ulterior pentru Valahia Mare sau regatul (aproape) tuturor românilor. Principiul vaselor comunicante mai permitea, când și când, detronări zuruitoare sau intronizări nesperate, grație acestora din urmă reușind să se stabilească prin nacela relativ stabilă a mărimilor zilei, anului, secolului și câte un artist sau un strateg de calibru sau chiar un neofit într-ale meritocrației dar frumos-coz (y compris jumătatea femeiască a lumii). Practica voievozilor istorici de a se conjuga, prin logodne și

www.dacoromanica.ro

căsătorii, cu vecinul de graniță și de (contra)interese, s-a lungit – spongioasă coardă și elastică a istoriei mici – până dincolo de anii yperitici ai Primului Măcel Mondial. Mircea, Ștefan, Radu, Vlad, Matei, Alexandru, Ioan, Constantin, Mihai, toți capii românității au pariat și uneori au câștigat potul cel mare jucînd acel atu al logodnelor și împerecherilor utile. Un atu speculat și de Ludovicii, Napoleonii francezilor, și de Petru, Alexandru, Elisabeta, Nicolae ai rușilor, și de Henric, Richard, Tudor, Elisabeta perfidului Albion. Prilej pentru, hm, ivirea în paralel a cohortelor de bastarzi, la noi ca și la ei, copii din flori de tei, de lămâiță, de cactus... (Con)Vieţuirea n-avea (n-are) cum a fi un spațiu perfect ermetic, de laborator antiseptic străjuit de roboții nanofizicii. Protipendada – tolănită la etajele superioare pentru un licăr ticăit de vreme sau pentru un azil sur de timp – desigur că furniza principalul hrănitor nutreț pentru *vacile sacre* și sacrificabile în ritualul *Interesului Național.*

Dezgheţul din buza lui martie amenința, consecvent metronom, cu umflarea apelor din halva disgrațioasă ale acelei Dâmbovițe cu malurile sale povârnite sub sălcii cu clavicule și sâni despletiți, sub arini și plute și boschete rămuroase unde-și piteau răufăcătorii succesele traiului dosnic. Primăvară după primăvară, edilii se mobilizau demagogic în harnici gospodari tot anunțînd prin megafoanele zvonului bouche à bouche pe supușii furnizori de taxe și impozite că "situația se află sub control" și că râul pricinos (nicicum afluenții, gârlele, iazurile lui) n-aveau motive serioase să se fudulească... Erau, și acestea, basme de adormit Mitzurele analfabete... Cuza Vodă, odată, abia de reușise, călărind un murg impetuos, să *înoate* prin Dâmbovița exoftalmică și să(-și) culeagă coșulețul plutitor cu pruncii impetuozităților sale sentimentale. Anecdota cu pricina e zugrăvită în epocă, inclusiv iconografic, de partizanii și dușmanii domnitorului... Așadar, edilii promiteau promi-

www.dacoromanica.ro

siuni, promițătoare doar pentru urechile îndopate cu vată ale votanților zăbăuci – fraza, regretabil, pare sustrasă teancului de gazete actuale.

Cum nu existau radiouri și televizoare și celulare și laptopuri pe vremea aceea, ci doar reportaje scrise conform rumorilor și telegrafului și doar-duzinei de telefoane publice, firește că nimeni nu se aventura să privegheze și să comunice concetățenilor "cotele apelor Dâmboviței" năbădâioase, astfel încât riveranii să-și expedieze prin poduri și pătule și mansarde odraslele bipede și patrupede, ghetele cu scârț și usturoiul din mătănii pumnoase și operele complete ale celui care semnase, întâiul, "Cântarea României".

Dar Bucureștii nu sucombau așa, cu una, cu două. Pentru Dumnzeu, Bucureștii adunaseră deja banii albi pentru zilele negre: sute de mii de cămine sau ogeacuri sau *fumuri*, deci un atare ansamblu rezidențial nu se putea amăgi potopit de-o biată revărsare ambițioasă de râu belicos și slinos, căruia, în fond, i s-ar fi potrivit mai curând eticheta de... pârâu, cel puțin pentru raionul traversării Capitalei... Ocupați de străini autiști în privința respectării Tratatelor Internaționale, cutremurați de bufeurile devastatoare ale Vrâncioaiei *de la* Moldova, decimați de simpatiile perverse ale unor soldatești fulgurant triumfătoare, curvăsăriți de Mitropoliile și Sinagogile și Moscheile egolatre – Bucureștii își gospodăreau, își ocroteau silențios bătaia inimii supraviețuitoare dincolo de toate infarcturile cauzate de puzderia ghiaură a neprietenilor care la nevoie se desumflă. Aproape că nu ființă etnie vecină cu fruntariile bucureștene care să nu-și fi încercat bafta ticăloasă de a spulbera această așezare, de a demoniza această jucărie mult mai încăpătoare, mai capabilă, mai voioasă decât hurtele și izbele lor originare... Soldați în civil, soldați în uniformă au priceput dintru începuturi cum se lăfăie-n jilț Istoria Mare – dar, mulțumiți cu, chiar tihniți în Istoria Mică, și-au recuperat continuu (și anevoios) mândria metropolitană.

www.dacoromanica.ro

Pehlivani, petrecăreți, păstori de suflete zurbagii și de pungi dodoloanțe, acești orășeni s-au încumetat, neîntrerupt, să dispună zăvoare și obloane intențiilor versatil-prietenești ale străinilor-de-gintă fie exagerat de numeroși, fie turburător de înarmați. Regiunea a fost locuită, netăgăduit, cu mult înaintea atestării cuprinse în zapisul oficios zămislit pe zarea unui Vlad Țepeș, acum chiar 550 de ani, o nimica toată sustrasă nemărginirii clipelor. Prezentele carrefours, luminate a giorno, consfințesc (fără habar...) că arealul reprezentase permanent o ferice ciocnire de intersecții, de tangente și secante ale intereselor comerciale poliglote ale timpilor tuturor strămutărilor. Se mistuiau codrii Vlăsiei, dispăreau căprioarele lui Matei Basarab și căprioriii acelui Mircea *îmbătrânit* de cronicari; secau lacurile, bălțile, heleșteiele, iazurile, pârâurile; râșii deveneau căciuli și revere, vulpile se stingeau în povești și fabule, lupul abia de mai clănțănea din fălcile flămânde doar prin băsmuirile lui Perrault, păsăretul de dropii și lișițe și rațe bezmetice și prepelițe se svânta în bătaia flintelor nechibzuite, sorbirile din borșurile pescărești, suprapuse picant în farmacia francmasonică a pescarilor de viță, scădeau delirant, restrîngîndu-se la doar victoriile de Dunăre, de Deltă... Nu arealul Bucureștilor de azi, dar întreg bătrânul continent își subția văzînd cu ochii fixați pe cătarea armelor și pe tăișul securilor și topoarelor patrimoniul cosmic, armonios, plenar primit moștenire... Omul, pare-se, a ajuns până azi, până mâine, să supraviețuiască doar sacrificându-și nemilos soiurile și speciile convietuitoare ce-i vor fi adus căldură și hrană și veșmânt. Unii filosofi, nu dintre cei neînsemnați, au *definit* omul ca fiind mamiferul capabil, singurul, să râdă; mda, să râdă și de sine însuși... Cei puțini cunoscători de slove scrise din acele vremuri aveau alte griji decât să zugrăvească reportaje stihinice sau lirice sau dramacoide despre cotidianul banal de sângeros specific epocii... De la privațiunile din *turnul Londrei* și până la *trasul-pe-roată*

www.dacoromanica.ro

al hunilor (*civilizaţi* de-o Viena, de-o Buda), totul ajungea să fie permis, astfel că fie-i permis şi sângerosului Vlad Ţepeş (probabil cel mai des întemniţat dintre capii creştin-ortodocşi) să dea cu tifla scribilor, apologeţi şi detractori, şi să disece cu unghii neojate nu broaştele *lecţiei de anatomie* viitoare, dar şobolanii şi paingii colocatari spre a înghiţi şi digera ceva, inclusiv Istoria. Mitul scârbavnic al unui aşa-numit ***Dracula*** atinge, suplimentar, oneros prin inexactităţi flagrante, obrazul unei istoriografii moderne prea debitoare senzaţionalului şi denigrării tuturor celor care şi-au încercat paloşul întru reconstituirea vechii Dacii...

Cei puţini cunoscători de slove scrise (în latină, în greacă, în slavonă, în parsă...) munceau din greu, sacrificial, peste Biblii şi Basme Orientale, pilduitoare nu mai presus decât Basmele Locale, poate doar ceva mai *literar* dispuse-n pagină. Asemenea foiletoane, telenovelele timpului dezgărdinat (când, în fond, germinau, asemenea grâului făgăduit de Sf. Andrei cu aşteptări apotropaice, pruncii mondializării demonizate acum...), încapsulau vestigiile unei arte orale dăinuitoare-n vecii vecilor. Tot aşa cum, deloc decolorate, se prezintă şi azi, (indiferent de ce ***cred*** mercenarii de dollars sau euro, rupţi în fund) unei colectivităţi mundane de aproape şapte miliarde de respiraţii, frescele desăvârşite de români "Miorița", "Legenda Meşterului Manole" sau capodopera scrisului românesc "Tinereţe fără bătrâneţe şi viaţă fără de moarte".

Intruşii din protipendadă erau, mai devreme sau mai târzior, expectoraţi. Suirea etajelor elitei (bună/rea, totuşi amfitrioana penthouse-urilor decizionale) pe scara de incendiu putea să treacă drept crimă de lesmajestate. Obrăznicia parvenirii, grosieră sau doar băşcălioasă, era taxată prin simpatice anateme, un fel de huiduieli mute; aspiranţii butucănoşi se trezeau repede-repede excluşi din rezervaţia

www.dacoromanica.ro

oficială sau informală a elitelor. Trădările și sperjurul nu erau admise decât în cercul strâmt al celor de sus. Acolo, acestea se dregeau prin saltimbăcării juridice sau doar cutumiare. Meritocrația funcționa doar pe colile cu antet și din fibră finlandeză și cu o dispensă exclusiv maritală, în situațiile *de urgență* așa-zicînd statală; unele fatalități, fie sentimentale, fie aparținînd negoțului bursier, erau tolerate cu un calm studiat, ipocrit și cu politețea artistă (poltronă...?) ce făcuse dintotdeauna faima păturilor suprapuse.

Disputele sau aroganțele fățișe se rupeau în duel asasin sau verbal; istoria pedestră amintește că și duelul verbal ajungea câteodată să fie... asasin: un afront, o jignire, o calomnie emise cu martori de salon, de club, de cafenea sau în alcovul baldachinat al unei țiitoare sibarite, puteau să înnoroiască reputații crezut imutabile, dar și emancipările (= parvenirile) subite și insolente și nemeritate (conform codului nescris al calotei sferei elitare). Oricât de milionari (hm, atât de *altfel* decât astăzi...), pehlivanii grosolani, mojici nu posedau suficiente *coate* spre a-și ocupa nu un fotoliu brâncovenesc (ar fi fost prea de tot!), dar și o modestă strapontină în aula exclusivistă unde se jucau, în acte și tablouri succesive, Istoria și istorisirile Valahiei Mici, Valahiei Mari. Aventuroșii (iarăși y compris jumătatea feminească a lumii) se subînțelegeau stigmatizați pentru parvenire ilicită; ce-i drept, *aventuroasele*... ceva mai rar... mai discret... mai surdinat... cu juma' de glas... (deoarece) frumusețea, spiritul, dota grandioasă produceau – separat sau laolaltă – breșe în cazematele și protocoalele țepoase. (*"Trecutele vieți..."* ale lui Constantin Gane, acest Saint-Simon al românilor, mărturisesc ***nerușinat*** de corect asupra sujetului în cauză). Legislațiile secularizate porniseră să distrugă, într-o succesiune lentă totuși corosivă, marile averi, marile moșii, marile lenevii *tradiționale*. Nu toate trândăvelile, însă, consfințeau absența interesului pentru binele clanului, clasei,

www.dacoromanica.ro

obştei: marcau tranşant, numai, repausul şi răgazele trecute în contul unor vacanţe costisitoare (de ruletă, de club, de vapor...). Dealtfel, odată cu sucombarea acelei *belle époque* în tranşeele Primului Măcel Mondial, aristocraţia Bucureştilor, dimpreună cu aristocraţiile de oriunde (voilà Proust! achtung Musil! ecco D'Annunzio...) avea să-şi păstreze doar privilegiul *numelui*... Libera concurenţă, nu o dată grobiană şi, în general, liberalismul parafau noi demnitari, noi dispeceri, noi generali. Printre aceştia, dificil însă ferm, se propteau cu sârg şi emfază şi puţinii intelectuali titraţi prin universităţi străine notorii.

Degeaba se agita oareşce mujdei de omenet contra unor privilegii de naştere, de rang, de merite!... Genialitatea sau aristocraţia n-aveau, n-au cum să fie, prin natura lor, democratice. Nu orice pantofar gură spartă, nu orice frizer colportor, nu orice birjar indiscret, nu orice midinetă sau cameristă, savante ale privitului-prin-sexul-cheii aveau sau îşi vor căptuşi un rol decizional şi decisiv în higiena sau terapia stratificării clasiale. Spiritul gregar câştiga doar în arena unde, precum odinioară, creştinii fuseseră deja împuţinaţi de carnea lor trecătoare de către caninii bestiilor fetide constrânse a flămânzi de către bestiile bipede şi cezarice.

Că protipendada Bucureştilor, asemenea suspuşilor de pretutindeni, n-avea omogenitatea cristalului perfect, n-a constituit un secret pentru cei mulţi/puţini dispuşi să-şi tragă sufletul un minut de meditaţie ori de râvnă invidioasă. Dar şi diamantele se şlefuiesc, nu-i aşa?... Dinamica browniană a parvenitismului a fost şi va dăinui ca pildă a dezordinii metabolismului social. Era să fie o zurbagie zarvă moleculară a atomului colectiv, nicidecum inventată de bucureşteni sau de valahi. Vrăjitoare, spiriduşi, elfi, naiade, sirene, cartofori, toţi şi toate îşi riscau dejunul şi gambeta vanităţii producînd icoane false şi fotografii trucate şi biografii patetice. Unii, puţini, reuşeau să-i înşele pe arbitri şi pe regizori printr-un joc de scenă savuros, convingător. Aşa cum nu fiinţau rase pure,

www.dacoromanica.ro

nu se puteau radiografia nici protipendade caste. Familiile bucureştene de vază (întemeitoare, ctitore, bogate sau preaplin-merituoase), domnitoare peste grohăitul şi piţigăiala mojicimii sau doar surtucărimii, îşi permiteau luxul să ademenească şi să admită, în pauzele dintre un menuet şi un vals, şi rictusul câte unui lătrat burghez, arghirofil şi filistin. Aveau norocul, elitele de-atunci, să constate că sloganele vulgului (vulgata publicităţii epocii...) păreau câteodată legitime, că vulgul se pricepea să liniştească pe cei afectaţi cu fraze de tipul "nu mor caii când vor câinii".

Ascensoarele care promiteau şi permiteau migraţia de la un etaj la altul al societăţii urbane: charisma, seducţia, hipertensiunea intelectuală, hiperaciditatea senzuală, lovitura la *bursă* (= iarmaroc, piaţă de gros, locuinţe ieftine, bursă ca atare etc.) sau bafta de cazino, dar şi falsul în înscrisuri şi acte publice. În acest din urmă caz, riscurile vizau oprobiul public şi întemniţarea. Mâna protipendadei, de aceea, era nu numai *cerută* ceremonios şi sub oblăduirea canoanelor, dar şi... haiducită în noaptea nunţii. Raptul disperat al mireselor sustrase altarului planificat nu ducea, obligatoriu, gândul la vendetă, cerere-de-răscumpărare sau la aventurile celor... trei muschetari franţuji. Aceste bulversări fulgerătoare ale protocoalelor puteau să fie şi costumate în veşmintele sobre, concepute de dizainerii egotismului sublim (....Pepys, Wilde, Proust, D'Annunzio...), unul dintre aceştia căznindu-se a fi, a reuşi, a rămâne şi-acel fiu din flori de tei, Matei(u), odrăslit incognito şi poate tocmai de-aceea autoproclamat Comte de Karabetz. Chiriaş al plăsmuirilor şi producător de ficţiuni, acel Matei(u) şi-a ridicat viaţa cocoşată de insatisfacţii insomniace la rangul de literatură. Efortul ideal(ist) avea să-i nutrească o combustie sui generis: confuzia deliberată dintre real şi imaginar, dintre *a fi* şi *a reprezenta*. Tabloul de gen în ramele căruia s-a flatat Matei(u) Caragiale, acel iscusit

www.dacoromanica.ro

mărturisitor despre Bucureştii (inexistenţi ai) unor timpi cu tâmple sure, e prea lăţit pretutindeni în cugetul (şi scrisul) muntenesc spre a-l mai picta cineva, şi încă vizînd pretenţii de originalitate. Pe vremuri, însumi m-am încumetat, aşezîndu-l pe amfitrionul zvonitor de gonzesse într-un panopticum alături de Lordul Byron. Azi, doar, descâlcesc ghemul ascensoarelor spre/dinspre protipendadă. Traiul tihnit, fără griji, apolinic, avea să-l obţină într-un târziu această odraslă din flori de tei, deşi coexistau într-însa şi parvenitismul lui Pirgu, şi abandonul satanic al unor Paşadia şi Pantazi, şi desfrâul urmaşelor boierilor Arnoteni, şi echivocul sibilinic al unei Pena Corcoduşa...

Nu-şi aveau hogeac şi sens aceste *trimiteri,* dacă fundalul povestirii onirice inventate de Matei(u) n-ar fi fost un oraş revolut, aproape inventat, aproape fotografiat la minut... Prin obârşie, doar un procent neînsemnat dintre bucureşteni ar fi putut să-i recunoască scriitorului vigoarea: *alături* de poeta Carmen Sylva şi de Carol I nu se puteau înghesui personagiile indezirabile, cu atât mai vârtos personagiile dubioase *originar.* Născut de o anume Constantinescu Maria, lucrătoare cu braţele pe undeva, acolo unde tabacul se făcea ţigarete, fiul unei dragoste fungicide n-avea cum, n-avea de ce să figureze în topul protipendadei. Ce-i drept, a fost recunoscut imediat de Caragiale-Tatăl. Dar arvanitul cu creştet de plăcintar (de care, pare-se, se mândrea, cel puţin aşa sugerează alde Barbu Delavrancea, prieten şi orator de tribună şi confesiuni dramatice), producător de *momente* bucureştene şi de... scrisoare de amor pierdută-ntr-o *noapte furtunoasă,* n-a fost să-i ajungă părintele dorit, visat... decât graţie vreunui act bisericesc tocmit pe genunchi ecleziastici, fapt impardonabil pentru orgoliul uriaş al vlăstarului care se va răzbuna – pe tată, pe lume, pe univers –, migălind *sub pecetea tainei,* ani lungi, nişte pagini îngăduite sub titlul "Craii de Curtea Veche". Dar mai ales migălindu-şi o obârşie fabuloasă. Estimp, bătea

www.dacoromanica.ro

cu talpa scîrțîind cu morgă caldarâmul teribilist al unei urbe cu niște palate somptuoase și cu mii de bojdeuci improvizate și se lăsa surprins, flash-back, ca trecător zurbagiu de anacronic, de ochiul insidios al celui mai talentat critic literar; medalionul respectiv, în tușe proustiene corectate arghezian, a fost zămislit tot de-un nemulțumit al originii banale, tot de-un artist vanitos până-n prăselele amorului propriu.

O picoteală flamboaiantă și febrilă ridica jaluzelele jilave, igrasioase ale lunii lui Martie (Mărțișor...). Zilele babei și nopțile vegherii intrau în amintiri, azvârlite sau împachetate cu dragoste. Sevele reînvierii susurau prin țevile de orgă ale sufletelor impudic scuturate de energii clocotinde și în același timp, leșinate, chlorotice. Cetățeanul de rând, nu altfel cetățeanul cu patalama sau moșioare sau corpuri de casă, obosea pe nesimțite și tot pe nesimțite se pomenea catapultat în acte musculoase și bravuri ridicole. Doruri incerte și dorințe pătimașe se conjugau, împletite alandala ziua și noaptea asemenea unor minute-stele-căzătoare. Câte un cimpanzeu micronic își batjocorea, brusc pe cât de regretabil, stăpânul, pantomimînd caraghiozlâcuri greu de imaginat altcândva; drăcușorul acid, răspândit ubicuu în sânge, nervi, mușchi, oase, bezmeticea muierea, bărbatul, plozii; era timpul, se tocmeau timpii când enoriașul cu vlagă adăugată sprințar credea brusc în vise, în planuri emancipate, în amorul lipsit de amoc și caterincă. Astfel că tot omul se clătina de beții nemotivate – de parcă bucureștenii s-ar fi trezit din hibernarea de sub nopțile boreale, hiperboreene... Se înjgheba, în consecință, o devălmășie de ambiguități ce va fi botezată în modernitate, profan, cu numele "astenie de primăvară". Un nume și sec, și pângăritor, date fiind alchimiile somatice și imponderabile ce trebăluiau misterios în fiecare. Explozia mugurilor și rumoarea trezirii le viață a necuvântătoarelor provocau leșinuri voinice și impetuozități

www.dacoromanica.ro

aiuritoare bieţilor bucureşteni lepădaţi de cojoace. Încă decolorat, într-o măsură, sângele lor îşi recăpăta treptat vocaţia locomobilă.

Una peste alta, toate fiind cum au mai fost, deniile de Paşti aveau să-i întrebuinţeze pe românii bucureşteni la justa lor forţă de implicare, de adeziune, asta chiar şi atunci când sorocul ordonat de ortodoxia calendarelor aşeza Paştele pe creştet de Armindeni. O potriveală, consacrată în mit laic, pretindea că *aşa cum sunt Floriile* se va dezveli şi prima zi de Paşte. Ploaie, lapoviţă, fulguială, cer de azur (... albastrul de Voroneţ...) – un basm meteorologic crezut pe cuvânt până mai ieri, mai mâine. An după an, martie convoca trupul şi sufletul (reverberat în cuvinte, gânduri, gesturi...) la un optimism circumstanţial. Duhoarea avânturilor telurice pretutindenare – preţ de zile, de săptămâni – mângâia languros şi amirosea tainic asemenea parfumului sacerdotal împrăştiat de odăjdiile preoţeşti, dar şi, deloc neglijabil, de zambilele, narcisele, liliacul, tulipele care se snopeau gingaş peste *masa* sacrificială, acea interfaţă a pocăinţelor liber consimţite care predoslovea ***bucuria Naşterii.*** Trecerea pe sub acest altfel-de-altar se întemeia pe spovedanii şi împărtăşanii, adevărate examene de vigoare morală, la care şi astăzi mai cotizează hectare de bucureşteni, care vârstnici, care copii. Poate, doar, cu un scăzământ afectiv, datorat dobânzii exorbitante pretinse acum de slujitorii arghirofili ai (in)dubitaţiei christice, cea începînd cu *"Daţi Cezarului ce este al Cezarului..."*

Deunăzi, caligraful unui film *de epocă* s-a destins pufăind din narghileaua egotismului său visătoreţ asupra unei secvenţe scurtissim elaborate: forţarea calotei (glaciare a) sferei protipendadei bucureştene de către unul dintre urmaşii lui Caragiale-Tatăl. Progenitura, mustind de talent precum musteau arinii şi plutele peste Dâmboviţa necurată, a depus în efortul său icrele unei acribii şi osârdii demne de înalta lui

www.dacoromanica.ro

utopie. A rezultat nu un crăpșan, bifat de-un Sadoveanu prin borșurile lui pescărești (altminteri, extrem de gustoase fie și doar *citite*), dar un rechin de Pont Euxin, cel slăvit invers de primul poet din arealul dac, Ovidius. S-a vroit și s-a convins că este... Comte de Karabetz. Abia în târziul vieții sale nemilos de scurte, Matei(u) și-a încoțopenit, la intrarea din curtea *conacului* occupé par l'alliance matrimoniale (cu una dintre gonzesele lui multivisate) un drapel heraldic bizar și menit să legitimize armoarii nici în prezent recunoscute de uricarii sau arheologii cu patalama; însăși ținuta lui de bucureștean cobzarnic și ogar după fuste glorioase și de stipendii așișderea avea să obțină cu trecerea timpului aroganța înțepenită, distantă, ciudată a unui ins anacronic și oniric până în măduva oaselor sale de clonă arvanită. Dramatic, dacă nu tragic, poate trece faptul că artistul chiar aparținea unei evghenii, unei protipendade, aceea a Literelor, a Poeziei. Refuzul sangvinar al unei origini *modeste* l-a propulsat, grație unor impulsuri antagonice, să realizeze o **operă** și să-și lipească sub jobenul închiriat o marcă de fabricant mincinos.

Dar înșiși arbitrii protipendadei fluierau des și acordau cartonașe roșii și conduceau zelos partide fie flagrant "aranjate", fie terminate cu un scor... incredibil. Ar putea fi abordată în acești termeni flușturatici o altă secvență din filmul coridelor bucureștene de parvenire, susținute cu bani albi, cu bani negri de evghenicoșii bolnavi de mărire. Iacătă, un partizan al cabalei și, același, iscusit memorialist, avea să puncteze la gherghef un jurnal intim despre protipendada bucureșteană. Din insectarul băgărilor de seamă acide, autorizate de acesta, se poate izola doar versetul despre câteva personagii viespos de sus-puse: fie și doar (re)numele lor și ajung să înfioare auzul celor care catadixesc să vibreze în consens cu seismele istoriei naționale. Acele nume sunau cam așa: Știrbey, Marghiloman, Brătianu... și, la o poștă distanță,

www.dacoromanica.ro

un oarecine Fotino, aspirant sârguincios, dar realist, lucrativ și acționînd ca un spărgător de gheață al calotei glaciare sub care se fereca, instinctiv, protipendada. Un episod pilduitor, copiat de pe site-ul acelui reporter de politichie: "Ionel Brătianu, un mare seducător și el, pare să fi avut o priză specială asupra familiei Știrbey. Din Elisa, sora lui Barbu (= Știrbey), ca și din fetele lui, a făcut ce a vrut. Din Elisa cea mândră și rebelă, a făcut chiar o soție supusă". Mă rog, dar cine era acea Elisa care provoca compătimire sub penița scribului? Ei bine, fu să fie o domnișoară născută Știrbey și soră a acelui extrem de abil farmazon din culise, numit Barbu Știrbey. S-au scris pagini (in)suficiente despre influența acestuia asupra regelui **Reîntregirii,** Ferdinand și, hmm, mai cu seamă asupra reginei Maria (clocotitoare doamnă în alcov, pe front, în proiecte scrise și trăite!...); în prezentul ficțiunii actuale, Barbu, fratele surorii în chestiune, era nimeni altul decât... administratorul Domeniilor Coroanei. O funcție *conservatoare* de primă mână! Iar scumpa lui soră, Elisa, și-a plătit ieftin despărțirea de un alt pilastru al protipendadei, alde Alexandru Marghiloman (episod tragicomic piperat cu invective reciproc avantajoase, pe care l-am amărunțit altundeva), cucerită fiind, of course, de strălucirea suitoare a unei alt star al politicii autohtone, anume Ionel Brătianu. Gurile bune glăsuiau la un taifas carbonar că Elisa n-ar fi întruchipat ceea ce îndeobște numeau dânșii *o frumusețe*: a fost să-i fie un minus carbonizat continuu de inteligența, de cultura și hărnicia ei, toate distribuite în proporții seducătoare.

Între atâtea altele, această Marie Curie a Serviciilor Secrete Ad Hoc a întocmit apreciate tălmăciri din franceză și engleză (peste decenii, cuneiformele respective vor fi plasate, planetar, sub ștampila *top secret*) și a inițiat așezământul de cultură Ion I.C. Brătianu. Va fi înființat (și fișat) inclusiv o bibliotecă cvasipublică în locuința soțului din urmă, Ionel Brătianu, decedat în 1927, numind director ale acesteia pe

www.dacoromanica.ro

George Fotino, fost secretar al ministrului, băiat înzestrat şi chipeş, mai ales chipeş, după cum clămpăneau claxoanele invidioase; Bucureştii fost-au şi vor dăinui drept matrice-cloşcă a rumorii publice, autorizată interlop pe tichetele unor pariori de club, de cafenea, de alee umbroasă a Cişmegiului, a Bănesei, de culoar parlamentar, de divan cu baldachin de cinci stele. Dar Elisa a fost tot aceea care, cu mâna ei, a scris exemplarele celor două ***Tratate*** încheiate într-un august decisiv cu puterile Antantei. De ce nu s-a optat pentru o dactilografă meseriaşă? Pentru că ministeriabilul Brătianu ţinea morţiş să păstreze secretul acestor acte şi n-ar fi avut încredere în nicio persoană oficială *delegată*. Înscrisurile (chiar şi facsimilate, azi, ne merită lacrima de recunoştinţă) atestau de jure angajarea Valahiei Mici întru realizarea (râvnită de mari domni, de inteligente doamne şi domniţe în amontele evurilor) Valahiei Mari şi erau elaborate în franceză şi au fost indubitabil migălite de condeiul unei Doamne al cărui nume alcătuia un *endecasilab* demn de a fi scandat şi azi de liceenii şi studenţii latinişti: *Elisa Ştirbey Marghiloman Brătianu.*

Rumoarea salonardă ridica la fileu o chestiune tangentă: dacă s-a iscusit, Elisa, întru perpetuarea memoriei lui Ionel Brătianu, cam în ce termeni cinstea, lăuntric, şi memoria primului soţ, Alexandru Marghiloman?... Aproposito, căpuşele protipendadei, cancanierii bucureşteni (însă nu numai aceştia) împleteau anunţuri şi bârfe, fanteziste tot pe cât demne de crezare. Aortele curiozităţii publice de la etajul superior pompau permanent. Principiul vaselor comunicante se verifica aproape cotidian. Absentînd presa de scandal, cum e azi numită sera cu plante carnivore, nu absentau şi tulpinele, dar mai cu seamă eflorescenţa trasă în tuşe groase şi arome tari. Din staminele clipei, ad hoc, se poate scutura polenul câtorva crochiuri. Un Cineva, iată, îşi amintea că bărbatul Marghiloman "îşi despărţea părul cu cărare nu numai în faţă, spre frunte, dar şi în spate, spre ceafă" şi, başca, acesta n-ar

www.dacoromanica.ro

fi călătorit nicăieri decât însoțit de-un fecior, proprietate personală, "son valet de pied", martor și al trăznaiei stăpânului de a perturba cafelele injectîndu-le rom cu pipeta unor papile fandosite, melanj ce avea să-i poarte numele, decenii destule, prin cafenelele și cluburile bucureștene unde adesea putea fi auzit îndemnul: – Băiete, un marghiloman!... Și totuși, ieri-alaltăieri, când s-au despărțit, Elisa ar fi exclamat: "Chez cet homme tout est faux, sauf l'argenterie" (= e fals totul la bărbatul ăsta, mai puțin argintăria). Păcat, vor fi murmurat urmașii, puțin melancolici, puțin dezamăgiți, măcar fiindcă Elisa și-a sacrificat ranchiunos momentul de inspirație pamfletară (în genul Voltaire-Oscar Wilde): numai *atât* să dăinuie după mariajul cu o celebritate, maliția unei replici hormonale?... și argintăria?... Alți cameramani-paparazzi înregistraseră și că Marghiloman își ridicase un mic palat, un châtelet, ce urma să fie... înlocuit cu impunător de monotonul bloc ARO, gazdă ulterioară și a celei mai cuprinzător cinematograf românesc, realizat într-un stil neo-francez (sic) și cunoscut decenii de-a rândul drept *Patria*. Micul palat, defapt o "fastuoasă reședință", cum l-a spoit cu vorbulița un cronicar al vremii, al acestui Alecu Marghiloman, "prin eleganta ordonanței sale și prin monumentalitatea celebrelor sale grajduri, pretindea să rivalizeze cu splendorile castelului de la Chantilly". Aferim.

Numai că iarna nu se da bătută (ca o meteofasole garnisită cu ceapă prăjită) și așeza cârcei de promoroacă în privirile vigilente (hm...) ale gardienilor și jandarmilor și boierilor cu fete de măritat (mai fecioare, mai fezandate). Dâmbovița și Colentina, Herăstrăul și Pantelimonul tăceau bocnă sub omătul înghețat și ambalat asemenea unei halvale trasă-n tonuri de bragă estivală, distribuită în disperare de cauză de trepădușii turco-tătari ai Mangaliei autoexilați prin Bucureștii tuturor posibilităților. (După resbelul Indepen-

www.dacoromanica.ro

denței proclamate de oratorul Kogălniceanu, prințul Carol avea să permită multor prizonieri ai lui Allah să se așeze prin Dobrogea cea *schimbată* de marile puteri cu Basarabia, chipurile în folosul unei Românii ce se înverșuna să nu poată, singură, să-și traseze fruntariile firești). Tăceau bocnă, așadar, sub straiele înțepenite în ger, iar apele lor colcăiau provocator de peștime măruntă și râvnită de sărăntocii și de pofticioșii gravizi de babușcă, de mreană, de cărășel. Matinal, când și când, soarele cel cu colți de lup cap-de-haită mai străpungea etamina jilavă a ceții și lumina obrajii țepoși și răbdători ai pescarilor de copcă dar nu făgăduia și caloriile izbăvitoare precum merindele din desagă (slană, ceapă, un cârnat de izbeliște, un boț de mămăligă rece din care, la o adică, se fărâmițau și momeli priincioase) sau precum amorul necanonic.

Cu alte cuvinte, trai neneacă! pentru samsarii sărbătorilor hymenale!... Tranzacțiile puse la cale de aceștia aveau, între altele, și darul de a antrena sportul și sporul demografice ale urbei. Peștitori și peștitoare pentru miile de suflete gingașe ori hămesite după-atâtea răbdări rumenite la foc scăzut se găseau destui/destule într-o așezare de palat și bojdeucă, unde înseși funcțiile și rangurile publice se negociau pe la colț de uliță pietruită, pe tarabe mustind de pătlăgele roșii, vinete și sclipind din candelabrele dodoloanțe de struguri chipeși – nu un poem, dar o carte merită viticultorii hazlii din Bucureștii de altă dată... – prin hanuri fercheșe, prin cafenele și cluburi cu acces pe sprânceană, chiar și prin alcovuri cu baldachin și lavabou faianțat și clistir pentru operațiuni, pardon, intime, ascunse ochiului mitocan. De la doamnele și domnițele unor Mihai Viteazu, Mircea Ciobanu, Constantin Brâncoveanu și până la scriitoarele Elena Văcărescu sau Martha Bibescu (y compris acea Estheră roșcată, Elena Lupescu), segmentul feminin al orașului intriga prin diplomația culiselor și decidea deseori, în efigie, traseul unei ordonanțe, unui decret, unei

www.dacoromanica.ro

legi, unei căsnicii prin care se amaneta viitorul unei ţări întregi, chiar. Precupeţii unor uniuni conjugale în coconul cărora rareori explodau şi sentimentele vor fi contribuit, peste propriile năzuinţe, la alianţe şi mezalianţe şi dezalianţe ce vor fi hotărnicit o clipă sau alta de istorie bucureşteană, nu o dată: statală.

Pe-atunci, paparazzii, fireşte că lipsiţi de actualele unelte fotovideoaudio, n-aveau cine să fie alţii decât servitorii, intendenţii, ordonanţele, cameristele şi colportorii acestora (frizeri, spiţeri, coafeze, curieri, trepăduşi cu ochelari şi surtuc buzunărit de uzură); formau, cu toţii, un regiment consistent de gazetari făr-de gazetă, un conglomerat de hiene şi antilope şi cameleoni spilcuiţi de foamea cea de toate zilele.

Prin urmare, realizarea fără cusur a unor partide matrimoniale avantajoase cerşea iscusinţe, rutina rumorii, tehnici mnemotehnice, lipsă de "moral şi prinţipuri" dar şi niscaiva inteligenţă lucrativă, căci, vorba aia, timpul costa bani, iar francul se-mpuşca greu dacă nu erai născut cu căiţă!... Arhimandriţii potlogăriilor mănoase nu-şi adulmecau vadul prin prispele cu peristil din chirpici sau prin căscioarele într-o rână, prada proximului cutremur; *naveta* fantasmagorică a acelui Gore Pirgu între coşmelia unor Arnoteni decăzuţi, decavaţi şi tavernele cu ipsos plâns de viori şi reşedinţele stranii ale *crailor* şi culoarele unui Parlament vifornic poate sta drept steag fluturînd năbădâios şi purtînd armoariile unor timpi corciţi. Fiindcă arhimandriţii aceia se pricepeau să pună o ţară la cale, darmite nişte căsnicii supravegheate mamoş, mămos (totuşi niciodată complet, căci domeniul e unul fin, rafinat, delicat, abscons, dat dracului!), supravegheate, aşadar, de către taţii apropitari şi de cloştile de famelie mare da' cu ambiţ gargantuesc.

Babacii cu călcâiele crăpate şi cerdacuri lutoase şi aşişderea crăpate (vara de caniculă, iarna de ger) apelau la bătaia ruptă din rai atunci când una sau alta dintre odraslele

www.dacoromanica.ro

cu fustă ar fi sângerat cearşaful vreunui chiriaş belea de grăbit înainte de noaptea nunţii; mahalaua toată, în necazul vulgar al şturlubaticei care şi-a necurăţit fecioria, ţinea pregătită *grapa* cu care să fie purtată, Evă despletită şi goală-puşcă, pe sub ochii lor lăcrimînd pe sub pantaloni, ca într-un dric al onoarea maculate, când, în fond, fusese vorba doar de nişte simţăminte fireşti, firesc hrănite pe iarbă sub tavanul de stele căzătoare sau pe-o cuvertură sub tavanul coşcovit şi zugrăvit cu micsandre ori panseluţe... (Reamintesc ad hoc, măcar pentru cei nefamiliarizaţi cu jargoanele vechilor Bucureşti, că uzez de termenul **mahala** în accepţia sa originară, de sorginte turcă, anume purtînd sensul de cartier, de sector citadin, iar nu pe cel actual, de margine/periferie sordidă, de banlieu oriental). Obiceiuri tribale, din perspectiva secolilor viitori, cărora li s-a dedicat un trist encomion de către Eugen Barbu (în "Groapa"), pe urmele lăsate de G. M. Zamfirescu, Rădulescu-Niger, Petre Bellu. Cutumă ce exprima, adăgată altora, incidenţa dintre Orient şi Occident, cutumă ce pigmenta, obscen pe cât de dramatic, convieţuirea într-o comunitate cu reguli şi datini falocratice. La urma urmelor, monitorizarea părintească nu putea să dea roade întruna, cum nicio livadă din lume nu s-ar încumeta s-o facă fără aportul unor "specialişti în domeniu".

Unii, alţii ţipureau din castanietele turnate-n abanosul ferm al sentimentelor duioase ori violente, împărtăşite sau numai minţite frumos. Dar câţi n-ar fi făcut-o?... Câţi n-ar face-o şi astăzi, acum, când pruncii noştri consideră vocabula *castaniete* drept un sujet de integrame şi-l *traduc* doar cu ajutorul Internetului?... Flamenco, samba, rumba, fandango, tot cuvinţele pe care Internetul bun la toate le lămureşte pe vlăstarele culturii-de-computer că aceste *castaniete* ar mai fi palmate doar pe teritoriul iberic şi, eventual, cu ocazia Carnavalului de la Rio... Cocardele culturii de masă, atârnate

www.dacoromanica.ro

pe ecranul monitorului ce conservă megabites. Revenind în ordinea strict prozaică a vieţii, de castaniete uzau şi puţinii artişti hispanici invitaţi prin Bucureşti sau artiştii autohtoni când se obligau, frenetic, să recompună atmosfera originală constitutivă operei "Carmen"; în ordinea sentimentală a vieţii, doar laşii n-ar fi ţipurit la castaniete, doar troglodiţii pasului mărunt, neriscat, adică lipsit de măcelul sângelui victorios şi al cerebelului desferecat de banalitate şi confort slugarnic.

Gurile bune ale parşivilor de Bucureşti trăncăneau una şi alta, mai la bodegă, mai despre bodegă, de parcă altceva nu ştiau a face. Deunăzi, un deputat fulgerat coup de foudre de noua siluetă a bodegii Tripcovich (sub Automobil Club, în aceeaşi clădire cu cafeneaua Corso, Calea Victoriei de-atunci, nr. 88) mângâia din priviri localul şi din buze cocteilurile socotindu-se că ambianţa e ferice, ba taman fertilă întocmirii discursului ce urma să-l pledeze la Cameră. Mai sugea dânsul un cocteil, mai gângurea o frază, mai schimba cocteiul, mai dregea fraza, mai degusta un balsam virgin, mai trasa o virgulă retorică... Până la urmă, descins la datorie, insul citea cam foarte deslânat foile pregătite atât de licenţios şi de fluid, aşa încât, un mucalit de adversar din Camera Deputaţilor i-a subtilizat teancul din faţă, spre enervarea sublimă a deputatului predispus unui răcnet imediat: – *Cine mi-a luat paharul?!*... Tăcere de grotă tibetană, jur-împrejur. Copios înfuriat, atunci, *camera*-man-ul s-a prăvălit cu acoliţii lui parlamentari, eei, unde? tot la bodegă, şi tot amant al unor coteiluri sibarite. Dar deodată, nedibuindu-şi paharul, s-a divulgat printr-un răcnet congestionat şi pre-damblagiu adresat universului ostil şi pâclos, deja, ca o Nirvana promisă de-o gitană florăreasă: – *Cine mi-a luat discursul?!* Noroc c-a intervenit Tripcovich-Fiul, noul patron, care i-a şi plasat dinainte licoarea numită *Elixir stomachale*, de negăsit altundeva în Bucureştii tuturor posibilităţilor, fiind el, elixirul,

www.dacoromanica.ro

preparat numai de către carmeliţii desculţi dintr-o mănăstire italiană. Să te ţii acuma pupături! Carmelite. Carmelitissime.

Dar legendele bucureştene se înmulţeau prin sciziparitate. O altă victimă, poftim: Pericle Carpatino (Basul). Nici mai mult, nici mai puţin, acela pretindea muştar la savarine, zahăr tos la bulion şi frişcă la pârjoale. Mare scofală... Până într-o zi când, la o cârciumă vegheată de-o femeie (trupeşă?... chipeşă?...) s-a aflat dânsul în vorbă, aşa, de pamplezir, cu stăpâna locantei: – Eşti donşoară? – Nu, sunt măritată. – Ai copii? – Am. – Mulţi? – Trei. – Sunt mari? – Nu, mititei. – Pune să-i frigă!... (Cum să mai arăţi cu vino-ncoace după un asemenea dialog bine frapat!?). Tot musiu Carpatino, altă dată, acum la Capşa, după ce-a consumat o ditamai şi unică măslină, a dat pe gât, succesiv, trei butelii de şampanie. Întrebat de chelner dacă mai doreşte ceva, pişicherul ar fi zis: Un compot, monşer... Pezevenghiul cu papion şi ecuson de Capşa nu s-a lăsat turtit aşa de lesne: De care, vă rog? Dar nici Pericle nu suferea de timiditate: A, unul de iepure!...

Dacă vremea se fălea cu geruri desperecheate, vremurile făceau, complementar, să le dârdâie bucureştenilor sufletele prea detot predispuse la glumiţe şi desfrâu calamburgesc. Picioroange de ţurţuri ameninţau de sub streşini şi cornişe cu ghilotinări aleatoare (... ce ţi-e scris în frunte, musai că...). Însă o ghilotină mai puţin aleatoare pentru memoria sângelui lor băşcălios, persiflant a fost să le fie zvonul despre un anume proces judecat la Curtea cu juraţi. Vâlva iscată, acoperită în veşminte picante, avea să le-ngheţe snaga şi-aşa sfrijită sub crivăţul bezmetic şi temperaturile vrăjmaşe dar şi sub îngheţarea salariilor, stipendiilor, sinecurilor, dividendelor practicată, după obiceiul pământului, la-nceput şi sfârşit de an financiar, nu calendaristic. Aşa se face că n-aveau să-l uite prea uşor cetăţenii de la parterul sau mezaninul cetăţii pe-

www.dacoromanica.ro

un anume Logositopolu, nume de palicar şi de gurmand-alvieţii ca şi strănepotul lui, Zorba Grecul... Palicarul şi-a tăiat mama în felii, pe care nu le-a conservat în frigider din simplul motiv că nu fuseseră încă inventate frigiderele. La proces, monstrul a pledat că n-ar fi fost personal vinovat de faptul că... *se trage* dintr-un neam de asasini, că suportă o ereditate doldora de fapte neasemuite: tatăl şi-a ucis soţia, un frate şi-a omorât nevasta şi copiii... Verdictul i-a ghilotinat justificările lombrosiene: muncă silnică pe viaţă; încă un sujet pentru naturalistul Zola, după care Rebreanu va fi realizat un remake celebru, "Ciuleandra"...

Date fiind lunile de criză financiară, guvernamentală, meteorologică, procesul poate că s-ar fi îngropat singur sub omătul memoriei colective a bârfitorilor şi colportorilor de cafenea şi cazino subofiţeresc. N-a fost să fie chiar aşa. Iată, un alt proces s-a înşurubat taman printr-un februarie hapsân prin urbea turtită de şenilele gerului. Subiectul care avea să încaseze *salariul groazei* fu personalizat de tocmai fiul domnului general şi aghiotant regal Candiano Popescu. Lumea toată, măcar ilfoveană şi prahoveană, cunoaşte cum l-a nemurit nemuritorul Caragiale-Tatăl pe-acel Candiano, stindardul primei *revoluţiuni*, aceea din Ploieştii "republicani" şi "plebicistari". Nu fără un egoist temei, se poate presupune că foarte puţini (mai) sunt aceia care să ştie şi că domnul general a avut o odraslă care, aşa şi pe dincolo... Odrasla, odată adolescentă, adică elev, dimpreună cu odorul unui fost casier al Poliţiei Capitalei, pre numele mare Vlădoianu, fură incriminaţi într-un episod sinistru şi grotesc, care, probabil, l-ar fi cucerit şi pe Marchizul de Sade. Presa de scandal, de când e presă există şi scandaluri, (iar dacă nu există, nu-i bai, sunt inventate!), acea presă a dat pe goarnă titluri apetisante, toate mărturisind cât mai homeric cu putinţă despre nişte secvenţe biblice săvârşite în sos laic, adică bucureştean, alcătuitoarele unui scenariu de western criminaloid.

www.dacoromanica.ro

Time out. Când şi când, aidoma metropolelor mult mai citadine şi mai poliglote, Bucureştii îşi ieşeau din matcă şi-şi înveleau enoriaşii de pripas sau de sorginte cumsecade într-un lichid purtător de sloiuri fierbinte de geroase şi-i acopereau cu hlamida din groasă aba a dezastrului ciclic. Un reporter, adică un băgător-de-seamă – lipsit, firește, de-o cameră digitală de smuls ipostaze ruşinoase ori asasine –, s-a încumetat să relateze, destul de şters pentru gustul actual, corcit de crime redate aproape în timp real şi de turpitudini deşucheate, totuşi mărturisitor întru Domnul aşa numita, în epocă, "Crimă din str. Icoanei nr. 15"; care îndrăgostită sau care înamorat îşi vor fi sărutat conorăşeanul/vecina de-un leat pe-o alee din Grădina Icoanei – printre puţinele *spaţii verzi şi istorice* ce-şi va fi conservat numele de botez – poate că vor şti să reconstituie locul cu pricina. Unele inserturi, divulgate aici, vor coloriza filmul alb-negru... "Asasinata era văduvă, fiica unui vechi profesor, Iarcu, femee care de mai mulţi ani ducea viaţa uşoară de galanterie... Candiano a declarat de la întâiul interogator, că săvârşise crima pentru parale. Ştiind că doamna Iarcu luase 100 de lei" (pe vremea aceea, cu un singur leu se puteau atârna în tindă una sută pâini sau o juma' carcasă de curcan îndopat conştiincios) "de la mama sa, s-a dus la dânsa. Vlădoianu îl aştepta afară". Ce-a urmat, a fost de resortul unui film semnat de Hitchcock & Buñuel: "...A intrat la ucisa ca pentru o întâlnire galantă, s-au aşezat la masă, apoi femeea s-a dus la piano şi a cântat. Atunci Candiano a scos un pumnal şi l-a înfipt în spatele victimei. Lovitura a fost atât de tare că mânerul s-a rupt. Văzînd aceasta, criminalul a luat lama de oţel şi a înfipt-o toată în spatele femeei, apoi a scos cuţitul şi fiindcă victima mai dădea semne de viaţă, a străpuns-o din nou, apoi a sărit pe geam. Criminalul a comis crima fiind desbrăcat cu totul de haine, de aceea albiturile îi erau de sus până jos pline de sânge, iar hainele fără nicio pată. A doua zi, la confruntarea cu cadavrul" (sic!), "Candiano fiind întrebat

www.dacoromanica.ro

de procuror ce impresie îi face cadavrul, a răspuns în limba franceză: *On dirait que c'est une vache egorgée"* (=s-ar zice că-i o vacă măcelărită). "Apoi a povestit crima. – Ea m-a poftit la masă, dar n-am voit să mănânc, nici să beau, căci mă temeam să nu-mi pierd curajul. Am lăsat-o să mănânce fiindcă vedeam că-i e foame. Apoi i-am spus: – Scoate-ți rochia, dezbracă-te, dragă, vreau să-ți admir corpul tău frumos, vreau să admir formele admirabile ale corpului tău, care-mi plac atât de mult. Și ea și-a scos rochia și s-a așezat la piano. Ardea în mine, în acest moment, dorința de a-mi înfige pumnalul în spinarea ei rotundă și grasă". Individul, ce-i drept, nu s-a perpelit în staze erotice admirative, scrumit de pulsiuni sexuale firești, dar, nerăbdător de furios, a lovit repetat, ba, mai mult, "pentru ca să nu strige și a da de știre servitoarei, i-am deschis gura cu mâinile, i-am apucat limba și am tras-o cu putere până ce n-a mai mișcat. M-am uitat bine la ea, nu mai dădea niciun semn de viață. – N-ai avut relațiuni cu ea înainte de a lovi? – Deloc; mi-era teamă să nu mă moleșesc și să nu am destulă energie. Atâta sânge rece în povestire, din partea unui elev de liceu, în fața cadavrului femeei pe cari o omorâse, arăta destul de lămurit că asasinul era un degenerat iresponsabil". Poate și un proxenet ratat, s-ar putea adăuga. Un masacru sadic pentru doar 100 de lei – pe care, destul de probabil că frivola înamorată de junețea cupidonului i-ar fi cedat acestuia, satisfăcută, între două acuplări focoase!...

Cât de departe se găseau amatorii de senzații tari furnizate de presa timpului atunci când aveau să dibuiască, așezând rumoare lângă rumoare, povestea nebuniei frumoase a pictorului Ștefan Luchian, supranumit de Arghezi "unul din boerii Șoselei și ai Podului Mogoșoaiei". Luchian, "zugravul genial" al buchetelor de flori ce-și țipau tandru aroma și nuanțele, fusese beneficiarul unei vile oarecare, cam în dreptul actualului Arc de Triumf, și al unei sume îndestulătoare pentru un mic burghez cocoșat de banalitate.

www.dacoromanica.ro

Artistul, ca şi Eminescu înaintea sa, însă n-avea a se mulţumi cu sponsorizarea unui destin lipsit de măreţia gesturilor gigantice. Traiul în răspărul unei societăţi comune a fost odinioară, va rezista şi mâine, ca simbol particular încrustat de zei artiştilor. Tot asemenea Poetului Naţional, cel decis să-i aşeze iubitei Micle un covor de flori la debarcarea acesteia în Gara Târgovişţei, Gara de Nord de mai apoi, şi pictorul a comis gestul sublim nu numai de a bate oraşul pe-o modernă, atunci, bicicletă sau ţiuind melancolic din frâiele unui echipaj tras de patru armăsari, dar şi de a-şi depune sufletul iubitor la picioarele unei domniţe plurivire, pensionară prin Crucea de Piatră şi societară a Teatrului Naţional al Vieţii Ruşinoase, adică Reale. Iată-l pe artistul florilor vii, nemurinde, cărînd într-o noapte de zgură cufărul acelei Flori Aproape Veştejite, pe care o instalează într-un hotel central, la mansardă. Idila avea să dureze numai cât şi moştenirea lui în lei din aur, din argint, - degeaba braţele iubitei îi încolăceau, anacondă, şalele şi ghinioanele. Poetul zugrav – sau viceversa, vorba lui Nenea Iancu – va fi obligat de împrejurări (oh! ce locuţiune trivială poleieşte o generozitate consumată celest...) să-şi parcurgă ultimii kilometri din maratonul vieţii într-un adăpost modest, pe strada Primăverii, numele uliţei condamnînd, cinic, exact absenţa primăverii din traiul său lemnos, solitar...

Cuvioasele şi cucernicii de Bucureşti umpleau până la refuz *parlamentul* contribuabililor obşteşti. Aşa se face că enoriaşi, dar şi ctitori de biserici, urbea a ţinut permanent, mai cu seamă în momentele de restrişte când cetatea fandosea false salamalekuri la genunchii unor ocupaţii străine. Mormintele strămoşilor importanţi, dealtminteri, erau găzduite de curţile bisericilor, deloc puţine însă strâmtorate odată cu trecerea anilor şi prin exerciţiul secularizărilor succesive; abia boieroctonul Cuza legiuise frenezia secularizării *averilor mănăstireşti*, deblocînd etatizările ce vor sosi; astfel că, prin

www.dacoromanica.ro

exagerări şi hapsânii curente epocii, curente năravurilor băştinaşe, suferi-vor bisericile înseşi, încât metrul pătrat construit avea să fie adjudecat la preţuri nerușinate. Enoriaşii sadea, cei cu frica lui Dumnezeu în sân, constituiau un fel de Armata Salvării, neatestată documentar însă slujind ***cu credinţă*** programele societăţii civile prin care aceasta se îngrijea şi de cele sufleteşti, dăinuitoare, nu doar de emanciparea trupului din lut consumabil.

Sfinţii şi mucenicii care onorau cu prezenţa brazdele de primăvară ale gospodarilor dăinuiau de la obârşii imemoriale, "pentru ca toţi să fie una..., aşa cum una suntem Noi", după cum pilduitor agrăieşte Ioan în *Evanghelia* sa. Dincolo de onomasticile în curs de săvârşire (...Nestor, Gherasim, Ciprian, Benedict, Agapie, Alexie, Ilarion, Marcu...), bucureştenii şi-au ferecat în riturile prozei diurne cinstirea, la 9 martie, a celor 40 de Mucenici din Sevasta, şi a Buneivestiri, la 25 martie. Ritualul pregătirii din timp, şi felurit, a mucenicilor în acea "zi liturgică", când se producea dezlegarea la lapte, brânză, ouă (atunci când sărbătoarea cădea într-o miercuri sau vineri) a alcătuit permanent o preocupare de căpătâi. Iar de Bunavestire sau Blagoveştenii (ultimul termen certifica slavona utilizată în vechile scrieri bisericeşti), creştinii se binevoiau, îndemnaţi mutual, la consum deşănţat de peşte bucurîndu-se că, aşa cum se consemna în slova liturgică, Fecioarei i s-a vestit că va da naştere unui Fiu... (Peştele a simbolizat iconografic, dintru începuturi, dăruirea şi fervoarea sacrificiale ale primilor creştini, spre *indignarea* păgână a diriguitorilor romani). Fără a toropi atenţia şi a necăji impoliticos cheful şi chefuirea prin adaos de amănunte, se cuvine menţionat că aceste două **repere** jalonau imutabil, nestrămutat grija evlavioasă a bucureştenilor adunaţi la sânul generos al cetăţii din cele patru zări.

E greu de stabilit acum, greu şi inutil, când şi cum a fost delegat începutul lunii Mărţişor drept unul al afişării

www.dacoromanica.ro

promoționale a dragostei revărsate peste semeni: cadouri, declarații, promisiuni, mărunte dar fermecătoare atenții, dialoguri și tandrețuri mult mai curate decâte cele de peste an, toate simbolizînd apetența pentru cerebrarea unui ***nou început*** ori consfințirea unui *trecut* onorant, echilibrat, plodnic. Poate că nu strică a se reaminti, în context, că înșiși prădătorii Daciei străbune distribuiau "revelionul" la 1 martie. Fiindcă tocmai alunecă vorba despre acel capăt de Mărțișor, ar fi de neiertat să se omită că tot în buza lui Martie era rostogolit în lumea noastră, în lumea largă, *"bivolul de geniu"* numit Ion Creangă. Nu s-a numărat printre bucureștenii iluștri din veacul său, dar cei care l-au aprobat, îndrumat, sprijinit, alde Eminescu, Maiorescu, Caragiale, nici aceștia n-au fost bucureșteni get-beget – deși, niște ani buni, și-au tot ciocnit rotulele și paharele și replicile prin Capitala Valahiei Mici –, doar aclimatizați în cea mai impozantă, mai contrastantă, mai depravată, mai costisitoare metropolă sud-est europeană. Creangă concepuse proiectul unei piese purtînd titlul, parcă ironic lipit de făptuirile amorezaților violenți ai lunii martie, "Dragoste chioară și amor ghebos". Din păcate, aveau să ne ajungă din urmă doar câteva file probînd acea intenție dramaturgică, autorul lor sfârșindu-și zilele în tot acel nenorocit an, 1889, după Eminescu și Veronica Micle, cu care formase un trio doar aparent bizar, căinat de supraviețuitorii unei amiciții mult mai spațioase, ce-i înlănțuise și pe alde Caragiale-Tatăl, pe Ioan Slavici, pe Titu Maiorescu, pe Vasile Alecsandri (și acesta, doar bântuitor prin Capitala românilor).

Sărbătorile, ca totdeauna, furnizau anabolizantele unui trai prea de tot obișnuit. Desigur, cu variațiile ortodoxe de rigoare, Postul Paștelui obliga la mucenicii alimentare și senzuale, respectate cu strictețe de evlavioși (mulți? puțini? numai Dumnezeu scana statistic). Ce-i drept, iconoclaștii

www.dacoromanica.ro

sau păcătoșii nu erau, deocamdată, smoliți sau scrumiți în... cazanele Iadului, ci doar clienți constanți ai depravărilor culinare și sexuale și, vae victis, ai cazinourilor unde Ochiul Dracului putea fi mângâiat anxios sau pierdut flușturatic la ruletă, baccara, chemin de fer, poker... Pe-acolo, prin acele iaduri parfumate cu odicolonul sânilor flamanzi și cu monetele/bancnotele afrodiziace pocneau desfrânat pistoalele în tâmpla perdanților și pocneau de galbeni zurlii și arginți fanați poșetele cucoanelor câștigătoare (... la drum de noapte, cu bucurie, hai, pa!...); caruselul câștigurilor de la jocurile de noroc ridica în slava cerului și înnoroia destine, vocații, personalități de portmoneu sau doar năimite de disperări recente, pe-atunci ca și astăzi, și malaxa speranțe și năzuințe și sastisiri vag palpabile. Poate că sfinții și mucenicii, sfintele și mucenicele lui Martie își mai închideau câteodată ochiul stâng, ochiul drept deasupra acestui sibaritism stohastic practicat aleator de aceia care își agoniseau chimirul burghezisim ori averile aristoagrarisime... Estimp, talpa țării, inclusiv bucureșteanul de mușcată și garoafă și podgorie centimetrică, adică mulțimea celor care se complăceau bugetați ori zăceau, anaerobic, în igrasia simbriașilor la patron, se răsuceau de pe o rână pe alta să-și agonisească plata impozitelor grosolan de trupeșe. A fost să fie, va fi să fie și acesta un motiv pentru ca înghesuiala din localurile de zi, de noapte, la varice sau pe fotolii plușate, să asigure acea depresurizare pentru stresul cotidian care pe timpuri i se lipeau alte etichete: năbădăi, draci, răzmeriță, furori, luptă de clasă. Cu ocheada de astăzi, împăienjenită de jena melancoliei, poate că s-ar trebui privite cu îngăduință acel soi de excese *medicamentoase* și de suplimenți *nutritivi* de care uzau strămoșii bucureșteni sau de aiurea... Cel puțin fiindcă doar cei cu stea în frunte își puteau risca, norocos, sărăcia la rișca sarabandei milionarilor. Dar să fii născut cu stea în frunte nu ținea de voința proprie ci de hazardul cumplit. Când

www.dacoromanica.ro

se trezeau din anestezia lirică a visurilor adolescentine, mulţi îşi închipuiau că sunt deja adulţi. Dar s-au trezit – ne vom trezi oare vreodată?... *"În fiecare om, o lume îşi face încercarea"*, mormăise, latifundiar în cugetaţii, acel Eminescu – şi ce-i de făcut dacă Poetul chiar rostea un adevăr...?

Pentru că mirosea a sarmale peste munţii Carpaţi (ca să fie parafrazat un alt stihuitor, ţara gemea de dregători cu pana picurînd cerneluri) şi pentru că, aşa cum s-a mai citat, din sexul ţării, căscat, curgea petrol, prietenii de vrăjmaşi au tare iubit Bucureştii, capitală a Valahiei Mici, a celei Mari. I-au iubit cu foc de archebuze, cu sarabandă de obuze şi i-au îmbrăţişat cu pasiune de şrapnele umilitoare. Şoaptele fierbinţi de amor zurbagiu pentru cetate au însemnat, în fond, ghiulelele de tun şi bombele lansate sârguincios. Atenţiile olografe de prin *tratate* şi cadourile dezinteresate pe care le înmânau cei înamoraţi de urbe se traduceau, în imediat şi în perspectivă, prin ordonanţe şi decrete care împovărau până în pragul decrepitudinii, disperării şi revoltei pe partenerii iubirilor *declarate* focos. Dacă e a fi luat în seamă, ca punct de start, doar acel act doveditor de Bucureşti, din timpii lui Vodă Ţepeş, neamurile hrăpăreţe ce-aveau să întineze memoria localnicilor anunţau pe turci, tătari, ruşi, poloni, *moldoveni, ardeleni,* unguri, austrieci, bulgari, nemţi, *sovietici* ş.a. Menghina imperiilor dimprejur, fluctuantă dar constant activă, va fi dizolvat bruma de civilitate autohtonă în compoziţii apoase, exsangue, azi încă avansîndu-şi nerușinat sechelele.

Din peşcheşul unei asemenea istorii naţionale dramatice se înfruptau, n-ar mai fi făcut-o, şi bucureştenii cei cu firea pertractoare înlesnită de secolii de desfrâu ocupaţionist intenţionat de riveranii Valahiei, ba şi de barbarii din cele patru zări. Un anume codoşlâc, un anume dispreţ pentru efortul personal/colectiv organizat de legi, o anume coborâre

www.dacoromanica.ro

permanentă în derizoriu a marilor suferinţe (în definitiv, general umane), o aplecare deloc silenţioasă, deloc ponderată pentru consumarea răgazelor în bârfe, în aranjamente de culise, în comentarii licenţioase şi intemperate, în calomnii şi glumiţe deseori jignitoare, o falsificare prodigioasă a rolului terapeutic, chipurile, al hazului-de-necaz, un soi de snobism agresiv sau, invers, în răspăr cu valorile ce se meritau preluate (inclusiv de la ocupanţii vremelnici sau de la duşmanii tradiţionali), o permanentă balansare sau un perdant clivaj între cosmopolitism şi autohtonism – toate acestea şi, probabil, altele, vor fi dezavuat aşezarea Bucureştilor, cea prezentă, cea viitoare, în ochii proprii, în privirea excesivă a comentatorilor străini. Generalizările sunt, totuşi excese logice inadmisibile... logic. Nu oricine, nu continuu ar fi renunţat la cutumele consangvine. Conurbaţia Bucureştilor permitea – astăzi, chiar, o permite –, amalgamarea unor obiceiuri, unor tradiţii ce dădeau constant seama despre ***rădăcinile*** prin care se nutrea, tot constant, marele trunchi al urbei; deseori, creuzetul conţinea şi seve total alogene dar lesne asimilabile de o populaţie permanent crescătoare, demografic, dar nu numai. (Reglementările în vigoare reclamă ca *pauza de publicitate* să ia sfârşit. Ea, pauza, se supune).

În dosul Casei de Depuneri, pe-al cărei teren îndemult se odihnea aghirofilic mănăstirea Sf. Ioan, îşi aştepta onor clientela restaurantul Iordăchescu. Bodega cu pretenţii abia îşi trăgea sufletul faţă de faima mai vechii firme La Ghiţă Berbecu. Berbecul cu pricina n-a fost un personaj troglodit şi măsluit de o înfierbântată minte mercantilă, nuu, el, patrupedul încornorat, chiar patrula – impunător, grav şi cu un cerceluş roş la ureche (= străbunicul, deci, al unor gay-stars rock), liber de pehlivănii bucureştene sau de convenţii paneuropene. Deunăzi, blănosul s-a pripăşit taman prin faţa clădirii somptuoase a Universităţii, cam prin şi peste

www.dacoromanica.ro

parcelele călcate adânc şi demn de senatorii Valahiei încă Mici. Aparţinea şi nu aparţinea mandatarului Ghiţă; defapt, berbecul părea al tuturor şi al nimănui anume, cum ar filosofa un ştrengar al apoftegmelor aburoase. Iar într-o bună zi cu soare, ce să vezi? L-a plesnit peste botul catifelat iubirea, - adică şi-a lipit, incestuos, fiinţa şi fiindul de un... Pitic, un omuleţ celebru şi dânsul prin Bucureştii curentaţi de evenimente mai iubăreţe, mai adversare. Zilnic, Piticul trotuarelor ilustre obişnuia să moţăie pe treptele Senatului, la Universitate. Ţţţţ!... Mare şi abrupt amor s-a înfiripat şi a dat în clocot, deşi..., deşi berbecul iubise năpraznic până atunci doar... dovleacul copt şi obţinut gratis de la mirenii, de la enoriaşii de ambe sexe. Şalvaragiii ambulanţi, până să-şi fi obişnuit irisul cu acel patruped, o cam încurcau, ciclic: berbecul afişa brusc o poziţie de atac ca dinaintea cetăţii Troia, nimicită tot din pricina unui amor defunct, astfel că ambulanţii îşi deslipeau apetitul pentru niscaiva firfirici crezîndu-şi, poate că nu fără motiv, vieţile în pericol. Aşa se face că negustorii preferau să ofere gratis şi repejor tainul de dovlec seminal căci, în caz contrar, dobitocul sprinţar şi îndrăgostit până în vârful... imparicopitatelor le-ar fi răsturnat ditamai tipsiile apetisante, mânjind cu colbul citadin nestematele seminţe de dovleac; pas de mai vinde, după aia, dovleac-mujdei-de-ţărână!...

Alt episod în ţarcul căruia se zbenguie tot un personaj necuvântător, dar atât de convingător!... Chinologii, desigur că nu doar ei, ştiu ce-i acela un pointer. Bucureştenii au făcut cunoştinţă cu patrupedul din această rasă când respectivul le-a întins lăbuţa şi s-a recomandat, simplu, Leandru. Îi aparţinea lui Grigore Ventura, care, la rându-i, îl primise de la "un englez petrolist", încă un amic înamorat de exploatarea resurselor Valahiei Mici sau Mari. Cum domnul Ventura, autorul "Curcanilor", un vodevil dramatic de-o anume faimă bucurată-n epocă, fusese dar nu se mai simţea un vânător activ, Leandru a ajuns un disponibilizat fără salarii

www.dacoromanica.ro

compensatorii. Ceea ce i-a permis să bântuie urbea de capul lui. Lipsit de buletin. Lipsit de paşaport. Lipsit de permisul de muncă valabil prin Regat. Dar avantajat de faptul că-l cunoşteau destui petrecăreţi şi că-i acordau nelimitat credit pifanii lui Ventura. Singura lui patimă de şomer vânătoresc: să-şi recupereze stăpânul, oriunde s-ar fi aflat acesta, chiar şi pe colacul de salvare a... indigestiilor, ştiut fiind că alimentele cinegetice nu sunt lesne digerabile şi evacuabile cu una, cu două pastile anticonstipaţie. La Capşa, la Fialkovski, la Broft, la Mircea, la Gambrinus, în holul vreunui teatru mare sau mic sau foarte mic, în redacţia ziarului "Timpul" (oh, Eminescu! oh, Slavici! oh, Caragiale-Tatăl! oh, *atâţia!*), ba chiar şi "pe la cuconiţe" (căci duduiau şi dârdâiau Bucureştii de dudui dogoritoare – nici azi deosebitor fenomenul), cam pe unde mirosea patrupedul că se vântura vajnic Ventura – mă rog, nu existau staţii de metro sau platforme de rachete intercontinentale pe-unde să nu se aventureze credinciosul Leandru. Dacă patronul pierdea la baccara, (mai pierdea şi-un Dostoievski, darmite un Ventura!), zveltul patruped pur şi simplu se văicărea – de parcă i-ar fi răsunat direct în timpane dangătul matinal al clopotelor Mitropoliei pentru liturghiile importante de peste an –, se da de ceasul morţii gesticulîndu-şi lătratul la intrarea în respectivul local de perdiţie (id est: de pierderea stăpânului dramaturg) cu horcăitul lupului care huruie răguşit la luna pictată în albastru de expresioniştii rebeli (care, hm, vopsiseră şi-un armăsar în albastru, *prietenii ştiu de ce*...). Contemporanii cărora punga ferecată la sân le dădea ghes să se comporte mucalit susţineau că simpatica lighioană ar fi priceput "franţuzeasca, germana şi engleza", chestie care, oh, dădea de ruşine pre mulţi dintre dânşii. Altminteri, când patronul său îşi intra, în fine, acasă, în papuci, pointerul lăcrima de fericire benignă şi-şi făcea din coadă (subţiratecă, erectă, ca un vibrator atipic) diapazon afectiv. După moartea lui Ventura, Leandru a fost să fie priponit în curtea unui nepot

www.dacoromanica.ro

al dramaturgului. Imperios și tiranic, pointerul a optat apoi pentru un anume Timoleon Pisani (auzi, nume!) însă, cum acesta, conform ordonanțelor Uniunii Europene de Atunci, îl tot etala curioșilor doar atârnat de-o lesă strangulatorie, câinele, cu prima ocazie deliberatoare, avea să sară de gâtul lui Iorgu Metaxa (auzi, nume!) taman pe Calea Victoriei. I-a pretins acestui eponim al vestitului coniac un azil cumsecade, ba chiar unul definitiv (bătrânețea, deh...). L-a obținut, necondiționat. Ceea ce nu l-a împiedicat să bezmeticească prin toate ungherele Bucureștilor mai istorici, mai mahalagii, răsfățat de unii, de alții în căutarea unui nou stăpân; asta se pricepea să facă, asta făcea. Pachețelul cu oscioare vitaminoase îl sălta numai de la Capșa sau, treacă de la dânsul, și de la *mojicii* Iordache și Duricu...Protocol, ce mai tura-vura, iar pe ulițele călătorite, cine-l mângâia, era tare bine să-i fie amic ci nu adversar lui Metaxa, căci Leandru își păstrase mirosul fin, extra fin, grație căruia știa să împartă bipezii în acoliți sau dușmani ai stăpânului (ultim). Bătrân peste poate, pointerul a închis ochii la soroc, înduioșînd pe mulți, iar Metaxa avea să-i pitească trupșorul inteligent într-o cutie "capitonată cu atlas" și să-l îngroape în grădina Otetelișanu. Pe acel loc, desigur extins, cineva avu să aibă grijă, mâine, să presară pojghița cea rece și transparaentă ca furoul modestei modiste artistice Anna de Noilles pentru patinatorii refuzați de Cișmegiul prea-doldora de granzii weekendurile hibernale. Dacă ar fi cunoscut aceștia cine se odihnește pe sub cizmulițele lor lunecînde "în murmur de romanțe sentimentale", eei, ce-ar face?... Probabil că ar patina mai departe, bucuroși de "*clipa cea repede, ce ni s-a dat*". Viață de pointer, moarte de câine...

Se poate lăcrima a bună-dispoziție, așa cum numai bancurile sau anecdotele simpatice o permit. Poftim de vezi, pardon, poftim de inspiră aroma felină a unei felii de turkestan din orașul acelor ani, nu mai puțin palpitanți decât anii noștri

www.dacoromanica.ro

de azi pe mâine. La o chermeză (în scop de binefacere, clar!) din Grădina Ateneului, fostă a Episcopiei, coana Zincuța, care se nimerise a fi o demoazelă blondă, răpitoare, zveltă *șeamede*, s-a trucat într-o florărească florentină și și-a ascuns parșiv zulufii cei ordonați cu fieru' ca flăcăii de la Malmaison sub o pălărioară din pai de Siam. Mai departe, ea s-a vădit dispusă să dăruiască în stânga și-n dreapta bucheţele de violete. Chioșcul sub gambeta căruia oficia sloboda zeiță blondissimă ținea firma "La o floare între flori". Câtă modestie și pe firma aia!... Mai departe, la gazeta "L'Independence Roumaine", temutul Claymoor mondenul (bărbat?... femeie?... ambele?...), un Văcărescu deghizat, fiindcă repudierile homosexuale erau mai drastice pe-atunci chiar și doar întemeiate pe *simple* rumori publice, a și desenat grabnic portretul simpaticei florărese florentine. Așa, să moară *celelalte* de invidie cristalină! Dar de ce să moară?! Mai nimerit era s-a ia de-o pildă, par eczamplu, pe madam sau demoazela Nica G., cea postată-n chioșcul de vizavi. Măcar fiindcă deunăzi dânsa ar fi cheltuit o avere pe-o rochiță din mătase albă (și transparentă...?). Dar acel ambivalent Claymoor n-a scris nici măcar un rondel despre Nica G. Sacrilegiu, monșer! Surghiuniți-l! Anatema peste dânsul!... Așa că madamdemoazela Nica nici c-a stat pe gânduri leșinate, dimpotrivă, și-a tocmit un zugrav (fante discret...) care să modifice firma concurentei florentine încât știutorii de slove pictate să poată citi acolo, vizavi, cum vine treaba, adică exact "La o fleoarță între flori". Curat murdar! ar fi exclamat, cultă, demoazela Zincuța, dînd de dușcă o ploscă de cafea interlopă. După care dezmăț mobilizator s-a înfipt, bogat și irefutabil, în chica demoazelei secunde. Păruială ca la ușa cortului. Lumea s-a bulucit, fecundată de interesul (planetar) iscat de-un carambol muieresc, picant și zgomotos și generator de exclamații și propoziții argotice, precis interzise minorilor moșmondiți sub 18 ani. Parșivii care gustau spectacolul porniseră deja să facă pariuri și să opteze, printre

www.dacoromanica.ro

surâsuri crucișe și suspine infidele, când pe Zincuța, când pe Nica, uitînd, aoleo! să-și mai onoreze peșin și biletul la... *spectacolul* de binefacere; că doar pentru asta își subțiaseră tălpile, anume să fie și dânșii martori clarvăzători la chermeza din Grădina Ateneului, fostă a Episcopiei...

Bucureștii de adineauri, parcă sărbătorind Ziua Internațională a Apelor, bifată la 22 martie, s-au îndemnat să servească pe tăvile trotuarelor și pe cușmele locuințelor *zăpada mieilor*, și asta chiar cu puține ceasuri înainte de *zilele babei și nopțile vegherii*. Lăbărțată pufos, hlamida dintr-un albuș-aspic strălucitor și asezonată cu rondele de morcov și țelină, taman firească jurîmprejurul unui șalău, deci veșmântul acesta descărca ultimele energii ale Babei Dochia, odinioară ca și ieri-alaltăieri.

Astfel că *zăpada mieilor* orna mărțișoarele – ele nu s-au numit astfel decât relativ recent – cu steluțele jucăușe ale omătului de contrabandă. Dar ea bucura peste poate pe toți pruncii sănătoși ai orașului, mult mai firav și pe părinții lor, obligați brusc la eforturi adăugate unui travaliu și așa împovărător și agasant. Până una, alta, dacă-n martie Dumnezeu ningea peste cucuiele Bucureștilor, cetățenii de potol, cetățenii protipendadei se simțeau ceruți să-și aleagă simbolul unei *babe*, numai a uneia dintre cele nouă promise de regulament, și să-și șnuruiască speranțele și cadourile făgăduite celor dragi. Murgi berbanți, iepe dolofane nechezînd aburit se căzneau, și ei și ele, suplimentar – ca și birjarii sau vizitiii – să ancoreze și să tragă tălpicele lipicioase ale boierilor de caleașcă, de docar, de troică sau ale pălmașilor de omnibus... Pentru numai patru-cinci zile, orașul privea în urmă, însângerat de nostalgii mânioase și, poate, artiste... Mugurii țăcăniți și nerăbdători, născuți înainte de termen prin grădinile și livezile citadinilor, iată, acum, purtau minuscule căciuli, bonete, fesuri de nea neospitalieră. Murăturile și vișinata pensionaților din zvâcnetul cotidian curent prindeau, iar,

www.dacoromanica.ro

pojghiță de ger perturbator. Adevăratele flori din glastre, din borcane, din hârdaie, din ghiveciuri fandosite, se încovoiau subit arătîndu-și indecent letargia blegoasă. Patrupedele și zburătoarele de prin ograde, pentru numai acele patru-cinci zile, se cuibăreau brusc într-o lâncezeală de urs care-și suge laba, cerșind aspirine și paracetamol și vitamine, ba mai mult: refuzau să-și dezmorțească, la domiciliu sau pe ulițe, ligamentele și oasele cu măduva-n carantină...

Caleștile, berlinele, tramcarele, droștile, omnibusele și tramvaiele cu cai osteneau și la deal și la vale, chiar dacă Bucureștii nu se cocoțaseră pe colinele Romei, solicitate conștiincios de nămeții ce creșteau, tot creșteau ca feciorii frumoși din basmele românești, într-o zi cât alții într-un an, sau precum cozonacii de prin cuptoarele gospodinelor sârguincioase. Dascălii laici își culegeau pe sub sutanele hărtănite cu smerită dificultate pedagogică câțiva copilași-elevi. Dascălii de biserică pridideau zadarnic păstrînd isonul unor clopote din bronz wagnerian deja văduvite de enoriașii silitori. Iarna răsucită asupră-și, precum o cochilie dementă de nautilus poluat, pentru patru-cinci zile numai, expedia în ridicol sforțările cetățenilor cu imaginație și curaj decapitate la naștere, cândva...

Postul cel Mare, însuși, rânduit de calendarele ortodoxe ori papistașe, suferea liftingurile de rigoare. Câte un viscol pornit ca din senin (vorba vine) declanșa kilograme-forță turbate și jeluind sălbatic, precum urletul dadaist al haitelor de lupi, deodată mai flamânzi, deodată mai vecini cu cetatea lui Bucur..., astfel încât pacienții de pe trotuare, dintre curți dar și mărțoagele costelive se obligau, spre a supraviețui, la cazne musculare demne de țeluri mai demne. *Inima cât un purice*, în circumstanțele date, nu mai reprezenta doar o metaforă cărturărească. Sclipirile diamantoase ale omătului, pare-se, în acele patru-cinci zile de desfrâu hibernal întârzietor nu bucurau decât irișii unor copilași de săniuță care tocmai

www.dacoromanica.ro

aflaseră de la Newton că *albul*, inclusiv al zăpezii, se obține și prin rotirea vitează a tuturor culorilor principale. Norocoși copiii-pictori și pictorii-copii! Oricum, la post, zugravii de București încercau să înmărmurească noile peisaje, concepute de-un sfânt tutelar, unul cu simțul humorului și al anatemei. Antrenată în aventură se nimerea, nu mai puțin, și duzina de fotografi cu plăcile lor tuciurii și cu burduful marsupial din creștetul trepiedelor svelte ca picioarele unui puiandru de antilopă... Pastorala vântoasă, geroasă dura patru-cinci zile, cel mult. Atunci, ca și ieri, ca și mâine. Suficient totuși pentru ca aceia dintre orășeni cu inima desferecată să și-o deschidă și mai mult, iar aceia dintre ei, morocănoși și sceptici, să și-o oblonească și mai cimentos. Stările intermediare, momentan, păreau excluse.

Zăpada mieilor era o broderie de gherghef astral, acoperind orașul destul de rar, neașteptată și cu atât mai virtuoasă. Locuitorii, supraviețuitorii unei ierni deloc blânde, înghițeau cu noduri tranziția spre Prier și Florar și dârdâiau a pagubă căci lemnele și cărbunii și țoalele străvechi fuseseră demult incinerate. S-ar zice că mulți, acuma, își alintau valențele rezistenței fizice, cam cum procedau, indiferent de sezon, și junele frumoase dar deloc devreme acasă. O iarnă scurtissimă, bună de deocheat fetele mari, gâtlejurile carmin, pungile abisale pitite de sărăntoci – o *bulină roșie* peste urbea eviscerată de vitamine. Cei cu șemineuri doldora puneau de-un cadril, de-un vals, cei cu cahlele frigide puneau de-o mămăligă-tango, asta mai brobonea palmele și cerul gurii cu aburi de locomotivă-jucărioară. Gerul Bobotezei jignise macadamul, acum, pentru niște ore, ulițele erau alb-pavate, pufoase și dornice să strâmbe gleznele trecătorilor și să îndoaie tocurile murate ale trecătoarelor. Ferigi de gheață în ferestre și pe sticla geamlâcurilor. Bucluc de țurțuri prin bărbile muscalilor angajați cu ora sau cu ziua. Patinoare viclene pe sub etamina miezoasă a omătului proaspăt. Zgri-

www.dacoromanica.ro

bulire. Șonticăială. Deraieri. Moșmondeală. Propoziții eliptice de afecțiune. Alunecări spitalicești. Crăci multe și încărunțite pe sub care zburdau doar piticii Albei ca Zăpada. Trozneau oasele gospodare. Trozneau butucii, șipcile, ulucii, buturugile năbădâioase prin șemineurile și sobele și godinurile duduinde asemenea unei cavalcade de panzere. Hotărât lucru, artiștii peisajului și fotografii de instantanee n-aveau a șoma în cele patru-cinci zile de iarnă cu ștaif țarist.

Bucureștenii se refugiau, după puteri, sub blănuri, șube, surtucuri, vestoane și ilice îmblănite. Caii de povară, cei galanți, cei proletari, aveau și ei parte, în acea săptămână de post de giga-calorii, de un harnașament mai blând și de pulovere mulate pe crupele lor bestial încercate peste nămeții, șleaurile, patinoarele improvizate de nici-iarna, nici primăvara intempestivă. Sănii jigărite erau scoase urgent de la naftalină, la fel droștile expediate la pensie sau berlinele ieșite de mult de sub garanție. Așa-numitul transport-în-comun n-avea cum să facă față dezideratelor urgentissime sau doleanțelor nababe ori numai hilare ale miilor de solicitanți... Câte un porumbel, o găinușă, un godac arțăgos, o mâță prea de tot iubăreață se mai prăpădeau brusc, descoperiți tardiv prin ograde: momâi înghețate, un impozit plătit cu viața.

Estimp, prețurile o luau razna ascultând de legi și principii fioroase, respectiv concurențiale. Lemnele, alimentele, alcoolul, uleiul și gazul pentru opaițe și felinare, ceara pentru lumânări și sigilii, transporturile de tot felul, chiar și tariful demoazelelor zbengoase și zvârcolatice, toate se estimau siliconat; mușteriii famelici își zbenguiau viețile de colo-colo, scuipînd în sân dacă le tăia calea o pisică neagră, o muiere blondă... Costurile traiului imediat schingiuiau, biciuiau, damblageau, avântate spre everesturi dificil sau imposibil de cucerit. Banii pești tremurau epileptic numai prin teșchereaua celor dotați, chiar dacă prețurile ca atare

www.dacoromanica.ro

jegmăneau la drum de seară cu bucurie şi pe boier şi pe slujbaş, cât despre ne-isprăviţii de la marginea lumii şi a oraşului, mai bine să se păstreze un moment de reculegere...

Vocea în schimbare a vremii, iată, dăruia guturai înseşi vocii vremurilor, subit hapsânite. Omuleţii de zăpadă şi derdeluşurile huitoare bucurau şi haihuiau numai dinamismul puzderiei de copilaşi şi şcolari care-şi trăgeau la fit, patru-cinci zile, obligaţiile vârstei. Cei dintre adulţi care se greşiseră adormind etilic sau ca de obicei după ceasul rău, mâţa neagră şi femeia blondă, pe sub poduri dâmboviţene igrasioase, dickensiene, sau pe sub scări mansardate surpător sau lângă rambleuri degerate sau pe sub pingelele din fontă somptuoasă ale vitrinelor luminate electric (nu şi încălzite electric) sau peste mârâitul zgrunţuros al unor peroane de caleaşcă sau pe sânii frigizi, deloc fragezi ai macadamului din preajma locuinţelor cu scufie înstărită sau pe niscaiva rampe dezafectate, cu ciment neospitalier precum obrazul metresei părăsite, ei bine, toţi aceştia urmau să fie ridicaţi – colete sărmane – şi îngropaţi creştineşte de Municipalitate (după un scurt stadiu de investigaţii la morgă spre a se fi stabilit, eventual, identitatea criogenaţilor. ***Care*** identitate? Răspundea, trist de ironic, Poetul Românilor de Pretutindeni zgâriind cu unghia geniului pe-un colţ de telegramă Havas: *"Şi când propria ta viaţă singur n-o ştii pe de rost/ o să-şi bată alţii capul ca s-o vază cum a fost?"* Hmmbrr. Poate că acolo, în piramidele refrigeratoare ale Morţii, s-ar fi căznit unul şi altul să le recupereze respiraţia ucisă de ger.

Aşadar, zbenguiala pruncilor Albei ca Zăpada nu reuşea decât superficial să împrumute simfoniei dramatice a crivăţului intempestiv şi neavenit un pumn de pasaje de vodevil şi candoare. *Zăpada mieilor* nu făcea ploconul tuturor primăverilor – şi tocmai de-aceea reuşea câteodată, cel puţin, să sperie şi să necăjească tumultuos schimbarea la faţă a anilor, aşa cum o fixaseră alţii în străvechime. Gârbovit şi

www.dacoromanica.ro

smochinit, aplombul coleric al gerului ostenea inevitabil readucînd speranțele și muncile de primăvară. După care, imuabil și tihnit, orășenii se grăbeau să-și respecte sârguincios Postul Paștilor și credința că **Acela** care s-a sacrificat și pentru conștiințele lor dalmațiene nu a făcut-o în zadar.

Au fost să fie și vor fi să fie totdeauna concubinaje și căsnicii fericite și ferite de ochii pizmași. Ele au implicat, vor implica acel gen de relații adânc conjugale aflate în grațiile Providenței sau remorcate eficace de către edecarii înțelepciunii nocturne (dar viabile) care rezistă în compromisuri și diplomație cu final înalt. Celestul și telurícul concură, de când e lumea cea scrisă și citită, în țesătura trainic-diafană migălită de eroii anonimi ai raporturilor familiale. Se pot reaminti, pe stampe decolorate sau cu diapozitive primitve, idile trainice, căsnicii bizare sau fulminante sau strict licite, concubinaje longevive, prietenii amoroase fecunde. Toate ar fi pilduitoare pentru viața vie, reală a celor șase simțuri consacrate, tăinuită sau divulgată de soldații bucureșteni în civil, în uniformă.

Viețile tuturor n-au consistența fermă și coerența logică visate (și preamărite de artiști). A descâlci prezentul fiecăruia este a-i destrăma "cu zgomot și cu furie" trecutul. Cei prea detot îndrăgostiți de erorile mereu păsuite, mereu ascunse sub persanul din sufragerie, se vor risca perpetuu într-un viitor suicidar. E de la sine înțeles că nu tot bucureșteanul – asemenea, dealtminteri, și parizianului sau moscovitului,- își chestiona în profunzime soarta, tot cuibărindu-și între dinți zimții calpi, zimții originali ai monetei cu care-și onora impozitul pe viață. Mangafaua și demoazela, dascălul și modista, potcovarul și florăreasa, frizerul și spălătoreasa și toți ceilalți de-o seamă conviețuiau în imediat, adică în stațiunea balneo-climaterică a urgențelor: veșmântul, pâinea, chiria, acoperișul, apa, aerul, focul (din sobă...), vita și muierea/ bărbatul. Toate celelalte, sufocant de numeroase mai erau

www.dacoromanica.ro

aceste *celelalte*, păreau de resortul băftoșilor, respectiv al caftangiilor care puneau cât ai clipi la podea un destin potrivnic sau, cu efort minim, se cocoțau pe Caraimanuri forțoase grație privilegiului, încă neabolit – dar va fi vreodată abolit? – al nașterii norocoase, suspuse, discreționare.

Acelora dintre orășeni care practicau sportul divinației sau măcar al iscodirii feroce a destinului, nimic și nimeni nu le garantau răspunsuri pozitive sau cel puțin zeama unor certitudini de două parale; și a fost o vreme când cu două parale, numai, se putea achiziționa o jimblă fierbinte ce înmiresma coșul cu rodii al bogătașului dar și cutia scripcarului de la colțul străzii; făceau *minuni* acele parale. Lumea românească n-a început, nici nu va dispărea cu bucureștenii de gât. *Lumea românească* este a strânge la piept pe toți flăcăii și fetele dinlăuntrul și (mult) dinafara Carpaților. (Pauza de publicitate s-a evaporat).

Unele obsesii dăinuie infructuos; altele – produc noutate. Codrii Vlăsiei, decimați nesistematic, bălțile, iazurile, lacurile dimprejurul uriașului sat București amenajate asimptomatic, drumurile mărăcinoase și prăfoase și rareori liniate civilizat cauzau curent bronșite, astm, lumbago, tahicardii, tuberculoze, friguri... Seceta și gerurile asediau urbea, respectiv conglomeratul pestriț de așezări la voia întâmplării, simultan sau defazat în raport cu asediile provocate de puzderia de prieteni inamici dimprejur. Cotropiți de ger rareori se știau Bucureștii în Făurar. Belea de noroc pe capul celor care își vor fi plănuit a traversa niscaiva nunți și botezuri și onomastici și, vai, funeralii taman când țurțurii picurau spermatic din borurile caselor, promoroaca înțepenea bărbi și sprâncene, patinoarul explicit de sub tălpi făcea victime și martiri de ocazie. În tot acest timp, prin șemineuri din marmură și sobe de teracotă și godinuri sărăntoace se scrumeau zvârlind sarabande de stele triste scheletele muribunzilor codri ai

www.dacoromanica.ro

Vlăsiei şi lâncezeau ca nişte licurici aroganţi cărbunii taciturni preschimbaţi contra bostanilor, pepenilor, porumbului, fasolei... Pungile cu galbeni ai ignoranţei criminale au împuţinat fanariotic vegetaţia abundentă şi au cancerizat plămânii unei urbe care se lăţea, se tot lăţea, încercîndu-se în oraş, în capitală, în conurbaţie... Lupi, vulpi, urşi, râşi, iepuri, bursuci, căprioriveverițe broşca păsăretul aferent, transformat în obiectiv cinegetic, vor fi dispărut ori se vor fi împuţinat suficient cât să se creadă că aşa şi nu altfel s-au petrecut lucrurile pretutindeni unde satele au devenit burguri, apoi oraşe, apoi capitale, apoi conurbaţii...

Din Gabroveni până în Rahova, din Sf. Gheorghe până în Colentina, din Băneasa până în Pantelimon, din Cotroceni până în Teiul Doamnei, din Drumul Sării până în Vitan, bucureştenii îşi trozneau mădularele baletând pe sticla gheţurilor de ocnaşi siberieni. Prin strungăreaţa soarelui, atunci când Dumnezeu îi permitea astrului să se ridice de două sulițe, nu răzbăteau suficiente kilocalorii se topească promoroaca insistentă din ipotezele optimiste ale guvernanţilor, parlamentari, prefecţi, primari, suspuşi şi susţinuţi de poliţai, jandarmi, notari, avocaţi şi de şleahta de doctori în politichie şi în ameliorări sociale utopice când nu erau de-a dreptul poltrone.

S-au purtat, se vor purta ca pe nişte toilettes en vogue feloneria şi giumbuşlucul histrionice, făcute să păstreze în ceaţă pe numeroşii apropitari cu drept de vot şi de... păruială electorală (atunci când nu optau pentru *cine trebuie*). Dar apropitari cu sau fără poliţe, atunci şi-n veci, bucureştenii cu dare de mână sau cu Parkinsonul glasului delabrat s-au prefăcut continuu a fi fost supuşi onorabili ai legii, ai decretului, ai ordonanţei; încă o dată, ei dovedeau că *se descurcă* dar şi că atunci când *nu curge, pică...*; încă o dată se ofereau trăitori într-o Istorie Mică, aceea ce punea pe fronstispiciu sloganul *capul plecat, sabia nu-l taie...* Mândria sacrificiului

www.dacoromanica.ro

quijotesc, precum la 13 septembrie '48, în Dealul Spirii, sau din puține alte ocazii de virilitate civică plătită letal, precum statornica *bătălie pentru București* contra încoifaților lui von Mackensen, din anii 1916-1918, nu se așezase, zid protector, în arhitectura lor sufletească, de locuitori ai unor șesuri vaste pictate cu codrii și lacuri ocrotitoare la necaz. Poate că-i depistabilă aici o atitudine, copilul din flori al unei mentalități a falselor supușenii la litera și spiritul legii, una echivalentă cu *o mare trăncăneală tăcută* care va fi scos, pentru câte secole? pe autohtoni din competiția cu senatorii-pe-viață care mizau din greu prin cazinourile unse se decidea soarta lumii, nu doar a unei Europe vizibil neîncăpătoare. Căzuseră-n răboj vremurile când deja nu se mai puteau aventura în arenă cu paloșe din praz ori cu vorbe-n doi peri expectorate după o dușcă, două, trei de țuică sau vin de buturugă. S-au ridicat, desigur, și principi al clarviziunii și descifratori ai prezentului de mâine, de poimâine. Au fost aceștia auziți, urmați...? Evenimentele mărunte, evenimentele grandioase o vor fi dovedit.

Cu taxe, impozite, accize și chirii grandomane au fost, până când tot vor fi? răsplătiți bucureștenii în contul *sporului de fidelitate* pentru o urbe devenită capitală de principat, apoi de regat. Dar acolo unde se găseau lacăte, ivăre, drugi și obloane, *firește* că puiau ca iepurii și spărgătorii de duzină, calificați la locul de muncă, sau cei cu duzini de masterate atestînd calități delincvențiale ieșite din comun. Licențele multora fuseseră obținute prin traiul pe sponci și prin celulele zăbrelite ale pușcăriilor cu iedera igrasiilor tapetîndu-le murii. Spasmele vindicative ale autorităților (însele, câteodată, dând frâu liber codoșlâcurilor cu pensionarii budoarelor cu storuri din gratii și pisoar la căldarea comună), până la intrarea în pâine a unor Ceacanica, Cristescu, Moruzi, Gabriel Marinescu ș.a., dădeau rateuri atunci când nu rămâneau niște zbateri ridicole. Oricum, sub catapeteasma țurțurie a orașului, ca sub tavanul unui Parthenon complet restaurat,

www.dacoromanica.ro

se zdruncinau bucurii şi osânde ce-şi aşteptau cuminecătura de Martie, de ghiocel încă sfrijit şi somnoros. Bisect sau doar bocciu, *anul* se zbenguia indiferent la dramoletele orăşenilor cei abia scoşi din hibernare. Treptele virtuţii civice sau ale poltroneriei publice le suia şi le cobora fiecare, după fizic şi potenţă (...intelectuală). De-atâta bine, de-atâta rău, de-atâta certitudine păguboasă, nici mai târziu, nici că vreodată bucureştenii nu şi-au năpârlit moravurile.

Sprâncenele încruntate ale unei ierni longilinii croşetau figuri înmărmurite aşa cum puteau fi admirate prin taigalele scandinave sau nipone sau chineze, procreate cu intenţii comercial-turistice. Sculptura în gheaţă, efemeră şi ingenioasă asemenea unei caricaturi, fecunda imaginaţia colectivă îşi propunea momâi evanescente, translucide, de cneji, de shoguni, de curtezane, de soldaţi. Apropo de caricaturi, sub bolta geroasă ce scărţîia concupiscent sub paşii lui Dragobete, acel cupidon dacic păstrat până mai ieri în amintirile festive ale unor mici comunităţi tradiţionale, prin anul 31 al evului trecut se stingea, înţepenită sub frigul nesăbuit al sărăciei crunte, pana muiată în cerneala ironiei acide a celui mai de vază caricaturist de cafenea bucureşteană. Se numea, banal, Nicu Petrescu, şi poate de-aceea emulii şi fanii lui viitori, destui şi unii şi ceilalţi, l-au poreclit Găină, spre a da consistenţă şi culoare unei onomastici comune. Musiu Găină dezertase cu traista-n băţ de prin Oltenia maternă luându-şi lumea în cap (cam ca şi contemporanul lui, Brâncuşi), prima haltă fiindu-i Bucureştii tuturor promisiunilor. La Belle Arte n-a rezistat, şi asta nu numai din cauza leilor din aur/argint din dota părintească perfect absentă în ceea ce-l privea.

Zvâcnetul talentului său se conjuga numai la perfectul simplu şi numai pe claviatura unei maliţii prompte, scuipate iute şi tăios ca lama unui şiş mânuit în crucea nopţii sub Podul Grant de-un zurbagiu gropar de sentimente şi hematii. Altfel spus, nu pictura confratelui Luchian, pe care mult l-a ţinut

www.dacoromanica.ro

în admirație, i-a fost străjer ci mulțimea pestriță, astringentă, coloidală, viespoasă, triumfătoare, fanată, sperjură..., respectiv șleahta compozită a mușteriilor de cafenea. Mușterii care, câteodată, figurau prin analele somptuoase ale vieții publice: senatori, deputați, miniștri, diplomați, secretari de stat și secretare de adăstat ce tot secretau secrete care mai de care... Purta ghetre albe și se căznea continuu să nu le calomnieze cu praful, noroiul, smogul urbei; pentru a și le apăra de impurități, ajunsese să calce numai țopăit, ceva în genul unor galinacee cărora un Iorga le-ar fi recitat un verset în aramaică. Portretiza impecabil, rapid, șfichiuitor (anunțându-l pe-un Popa Popa's) și destui potentați aveau să-i poarte sâmbetele și să-i dijmuiască bruma de stimă și de subvenție pe care insul o merita cu supramăsură. Costeliv, mustăcios, împapionat, pururi flămând, pururi ducînd cu sine silueta unei domnișoare anorexice, pururi mascându-și încălțările dărăpănate cu ghetrele sale albe-albe, entuziast cu cei admirați, coroziv cu legiunile de filistini și pișicheri, caricaturistul Găină își plătea meniul (aproape) zilnic, aproape silnic cu desenele lui necruțătoare (ca un Van Gogh sau un Modigliani de Dâmbovița), adica niscaiva caputinere și ceva cornuri cu sau fără susan și mac. Ce reușea să publice prin tabloidele vremii, abia de-i acoperea o chirie sau o izmeană second hand. Nefiind un afemeiat, precum acel Modigliani, contemporan din gașca lui Brâncuși și însuși comercializîndu-și desenele pentru un prânz, o cină, nu-și putea gestiona neajunsul de a fi fost născut decât alandala și ineficace, lipsindu-i permanent gestul delicat dar ferm al unei gospodine, fie aceasta și futilă. Autodidact superior, cheltuia enorm din mizeria de bacșiș acumulat cu chiu cu vai pe cărți și albume, pe care le savura ca pe niște dineuri, niște cocteiluri din high life. Iată de ce, un pumn de amici entuziaști în generozitatea lor fecundă, au pus mână de la mână să-l trimită la Paris, la München..., să-și desfete nețărmurita pasiune prin marile muzee. S-au fost strânși

www.dacoromanica.ro

destui arginți pe farfuria compasiunii, iar domnul caricaturist trebuia să se-mbarce pe drumul de fier spre Occident.

Monșerul a umflat cocoșeii și s-a făcut nevăzut, după ceasornicul animei sale, tocmai prin... Bucureștii adoptivi. Nimeni n-avea să-i depisteze *vizuina*, nici măcar muzele, pardon, modelele ce-i vor fi sățios pavoazat nopțile exilului voluntar. Numai că toate sfârșesc cumva, undeva, mai cu seamă se mistuie paralele. Astfel încât *voiajorul*, din nou la ananghie, își calcă pe auricolul vanității și-i expediază ministeriabilului de la Lucrări Publice, Vasile Morțun, o caricatură cu totul și cu totul "inspirată". (E greu de precizat dacă artistul avea cunoștință de spectacolul macabru montat de un Matei Millo, acum mulți ani, tot întru salvarea vieții proprii de la o extincție neglorioasă...). Desenul îl includea pe semnatar în postura de... spânzurat de ramul unui pom răscrăcărat din Cișmegiu. Brusc, comprehensiv și filotim, ministeriabilul i-a expediat un plic dotat cu o bancnotă de una sută lei, plic expediat pe adresa cafenelei Kubler, unde bănuia că pehlivanul își făcea veacul. Nu bănuise rău, deși musiu își flendurea silueta feciorelnică și ghetrele impecabile și prin Capșa, Otetelișanu, Imperial, continuu vibrându-i arcușul sufletesc după subiecte și subiecți anatemizabili...

Ar mai fi de adăugat că în obscura perioada a *neutralității* din tranșeele primului mare măcel mondial, tușul virulent al peniței sale a distribuit atâtea diatribe și catilinare încât oficialii l-au expediat, colet, într-un lagăr, să se cumințească, naibii, undeva prin putredul Occident. Ironie sublimă! căci abia așa a reușit într-adevăr *să vadă*... muzeele și tablourile pe care și le refuzase deunăzi. După război, Nicu Petrescu-Găină își va face reintrarea prin cafenele și ogeacuri sindrofiindu-și insigna înțepenită la rever de "Ofițer al Instrucțiunii Publice", acordată de guvernul francez *"celui mai nobil și mai dezinteresat sprijinitor al Franței"*. Voilà de vezi. Canapelele cafenelelor bucureștene cu greu îi mai satisfăceau dosul și dorsalele de

www.dacoromanica.ro

cetățean emerit care... a difuzat cultura Cocoșului Galic pe malurile pletoase ale Dâmboviței, așa cum insinua diploma de onoare dăruită de guvernanții biruitori la Verdun.

Insistența pe acest caz pilduitor se justifică prin aceea că e paradigmatic pentru personalitățile complicate ale orașului. Un oraș eteroclit arhitectonic a cărui arhitectură sufletească tot eteroclită e. Fără a filosofa, blagian, asupra legăturilor (presupus) intrinseci dintre peisaj și prototipul sufletesc, se cuvine menționat că nu se poate nega cu totul ipoteza acelor legături intrinseci. Particularitățile amalgamului bucureștean (politic, economic, juridic, religios, dar și artistic, arhitectonic) se vor fi transmis continuu, insidios, pe față ori diafan înșiși îndrăzneților, mândri nevoie mari, care vor fi fecundat necurmat arealul respectiv. La rându-le, aceștia vor fi clădit, conștient ori ba, prin aglutinarea neamurilor conlocuitoare, un modus vivendi greu de înțepat-și-fixat în insectarul formulelor curente. Dacă sudurile ansamblurilor comportamentale nu erau totdeauna perfecte, același calificativ îl purtau și sudurile ansamblurilor habitatului în sine.

Mai sus, se făcea vorbire despre o analogie, referind asupra statuilor de gheață gestionate comercial-turistic. Fost-a un fenomen palpabil prin urbea unor evuri revolute. Aluzionam, adică, asupra orașului traversat de chirigii și chivuțele și florăresele și gospodarii și ofițerii săi. Aerul țepos inspirat de cetățenii obișnuiți izgonea – medicament naturist – ambițiile profitoare și spăla de păcate și năravuri lumești pe patronii potlogăriilor consacrate. De aceea, panamale exorbitante, în amurgul iernilor, rar să fi suportat orașul. Măcar întrucât zilele își recâștigau lent dar cert luminozitatea iar "nopțile vegherii" sfătuiau de bine pe proprietarii de suflete și brațe muncitoare. Soarele dimineților, desenat într-o gelatină de chihlimbar și fildeș anemiat, încă nu reușea să bucure artrita, spondiloza, guta, osteoporoza lucrătorilor de prin depouri și ateliere și

www.dacoromanica.ro

regii şi laboratoare, cu muşchii şi cu fruntea cutată de gânduri. Caloriferele primăverii funcţionau doar în regim de avarie. Totuşi, cei doritori să pălmuiască îngheţul şi gerurile auzeau cum fluiera ca un samovar de peste Prut, vorbitor de franceză, zâmbetul zglobiu, promiţător al demoazelelor, când modiste, când demimondene. Sub măştile de farduri discrete, ridurile serafime găzduiau doar ghiocei şi şnururi de Mărţişor. "Zilele Babei şi Nopţile Vegherii" se-ncrucişau ca-n Piaţa Mare (= tuşă pitorească sau tatuaj mercantil pe şoldul kilometrului zero al Bucureştilor) cu sângele dat în pârgul vârstelor de elan net sau amoc nedesluşit. Odată consumat Dragobetele, la 24 februarie – unii deplasau sărbătoarea la 1 Martie, după zvonuri, după port –, simpatiile amoroase, angajate doar pe muchia unei unghii de speranţă, explodau ca nişte artificii festive la ciocnirea dintre anotimpurile meteo-sangvine. Zarva globulelor roşii se traducea, odinioară precum şi astăzi, nu doar prin aşteptări lihnite, frisoane şi bufeuri istericide, dar şi în comenzi de... toalete noi. Coloneii comerţului textil, angro şi andetai, se pricepeau să speculeze avântul dorinţelor cosmetice şi vestimentare al codanelor, mai fecioare, mai ştiutoare de sexul opus şi vârtos. Dorul de a fi încheiate cât mai grabnic contacte adamice huruia prin venele multor Eve, cam cum zuruie azi apa chioară prin miile de ţevi şi conducte când subterane, când suspendate.

Până prin anii următori ultimului mare măcel mondial, ziua Mărţişorului sau, anterior, Dragobetele, nu ţineau capul de afiş printre riturile urbei. Nici Ziua Internaţională a Femeii nu fusese încă zămislită – dar când nu-i, confraţi virili sau *pensionari*, ziua internaţională a femeii?!...

Nu numai croitorii, pantofarii, modistele, migălitorii de pasmanterii şi plăsmuitorii alchimici de cosmeticale triumfau. Dar şi dizainerii, florăresele, cofetarii, coaforii, plăpumarii, bucătarii, chiar şi ordonanţele, cameristele, birjarii, hotelierii şi, ei da, crâşmarii cei isteţi, care se dădeau peste cap ca nişte

www.dacoromanica.ro

spiriduși să-și transforme birturile, locantele, restaurantele în cuibușoare de nebunii pentru clocotitoarele Messaline și focoșii Don Juani ai primăverii ce se bulbuca haotic și bolborositor, ca un dulce cancer al primenirilor de peste an. Frenezia simțurilor, scurtissimă dar ravisantă, destupa și simțămintele îndelung hibernate și, prin asta, înviora și viața urbei la toate caturile sale, fie zi, fie (mai cu seamă) noapte. Procesul (im)palpabil includea și un negoț îmbogățit și o competiție între bresle, și o dispută *subtilă* între funcții, ranguri, demnități publice, într-un cuvânt: o emulație destinată să discrediteze aparenta lâncezeală de peste iarnă a societății civile; *aparenta*, deoarece iarna îmboboceau balurile de toată mâna, nu mai puțin reuniunile apașe unde se petrecea grosier, totuși mărturisitor asupra vivacității atomului bucureștean.

Istoria dezrobirii cetățenilor de iernile potopitoare nu se poate mistui fără etalarea desuurilor – nu pentru toți fascinante, dar nu-i bai! – ale acelui sărbătorit fie la 24 februarie, fie la 1 martie. Dragobete a fost scos în față ca o contraponderc la unele sărbători venetice; îndemult, nu consuma cutremurări flușturatice sau păgâne, așa cum vibrau în unele conștiințe Sânzienele, Rusaliile, Mucenicii, Moșii. Când li se înfățișa periodic acest elf geto-dacic, Dragobetele era tradus și prin Ziua Îndrăgostiților sau Cap de Primăvară sau Logodnicul Păsărilor. Prin hiperbolizare, încapsula pe-un geamăn univitelin al lui Eros sau Cupidon. Mai pe șleau, unii și l-au închipuit drept fiul Dochiei și-l credeau chipeș, iubăreț, deloc chlorotic precum un Sf. Valentin, ci năvălitor prin patimă și alean clocotind. S-a insinuat, poate nu fără temei, că pentru daci ar fi fost un fel de *naș cosmic* care oficia, în buza primăverilor, nunta tuturor viețuitoarelor, cuvântătoare ori ba. Tradiția anunța că, de Dragobete, fetele și flăcăii își mărturiseau, prin spovedanii ingenuu de ardente, dorurile și darurile cu care fuseseră înzestrați de Zalmoxisul proprietate

www.dacoromanica.ro

personală. Sperau, ei şi ele, că în acest chip se va fi legitimat o lungă şi paşnică logodnă, asemenea ciocnirilor fecunde dintre păsările ori patrupedele domestice. Jocul amoros al paserilor nu fuse un fals reper – deoarece elinii, prin cuvântul *pasăre*, pricepeau un "mesaj al Cerului". Chiar dacă cei care se aventurau în dansul erotic al sărbătorii n-aveau habar de anamneza acesteia, dansul lor decent şi mărturisitor prefaţa, adesea, căsnicii durabile sau, cel puţin, iubiri strălungi.

Trufaşii, comozii bipezi pe patru roţi ai mileniului al treilea, cutezători turişti cotidieni printr-un Bucureşti descărnat de iernile de altă-dată, greu (sau deloc) îşi pot imagina aglomerarea urbană de-acum un secol, două, supusă, apăsată, înrobită cuminte de cele patru sezoane consacrate în manualele de geografie. Colportor de zvonuri, lunetist deasupra documentelor, făcător de cuvinţele, cronicarul – născut fără a fi întrebat în chiar miezul caniculelor consacrate – insistă nepermis, dar cine-i acordă ştampila rotundă?!, asupra fascinaţiei năzdrăvane pripăşită obsesiv odată cu instaurarea, dăinuirea, dar mai ales cu ravagiile de tot felul specifice *anotimpului alb*. Civilizaţia politică a locului a cumulat comenzi ditirambice şi laşităţi mansuetudinare, virilitatea şi impotenţa alternînd maladiv. Domnitorii de neam, intruşii fanarioţi, iar domnitorii de neam, intruşii regalişti consfinţeau înaintări regresive şi progresuri de crustacee unei urbe admise drept sâmbure miruit al românităţii. Supuşii, cârtitori şi şmecheri şi aiuriţi, ascultau cu o ureche şi-şi rezolvau necazurile, bucuriile după instinct. False supuşenii, peşcheşuri şi cadorisiri şi servituţi mutuale, surâsuri pehlivane şi aldămaşuri copioase, înţelegeri întru fărădelege şi tentative de relaţii cumsecade, toate se structurau într-un alambic din care picura, după ce ***presa*** prinsese cheag, câte o ştire, o bârfă, o *bombă* care încuscreau imaginarul colectiv cu realitatea de azi pe mâine.

www.dacoromanica.ro

Geruri de igluuri și de Laponia, dar lipsite de dulăii Haskie (cu verde privire mongolă), importați mult mai târziu de snobii Bucureștilor, nesimțitori la caniculele ce-aveau să-i doboare pe patrupezii trăgători de sănii și de cuconet fandosit, gerurile astea încingeau hora cam prin sâmbure de Brumar și, intermitent, lăsînd asistența să-și mai tragă răsuflarea, duduiau cam până-n tălpicele lui Păvrar. Intermezzourile erau asigurate de zilele lapovicioase și de nopțile de poveste ale ninsorilor. Coviltirul cerului boltit peste ogeacurile bucureștene zumzăia molcom ninsori consistente precum zulufii gâștelor desperecheate de șătrarii urbei, mari șugubeți cu paserile ce nu le aparțineau. O ninsoare patetică și pitorească, demnă de a fi lămurită în ilustrate și felicitări adresate celor iubiți sau celor suspuși. Se rostuia, iarăși, o vreme de schimbat ciubotele și de crăpat buturugile pentru sobele ce scârțâiau lingușitor (ca motanii în somn ce-și visează mâța din ograda megieșă) pe lângă duduile târgovețe și plozimea lor îmbătată cu basme și lactate naturale, de sân, de uger. Din pojghița fină și melodioasă asemenea mătăsurilor mulate pe protuberanțe femeiești, zăpada se îndrăznea în dulame cazone sau de iţani de Caraiman, apoi în mormane reci, sclipitoare ca niște comori diamantine, părînd un fel de munți gospodărești tocmiți să-i scoată-n uliță pe copiii cu abecedarele aruncate-n pod, în hibernare.

După ce se mistuia gerul Bobotezei, se sârguiau gerurile betege ale lui Făurar. Scârțâiau Finanțele, scârțâia Guvernul, scârțâia omătul sub tălpile plătitorilor de impozite și accize: pe ghiță cel sacrificat de Ignat, pe oaia sacrificată în pastramă, pe strugurii sacrificați prin linuri și teascuri, pe prunele sacrificate la alambic, pe fructele sacrificate în magiun, pe ulucile sacrificate când cu terminarea lemnelor de foc, pe nevestele sacrificate în pat străin... Primele luni ale anului înghesuiau, vor face-o mereu, pe orășeni în plăți și plăți la dobânzi și majorări la penalități. S-a tot murmurat

www.dacoromanica.ro

printre flegme că fiscalitatea impusă lor de fanarioţi a fost una hapsână. Ci care fiscalitate, de ieri sau de mâine, nu-i una hapsână? Tot omul era pregătit să ia, să primească, nu să-şi golească buzunarele prin care, mai în glumă, mai în serios, *"vântul viu vuia"*. Ursarii care burzuluiau trotuarele cu anunţuri promoţionale (precum în amurgul vipiei caniculare căruţaşii doldora de pepeni, dovleci, struguri), agrăite mai în romanes, mai în zăngănit de lanţuri chinuitoare, se lăudau cu reparaţii de şale, de omoplaţi, de şolduri femeieşti prea plodnice, însă n-ajungeau să depaneze şi sărăcia peticită cu chiu cu vai de bucureştenii crezut descurcăreţi. În zornăit de cătuşe şi belciuge, ursoaicele ostatice călcau viguros şi atent pe dosul mahalagiilor pentru o porţie suplimentară de dulceaţă din cireşe amare sau din nuci verzi, linsă-n pripă, căci ursarii gitani cu boruri de sombrero şi mustăţi andaluze n-ar fi îngăduit democraţii depravate ci numai tiranii luminoase, adică doar supravegheate de candela interesului nemilos şi imediat.

Tot în primul decan al lui Făurar, cu câteva luni înainte se fie pornit al doilea mare măcel mondial, peste Bucureşti ticăia o ninsoare măruntă, mocănească. Toca cu picături chinezeşti. Zăpada se depunea în cercuri ce-şi sărutau şi respingeau concomitent contururile, punînd o pâclă şi mai îndurerată în irisul orăşenilor (nu numai din hinterlandul bucureştean) ce tocmai aflaseră că a închis ochii Gheorghe Ţiţeica, unul dintre episcopii noştri într-ale matematicilor. Cei care se simţeau prizonierii cifrelor şi ecuaţiilor şi cristalelor geometriei avântate şi-au coborât o clipă geana în bernă, în semn de omagiu, de preţuire pentru izbânzile sever cronometrate ale acelui socotitor care a fost să-şi hrănească ani grei de trudă dăruindu-şi numele românesc unor calcule de amplă anvergură poetică. Fiindcă numai suflul unui poet genial ar fi putut, cu ocazia unei olimpiade şcolare, să-şi

www.dacoromanica.ro

uimească dascălii cei pofticioși de rezultate superioare. Cum a procedat? Severineanul Țițeica, odrasla unui clan nu numai inapt pentru achiziționarea unei truse de calcul, ci chiar și a unui umil compas, a cerut cuiva o monetă de cinci lei, probabil din argint, probabil marcată cu profilul auster al Primului Hohenzollern. A manevrat iscusit moneta încuscrind câteva circumferințe cam în genul "cercurilor olimpice", sigla cunoscutelor competiții sportive. Acolo, atunci, avea să i se năzare una dintre marile lui reușite, una dintre sublimele lui obsesii privind suprafața cercurilor; a unor cercuri înfrățite și dezbinate, tot astfel cum aveau să fie desenate de ninsoarea mocănească, țârâită, care s-a așezat brutal de rece peste privirea lui stinsă abrupt.

Țurțuri sub streșini. Țurțuri prin chimire și buzunare. Țurțuri în cugetul mărimilor zilei, deloc dispuse să presară o rază solară generoasă peste înghețul general. Deși n-au lipsit la apel, cum nu vor lipsi niciodată, promisiunile electorale îngâmfate precum gușile curcanilor îndopați cu sârg pentru apetitul de friptură rece al celor cu teșcherea gravidă sau al gurmeților de prispă înțolită cu orătănii și patrupede domestice. Bucureștenii, deja căftăniți în "rotative guvernamentale", mai credeau, totuși, în miracole și primăveri sorocite să le înmugurească iar și iară speranțele de doi, trei bani. Țuica fiartă și încruntată cu sămânța de scandal, brunetă a piperului și cu acel calcio vecchio de zahăr cubic n-ajungea să le toropească spaimele pentru ce-a fost, ce va urma. Cu sau fără usturoi cât pumnul și dovleci tufliți, babic ori ghiuden curbate ca șoldul nevestelor încă fierbinți, toate astea atârnate de grinzi, la vedere, ca pe niște trofee cinegetice, crâșmele încă mai usturoiau gripa și bronșita și guturaiul clienților pătimași. Prin tinde dosnice, ale căror condiții deschideau apetitul pentru viitoarele nume precum cămară, refrigerator, congelator ș.a. adăstau meditativ, în poziții yoghine peste butoaiele cu varză murată cârnații consistenți ca niște vi-

www.dacoromanica.ro

bratoare modeste, șuncile, pastramele, cefile afumate, mațele icterice ale viitorilor cârnați, câte și mai câte; vreun vitrinier de ocazie exploata spațiile de publicitate ale fațadelor îmbiind privitorul cu borcanele șnuruite cu centuri de castitate unde, în saramuri potrivite de maeștrii papilelor, se-nghesuiau ca-ntr-un acvariu vertical gogoșari, gogonele, felii de pepene, proteze de țelină, colerete de morcovi, verdețuri leșinate țanțoș, dinți de piper, mameloane de struguri, pute de păstârnac. Câteodată, burțile bălțate în epiderma lor de sticlă instaurau faima unor aranjamente ikebana, alimentare, desigur.

Pe coclauri, potăile cu covrigi stâncoși în coadă hălăduiau și lătrau la luna bearcă ce semăna cu tigva unui corsar eșuat. Lătratul dulăilor completa nechezatul nărăvaș al roibilor de caleașcă, de sanie, de trăsură-taxi. Completa și claxonul pițigăiat al tramcarelor și tramvaielor cu cai, astea din urmă odrăslind până în dreptul ombilicului deceniului al treilea din veacul trecut, când Bucureștii Valahiei Mari se preparau de regență și de huruitul tramvaielor electrice. Chivuțele, precupețele, samsarii, muscalii, vatmanii, vardiștii și apropitarii, cu nasul înroșit de vinuri și țuici fierte, cu glasuri dogite dar ferme, întrețineau foc cu foc samba vocilor amestecate arbitrar, alături de croncănitul, behăiala, grohăitul odraslelor bipede și patrupede înțărcuite în curțile celor cu ceva dare de mână. Păsări, dobitoace, vehicule, claxoane, sirene, dangăte de clopot, cetățeni stivuiau alambicat un concert simfonic sui generis, menit parcă se mai dezgheațe fruntea prea ridată a unui oraș hibernal. Aiurea de capitala regatului ortodox se inventaseră telegraful, telefonul, gramofonul, becul electric, soneria – Bucureștii le vor primi, le vor adopta cu firescul de rigoare (având chiar întâietate în privința iluminatului electric public).

Sub cupola gerului echivoc, doar chefliii jubilau, dreși, farmaceutic, cu ciorba de potroace sorbită cu polonicul și

www.dacoromanica.ro

cu buzele vineții încremenite de duhoarea rece a timpului și a vremurilor. Cu tescovină, cu basamac, cu țuică gălbuie ca icterul dușmanilor de clasă, chefliii își flecăreau orele și-și molfăiau dumicații vieții lor de pripas tot pendulând între ogeac și slujbe efemere, adică trecătoare ca și amorul nebun împărtășit lor de proprietăresele unor anatomii generoase. Duși cu zăhărelul și cu diabetul damfului de locante cu pospai de prosperitate. Cuibăriți, zgribuliți în egoismul liric al clipelor strengare, ei tot înfigeau scobitori prin strungăreața traiului plătit cu gologani și firfirici. Se credeau încartiruiți în găști întâmplătoare, cum accidentală le era și speranța în schimbarea garderobei sufletești. Unii dintre vecinii de trai obștesc și i-ar fi putut închipui drept niște *"frumoși nebuni ai marelui oraș"*, ceea ce nici n-ar fi reprezentat o insultă suficient de măgulitoare. Colivari, breslași, paracliseri, diaconi de abecedar și politichie, actori șturlubatici, farsori, cartofori, mame cu plozi din flori, chiriașe de sub tavanul caselor de raport, odrasle subofițerești, toți Ioneștii și Popeștii Bucureștilor savurau serile și nopțile de iarnă damblagie scuturându-se de guturaiul grohăitor al zgomotului și furiei zilnice cu băuturi tari, cu băuturi fierte, cu tandre atingeri mincinoase, cu ventuze căpcăune. Pe-atunci, mărfurile sentimentale se negociau din priviri, cu ochi și cu sprâncene: săruturi, palpitații, oftaturi, pupături furate, bezele clamoroase, atingeri vesperale de epidermă virginală și de veșminte din tafta și brocart și atlaz... Se consuma, astfel, un esperanto amorigen, antecamera conservării speciei de bucureștean, orășean sadea ori complicat cu adausuri și ingrediente potlogărești sau de os princiar alogen. Prestigiul fecundatorilor emeriți sta tocmai în discreția trasă ca o cortină opacă peste harul lor; odinioară, cum e știut, gazetăria de scandal nu scandaliza decât pe scandalos de naivii cititori. Dacă exista un Dumnezeu al bețivilor, musai să fi existat și unul al celorlalți viguroși vicioși...

www.dacoromanica.ro

Cei puternici în noroace sau talent, totdeauna, n-aveau trebuința surlelor și trâmbițelor ci, doar, a unei elite de gând înalt și simțire vânjoasă care să le confirme traiectoria, tot așa cum magii lui Iisus s-au orientat după strălucirea, numai de ei descifrată, a câtorva aștri călăuzitori. Cei anemici în noroace și talent trăgeau în schimburi duble, continuu, spre a păstra o linie de plutire; unii capotau, alții își luau lumea în cap. Mult mai populat decât restul urbelor valahe, Bucureștii desigur că anunțau elite și *elite*.

Femei aprige, abraşe, amarnice, dar și destule romanțioase, chlorotice, timide ca florile încapsulate-n muguri și boboci, bucureştencele își doreau cavaleri de-o seamă, de-o litră, de-un giuvaer... Fecundările naturale, dosnice sau cu încuviințarea odăjdiilor ortodoxe (...catolice, musulmane, mozaice...), s-au rezolvat și aici ca pretutindeni, cu sau fără aprobarea explicită a rudelor de pahar sau de slujbă mireană. Firește, dificil era să fie înlocuite cu substitute pirostriile popești îndulcite canonic cu *Iisaia dănțuiește* sau *Vin' mireasă din Liban* (de ce nu din Siria?... din Madagascar?...). Dar ce belea de baftă pe cariura mireselor căzătoare pe bec-ul... uniformelor militare, parol cucoană, aproposito soro, da' ceți-nchipui? Acum un secol și mai bine s-a început tipărirea unui "jurnal țivil și cazon", întitulat "Moș Teacă" și inițiat de un "iubitor de farse și bufonerii", pre botezul său civil chemîndu-se Bacalbașa Anton. Acel Moș Teacă a fecundat mințile siropoase de fecioare cu sinapsele parvenirii tare șugubețe, cam cum astăzi, prin Bucureștii unui prunc de mileniu, diverse deloc fecioare se simt abrupt teleportate de alde Plutonierul Garcea...

Anton Bacalbașa, născut acum 142 de ani într-un februarie dunărean, când se rupea-n dumicate brânza de Brăila căptușită-n bulz și se cobzăreau cu țiitoarele hibernante samsarii și hoții brăileni de cai, a editat împreună cu Caragiale-Tatăl "Moftul Român", un străbunic, prin urmare, al actualului magazin "Cațavencu".

www.dacoromanica.ro

După atâta bezmeticeală silitoare prin Capitala care a fost să ne fie, n-ar strica un răgaz de meditație – fie și numai... o cădere pe gânduri, un țoi de vreme –, provocate de cuvintele iscusite ale unui neamț trăitor printre noi cam 103 ani și care **nu** ne-a împroșcat cu noroi după *defecțiunea* de la 23 august '44; verbele condeiului său au fost emise la 8 ianuarie 1947, când gerul german rima armonios cu gerul român: "Înainte de a descrie un oraș trebuie ca în numeroase vise să fi trăit prin toate palatele, prin toate cârciumile, prin toate curțile interioare. Apoi această cunoaștere ar trebui să se piardă, să se dezagreze în humusul descrierii". Jawohl, Herr Jünger!...

...Localnicii credeau că pe gheața iernilor crunte nu alunecă decât fraierii și oniricii de pocal ori de penel. Ceilalți, grosul mușteriilor, ocoleau gheața vieții brutale sau își anexau tălpi antiderapante. Ei bine, și în acest chip, bucureștenii și-au lăfăit și tolănit talentul compozit pe baricadele Istoriei Mici, impoliticoși cu cruzimea mazochistă ce poleia ciolanul somptuos al Istoriei Mari.

Nu-i de mirare, nici belea cancerigenă, așadar, că uneori se mai tăia maioneza discuțiilor spumoase de crâșmă ochioasă. Jocul sclipitor și spontan de calambururi subțiri, de snoave zbanghii sau simandicoase, de farse corozive era câteodată stricat de momâia vreunui intrus cu lavalieră posacă sau de corsetul nemilos și crinolina obraznică peste juponul-pe-sârmă ale vreunei cucoane, papistașă în veșminte și timpane (pe care și le tot vizibil ferea de dialogul neaoș sau spiritual-bărbătesc ca de-o noxă necuviincioasă). Dacă asemenea nechemați eșapau farmecul duelului spiritual, aceiași, în schimb, aduceau pe tavă și baleiau proza neșlefuită a vieții imediate. Altfel zis, ei sporovăiau îngrijit despre noile prețuri, despre croiala straielor, despre ultimul bal de la Curte sau din garnizoanele urbei (întrecute la număr doar de cârciumi și biserici). Conversația lor era împănată, asemenea

www.dacoromanica.ro

unui curcan împestrițat cu castane, cu o franceză de gimnaziu din Vichy și cu o germană termală de Baden-Baden. Alde Alecsandri și Caragiale-Tatăl s-au înfruptat, gurmeți inspirați, din fripturiseala langajului mirobolant al semidocților; unora, snobismul mediocrităților le provoca greață, rictusuri sau măcar surâsuri zdrobitoare, iar altora, subînțeles neșcoliți, doar ridicări din umeri sau pantomime compătimitoare. Lăcașurile cu ștaif, unde petrecerea ținea vârtos de etichetă, deversau imediat pe trotuar specimenele, dacă acestea, ahtiate de publicitatea high life, s-ar fi aventurat să le treacă pragul. Nu prin toleranțe abuzive – azi numite *discriminări pozitive* – trecea foarte democratic orașul, dar prin aceea că existau biserici psihedelice pentru toate gusturile, pungile, originile, iar discrepanțele și disonanțele de obicei se resorbeau în ele însele, ca niște răni ce se cicatrizează fără concursul concret al unor pomezi tămăduitoare.

Turbion, vertij de Făurar, gerul și înghețurile cotropeau orașul taman când pălmașii contribuabili la bugetul Primăriei Generale se trezeau mai gripați ca niciodată. Din hornurile și ogeacurile tuturor triumfau trâmbe de fum. Codrul Vlăsiei, pentru a câta oară?, era sacrificat, și-odată cu el sucombau – merită insistat – licit ori ba, o mare parte dintre mistreții, lupii, vulpile, jderii dar și iepurii cei trași la frigare în sos de vin purpuriu, presărat cu olive ateniene și piper afrodiziac. Budanele vărsau vinul gros, pe deget de bătăuș emerit, zis și "puterea ursului", doar-doar petrecăreții cheflii vor învăța să plescăie de plăcere mireană desfăcîndu-și larg băierile pungii și brâiele anteriilor și lăsînd vederii țalilor și crâșmărițelor comori de pântec ecleziastic și pitaci din argint. Aritmia inimilor puse la treabă, nu glumă, de ospețele prelungite se dregea cu masajul dansat din șolduri văduvioare de atingeri și sâni-porumbei sălbatici de către podălesele gingaș de-nchiriate; nurii lor asurzitori erau binevoiți să împăienjenească suplimentar privirile masculine atât de zemuite în crucea nopților de bărăgan înghețat bocnă.

www.dacoromanica.ro

Cei cu veselia pusă-n cui, la afumat, (accidental sau datorită bilei gălbejite de fiere a temperamentului moştenit), aruncau zaruri sau pichetau partide de loton, de tabinet, de bârfă mută şi sperau că li se va dezgheţa traiul de cum s-or iţi ghioceii iar ursul va înceta să-şi mai lingă laba tot mormăindu-şi hibernarea.

Până una, alta, acum vreo două evuri, vedea lumina zilei, cale de-o poştă de oraşul lui de adopţie, cel care avea să inventeze o "satiră duhului" său şi să fie comentat de toţi copiii şi de toate manualele sub numele de Grigore Alexandrescu. I-a fost confident lui Heliade Rădulescu şi confident prozaic şi ambasador improvizat domnitorului Cuza. Scrisorile şi amintirile sale, disimulate artistic, dau şi acum seamă despre un nivel european promovat de etajele superioare ale Bucureştilor de odinioară. Căci multă lume trăgea din greu pentru pâine şi vin de împărtăşanie. Laptele şi mierea promise de guvernanţi se dovedeau, de regulă, fabule electorale, logodite doveditor cu talentul aceluiaşi Alexandrescu. Bucureştii se lăţeau continuu, curînd vor fi trasate cu tibişire colorate sectoarele ce vor nărui mahalalele strămoşilor; vorbuliţa însăşi *mahala* va fi izgonită la periferie, aşa cum periferiile însele vor fi izgonite în punctele cardinale ale hinterlandului ilfovean. Va fi fost mai bine? mai puţin rău?... Numai artiştii timpului semnau mărturii care mai de care mai serioase, mai hazoase, artiştii de penel, de condei, de scripcă, de scenă... Cu cât se întărâtau mai sever conflictele cu-atât se concepeau mai multe ode de către lingăii cei absenţi de la onestitate, dar şi mai multe satire de către viitori lingăi. Exact cum sugera refrenul, dăinuitor peste poate, "roata morii se-nvârteşte/ ţac, ţac, ţac..." din cântecul "Morăriţa".

Tot prin Gerar şi Făurar, şerpuitele anaconde aluvionare ale Dâmboviţei şi Colentinei, gârlele vaste şi bântuite de ţânţari şi plevuşcă de momeli ale Bănesei, Herăstrăului şi

www.dacoromanica.ro

Pantelimonului, înțepeneau letal și formau poduri de gheață, taman potrivite ca sărăntocii pescari și pescarii maniaci ai urbei să dea la copcă pentru-o prăjeală de solzos, așa, de-un moft. Altminteri, miezul iernilor geloase pe-un ger satanic s-a potrivit de minune la drum de noapte cu bucurie cu undițarii de voie, de nevoie, vrăjitori de babușcă, de oblete, de cărășel, chiar de șalău adolescent, ăsta din urmă pește pentru norocoși și vânzători iliciți, dintre cei care-și mai puteau pune, astfel, un petec, două pe cracii bufanți ai șalvarilor... Firește, se socoteau pe degete locantele unde bucătari cu ora sau cu patalama știau să meșterească o zeamă princiară în care să fiarbă, cu adausuri de leuștean, de țelină, de morcov, bunătate de solzoși încât onor clientela să dea de știre cutezătorilor de borș pescăresc cum că acolo ori dincolo te lingi pe buze, sustragi cu limbă de șarpe ultimele picături de rouă pescărească de pe lingură și până la urmă mai ceri o porție. Poate doar prin unele mănăstiri sau schituri, între care Cașin și Antim și Snagov luau caimacul, atunci când rânduielile creștine îngăduiau *dezlegarea la pește*, enoriașii sau gurmeții cu cerul gurii lipovean să mai fi gustat asemenea bunătate de borșuri... Rachiul și tescovina și țuica, gureșe, ajutau *mărul lui Adam* să lucreze îndelung, iar ciușca ori grăsuliul ardei iute de sub Dunăre fugăreau cerul gurii și dinamitau creierul mic suficient pentru ca doritorii de bairam și meterhanea să pretindă și niscaiva leșie de vin prin limpiditatea căruia guițau ciorchini nealtoiți... O viață are omu', nu-i așa?... Zumzăiau, atunci, secundele egoiste când catehismul și cleptocrația erau izgonite pe pustii, fiecare pacient lustruindu-și sihăstria proprie, însă una siameză cu sihăstriile convivilor; alcoolul nefalsificat și bucatele gustoase ridicau traiul banal în oniric dar și legitimau, simultan, prietenii și înrudiri care, altundeva, ar fi zăcut doar prin zapise gălbejite... Iată pentru ce, ca din pământ, ca din iarba verde de acasă, se iteau și cobzarii și țambalagiii și violoniștii și acordeoniștii, nelipsind din bandă

www.dacoromanica.ro

gurista ţanţoşă-n plămânii ce-i explodau sub iie, fiindcă, mda, dacă-i bal, zaiafet să fie!... Ceremonialul se muta, năzdrăvan, dacă unul sau alta (= târgoveaţă de seminţe de floarea soarelui, ghicitoare de boli trecute dar nelecuite, moaşă de pruncuţi din flori de salcâm, florăreasă de gang şi ciripitoare de agie) pretindeau, în răspăr, ciorbă de burtă stropită belşugos cu oţet de mere şi cu smântână, sau o tuslama ce damblagea dantura şi gingiile fiind picantă aidoma unui tain-de-orice de prin ţaratul bulgar, la două poşte de Bucureşti, care smântânise vigoarea otomană cu salata hirotonisită din ardei iuţi... Prin crâşmele viguroase, un Gheorghe Zavaidoc producea furori şi instiga fiori prin stihurile sale cântate patetic cu glasul de tenor, ajuns pizzicatto-baritonal pe plăcile de gramofon ale epocii:

"Foaie verde ca aluna/ şi-aseară fusei la una/ unde mă duc totdeauna...// Şi mi-a zis şi Zavaidoc/ toată lumea arde-n foc!..."

Era chipeş? Era saşiu? Era aşchios? Era zdrahon acel Zavaidoc? Numai muşteriii cârcotaşi şi damele ofertante ar fi putut da un răspuns. Dintr-o discreţie doldora de subînţelesuri, ei şi ele au tăcut chitic ori s-au denunţat în dodii. Risipea invitaţii guristul, "ilustrate cu flori de câmp", pârdalnice şi sentimentale. Se fleşcăiau lacrimonios scripcile, se dezmierdau elegiac acordeoanele şi ţipureau simfonic ţambalele când Zavaidoc îşi enunţa discursul de animă albastră, concurat de numai două faimoase concubine ale cântecului de pahar, anume Joséphine Bakér şi Maria Tănase (văzute, auzite,... sperate de petrecăreţii urbei, plătitorii de la Cărăbuş, din grădinile de vară):

"Cine mă puse pe mine/ să vin seara pe la tine?/ Cine mă puse pe mine/ să pun casa lângă tine?...// Multe fete ard în foc/ când aud de Zavaidoc!...// Spune, neică, ce-ai băut? că n-ai mai îmbătrânit, măă...?"

Tot în spiritul şi spirtul cu damf de locantă respectată, ascultîndu-l, mustoşii clienţi, zemoasele cliente se de tot

www.dacoromanica.ro

fâstâceau, mai mereu omorîndu-și sub batiste cristalul vreunei lacrimi rebele... (Alți mușterii, alte melancolice dudui își umezeau batistele la apariția unui Nicolae Leonard, vocea probabil cea mai angajantă pentru a fi pripășit cumsecade la București *spiritul* operetei europene; acesta, da, s-a păstrat și în fotografii; trecea, în anii aceia, foarte geamăn cu unii actori, june-primi, de pe coclaurii Hollywood-ului).

Acum niște zile, acum o sumă de nopți, părinții bărboși, oficianți în sutele de biserici, schituri, mănăstiri, chiar de la Mitropolie au călcat pragurile și au botezat încăperile văruite și încăperile sufletelor cu agheasma cea prea curată. Căci valahii, iar bucureștenii se nimereau cel puțin câte unul la fiecare al optulea, al zecilea valah cu țidulă de cetățean european, își conservau nu numai fructele pământului, dar și ale spiritului, tradițiile, obiceiurile, epiderma țestoasă, indestructibilă în veac. Tandemul în veșminte de protocol firesc, preotul și dascălul, cu pământuful bogat meneau bogăția sufletească în cele patru colțuri ale camerei de primire, începând cu locul de răsărit al icoanei/candelei niciodată stinse. Preț de minute, se săvârșea un ***mister***, o transmutare, un transfer de puteri și energii și voințe rareori **priceput** ca atare, deseori perceput prin simțurile elementare, ajutate cu cruci dese și largi săvârșite cu trei degete. Pe lângă botezuri, nunți și înmormântări, atunci când enoriașii și le doreau casnice, aceasta era printre rarele ocazii când părintele afiliat creștinului purcedea la continua primenire a credinței în chiar sălașul credinciosului.

Cel mai citit, cel mai auzit, cel mai comentat dintre clasicii români (dramaturg, prozator, poet, publicist, eseist, orator artificier de berărie), fiind dânsul aparent și cel mai popular (= accesibil), Caragiale-Tatăl, altminteri născut într-o așezare cu nume premonitor, Haimanale, avea să dăruiască

www.dacoromanica.ro

bucureștenilor, înaintea altora din cuprinsul țării, din necuprinsul continentelor, și un mănunchi de spice de grâu și de papură inclemente și hazoase și dramatice (atunci când sunt cercetate cu lupa de către tălmacii sensurilor ultime). Mulți se vor fi culcat și destrăbălat în iatacul parfumat al unor ziceri caragialiene ce-au pătruns perdeaua de snoave pitice, de tot ocazionale, ale obișnuiților zeflemelei. Marșul lor triumfal zguduie și azi, va izbi și mâine, va zgâlțâi permanent comoditățile și tabieturile de persoane stresate de prezentul lor, al vecinilor de trai. Artistul, e știut, și-a vânturat destul prin urbea cea mare silueta zimțoasă și și-a scuturat de țărână și noroi încălțările, asemenea mitropolitului Nifon. Se poate arhiva un dicționar al zicerilor sale dăinuitoare. Cronicarul, constrâns de spațiul tipografic, n-are decât a ciupi cumva haotic corzile lirei sau harpei sau lăutei sau contrabasului:

"Pupat toți piața Endependenți" – Un adevăr? Un fals? E dor un fruct liric? E numai o năzărire a cugetului oblu și tare jignit de pertractări nenumărate și căsătorii morganatice și cumetrii falacioase și felonerii urzicate, consumate acestea între fruntașii care se gratulau, mutual, cu titlul de politicieni?... Dramaturgul, poate, a nimerit doar centrul unei ținte mai modeste: orice împăcare (amicală, conjugală, școlară, comercială...) își poate anexa firma acestei formule de reciprocitate levantină. Nu trebuie, totuși, dat la spate și tratat superficial acel ***toți***; e vizibilă aici o suficiență apodictică, după cum șoptesc lumii atente dascălii de filosofare. E de întrezărit, tocmai în orizontul acestei *precizări,* flegma convingătoare a unui mare sceptic; pentru că, **hm,** noi TOȚI ajungem, în secundele supreme ale vieții, *să ne împăcăm cu noi înșine dar și cu adversarii ori dușmanii noștri;* ceea ce, evident, nu desființează aspectul trist-satiric al semnificației în amonte a celebrei formulări: aici, în Valahia Mică, nimeni și nimic nu sunt luate în serios (augmentație incomplet sustenabilă – și una din sursele denigrării sistematice a scriitorului) dacă

www.dacoromanica.ro

adversitățile cele mai tăioase, cele mai (oral) ireconciliabile ajung, *în cele din urmă*, să se estompeze, să se dilueze, să să resoarbă în pupături *nu în folosul celor mulți și neajutorați* – ceea ce ar fi constituit deja o generozitate eficientă din partea patronilor politicii naționale – *dar în slujba numai a intereselor personale sau de coterie, deghizate în sloganuri și ambalaje înșelătoare sub staniolul cărora cei cu vederea bună pot să citească: totul e de vânzare, totul are un preț...* Un matematician suit președinte de republică, Raymond Poincaré, contemporan cu Nenea Iancu, și-a permis, în context, o observație care a făcut epocă: "Ce vreți, suntem aici la porțile Orientului, unde totul se înfățișează mai puțin grav". Pentru degustătorii de Rimbaud sau Proust, dar și întrucât tălmăcirea *suferă*, originalul e mai probant: *"Que voulez-vous, nous sommes ici aux Portes de l'Orient, où tout est pris à la légère..."* Cel mai artist dintre urmașii lui Caragiale, Matei(u), avea să sustragă zisa acelui președinte franțuz și s-o lipească, abțibild, drept epigraf celei mai bizare scrieri culte autohtone.

Chestiunea, deloc simplă, se poate modela și într-un alt atelier: dacă nu cumva, într-adevăr, așa stau lucrurile, respectiv nu de **caractere** ci de **suflete moarte** sunt valahii meniți să aibă parte. Oare chiar așa să stea *situațiunea*? După ce și-au obținut pâinea și cuțitul (asta cam începînd cu domniile fanariote...), oficialii și guvernanții, respectiv clasa decidentă, tindeau să cosmetizeze realitățile nefericite; dijmașii, susținătorii, votanții se confruntau și mai departe cu problemele vieții reale, la care doar ciclic sau accidental făceau trimetere aspiranții la peșcheș, la mită, la sperjur, la marele ciolan public, și doar dacă urmau să fie unși sau aleși într-un viitor apropiat. Odată unși, odată văzuți cu boii în căruță, publicitau (prin zvon sau gazetă) reaua stare de lucruri moștenită și pricinuită de înaintașii lor. *Plebicistul* lui Caragiale, sau votarea în general, făceau fațada unui joc politic, ajuns ritual prin reiterație. Primul plebiscit, dealtminteri,

www.dacoromanica.ro

nu l-a apucat dramaturgul decât în calitate de copilandru, fiind provocat de Domnul Cuza. Rotativa guvernamentală, oarecum comodă pentru principele/regele Carol I, putea părea în epocă extrem de dezamăgitoare pentru un spirit sagace, pentru un sceptic nemântuibil, pentru un zeflemist notoriu, pentru un ins scufundat în sensiblerii contradictorii, așa cum ar fi putut fi desenat portretul marelui dramaturg. Caragiale-Tatăl trăia vehement într-o economie de piață vehementă, în timp ce confratele Eminescu conviețuia, quijotește, în coconul unei paideume voievodale, eroice, a stabilității cutumelor; ambii **visau**, însă fiecare își tălmăcea într-un fel original, propriu visele. Nemulțumiți profund, ca toți artiștii (care-și merită eticheta), de un prezent filistin, zigzaguat, poltron, vociferant în promisiuni și avar în realizări, propuneau soluții dacă nu divergente, oricum nu contigue. Niciunul nu va prinde stabilizarea Valahiei într-o Românie Mare și emanciparea de tip liberal al cărei barem de sus va fi atins la finele anilor '30 din secolul trecut. Bucureșteni de adopție, pentru un buchet de vreme, Eminescu și Caragiale-Tatăl aveau să dăinuie ca doi piloni fundamentali din porticul culturii Capitalei, implicit naționale.

"*Vocea Patriotului Național*", altă vorbuliță caragialeană. Docții și semidocții de azi o folosesc în suc propriu, cu adaus de fantezie sau de "spirit de glumă" (sic). Invenția cuprinde și dilată fervori alambicate, patriotarde și futile, năzuințe zgrunțuroase și rău placate pe circumstanțele viețuitoare într-o rezervație unde zimbrii și iepurii și crinii regali consfințeau, cândva, o mentalitate publică fluctuantă, hurducată, imprevizibilă și slujită de către destui corifei și profesori de matrapazlâcuri negustorești sau politice... Noii regățeni, dibuiți cu simpatie prin Capitala interbelică, aveau a reproșa permanent regățenilor de baștină spiritul versatil, faconda lăutărească, flecăreala frunzoasă și juruințele neținute, adică tocmai lutul afrodiziac autohton. Bucuroși

www.dacoromanica.ro

de înnoriri rapide, ca tot valahul de codru, de şes, de baltă, chiar şi bucureştenii cu *cip* de capitală îşi mai dădeau în petec şi mai loveau cu barda în cerul răbdărilor prăjite şi rezolvate numai la Sfântul Aşteaptă sau la Paştele Cailor. Turpitudini de cafeu politic, tranzacţii oneroase de Bursă şi de culoar parlamentar, sinistre şi zgomotoase adversităţi prin lupanare de lux, panamale sângeroase ce izgoneau din ţară leul aurit, leul argintat, nisipul aurifer din trezoreria naţională, toate astea reuşeau să-i confişte pe mulţi bucureşteni în rezervaţia cu gratii a credinţei că nimeni şi nimic nu-şi merită faima şi intenţia proslăvite prin campanii electorale sau prin talk-show-uri de Piaţă Matache. De-aici a încolţit sămânţa aruncată peste neîncrederea aproape organică, viscerală faţă de oficialii vremii, vremurilor. Tot aici şi-au înfipt reproşurile regăţenii cei nou-nouţi, incapabili prin fibra lor să admită ritualul (in)vizibil al pertractărilor şi matrapazlâcurilor de pasagiu funest, neluminat, lugubru... Cu-atât e mai stimabil flerul acelui Caragiale cu cât dânsul a dibuit din *lutul afrodiziac autohton* pe toţi *Tache*, pe toţi *Miticii* şi pe toate *Coana Joiţica că-i damă bine* cu mult înainte ca România să se subînţeleagă a fi fiind România Mare, respectiv pe aceia care s-au inflamat, apoplectic, ori de câte ori răsfoiau sau silabiseau în diagonală o gazetă sau alta, toate adunînd într-un snop oniric o aceeaşi, mereu o aceeaşi *Voce a Patriotului Naţionale*... (Sunt azi gazete bucureştene ce au înscris cu cerneală simpatică pe frontispiciu taman găselniţa lui Caragiale, lăcaşuri cu altare elefantiazice unde se reproduce la nesfârşit statura gongorică a unor lideri de opinie care tămâiază pe nevoiaşii cu duhul prin cădelniţări şi apostrofe şi pamflete tălăzuitoare şi trecătoare precum talazurile, nu totuşi lipsite de aderenţă; cei intraţi la apă se udă, nu-i aşa...?).

...Ci fu să suporte cetatea Bucureştilor daravele şi hatâruri şi lacrimi şi de bucurie şi de admiraţie sfâşietoare, dezmăţ

www.dacoromanica.ro

levantin și ocheade ale noroacelor făurite cu mână și talent de gospodar... Fu să suporte alte cele, amestecate iuțit, la vedere, sau amestecate lent, subteran, precum mai toate cetățile lumești dintre Balcani și Carpați și Pontul Euxin. Orașul s-a scuturat de muscali și de fanarioți, apoi a năpârlit după domniile pământene de os și, păcălind vigilența imperiilor gurmande dimprejur, a scos de sub cușma soartei zarul lui câștigător pe care sta încrustată o singură cifră izbăvitoare: colonel Alexandru Ioan Cuza, fost deputat de Covurlui, fost contracandidat al celui ce a desăvârșit balada "Miorița", Vasile Alecsandri și al lui Costache Negri, probat patriot și bărbat de omenie...; cât despre familiile Sturdzești și neamul Ghikuleștilor, tot omul cunoaște câte ceva despre domniile *pământene.*

O lacrimă de vin stacojiu (...sânge de porumbel al păcii...) se poate vărsa întru pomenirea, mereu consumată la ciocnirea lunilor Gerar și Făurar, a celui mai chipeș, mai fercheș, mai bărbat dintre Domnii cu sceptru și jilț de stirpe românească pură. Cu prisos de calități și defecte (precum un domn Ștefan al Moldovei), Vodă Cuza, într-un răstimp de numai șapte ani – astăzi s-ar numi *mandat* – a tras brazdă adâncă în București, cucerind omenetul femeiesc și supărînd omenetul neguțătoresc în talgere egale, până ce conjurația unor ignoranți și a unor militari de carieră (și spadasini de subfuste măritate) avea să apese cu ocale decisive tasul nemulțumirilor și să-l înlăture nu numai dintr-un jilț, oricum incomod, dar și dintr-un crez, dintr-o viziune tămăduitoare pentru neam și țară, (aceasta doar de foarte puțini cunoscută – viziunea, nu țara).

Cineva, oricine, ar fi putut să colecționeze (cu privirea împăienjenită de emoție), o filă de calendar bucureștean, un zapis cronicăresc de 24 de carate, pe care nu s-ar fi încumetat să-l scoată la licitație, dar să-l încuie în vreun sipet sau secreter sau ladă de zestre, oricât ar fi fost de cufurit de

www.dacoromanica.ro

trebşoare şi trebăluiri nesemnificative. ***Şocul viitorului nu-l putem suporta fără a fi biruit, în noi înşine, şocul trecutului...*** Povestea ce urmează poate fi citită ca pe-o osană sau un omagiu, asezonate cu cuburi de gheaţă zornăitoare, adjudecate pentru cel mai chipeş domn de pe tronul Valahiei Mici şi obligat de Istoria Mare să se aciuiască prin Bucureşti. Pe-acest moldovean dat în Paşte de arătos, bucureştenii aveau să-l adopte şi să-l cinstească până ce o cabală, tocmită de împrejurări misterioase şi tălmăcite strâmb, îl va fi azvârlit într-un exil definitiv.

...Cine nu s-a plictisit, încă, cine n-a dat bir cu fugiţii spoindu-şi farfuria sau paharul, pline ori aride, cu priviri de salamandră, cine mai atârnă de credinţa că aflîndu-şi valorile din trecutul nu atât de sur cum pare la prima vedere mai păstrează un ţâr de şansă în Europa, în marele sat globalizat, aşadar, cine-şi aude în piept armonicele doinei şi baladei, se-ndeamnă singur a murmura, ca un ecou sacrosanct, povestea descălecării şi abdicării celui mai chipeş amant, mai ferchеş ofiţer, mai amator de deghizări histrionice din jilţul de stejar secular, încleiat cu sângele voinicilor care au stat de scut creştinătăţii veacuri de-a rândul, fără ca Europa schismatică s-o recunoască prea des şi suficient de ferm; un jilţ şlefuit cu ţepuşele şi săbiile şi custurile mărşăluitorilor oastei zise şi *talpa ţării;* un jilţ ornat cu pietrele preţioase din colanele şi pandantivele multor doamne şi domniţe convieţuitoare cu sacrificiul de sine în beneficiul ***moşiei*** valahe. **A nu-l stima, a nu-l iubi pe Cuza este a ieşi încă o dată din Istorie.** (Nefericirea apăsătoare, azi ca şi ieri, ţine de cunoaşterea activităţii reale şi obscure a acestui domnitor doar de către un mănunchi de studioşi ai arhivelor; se poate adăuga tentativa reuşită a unor loji masonice şi a unor [neo]liberali de a diminutiva importanţa unei statui vivante incomode, căreia prinţul Carol de Hohenzollern avea să-i aprobe prezumţia de nevinovăţie, tardiv însă pentru toate *taberele* implicate...).

www.dacoromanica.ro

...E bine, e lesnicios, e comod să se *depășească* fie staza admirativă, fie melancolia infructuoasă, adică să expire tremurul vocii și al sufletului cutreierat de icoana atroce de ispititoare a acelui colonel-domnitor; e bine, e lesnicios, e comod să se intoneze a capella un murmur, cu cea mai fidelă și mai onestă voce interioară, tot aceea cu care enoriașii valahi iau continuu "ciuleandra la bătaie", un murmur melopeic despre basmul neasemuit al descinderii și desferecării unui destin tragic de frumos. S-ar putea convoca acum și aici, în favoarea privitorilor de pânze zugrăvite de Grigorescu, de Andreescu, de Iser, de Pallady, de Steriade, de Ciucurencu, de Baba, de Ghiață, de Țuculescu, de mulți alții, nu doar un portret, ci un tablou de gen, purtător de cusururi și de binecuvântări precum și ilustrul personaj inspirator... Basmul s-ar deschide ca oricare altul, *a fost odată ca niciodată*...

...Fu să dureze o după-amiază de duminică de Făurar în anul de după Christos 1859. Februarie geros (e un pleonasm, judecînd în timp istoric real...). Lumină scăzută, echivocă. Dobitoacele și zburătoarele de prin curțile gospodarilor se-nghesuiau în ele însele prin culcușuri și, dârdîind, clipoceau visuri fantastice, de caniculă. Prin hinterland, brazdele dormitau țepene și iregulare și așteptau arăturile de primăvară. Copacii scârțâiau sfios satanic și nu mai reușeau să-i apere, golași cum se găseau, pe lotrii aciuiați prin (caricatura de) Codru al Vlăsiei – chiar și aceștia retrași, atunci, în lingoarea căinței sau sub pilotele ibovnicelor-alibi. Frigide, îmbufnate, troienele migăleau sotto voce rugăciuni pe sub pașii strecurați de vulpe, de jder, de lup, de urecheat alergic la cele mai firave semnale de agresiune. Ziua vrâstată cu un cenușiu marmorean se păstra în cumpănă și îngăduia globului soarelui să caște nervos, tic după tic, să-și troznească ciolanele înaintea culcușirii în alcovul cerului, dincolo de dincolo, peste orizont. Beteagă sub briciul gerului de Făurar, firea a toți/toate părea că se așteaptă doar pe sine, forfotită și zăbăucă

www.dacoromanica.ro

şi scuturată de murmure abia pornite, cu franjuri de aburi calzi împrejuru-le, de febra zimţată de curiozităţi şi preparaţii inexprimabile în dialect emoţional. Parcă însuşi orologiul Palatului Westminster, Big-Ben-ul gata-gata să împlinească trei anişori de viaţă, ţăcănea sfielnic şi fecioria sistolelor sale se transmitea bătrânului continent, Carpaţilor şi Balcanilor şi Pontului Euxin ca o Bunăvestire mireană ce ar fi trebuit să dezgheţe dihoniile, dezbinările şi găoacea oficinelor mărunte, meschine... Schimnicii serafici, îndurători de cazne canonice autoprovocate, nu mulţi prin urbea epicureică, ar fi sesizat o vibraţie surdă, un seism benefic, un preludiu ticăit in crescendo, deocamdată, când miile de rurali şi orăşeni, cu sufletul la gură şi degetele degerate prin buzunarele din aba ori scoarţă de stofă răspopită, înghiţeau în sec temperaturile subpolare şi foamea păgână altoite, numai atunci, pe-o veghe în sfârşit izbăvită. Poate că a fost să le fie tocmai aşteptarea aceea străveche, din tată-n fiu, din mumă-n fiică, lungă de peste şaptezprezece veacuri de când pe aceste haturi, strânşi cu mic, cu mare întru o aceeaşi năzuinţă a Marii Uniri, sub acei Burebista şi Decebal, oamenii locului îşi izbuteau *fiinţa* gintei.

Ceva se mişca, ceva se prepara, pasămite. Sub sprâncenele cernite de promoroacă se alintau lacrimi bucuroase. Buzele se desfăceau promiţînd şoapte de anunţ. Palmele se iveau de sub sumane şi bunde şi încălzeau văzduhul respiraţiilor ce se animaseră, ca la un semn, şi zburdau slobozind urale. Cei mari din laturi, dar, zvoneau spre alţii, apropiaţi lor, care şi ei zvoneau mai departe, tot mai departe, şi aşa se face că, eliberate într-un sfârşit, veştile s-au aliat cu strigătele binecuvântării simple, descătuşate, ale inimilor care trepidau acum, după mai bine de şaptesprezece veacuri de ticăloşite aşteptări... Mii de inimi. Mii de piepturi tresăltau. Mii de palme dădeau glas, ţineau isonul uralelor şi pometilor umeziţi de fericire trupeşă. Alaiul domnesc se apropia, deci. Cale

www.dacoromanica.ro

de-o poştă, cale de-o duzină de poşte, pe Podul Mogoşoaiei şi ceva mai la miazănoapte, pe Podul Târgului de Afară şi undeva printre lacurile îngheţate şi livezile descărnate dar cu bărbi albe ţepoase ale Bănesei, sau, pe mâna stângă, pe Uliţa Târgovişteі (ce se va numi curând Calea Griviţei), se pregătea descinderea, desantul batalionului de glorie şi frumuseţe şi speranţe rotunjite condus de Domnul Colonel al Valahiei Mici, Cuza Vodă cel chipeş, cel ferches, cel vizionar...

Bărbaţi şi femei, prunci şi vârstnici, pălmaşi, negustori, boieri, preoţime, toţi erau rînduiţi, toţi erau soldaţii unei emoţii sublime. Toţi îşi părăsiseră cătunele şi mahalalele, ogeacul încălzit şi tabieturile, narghileaua şi cofeturile şi iatacele înmiresmate cu doamne şi domniţe, ceasloavele pistruiate cu chirilice şi butucii de vie şi purceaua sau căţeaua sau viţica şi s-au proţăpit acolo, pe drumul sorocit, uitînd de foame, de somn, de răni, de griji şi izgonindu-şi urile, pârile, malversaţiunile, fiindcă au pândit, veacuri şaptesprezece, au tot aşteptat, veacuri şaptesprezece, iar acum, în clipa asta regină, învăţau că nu le-a fost zadarnică răbdarea... Alaiul domnesc fu zărit de primii, mărginaşii celor 15 kilometri de din afara cetăţii Bucureştilor, kilometrii plini acum cu ciorchinele uriaş dens frenetic al omenetului ce adăsta în întâmpinare. Dar aproape tot atâţia kilometri plesneau de omenetul strict orăşenesc, înşiruit pe vasta uliţă îngheţată ce va fi omagiat pe ţaristul Kisselef, pe Podul Mogoşoaiei către Palat şi Mitropolie şi spre toate pieţele, uliţele, cotloanele, balcoanele, acoperişurile ce îngăduiau norodul, de sine convocat în acea zi a Buneivestiri mirene, singur făcându-şi sărbătoare din strălunga sa, de şaptesprezece veacuri, speranţă.

Dar iată-l!... Ofiţerul-Domn înainta mândru şi demn şi arătos şi toţi au căzut convinşi, cu toată smerita emoţie ce le aşeza cârcei privirilor, că este cel mai chipeş bărbat pe care istoria lor le-a făgăduit până acum şi toţi l-au binecuvântat şi uralele au izbucnit şi au copleşit zările năpădind cu vibraţii

www.dacoromanica.ro

frenetice, aidoma replicilor seismice, ținutul Bănesei, Șoseaua, Podul Mogoșoaiei, precum și celelalte uliță și poduri și case cu balcoanele și acoperișurile lor doldora duduind de obraji aprinși, de aplauze răpăite, de strigăte entuziaste. Fu să vină clipa când, peste toți și toate, din clopotnițele mari și mărunte ale Bucureștilor s-au ridicat și-au coborât, s-au înălțat și au căzut în balansul lor din bronz creștinat acordurile ortodoxe ale clopotelor ce vesteau apropierea de oraș, pășirea în oraș și drumeția prin oraș a Celui Ales. Iar uralele și ovațiile povesteau acum același basm al entuziasmului ce răsuna apoteotic, umplea văzduhul, o feerie din puține dar miezoase silabe: CU-ZA! CU-ZA! CU-ZA!... într-o alternanță zvăpăiată cu strigătele de URA! și TRĂIASCĂ!... Un zugrav tenace de suflu bucureștean și-a îngăduit să picteze acea secundă istorică – răzbunătoare a secundelor luptate de-un Mircea, de-un Matei, de-un Mihai, de-un Constantin, toți năzuitori temerari ai readucerii valahilor într-o patrie unică – peste aproape un secol, dar cu acuratețea și priceperea unui martor ocular: "Pe Piața Teatrului Național sunt ridicate piramide de brazi verzi, printre care sunt pitite mii de candele colorate. Pe balconul teatrului, o fotografie mare este înconjurată de chipurile Justiției, Abundenței și Gloriei; iar casele de pe Podul Mogoșoaiei au scos la geamuri șaluri scumpe și cununi de flori. Deodată, poporul, care aștepta din zorii zilei, începe să strige: *Principele! Principele!* și, zâmbitor și mișcat, Vodă Cuza intră în orașul său, călare, în fruntea statului său major..."

Dar și impresiile unui scriitor-martor, nimerindu-se acesta a fi fost și ginecologul romanului românesc: "După trecerea Domnitorului veneau miniștrii și mai multe căpetenii militare; după aceștia veneau frații tabaci și alți isnafi, călări pe cai ageri și strigau din timp în timp: *Ura! Să trăiască Măria Sa!...*" Iar nouă, stewarzii secunzi și terți ai altui ev, altui mileniu, dar moștenitorii de drept ai unei dispărute ***ca prin farmec*** Valahii Mari – pentru ridicarea căreia Vodă Cuza

www.dacoromanica.ro

a fost chemat să aşeze un meterez indestructibil – ne mai rămâne să deducem, împinşi de la spate de troica din omăt şi ţiţei şi gaz metan a Internetului est-european cum că, peatunci, în acea secundă a Istoriei Firii şi Fiinţei Naţionale, ziua de Făurar scăpătată, abia mijindu-şi soarele somnambul şi dinţos, a fost să se învioreze, ziua, renunţînd la amorţirea de februarie catatonic şi a trezit şi a însoţit mulţimile, entuziasmul colectiv, speranţele bumboase plesnind ca nişte muguri ce înveleau în aură bizantină pe Domnul însuşi, carele, la Mitropolie, urma să depună jurământul legiuit. Necurmat bubuiau clopotele lui Cantemir, lui Dosoftei, lui Neculce, lui Costin, lui Budai Deleanu. Răsunau pentru Unire, pentru un viitor românesc. Necurmat reverberau uralele orăşenilor şi megieşilor din hinterlandul bucureştean. Necurmat izbucnea bucuria şi în presa naţională: "...Domnul României Libere, ales de ambele camere elective, în unanimitate, proclamat de amândouă armiile române şi de cinci milioane de popor omogen inspirat de acest vechi geniu al poporului român, este Domnul Alexandru Ioan I. Mărească-se numele lui prin mărirea naţiei sale şi întărească-se braţul său spre apărarea naţionalităţii române şi a dreptului român!..." Prinos de cinstire acelei secunde din Istoria neamului, sorocită să fie botezată cu cognomenul Cuza şi numele mic Alexandru-Ioan.

...Pe vremea lui, vremea şi vremurile îşi respectau vârsta şi castitatea: anotimpurile se roteau ferm, la termen, asemenea partidelor amoroase ori politice. Meteolibertinajul tranzacţional a fost perfect nenăscut în mandatul contemporanilor săi. Cel mai acroşant dintre voievozii Valahiei Mici a fost să rămână Cuza, ofiţer canonic, deci dispus să-i prindă cu ocaua mică pe necuraţii neguţători de iaurt, de tabac, de politichie... Dincolo de intuiţiile şi bănuielile Doamnei Elena Cuza, stăpâna palatului de la Ruginoasa şi doar (din păcate) vremelnică profitoare a patului conjugal din mai modestul palat domnesc din Cotroceni – un Costache Ne-

www.dacoromanica.ro

gri, un Bolintineanu, un Kogălniceanu se prefirau printre puţinii ştiutori ai deghizărilor intime profesate de Vodă. Ghinionul norocului propriu e că domnitorul a fost să fie un bărbat chipeş şi ofiţer, prin urmare un gen de *maximum* în topul preferinţelor femeieşti ale epocii. Disponibilităţile lui sentimentale (= eufemism, desigur), astăzi, ar revolta pe mulţi masculi cu jilţ la cap; cutuma timpului, însă, făcea ca destui boieri să-şi împrumute (sic) nevestele şi odraslele cu himen intact voinţei şi pretenţiilor unui Vodă atât de Vodă, doar-doar vor sui şi dânşii pe scara de incendiu a istoriei curente. Dar şi mai puţini dintre intimi aflaseră că, histrionic deghizat în târgoveţ (dintre predecesori, doar Vodă Ţepeş cunoştea la perfecţie arta deghizamentului, acela având şi atuul cunoaşterii graiului otoman), Domnul se haihuia teleleu nu numai prin pieţe, după *ocaua mică*, ci şi prin crâşme, după ocaua mare, asta însemnînd că-şi dona autograful viril buzelor încăpătoare de crâşmăriţă coaptă şi săsesc-dodoloanţă, atunci când cumătra o merita cu vârf şi îndesat, cum s-au petrecut multe amurguri şi nopţi şi dimineţi în cavoul mătăsos şi tainic din acaretul vreunei taverne unde roiau parlagiii, şişcarii, barbugiii, fanţii de mahala. Legătura, dosnică şi pătimaşă, cu o *preferată* cu şold andaluz şi piept rubensian şi gleznă de pur-sânge arab, trebuie să fi rezistat ceva vreme, dacă **un** sau **o** cineva a luat aminte şi a consemnat (din invidie? din dezastrul eului ingrat?...) pentru posteritate acea năzbâtie domnească. Locanta impricinată, pare-se, trepida sub o firmă obscură, cum obscur îi era şi ringul afacerilor, firmă ce zbârnâia clement undeva prin coccisul actualei Bănci Naţionale, pe malul stâng dâmboviţean, mult mai vecină cu râul şi Caru cu Bere decât cu Lipscanii. Cloşcă-manager peste locanta ei, patroana aceea cu nurii le vedere dar nu de vânzare, va fi citit în ochii târgoveţului fals adâncul privirii masculine din dotarea unui colonel-domnitor falnic şi nu va fi fost peste poate ca, alături de Maria Obrenovici, aşa-zicând ţiitoarea oficială a

www.dacoromanica.ro

domnitorului, să fi aruncat în ambiguitatea cea mai ambiguă problema/originea... celor doi prunci "salvați" de la înec, când s-a revărsat tumultuos Dâmbovița, de însuși brațul viguros al Domnului-Colonel – și asta chiar dacă adversarii lui politici și masculini s-au dat, ulterior, de ceasul morții să șușotească cu popă și lăutari cum că Vodă și sârboaica Obrenovici ar fi părinții naturali ai pruncilor ridicați din puhoiul apelor... taman la momentul și locul potrivite. Potrivite de Cel de Sus, sau de cei-de-sus?... Un vodă incognito nici nu reprezenta, pe-atunci, o invenție pentru zeama de bucureșteni care, eventual, cunoșteau cum stă chestia; auziseră de acel Țepeș, aflaseră și de alți histrioni cu destin dramatic; numai că vodă din stirpea Drăculeștilor, cu chip și strai și osatură de medalie șfichiuită crunt de curgerea secolelor, nu-și permitea decât desfrâuri ce l-ar fi amuzat copios pe Marchizul de Sade, nicidecum zăboviri tandre și repetate și copilași din flori de tei... Obiceiul pământului nu interzicea, dimpotrivă, încuraja pe bărbații sus-puși să nu se dea prinși cu ocaua mică a drăgostelilor extra-conjugale chiar și-atunci când erau explicit surprinși cu ocaua mică, chiar de dânșii inventată, cum stătea cazul unui Cuza. Acea atitudine civică, închisă aici sub pleoapa unei îngăduințe transistorice, poate că își argumenta seva dintr-un fanariotism de care nici în viitor cetățenii virili nu se vor despuia... Nu poporenii, ci câțiva boieri de mir lăsaseră zvon printre urmași cum că însuși contele Lev Nikolaevici Tolstoi, carele a dănțuit cu romăncuțe mai coapte, mai june într-o casă înstărită de pe Podul Mogoșoaiei, pe când era doar conte, doar ofițeraș țarist iar nu *părintele* Annei Karenina, însuși acela, pe moșiile sale lățite cam cât suprafața unui județ valah, abuza de-acel *drept fanariot*, spre disperarea unei consoarte de os care i-a dăruit numai 13 prunci... și căreia în niciun caz țarul nu i-ar fi îngăduit un divorț oficial, tot așa cum, cu decenii anterior, un alt țar s-a opus divorțului reclamat de generalul Kisselef... Moravuri,

www.dacoromanica.ro

năravuri ale celor deloc fideli unei castităţi papistaşe, de pildă, acea ipocrită plapumă pentru pederaştii şi pedofilii...

Nu se poate omite şi cronica unei nopţi de februarie, când o coaliţie încropită absurd dar eficient avea să-l oblige pe Cuza Vodă să abdice, cu toate că singur îşi pregătise părăsirea jilţului domnesc – în alte condiţii şi cu alte consecinţe, firește. Cel mai chipeş şi mai radical domnitor (legiurile sale sunt preacunoscute...) din istoria veche şi modernă a Valahiei avea să suporte o umilinţă de grand guignol asiat în toiul nopţii de 11 spre 12 februarie 1866. Din neglijenţe de neiertat, portretul acestui domn încă nu ocupă locul fruntaş cuvenit pe umerii zidurilor mărturisitoare de istorie bucureşteană – alături, desigur, de soaţa sa, castelană de Ruginoasa şi Primă Doamnă a Valahiei Mici vreme de şapte ani, dar ce ani!...

Câteva explicaţii forfotesc prin ceaţa unor amintiri sedimentate cândva, de oricine, pe băncile şcolii: una dintre principalele clauze europene impuse recunoaşterii Domnului Cuza drept principe în ambele ţări româneşti rezida în recomandarea privind durata de numai şapte ani a mandatului şi, în plus, în obligaţia ca de-a lungul acestei perioade vodă să participe efectiv şi spornic la găsirea, aducerea şi instalarea, la termenul sorocit, a unui principe străin, originar dintr-una sau alta dintre familiile domnitoare ilustre de pe continent. Cuza n-a reuşit, în termenul prescris, să-i convingă pe împăraţii francez şi rus să-i furnizeze un succesor notabil; pe turci nu i-a consultat, la austrieci nu s-a îngăduit; concomitent, spionii de ambe sexe şi poligloţi s-au priceput să avanseze rumoarea privind unele călătorii incognito ale domnitorului prin Transilvania, pe care neabătut şi-o dorea alipită Principatelor Române, gest apreciat de anumite cancelarii nu numai inoportun, dar chiar inamic al intereselor lor. Colac peste pupăză, Domnul cel fercheş şi ofiţer, prin braţul său drept, Kogălniceanu, a dizolvat *parlamentarismul* local, guraliv şi întârzietor de reforme – atunci şi în viitor... – alt gest ce n-avea

www.dacoromanica.ro

să fie pe placul multora. Prefectul de București, un Moruzi, era agreat de Cuza ca semn al gratitudinii față de țarul Maicii Rusii și complet dezagreat de mulți alții, care nu-și doreau un ***muscal*** pe tronul Mușatinilor și Basarabilor. Prefectul Moruzi, în rușinoasa noapte de 11 spre 12 februarie 1866, dormea dus între sânii familiei, convins că zvonurile despre o răzmeriță sunt nule și neavenite. Când și-a deslipit pleoapele și și-a sorbit narghileaua, în zori, detronarea deja se consumase.

Un Pillat polițienesc (ce nume predestinat!), un locotenent de gardă, Haralambie, căreia îi ardea buza după o subfustă care i-a condiționat favorurile de trădarea jurământului ostășesc (merită știut: era o doamnă din protipendada valahă și bucureșteană, Mariția Cretzeanu, măritată cu Ion Cretzeanu, consilier la Curtea de Compturi), un cap al poliției Bucureștilor, Beldiman, insuficient crezut de Cuza căruia i-a furnizat avertismente cu carul, un aghiotant, Pisoschi, cu cerebel și curaj prea adolescentine, o Doamnă fidelă, cu caracter și convingeri puternice, dar culcată departe de locul faptei istorice ce s-a preparat și executat cu repeziciunea fulgerului unui iatagan colectiv, asemenea celui de la Turda, la 1601, iată, dar, cât de puține și *insuficiente* persoane ar fi putut să împiedice, dacă nu și să răstoarne cursul istoriei și victoria conjuraților. Un Rosseti, un Brătianu, un Golescu, un Catargiu, poftim nume istorice, poftim numele celor care – în absența celor mau curate, mai complete informații privind intențiile reale ale domnitorului – au conspirat să-l înlăture și pasiența le-a reușit.

Cine s-ar fi încumetat să picteze tabloul celor petrecute sub ochii săi și, foarte probabil, contrar voinței sale, nu s-ar fi lipsit de următoarele tușe de penel: Beldiman, prefectul poliției Bucureștilor și cumnatul domnitorului, nu s-a priceput, prea necopt fiind pentru un război atât de mare, să trezească norodul urbei întru apărarea celui pe care l-a aclamat, acum șapte ani, pe-un ger țarist, deci norodul n-a

www.dacoromanica.ro

fost avertizat de nimeni, de nimic. În schimb, prin tertipuri şi slobozire de gologani, Garda palatului a fost *câştigată* iar conjuraţii au pătruns pe culoarele de la Cotroceni ca la ei acasă, au urcat spre apartamentul domnesc şi au arestat pe-un amic de-al lui vodă, un credincios care sforăia pe-o sofa pe care e de presupus că stătea scris cu cerneală simpatică Serviciu de Protecţie şi Pază. Năvălitorii au înaintat într-o voioşie, au deschis uşa dormitorului lui Cuza, au dat buzna, iar Domnul fu trezit de zgomote şi, militar de carieră, s-a ridicat şi a înaintat spre ei cu un pistol în mână. Iar acum, preţ de-un minut din istoria Valahiei Mici, s-a fost scrisă minuta ce va alcătui actul de naştere şi de botez al Valahiei Mari. Un martor stafiotic a lăsat moştenire girul unei fraze antologice: ***"Stil parlamentar şi chiar eleganţă în expresii se puseră din amândouă părţile".*** De ce? Pentru că uzurpatorii i-au cerut să abdice prezentîndu-i decretul ca atare, conceput şi scris anterior. Curat murdare tratative! ar fi exclamat, ştie lumea cine... Următoarea tuşă de penel: "...Domnul nu se apără, nu descarcă pistoale în pieptul inamicilor săi. Cere decretul de abdicare şi subscrie pe umărul unuia. Pe urmă se lasă cu totul în dispoziţia conspiratorilor".

Alte tuşe de penel: secvenţa e cu atât mai dramatică cu cât decizia părăsirii tronului i-a fost impusă acestui domn când se afla într-o ţinută cel mai puţin protocolară, direct zis, aproape dezbrăcat; înapoia sa, peste cearşafurile mozolite, nu se perpelea de necaz trupul Primei Doamne, Elena Cuza, ci corpul şerpesc al Mariei Obrenovici; i s-a permis lui Cuza să-şi tragă veşmintele necesare şi a fost condus spre "una din uşile palatului, care dădea spre o stradă pustie"... Acolo îl aştepta (?!?) o trăsură ce-l va fi depus undeva, într-o locuinţă pe strada Colţei (peste drum de actualul muzeu, fost palatul Sutzu), la un anume Constantin Ciocârlan, acolit racolat ingenios însă, altminteri, gospodar nu lipsit de presentimentul unei misiuni ce-i depăşea astronomic puterile de pătrundere;

www.dacoromanica.ro

nu-i de mirare că, ulterior, avea să mărturisească "cu lacrimi în ochi" că "după ridicarea din Palat, Cuza era prizonierul meu, adică pus sub paza și garanția mea. Nu am văzut în viața mea un patriotism mai înfocat și o abnegațiune mai nobilă ca la acest mare dar nenorocit Domnitor". Aferim, padișah Ciocârlan!...

Restul a fost tăcere? Nu, n-avea nicio justificare să fie. Tabloul prezent a fost simplificat, ad hoc, până la carnația anorexică a unui crochiu dezvelind reportajul apariției și dispariției de pe trotuarele Bucureștilor a unui Domn cu stea în frunte, o stea incizată indestructibil de către o soartă destructibilă. Până la Marea Unire se vor mai învrăjbi amical aproape două generații de bucureșteni pe drumul asfaltat de Cuza...

...La o despărțire, preț de-un glonț expulzat de-un pușcaș marin prieten și aliat, de Mitropolie, megieșii cădeau repetat sau ocazional tot peste o locantă înfiptă-n Podul Calicilor și tânguitor botezată La Spânzuratu. Mâncărurile gustoase și băutura plătite peșin și lăutarii tocmiți cu ora și cu talentul la oblânc azvârleau în omisiune adâncă frisonul cauzat, la trecerea pragului, de firma deloc îmbietoare. Zvonul de cartier, iar bucureștenii erau saturați de rumori, legende și mitologicale care de care mai focoase și mai veridice, "parol monșer", vorba ceea, așadar s-a zvonit că firma își trăgea tremuriciul denumirii dintr-o întâmplare apucată doar de bătrânii care rar de se mai înghesuiau la un țoi, la un țap... Anume, călătorea pe-un roib legenda cum că un haiduc de prin partea locului s-a dat prins, plictisit probabil de neputințele ridicole ale agiei, și a fost condamnat la moarte prin spânzurătoare. Posesorul unui trup de Schwarzenneger, haiducul reușit-a să rupă fără probleme știreangul și s-a prăbușit pe țărâna cea nepregătită, încă, să-l primească... (Exact cum își va titra William Faulkner un roman, "Intruder in the Dust", respectiv "Nechemat în țărână"). Cutuma pă-

www.dacoromanica.ro

mântului impunea o sentință specifică clipei: în cazul când osânditul ar fi "scăpat" ca prin miracol, faptele urmau să-i fie iertate iar el ar fi continuat să conviețuiască alături de dușmanii săi prieteni. Cu chimirul gravid de sunători din aramă, din argint, din aur domnesc – doar se cheltuise, insul, îndestul ca haiduc –, mituind în stânga și-n dreapta, tot după obiceiul locului, a reușit să-și deschidă și să-și păstreze bomba cu pricina. Crâșma a rezistat ceva timp, de vreme ce și-a tras zurgălăii unui taraf șofat de-un cirac al celebrului Buică, ajutat de țambalagiii și harmoniștii de nunți și botezuri. Ba și unii răposați întru Domnul, cu limbă de moarte scriau cu penița mușchiului amorțit cu o clipă anterior expierii, ca pe-un testament lingav de viguros, să li se cânte la îngropăciune numai dintre cele lumești, ce mult tare le plăcuseră în viață, de tocmai taraful strunit de Buică în locanta de pe Podul Calicilor, Calea Rahovei de mai apoi.

...Pe la 1909, peste vară, Alexandru Davila, director de sufleuri și suflete teatrale, i-a comandat la Berlin, friedlich und freundlich, autoexilatului Caragiale-Tatăl o scenetă. Genialul arvanit s-a executat prompt, în plus: și-a cărăbănit calabalâcul și humorul și umoarea poposind efemer în urbea Bucureștilor, care îl refuzase aplaudîndu-l frenetic. Pieseta purta titlul "Începem". Noua trupă a lui Davila, avînd-o pe frontispiciu pe Lucia Sturdza, ulterior acaparată de Tony Bulandra, s-a pus pe treabă, înghesuită în ambiții și prin prezența marelui dramaturg. Carele, sfătos sardonic și calamburgiu, amintindu-și că și amicul Eminescu trecuse prin așa ceva, și-a desfătat competențele ocupînd "fosa" sufleurului. Subiectul bucății dramatice era furnizat de ordonanțele regale și de urgență prăvălite peste viața teatrală, abordate în registrul ironiei necruțătoare tipice lui Nenea Iancu. Un contemporan și-a suflecat cutezanța de a creiona atmosfera: "Eu nu jucam în piesetă, dar Elena Georgescu, viitoarea mea soție, a jucat, și ea își amintea că nu-și putea ține râsul când Caragiale ședea

www.dacoromanica.ro

la masa din mijlocul scenei şi sufla, dînd intonaţiile cuvenite şi imitînd glasurile cunoscute ale unor personaje din viaţa teatrală de atunci. Caragiale purta o pereche de ghete aduse ca nişte corăbii; mult prea mari pentru picioarele lui, şi scâlciate". Cei din viitorime, cârcotaşii traiului de ieri spre poimâine, ar fi nimerit să nu se lase încălţaţi cu asemenea impresii "la cald" şi centenare, măcar fiindcă ilustrul plăsmuitor de drăcovenii tragicomice, prin acele zile, încă nu-şi *topise* în cazinoul vieţii curente uriaşa moştenire, graţie căreia a şi reuşit să se expatrieze prin Berlinul berarilor patafizici. Prin urmare, prudent ca un Harpagon şi levantin în măscări şi pantomime, dramaturgul şi-a putut permite, histrionic, să descindă la Teatrul Liric aproape incognito şi aproape costumat ca un sărăntoc. Aproposito, farse şi fraze, monşer! Ce-i adevărat, şuşaneaua a ţinut, iar toamna Bucureştilor, oricum bogată pe-atunci în culorile firești, avea să fie îmbelşugată suplimentar şi prin prestaţia de un farmec cabotin inegalabil a celui mai important dramaturg român. Pentru că, nu-i aşa?, există o ostentaţie a bogăţiei luxuriante, aşa cum există şi una a sărăciei lucii, ambele destinate să clatine, chiar să dea cu capul de pereţi snobismul celor încliftaţi în prejudecăţi şi *etichete*. Cum gloata analfabetă dar plătitoare râdea la piesele sale, atunci când cei şcoliţi aveau obrazul înlăcrimat, Caragiale şi-a tras peste metabolism o garderobă de arlechin prefăcîndu-se că dansează menuetul şi kazaciocul, sârba şi sirtakiul, ceardaşul şi hora smintiţilor de grija zilei de mâine...

Mai cu un vreasc de veac în urmă, cei prea de tot aprinşi în obraz din cauza nenumăratelor ţuici şi a carafelor cu vin, astea toate fierte năpraznic şi pigmentate fie cu piper, fie cu scorţişoară, ca să tot dea omul de rând în dambla de-atâta veselie a clipelor de viaţă, deci ăia damblagiţi şi împleticiţi erau tărişor făcuţi de ruşinea şi caterinca mahalalei şi puşi la ruşfet, de nu-i mai dibuia familia zile de-a rândul. Pe-atunci,

www.dacoromanica.ro

gheşeftarii traiului de popândăi şi creduli (= dacă nu curge, pică...) se mai cumineau, un ţoi de vreme, până agoniseau, iar, icosarii şi monezile cu gaură de covrig la mijloc cu care să-şi reia bachanalele mărunte, mărunte, da' vioaie!...

Lăcaşurile "cu uşă la stradă", adicătelea cele accesibile pungilor zbârcite, tindeau să se înmulţească precum mongolii Asiei Mari, astfel că jumătate din birul bucureştenilor se strângea din accizele şi taxele şi chiriile suportate de acestea. Firmele unora dintre ele – cobzărite şi de către Anton Pann, întâiul cantautor român şi bucureştean –, ţipau în privirea celor alfabetizaţi. Aşa, pe drumul Târgului de Afară (aproximativ Calea Moşilor – Şoseaua Colentina de azi) ageamiii îşi buluceau gologanii prin cârciuma zisă şi "La trei ochi sub plapumă". (Oare ochiul terţ să fi fost al soacrei, cel din ceafă?). Se dusese de-a dura zvonul că aici se mânca şi se bea atât de leit poftelor bucureştene, încât destui boieri, dintre cei care se alivăneau pe lângă Domnul cel levantin, cel pământean, ci echipaţi în straiele prostimii, îşi rupeau zilele şi nopţile, cu podălese sau dame de damigeană pe genunchi, până ajungeau să-şi pună anteriile de-acasă amanet pentru dezmăţul culinar-bahic-amoros... Negustorii, ţiitori de funcţii adunate: patron, contabil, casier, supraveghetor, jandarm etc., îşi aveau abatorul personal în câte o magazie dosnică, unde, de-un cârlig prins în tavan, atârna fie vita, vie porcul, sacrificate întru Domnul, adică întru "clientul nostru, stăpânul nostru". Pe-un butuc cu nervuri sângerii, taman potrivit şi pentru un gâde cu cagulă şi satâr secerător, se sorta şi se mărunţea carnea după trebuinţele prăvăliei. Pe-atunci, spiţerii cu mustăţi hoaţe şi solomonarele Bucureştilor încă nu prevăzuseră, în cârlionţi, în bobi, în zaţ, în suc de fată mare, "boala vacii nebune" şi nici trichineloza... Aşa că ciorba de burtă, fleica ştrengară, tuslamaua ardeiată de te scotea din minţile libovnicite peste margini, şoriciul ce vorbea limbi străine printre dinţii amorezilor, jumările ţanţoşe, sărmăluţele ruşinos îmbrăcate

www.dacoromanica.ro

în foi de viță, toate astea drese și amestecate și învălmășite cu vinuri grase sau subțiri, vopsite-n galben gelos sau în carmin de văduvă ce se spovedește, pompau prin venele și arterele comesenilor sângele *de viață lungă* dimpreună cu *"aspirina săracului"*, că tare se mai înrudeau pe-atunci tusea și junghiul vieții orășenești.

Firmele bizare, rostuite să torpileze răgazul și neatenția pasagerilor, au fost încurajate mai cu seamă de asemenea locante de mahala (sau cartier, cum se traduce azi). Altă mostră, par egzamplu, monșer Tache, a fost să fie cazată pe ulița Dudeascăi și să primească la botez o baragladină de nume, "La doi șchiopi". Să fi fost prescrise încă din acei timpi virtuțile anti-reclamei?... Cei doi frați, proprietarii somptuoasei coșmelii, ologiseră din cauza unei afurisite de boli, zisă brâncă, zisă erizipel, notorie prin partea locului. Dar li s-a dus buhul doar pentru că, loviți de soartă, și-au pus sinapsele la bătaie și au scăpărat din amnarul unui șoz vandabil: din lacul Greaca, unde-și tocmiseră riscul unui braconaj fructuos, tot strecurau pe sub coviltirul jandarmilor câte o căruță cu crapi babani, solzoși ci și gustoși ca sânul de nevastă foc de tânără. Peștii urmau să fie perpeliți sau aproape scrumiți, rumeniți sau zgribuliți deasupra unui jeratec pe care, când și când, cel destinat să-i introducă în meniu, învârtea din sucală și-i stropea în draci cu zeamă de usturoi în care topise, înainte, și-un smoc de cimbru... Cine n-a savurat crap de Danubiu, de Snagov sau măcar din lacul cela, Greaca, geaba-și linge buza, acuși, a poftă și nesaț cotrobăitoare: în suișul vremii, meniurile pescărești vor fi copiat alte rețete, alte gusturi, alte prețuri și prețuiri...

Tot pe ulița Dudeascăi, ceva mai buză-n buză cu jitnița domnească, pândea trecătorul solitar sau extrovertit, surtucar sau mândru în jiletca lustruită, "Locanta lui Ibrahim". Murmurător de Allah și degustător de berbec, acel patron. Dijmuia versetele coranice cu iataganul amorului pentru ovine. Se

www.dacoromanica.ro

pricepea ca nimeni altul să-și sacrifice dragostea păgână pentru șleahta de masculi cu coarne de drac împielițat, pe care o hrănea și-o bibilea pe lângă crâșmă, doar spre a prepara tocănițe încuscrite cu mirodenii și legume creștinești, acestea, respectiv de prin curțile și grădinile bucureștene; se îndemna, bolborositor de comenzi otomanice, și la smălțuirea unor fripturi înnăbușite sau perpelite pe jar, din care țâșneau scântei amintind de vocile unui muezin alarmat din vârful minaretului. Fapt este că acel Ibrahim își trăsese și o nevastă – gurile sporovăitoare tac, acum, dacă insul își ținea, după Coran, și alte consoarte deasupră-și – ce tare se pricepea să pocăiască pieptul de mioară adolescentă într-un pilaf delicios stropit cu alunițe din piper tuciuriu ca mustața fudulă a stăpânului de bărbat atât de conjugal. Până ce mesenii pridideau pilaful, soața se și grăbea să le recomande alt sân al unei alte mioare, acesta rumenit în zeamă de morcovi și blagoslovit cu vin gros, de *buturugă* bucureșteană. Iar pentru ca localul, adicătelea Kir Ibrahim (*kir* e o licență lirică, dat fiind că localnicii se-ncumetau să-i apeleze pe levantinii pripășiți aici cu *kir*, și-atunci când aceia nu erau palicari, dar ieniceri ori ciprioți ori iliri), să nu alunece-n pierdere de mușterii, *kira* turna gaz peste focul din pântecul consumator oferind onor-clientelei papornițe cu baclavale umplute cu alune de Stambul, de se lingeau pe degete și anterie poftici-oșii. Se spune că și mâțele mahalalei se fixau, statuar, în coadă, lipite de gardurile locantei și-și lingeau, și dânsele, dar pe uscat, buzele pătrunse oniric de sucul aromat teribilist al baclavalelor.

Iar mai încoace, către ulița Dobrotesei, își înfipsese oferta și locanta lui "Mațe fripte". De unde până unde o firmă așa de puțin apetisantă?!... Zice-se că patronul n-ar fi aruncat, neam, o coajă de pâine vreunui nevoiaș condus de miros spre crâșma aia; în rest, cinstit la socoteli și la cântar, nimeni lăudîndu-se a-l fi prins vreodată cu ocaua mică. Avar, zgripțuros, zgârcit,

www.dacoromanica.ro

în juneţe şi-a pierdut marea iubire (de care tot creştinul se face, mai ieri, mai alaltăieri, vinovat) tocmai din pricina avariţiei sale de pomină. Una peste alta, snoavele cu scoţieni zgârciţi păleau dinaintea legendei despre acest maţe-fripte. Lăcaşul nu divulga bucate sau licori mai acătării, ci doar... romanţe, cântecéle de amor zbanghiu, astea fiind interpretate de patronul însuşi când, domolit de comerţ şi profit, pornea să-şi melancolizeze amoarea lui de haram. Mulţi, puţini, clienţii lăcrimau astmatic deasupra blidelor anoste mai din pricina gustului impardonabil, mai din cauza cântecélelor de inimă albastră, chiar bleumarin. Aluneca la vale zvonul că glasul lui tânguios topea fierea fecioarelor bătrâne, cu mamele stafidite şi pe-a crailor afanisiţi, cu prostată nevoiaşă. Terapie, nu glumă!... Normal că nimeni nu-şi exagera lingoarea până la a îndrăzni să-l compare pe-acel nesătul de iubire chioară şi cu voce de trubadur cu sânge îngroşat de răbdări prăjite cu bandele de lăutari ce-au ţinut trează faima urbei, chiar a României, alde Ciolac, Buică, Zavaidoc sau din stirpea lui Grigoraş Dinicu.

Ca şi astăzi, tot aşa şi odinioară, mulţi dintre orăşenii cu ocupaţii sezoniere sau înrobiţi de o *"renumeraţie mică, după buget"* îşi săltau poalele bunei cuviinţe mai toată luna lui Gerar. Adică, prelungeau după chef şi pungă "concediul" sărbătorilor tocmite de calendar şi de popii de mahala. De nu ningeau cerurile până la brâu, măcar se expuneau cu ceaţă groasă şi densă precum minţile târgoveţilor (cele de sub tigvă, cele de sub prohab...), obosite simţitor între postul negru rostuit pân'la Crăciun, şi dezlegarea de pocăinţă şi abstinenţă din nopţile consecutive până spre ajunul Bobotezei (ce pretindea, prin cugetaţiunea cetăţenilor duşi la biserică, *epifania* sau "arătarea Domnului") din delta lui Gerar, când înscrisurile părinţilor de mir pomenesc de "Sfinţii Doctori, făcători de miruri şi fără de arginţi, Chir şi Ioan..." Plebea din aba şi cobiliţă, dar şi pleava de elită ce înfiase toaleta nemţească

www.dacoromanica.ro

la şapte nasturi şi joben originar din Perfidul Albion, nu-şi doreau un *plebicist*, ca musiu Caţavencu, spre a-şi da pe gât bucuriile sau oftica dimpreună cu cei dragi. Altfel zis, nu-şi cerşeau îngăduinţă anume de la unsul de pe jilţul domnesc sau de pe scaunul cu trei membre inferioare al Primăriei Bucureştilor, cu-atât mai puţin de pe la zdrahonii cei obligaţi la taxid, la accize peste accize...

Ca şi astăzi, tot aşa şi odinioară, exista orbire fără alcool mijlocitor dar şi provocată de surplusul abuziv de grade şi centilitri. Puţini ştiau cum, ci mult mai puţini se încumetau a păstra *dreapta cumpănă*. (Altminteri, susnumita "dreaptă cumpănă" dăinuie peste vreme, peste vremuri ajungînd a fi unul dintre miturile cotidiene care umflă consangvinilor "specificul naţional" cu un atribut *particular* la fel de înşelător, prin exagerare şi generalizare subliminare, ca şi "ordinea şi disciplina germane" ori plezirismul "bel canto" italian ori raţionalismul cartezian franţuzesc). Nimănui nu i se surpa ziua dacă-şi reamintea că într-un birt, într-o cafenea, într-o crâşmă, într-un restaurant, *separeurile* nu se constituiau între cei care pufăiau din complicata narghilea sau sugeau, ţuguiat, tabac de ţigaretă, dar între cei care se vădeau gurmeţi sau numai gurmanzi. Prin analogie, în consumul licorilor bahice, separeurile izolau pe băutorii fini de beţivii care dădeau necurmat cep butoiului cu poşircă. Aşa se instaurau şi dăinuiau, un minut sau o viaţă, stenahorii sau melancolii, vrajbe sau destupări ale "voinţei de putere" dinspre slăbănogii concurenţei civice; însă şi melancolii vesperale ori adumbrite de spiritul băşcălios, plutitor peste Bucureştii crivăţului de Bărăgan asemenea unei pâcle persistentente, londoneze... De unde şi o concluzie, deloc mistuită prin scrumirea necurmată a secolelor: oricine se ***ridica*** aici, în ombilicul Valahiei Mici (... din păcate, şi într-al Valahiei Mari...), era secerat, iar oricine ***cobora***, semnîndu-şi un concediu medical sau fără plată, era îngropat de viu. Puţine fură a fi excepţiile – doar măsurat-au

www.dacoromanica.ro

și Bucureștii niște *cópii* de Richard al treilea, de Robespierre, de Garibaldi... Pentru că domnea (în alte straie, astăzi e la fel) spiritul de gașcă grosolană, butucănoasă, familistă, altoit cu o cozerie de proaspeți astrologi ai graiurilor străine. Firește, coteria școliților producea vorbe de duh, în vreme ce șleahta grobienilor, deocamdată vastă și obeză, producea duhul vorbelor zimțoase, de gland, de gang, de șanț, de mațe-fripte și coate-goale. Cel anatemizat gregar cu eticheta "scârța-scârța pe hârtie" deja se nimerea la mijloc-de-codru-des: nu aparținea nici clanului de snobi școliți prin Occident, tot așa cum nu-și afla locul nici printre surtucarii golani de cuget și simțire, încă majoritari într-o vreme când, de pildă, fecioarele învățau doar ghergheful și rostogolirea sarmalelor și cusutul cu ață albă al condiției lor exclusive de cloșcă de "famelie mare"; norocoasele de pension, ciuguleau din franceza sau engleza timpului, alături de conexele informații despre fiziologia lor intimă... (Din nou, pauza de publicitate a fost obositoare – nu-i așa?).

La Capșa, la Continental, la Athénée, la Café de la Paix, la Otetelișanu nu intra, nici gând să zăbovească fitecine. Cei cu mijloace modeste, care împușcau francul, golanii cu pofte sănătoase dar fără "rude la Ierusalim", băutorii rachiului de pufoaică, ai vinului de surcele se propteau doar în crâșmele mojicești. Pe-atunci, luna lui Gerar își respecta rangul: gerul înmarmora rachiul prin butoaiele neprotejate, spărgea caldarâmul sau macadamul și făcea ca Dâmbovița să împroaște aburi ca o spălătorie slinoasă. Pe parchetul înțepenit al Cișmegiului lunecau patinatori de toate vârstele, de ambe sexe, dar numai cei "de condiție bună", VIP-urile momentului, ale duratei... Prin localurile cu draperii groase, despărțitoare, cu candelabre și argintărie și chelneri care concurau, la vorbă și la port, pe actorii de la Hollywood, intrușii oricum ar fi dat dosul fugărindu-și cozile între

www.dacoromanica.ro

picioare; acolo unde levita aroma melancoliei dezabuzate sau fin ironice și exubera reușita financiară, nechemații simțeau urgent, în nuca genunchiului, un leșin de inadecvare..., și, cu obrazele purpurii sau brusc învelite în șofran, dădeau bir cu fugiții, mai invidioși cu un litru, cu o vadră pe norocoșii soartei, cea teoretic echidistantă...

Veșmintele, inelele, pometii, buzele, manichiura, băuturile doamnelor și domnițelor alternau, prin localurile de clasă, sub sclipirile lustrelor și candelabrelor din cristal veritabil, nuanțe de roșu invidiate și de zugravii de icoane și de pictorii de șevalet: rubiniu, purpuriu, stacojiu, carmin, bordeaux, burgund, tokay, băbească, rosé... Iată pentru ce doamnele și domnițele excludeau din preajmă-le pe posomorâți, iar pe melancolici îi tolerau doar fiindcă puteau lesne să verse peste umerii lor vătuiți ironii scoase din teacă spontan sau preparate prin alcovuri și iatace, nițel mai nainte, cu ajutorul neamurile femeiești ori al cameristelor importate din Europa midle class sau de prin Ardealul încă neîncuscrit cu Valahia. Pe-acolo, prin cercurile suspuse, condamnată era și sărăcia de limbaj galant: cei pontoși și isteți, stâlpii de cafenea sau clovnii de berărie, chiar și purtînd redingote cam lustruite sau gulere neschimbate la termen sau lavaliere pătate cu irișsi vinicoli, erau păstrați prin preajma cuconetului aferat și pimpant și ahtiat după vorbulițele de duh precum niște peruși ori canari gureși din coliviile acelei high life bucureșteană... Farsorii ce sorbeau din pocale de Sèvres sau Bohemia știau să-și țină-n lesă spiritul de șagă și de dialog glumeț. Lumpenii, în schimb, cu voie și fără voie, amestecau tăriile într-o devălmășie grosieră și violentă ce nu producea decât riduri, îngroșarea ficatului, pumni în masă și ocări deșucheate. Așa se face că un bucureștean înfiat, acel Păstorel Teodoreanu, s-a priceput să salte în sfera spiritualității artistice diferența netă dintre băutori și bețivi, dintre degustarea statornică, convivială a băuturilor naturale, fine, și ingurgitarea zgomotoasă, gâlgâită

www.dacoromanica.ro

și râgâită pe întuneric, a unor lichide contrafăcute sau botezate de crâșmarii pușpi pe căpătuială.

S-a fost pictată aici o pânză simplificatoare, desigur. Au existat, vor exista mereu game și portative separatoare și de tranziție. Nu toți bețivii ajungeau, volens nolens, reprobabili, nici toți degustătorii – niște inocenți. Pornirile vrăjmașe asemenea pornirilor altruiste au fost, vor fi totdeauna combinate alchimic în sufletul și mintea tuturor, părinții Bisericilor ca și Părinții Artelor și ai Științelor au sesizat și descris amănunțit cum că homo sapiens sapiens, consumator sau nu de alcool, se vădește mult mai complex decât permite fotografierea speciei în alb-negru. Anumite tragedii personale sau destule compoziții sufletești de artiști sau savanți au știut și vor ști să înalțe apetența etilică – tolănită în mutenie, sau vociferantă și agresivă –, pe bolte catedralice fructuoase sau cel puțin tămăduitoare de sughiț continuu și de fiere urduroasă. Tot astfel cum, destule firi simple, din topor, elementar necultivate, nu și-au transferat viciul în violență verbală sau fizică ci și-au trăit drama clipei sau veselia intimă în pocăință, împăcare cu sine, cu alții, ori într-o reverie pufoasă și căldurie precum sânul virginal eliberat din corset.

Ca și astăzi, tot așa și odinioară, vorbăreții pișicherlii, limbuții gargariselii, țineau la sân, ca pe-o Ausweis, doxa conform căreia ar fi existînd un Dumnezeu al beților. Dumnezeu era (mai este, oare?...) invocat în tot soiul de situații critice, unele penibil de egoiste, altele de amploare și intensitate colective. Dacă erau ocrotiți băutorii așa-zicând fără măsură, asta nu reprezenta o discriminare nedreaptă ci dovada unei generozități celeste, făgăduită de providență, nu mai puțin de semenii convietuitori. Desigur, nu numai un Păstorel a păstorit, ca un guru charismatic de popas simandicos, secta celor care se încumetau să se bucure de bucate și damfuri și glume ori farse ajustate cu șmirghelul în ambianța Micului Paris înjghebat de gospodarii cu dare

www.dacoromanica.ro

de mână și de arhitecții ingenioși taman în miezul de asfalt și trăsuri și autóuri al Bucureștilor ce s-au dus, precum toate se tot duc, nu fără a impregna, pe-un ten, pe-o fațadă, pe-un cotor de carte, urme instigatoare...

Locanta comună, ca și cafeneaua fără ștaif exclusivist, îngăduiau între murii tapetați cu fum bumbos și postere promoționale conspirații de bere Luther sau Gambrinus; de asemenea, permiteau și amiciții știrbe sau legături de-o viață; știri deja fumate sau zvoniri nou-nouțe erau ciocnite abil cu tacul curiozității benigne sau al intențiilor de răzmeriță și revoltă pe toți și pe toate, după calibrul ventricular al petrecăreților. Acoliți nihiliști, cu vădite intenții asasine, lângă alții, doar sporovăitori curajoși de halbă și clistir, se suportau sub tavanul îngăduitor de afumat al patronilor duhnitori de câștig și al agiei holbate prognastic ce-și planta iscoade peste tot și nicăieri; practica era străveche, de când omenetul ce face umbră pământului s-a tot fățuit în găști, în clanuri, în cete, în coterii. Bucureștii, căptușiți cu suficiente năravuri, n-au inventat, totuși, spionajul găscar și nici revolta de cafenea, cel mult au amestecat cimbrul, anasonul, ienibaharul, menta și ghimbirul într-un talmeș-balmeș poreclit, după moment, "la pasopt" sau "republica de la Ploiești"; în rest, cârcoteli sau amendamente vaticinare tot pe cât de vaticinare se dovedeau alcoolurile ce pătau vremelnic cristalul paharelor în rubiniu, în rugină, în bordeaux, în burgund... Hematiile și leucocitele se învolburau numai în țarcul juneții protestatoare căci, după 30-40 de ani aprobați de ștampila primăriei, consumatorii oricum votau cu partida conservatoare, indiferent spre cine, spre ce adresă dirijată. Bișțarii din argint și aur zornăiau în haznaua statului și abia de clinchetau un pumn de minute prin buzunarelele niciodată sătule ale cetățenilor de rând. Numai că viața curgea în aval, spectacolul se juca fără relaș. Exact cum prognosticase Medicul Național, inhibat în baia lui

www.dacoromanica.ro

Mitrașevski și sinucis în curtea sanatoriului Sutzu: **"Nu spera și nu ai teamă/ Ce e val, ca valul trece./ De te-ndeamnă, de te cheamă/ Tu, rămâi la toate rece"...** Acest îndemn brahmanic, peste care Poetul Gintei adăugase pigmenți de ketchup schopenhaurean, îi avertiza pe toți valahii de-o seamă, de-un crez de la demisolul ori mansarda societății, indiferent de sex, de orientare religioasă sau certificat de botez contrasemnat de preot. Angrosiștii, chirigiii, tăbăcarii, potcovarii, coșarii, țârcovnicii, lefegiii, șelarii, dacălii, procleții, lunaticii, modistele, ghicitoarele, moașele, florăresele, poetastrele, tămăduitoarele de mahala, codoașele, bonele, țâțarnicele angajate cu ora la sugari, toți și toate se înfruptau din tihna zurbagie a locantelor de toată mâna și de tot hazul.

Trecut-au anii, două duzini bune peste o sută, de când s-a consumat minutul unei telenovele sub coroniţa de vâsc și laur de pe fruntea Eminescului, cel mai merituos transfug prin Bucureștii evului acela. Un snop de ipostaze, o colorizare în sepia: pe Ulița Nouă (ulterior Edgar Quinet, din coapsa Universității) la numărul 4, își cosmetiza clienții un anume Cosmănescu Mitică, calfă de frizer la Madam Kranz, cucoană ce căzuse vădană de pretimpuriu. (...N-o trădau dinții știrbiți, nici ștrudelul șuvițelor, poate numai sânii lăsați sub greutatea dorințelor in crescendo, poate numai șoldurile mai frăgezite en gros din pricina unui anume sport abrupt și prematur absent...). Ciracul Mitică mânuia foarfeca și briciul și prosopul fierbinte (ca pântecul patroanei, mde...) cu suficientă devoțiune încât să-și atragă, în timp record, mușterii tot unul și una. Protipendada virilă și, mai rar, fustăcioasă a Bucureștilor, își făcea loc cu coatele aici: "Ziariștii vremii, scriitorii, artiștii, moșierii își lăsau cupeurile lângă biserica Sărindar sau pe maidanul unde fusese grădina Rașca și făceau coadă la briciul lui Dumitrache Cosmănescu. Până să le vină rândul, cei cu dare de mână luau bon și treceau vizavi, la frații

www.dacoromanica.ro

Capşa, unde sorbeau câte-o *turcească*". Ei bine, tot aici, cam o dată pe săptămână, păşea sfios sau numai absent, privind speriat la clopoţelul ce zdrăngănea deasupra uşii nu o arie de Verdi dar de Wagner, şi ducînd la subţioară nişte gazete ce încă miroseau a cerneală vergură şi pătau în consecinţă, *"domnul poet"* (cum îl firitisea frizerul) Mihai Eminescu. Părul în claie de ulan peste o frunte debordantă; privirea de stareţ îngăduitor cu cele mirene; burta genunchilor dintr-o stofă permanent pensionară; ghetele scofâlcite precum tenul florăresei ce staţiona neregulamentar pe buza uliţei; spatele curbat întru slujirea funcţionărească a pupitrului de ziar sau a mescioarei de-acasă, care... *acasă?!...*; buzele de fecioară arogantă bolborosind numai pentru însele rime şi şpalturi; *"domnul poet"*, într-o secvenţă cubistă, reconstituită în sepia... O secvenţă bătrână, dinspre mijlocul anilor 80 din evul 19, perioadă când genialul personaj "slăbise mult şi haina din covercot alb îi atârna pe corp ca un anteriu popesc. Avea cont la frizerie. Plătea când avea bani. Dar de câte ori nu închidea ochii Dumitrache... Îi era drag să-i aranjeze părul bogat, să-i ungă obrajii albi cu vaselină franţuzească, să-i dichisească mustaţa care, în ultimul timp, din cauza obrajilor scofâlciţi îi dădea [un] aer de om bătrân. Cinci ani la rând poetul nu a intrat în altă frizerie. Aici, sub abajurul lămpilor nr. 30, îşi privea chipul răvăşit de boală în oglinda mare din sticlă de Murano, adusă de Madam Kranz din îndepărtata Vienă". (Dumnezeule! Cât de anostă ne-ar fi viaţa fără informatori şi paparazzii?!...). Bacşişul scos de Figaro avea să-i fie copios: cu versuri eminesciene recitate îndrăzneţ, el şi-a cucerit fecioara, viitoarea nevastă, care s-a şi grăbit să-i pună-n braţe, peste noapte, peste zi, un fecior, şi acela crescut aprig în cultul liricii eminesciene "de consum", adică la nivelul demisol de *tălmăcire*...

Le sta bucureştenilor în obicei, şi nu era nimic rău în

www.dacoromanica.ro

asta, ca la fiecare început de an să asculte de aceia dintre ei capabili să previzioneze viitorul; unii, e drept, pariau noapte de noapte cu infinitul (ne)şanselor. Ghicitoarele în liniile palmei, în stelele belalii, în reprezentările cubiste ale cărţilor de tarot, în zaţul ceştilor de cafea răsucite în văzduh, sibilinic, nu precum procedau copiii la Moşi cu *zbârnâitoarele* fardate ucigaş, se proţăpeau în prognoze care de care mai zbanghii. Firește, fie şi nemărturisit, fiecare trăitor ţinea să afle cum vor fi vremea, vremurile. Cum e ştiut, o juma' dintre străstrămoşii lor credeau că măruntaiele unor vietăţi dau seamă despre viitor; normal că vorbuliţele *haruspicii/auspicii* nu fluturau decât pe buzele dascălilor de limbi apuse. Gitane fanteziste sau doar baragladine umflau potul anunţînd "ezact" ce-şi doreau să afle urechile credule; mai "profesioniste", cucoane albe, cu peruci poltrone şi suportînd ultimele bufeuri sexuale, se holbau la vreun glob tainic-lărmuitor într-o ambianţă împăiată de bufniţă şi catifele greoaie şi broaşte vidate şi corbi nenuntiţi şi anunţau, echilibrat, cu voci cavernoase sau doar linguşitoare, ce-a fost să fie, ce va fi să fie...

A pipăi viguros trecutul unui străin care-ţi trece pragul nu era chiar o ocupaţie lesnicioasă, darmite a-i expectora, în cuvinte alese, flegma rozbonbon despre ziulica de mâine, poimâine; orice dibuire frugală sau eleată era pe loc taxată, fie şi doar fiindcă muntenii urbei se simţeau persoane cu spirit zimţos, pamfletar, suspicios, inclement... Apoi, nu orice pacient suportă să afle de la medicul curant că ascunde un cancer răpciugos ce-l va răpune dacă, şi dacă... Ca prin farmec se făceau farmece pentru un el, o ea; subit, vremea, vremurile răspundeau unei hegemonii de *"engleză fără profesor"* în tiparul căreia supoziţiile meteo, ca la un five o'clock asortat cu niscaiva cookies, alternau politicos şi vagamente cu ipotezele privitoare la guşă, lumbago, chirie, hemoroizi, avansare la slujbă ori rezbelul cu consoarta rea de muscă.

Precipitaţii mocăneşti, ninsori lapone, crivăţ tăios cu

www.dacoromanica.ro

iatagane de gheață, nori pufoși precum pernele din zestrea Domniței Ralu, soare cu dinți de lapte, molime buboase, potăi cu covrigi în coadă, urși curativi și vulpi turbate – de unde și uterul explicativ al găselniței lui Nenea Iancu *"curat murdar"*, apropozito de vreme și de vremuri, de oameni și de neoameni. Solomonarele de București (saltimbanci ai intuițiilor *jucate* se recrutau rarissim din tagma bărbătească, regia și scenografia compozite, chiar și numai improvizate, plictisindu-i de moarte pe eventualii *disperați* ori numai șmecheri) vor fi atenționat pe cine trebuie – între ședințele de îngâmfare și smerenie, de pișicherlic și jurământ ținut – că în Gerar, pe la 1802, de Bobotează și-n preajma prăznuirii Sfântului Ioan, avea să vină pe lumea asta, că alta deocamdată nu se arată la față, Ion Heliade Rădulescu. De mic, pruncul a ținut să-și rezolve toate chefurile și s-a dovedit "țestos" și povățuit de parce cu aspirații grandissime. Norocit să apară și să se ridice într-o familie înstărită, de vreme ce "a putut să-l roage pe tată-său să-i cumpere locul de lângă biserica Mavrogheni, pe atunci barieră, de unde-și luase rămas bun de la Gh. Lazăr. Și tatăl i-l cumpără". Autoexilat pe timpul "ciumei lui Caragea", făt-frumosul și băftosul Heliade (nume tras după acela de Ilie, al tatălui), își va programa și o consoartă, pe-o anume Maria Alexandrescu, puitoare licită de prunci destui. (Ghinionul norocului unui cronicar face ca acesta să aibă bafta unor asocieri legitime, astfel că gândul i-o ia razna și pe un asemenea *itinerar* i se permite să amintească ibovnicilor de litere și ceasloave că taman în acele minute istorice, cam la două mii, hai, trei mii de leghe depărtare de urbea lui Bucur, un anume Lev Tolstoi, după ce dănțuise precar într-o casă boierească de pe Podul Mogoțoaiei, acroșa pe-o anume Sofia Andreevna, cetățeancă supusă unui țar, unei Maici Rusii și, de asemenea, bogat puitoare licită...). Zărindu-se în zarișteа vremii drept solist grandios al unor prefaceri și înnoiri, Heliade s-a ținut permanent în centrul

www.dacoromanica.ro

atenției și al evenimentelor, câteva dintre ele "de interes național", cum aveau a se pronunța urmașii. A colaborat cu generalul Kisselef, cu ultimii domnitori pământeni, cu complotiștii "de la pasopt", i-a suportat abil pe Cuza și pe Carol I, a ținut tipografie, a plăsmuit și publicat versuri, proze, tălmăciri, adaptări, gramatici, dar mai cu seamă pamflete, în acest din urmă domeniu fiind un pionier uriaș ce i-a anticipat pe-un Hasdeu, pe-un Eminescu, pe-un Arghezi... Cabotin sentimental, de talia unui Hugo al francezilor, Ion Heliade Rădulescu își flutura prin public, mai ales prin acela fremătător femeiesc, mantia de tribun roman, pletele de playboy cărunt, verbele ajustate într-o română italienizată, căci aprig se va fi războit cu spiritul vremii ce credita surplus de grecisme, turcisme, rusisme. Cabotin sentimental, și-a păcălit consoarta din răsputeri, mizînd pe aroganța artistului care, nu-i așa?, își merită, prin definiție, răsfățul, extravagațele și nebuniile de alcov ori de așternut igrasios de hotel ce închiriază amorul cu ora. Se poate adulmeca, încă azi, o dovadă, între multe altele, atribuite acestui cord de poet bucureștean.

Cine ținea Podul Mogoșoaiei, pe mâna dreaptă, dădea necurmat peste Hanul sau Casa Bossel. De-aici putea să tragă cu praștia chiar în scăfârlia consumatorilor de pe terasa Otetelișanu; n-ar fi fost sigla eleganței civice, nicidecum, dar totul părea permis în răstimpul ***alegerilor.*** Bossul locantei, Friedrich Bossel, sas și tapițer, ținea o sală de spectacole măricică: 22 de loji, 330 locuri în stal. Spectacole – cu duiumul, baluri mascate – cu toptanul. Cremă și puhoi de lume dădeau buluc când pe scenă se alintau, în acvariul preferat de snobi, destui artiști de peste meleaguri, unii chiar merituoși: scamatorul Rodolfo sau, iacătă, subreta și dansatoarea (frumoasă ca-n poveștile cu zâne) Albina din Rhona; acesteia, marele, permanent înamoratul Heliade a promis să-i ofere totul, și ceva pe deasupra. Respectiv, niște versuri adulte și

www.dacoromanica.ro

italienizante, un stih sunînd astfel: "Esci bellă Seraphito, belissimă-ntre toate..." Dar concurența era stresantă, era grandissimă, așa că Div(in)a l-a preferat pe Herr Humpf, un flautist notoriu de vreme ce, parșivul!, a apucat să concerteze chiar dinaintea... serenissimei fețe a Sultanului; gurile bune ale urbei-de-sex-opus clănțăneau cum că divinisssima l-ar fi preferat, în antracte, și pe violonistul Apollinaire de Kontzky, carele și dânsul ar fi concertat dinaintea sultanului (sultan, sultan, da' să știm și noi!...), mai precis, dinaintea țarului, dar ce mare diferență între cei doi zbenguiți jandarmi europeni!? După care trebșoară, *Seraphita* s-ar fi ivit prin Bucureștii tumultului heliadesc într-o caretă trasă de opt cai albi și înconjurată de o legiune de arhangheli pudrați și purtători de torțe (ca într-o parodie după Boccaccio sau Goldoni, magiștri ai lexicului heliadesc...). Hm, hmm, acel Heliade Rădulescu, carele va fi fost o **prezență** pitorească pentru bucureștenii de duzină, dar una cu gabarit depășit pentru cunoscătorii de politichie și stihuri. Oportunist de chipeș, incert cap de familie, trebăluind ca martir și ca tribun, mânuitor ager de capital obținut ingenios, orator convingător asemenea congenerilor Kogălniceanu sau Delavrancea sau (discipolului) Take Ionescu – Heliade s-a zidit pe frontispiciul urbei dincoace de orizontul intrușilor literați cu stea în frunte, alde Eminescu, Caragiale, Slavici, Maiorescu, Stere, Coșbuc, Sadoveanu...

Nevricos, sentimental, arvanit, stenahoricos, pișicher, melancolic, berar, autoexilat, genial, patron, familist, câte și mai câți avea să fie, să reprezinte cel azvârlit în lumea lor (a noastră, care vasăzică), "oameni cu rosturi, disprețuitori de mațe-fripte și de coate goale..., iubitori strașnici de progres și dușmani ai lipsei de moral și de prințipuri". În pruncie îl strigau Niță, dar ca adolescent și mai apoi june gazetar, corector și conțopist, Niță acela va semna și cu prenumele tatălui, Luca, iar mai în aval își va construi renumele, antum

www.dacoromanica.ro

și postum, cu farmecul uneia dintre puținele cacofonii admise oficial, Ion Luca Caragiale. A fost lansat la apă într-o târzie noapte de Gerar, 29 spre 30 ianuarie, acum tocmai 135 de ani, o nimica toată în istoria lumii și a lumilor paralele. Urbea și bucureștenii l-au tolerat cu dificultate și l-au aplaudat frenetic pe-acest imposibil, pe care, din comoditatea burților intelectuale școlite cu lănțug de ceas ascuns prin buzunarul vestei ou-de-rață, aveau să-l decreteze drept un autor ***satiric*** cu pizma celor de la demisol care nu concep posibilitatea etajelor superioare. A fost să fie un român pârdalnic, iubăreț lacrimogen și sarcast necruțător, nu singurul pe care Levantul generos l-a dăruit trăitorilor de la Nistru până la Tisa. La 33 de ani, cu o frumos de banală femeie, angajată și ea la Regia Monopolurilor, l-a conceput pe Matei(u), cel dintâi fiu și unicul din stirpe ce avea să-și încrusteze pe cerebel firma grandilocventă *Comte de Karabetz*. Cu o frumos de banală femeie din clanul arhitecților Burelly își va delega alți copii să-i slujească renumele, între care și pe mereu cârcotașul Luca Ion, despre care acum puțini cunosc că a comis literatură sub presiunea unui Tată ilustru și a unui Frate cu lustru.

Bântuit continuu de "dorința de a scandaliza și a mustra în felul acesta societatea", lui Caragiale-Tatăl "îi veni gustul... să se apuce de negustorie". Astfel, la București și aiurea, a întocmit și destrămat berării. Pe una și-a pigulit-o chiar într-o pivniță, undeva prin Gabrovenii finelui de veac, "în mijlocul căreia la o masă, în picioare, Caragiale cu o căciulă țurcănească pe cap, afectînd o mare încordare profesională, împărțea ordine și... saluta în dreapta și în stânga. Evident, veneau mulți publiciști curioși să-l vadă pe maestru". Alte locante așișderea: pe strada Doamnei, preț de o petardă distanță de Universitate, sau pe Șelari, uliță negustorească și ea de găsit prin buricul orașului vechi. Acesteia din urmă i-a lipit pe frunte firma *Bene Bibenti*, ceea ce în traducere vioaie ar însemna "înveseliți-vă astăzi, că ziua de mâine nu știm ce va

www.dacoromanica.ro

descărca peste umerii voştri". (Tentative comerciale de acelaşi calibru au fost riscate şi prin alte oraşe). Dar legenda cea mai trupeşă întreţinută de bucureşteni fu să fie aceea atârnată de-un nume ce-a dăinuit peste un veac, Gambrinus. Berăria cu parter şi subsol, cunoscută de mulţi ca locuind pe Brezoianu şi râvnind coapsa Cişmegiului, pe bulevardul Elisabeta, cumva peste drum de palatul primarului general al urbei, **nu este**, poate spre dezamăgirea câtorva, sediul bătrânului Gambrinus, unde Caragiale-Tatăl oficia, asemenea unui Macedonski laic, împărţind favoruri şi premii ce constau în calambururi de clondir, de halbă, de ţap. Pe strada Câmpineanu, aproape de Căsoaia *Palatului* (ridicată prin anii '60 din secolul trecut), ei bine, acolo, la numărul 4, se găsea acel Gambrinus al dramaturgului, demolat în 1940, căci şi clădirile sunt născute, vieţuiesc şi sucombă aidoma arhitecţilor. După demolare, fabrica de bere omonimă îşi va firitisi prestigiul ocupînd, peste nici un an, acel sediu din apropierea Cişmegiului, şi acesta decedat, din motive obscure, la începutul anilor '90, când e preluat şi schimbat la faţă de firma International Hotel & Tourism, de a cărei prosperitate se îndoiesc şi miniştrii de resort, şi cetăţenii de pe trotuar, cei jigniţi de asasinarea încă unui reper istoric al urbei de odinioară.

Ce-i drept, curajul său nu a fost doar al unui pionier al reclamelor comerciale ci şi al unui temerar care s-a războit cu obiceiuri şi mitologii locale înfipte zdravăn în humusul autohton, căci pe timpul acela valahii se dădeau prinşi mai curând ca ţuicari şi podgoreni, şi abia nemţimea de şvabi, de austrieci, de flamanzi, aciuiaţi pe-aici şi domesticiţi de boiul fecioarelor noastre date-n pârg, ei ce mai gâlgâiau halbă după ţap bulbucate cu bere; natural, corupîndu-i şi pe localnici, şi nu gratis: ţuica pretindea gustări picante, vinul dezrobea stomacul deja pardosit cu bucate mai grase, mai ardeiate, pe când berea, deh, berea se putea ajusta cu nişte fraze, cu dialoguri absurde sau cu tăceri mincinoase, berea ţăcănea

www.dacoromanica.ro

mușteriul pe sub pântec, expediindu-l des spre toalete sau înșelîndu-i vigoarea glandului cu false vigori suplimentare; dar mai cu seamă, berea îngăduia un peste-drum-sufletesc, greu de realizat în cazul petrecerilor cu bucate alese sau numai apetisante; valahii Munteniei, vorbăreți, sporovăitori, meșteșugari de rebusuri și țâfne și focoase declarații de amor și de sictir, n-au așteptat prea mult până să se lase duși cu pluta de noua licoare propusă de teutonime; licoare blondă, cu interfață de buloane de perle sifonate (prin care poți ochi sânul gingaș dezvelit de un decolteu sprințar sau bărbia cu neg păros a vreunui *Mitică*) și cu guler futil și pângăritor de mustăți, singura accesibilă căci, deocamdată, descendenții irlandezi ai lui Swift se pistolau prin Nordul american, omițînd să expedieze la București berea lor neagră, caramelizată, mult săltată în epoleți dar și-n preț... Levantin nevricos și pișicherliu de geniu, Garagiale-comersantul a mirosit cum stă, cum va stătea treaba și, sub oblăduirea unui scut sofistic (*"eu nu beau, eu consum"*) s-a aventurat într-un western zurbagiu ce nu i-a slăvit teșchereaua ci numai faima de calamburgiu și de comesean care nu-și refuză, dimpotrivă, vorba zimțată, rima frunzoasă, gândul licențios, aidoma humulești eanului Creangă, confrate și concetățean de Moldova, alt geniu al snoavei românști.

Gambrinus – așadar. Să-i fie scuzată cronicarului prezumția cum că înșiși adolescenții acneici trăitori în falia căscată la ciocnirea mileniilor au auzit, măcar atât, de această firmă care, în conștiința și memoria afectivă a multora, trece drept un sinonim agreabil și la-ndemână pentru *berărie, berar, bere de București, Caragiale.* Vânătorii de calambururi puteau a-și ascuți privirea și timpanul, căci, poftim, un Costică Bacalbașa, simpatic reporter din veacul defunct (XX sau 20...), s-a lăsat prins contre pied încă din start, pus la îndoială sau lăsat la mijloc de codru des de buchetul petrecăreț, adică ștabii berăriei care tărișor se mirau, așa, de-un pamplezir,

www.dacoromanica.ro

chestia ajungînd un tic verbal expus mereu pe alte voci: A, sunteți musiu... *Ba cal? Ba șa?*... Ca să dreagă busuiocul, acest paparazzo, fidel confident al Bucureștilor, pășind odată într-un Gambrinus full ocupat, și-ar fi găsit glasul să exclame: "Cred c-am greșit adresa... Aici nu-i GAMBRINUS! Aici e CAM-PLINUS!..."

Pleșcar de baftă dâmbovițeană căzută abia înspre amurgul bărbăției (*bărbăția* bărbatului nu-i conferită de erecție, dar de putința optimistă sau cel puțin echilibrată de ***a mai suporta*** viața; este un eroism cotidian smălțuit cu învinși, cu învingători, cu lași, cu accidentați, cu tarați, cu asasini; în completare: *bărbăția* în chestiune referă și asupra sexului frumos, indiferent de oximoronul rezultat; când nu mai poți să *zugrăvești* "Cina cea de taină" sau să ritmezi în basorelief "Friza arcașilor" sau să pictezi la clavecin "Oda bucuriei", ai acceptul zeilor să-ți estompezi singur respirația... Desigur, desigur, în nicio spițerie din lume, cu-atât mai puțin într-una din București, nu s-a găsit, nu se va găsi de vânzare, *fără rețetă,* curajul izbăvitor...), așadar, pleșcar de baftă extrem de întârzietoare, Caragiale-comersantul s-a trezit nimerit sub papucul unei moșteniri substanțiale, anume 433.333 lei poleiți-cu-aur, o avere prea mult așteptată, meritată, râvnită. Totuși, până una alta, la Gambrinus, arvanitul se va fi înțolit la patru și la șapte ace lovind șușaneaua, anecdota și calamburul fudul cu tacul unui geniu bahic-tragicomic inconfundabil. Carambolajele ticluite de dânsul vor fi năclăit de invidie pre mulți contemporani, emuli ori numai invidioși de duzină... Pirpiriu, scofâlcit, cabotin, prompt, tăcut, ditirambic, pișicher în privire, în pantomimă, cetitor sagace de nătărăi, de sclifosiți, de snobi, scârbit la maximum dar și ingurcitîndu-și scârba ca pe-o flegmă socială inavuabilă, violent pe metru pătrat dar inapt pentru acroșaje de arenă publică licită (... în procesul imbecil izvodit de Caion, avea să fie apărat de amicul avocat-orator Delavrancea), bărbat de replică pleznitoare dar scrib

www.dacoromanica.ro

de replică trudită îndelung. O paranteză: de sub *mantaua* mustății sale mucalite de panglicar pălimar pehlivan aveau să răsară și să strălumineze, la rându-le, legiuni de arhangheli, de serafimi, precum Urmuz, Ranetti, Păstorel, Topârceanu, Brăescu, D.D. Pătrășcanu, Constantin Tănase, Ionesco, Mazilu, Sorescu și atâția alții, constrânși de faima binemeritată a urbei să-și preschimbe *buletinul de identitate*; iar sarcasmul său melodramatic avea să chezășuiască, peste fruntarii, succesul de box office al unor Almodóvar și Kusturica, convivi de spirit și de frondă și, foarte probabil, singurii *telenovelişti* actuali care-și merită laurii pentru că-și ***mai suportă*** viața...; toți – fruntași ai gogomăniei, ai grotescului, ai absurdului și ai epigramei pistruiate cu... spirit de pahar, de bobor și de... "damă bună, Zoițica"... Asta se petrecea pe când mustața lui din antracit încă nu primise de la Dumnezeu și Guvernanți nervuri albe și mătreață ranchiunoasă, resentimentară până într-atât încât să-l izbească cheful frust de a se exila amestecând-se, în costum arnăuțesc (sic!), printre nepoții și colateralii lui Beethoven, lui Kant, lui Bach, lui Moltke...

Cine se strecura în salonul acelui Gambrinus, atârnat de ulița Câmpineanului de din dosul Palatului umblat de Vodă Carol Primul și de camarila sa, multe avea să dibuie. Din snopul glorios al clipelor de pocal și de spirit se pot exila unele spovedanii, căci mărturisirile directe s-au prea mult scuturat, ajunse pleavă din cauza vremii neprielnice și a vremurilor potrivnice aducerilor aminte pe-un-suport-dăinuitor. O precizare ciocăne discret la ușă: dacă berea Gambrinus, produsul fabricii cu același nume, i-a inspirat lui Nenea Iancu – "cârciumarul literat", cum l-a subnumit alde Nicolae Iorga – gust de tejghea alunecoasă ca șoldul unei ibovnice nurlii și de spumă blondă ca spuma inghinală a aceleiași nimfe, tot un "angel radios" dar cu perucă –, asta n-a însemnat implicit, cum poate s-a băgat de seamă, că Ion Luca și-ar fi pornit campania publicitară la București. Ci dincolo, la două poște depărtare,

www.dacoromanica.ro

prin gara Ploieştilor, unde garniturile de castraveciori şi varză murată şi conopidă în străveziu combinezon de oţet alternau după ceasornic, la câte cinci minute "trecute fix", cu garniturile de tren ce-şi pufăiau zgomotos prezenţa. La gară, nu chifteluţele, nici cârnăciorii nu-i îmbiau pe alde Alecu Urechia sau Radu Rosetti, dar snoavele de un haz irezistibil prin care-şi pocăia vremea şi răgazul marele compilator de năravuri trucate dramaturgic şi care insista cu autopotretul de "consumator, nu băutor". Cozeria unor oameni de spirit şi de spirt făcea fala şi scofala randevuurilor masculine (căci doamnele, acolo, n-ar fi păşit nici pentru niscaiva urgenţe intime!). Câtă vreme, în capitala valahă, pe buza uliţei Câmpineanu, altă kalimeră!... Aici, berea Gambrinus era pusă-n proţap de însăşi firma homonimă, ce prefaţă o locantă mai acătării, cum mai acătării se zvoneau şi vibrau sostenuto cuvinţelele de duh, ţapii şi halbele. Anunţul, strecurat în pavilionul urechii de un binevoitor, putea să sune astfel: "Să vii deseară, mânzule, aici, la Gambrinus..., vine şi Coşbuc, şi Macedonski, şi Petrache Liciu... O să fie vorbărie mare. Vezi să nu care cumva să lipseşti"... Haidade! Cum să absenteze un june cu mustaţă mijită-n tuleie de la o asemenea agapă, unde bărbaţi pe sprânceană şi "vorbăria mare" făceau casă bună.

Cei de prăpădeau nopţile acelor Bucureşti lipsiţi de radio sau televizor sau bordel luxuriant, se încumetau să cotizeze la ruleta sau baccaraua replicilor sau tăcerilor sau recitativelor unor persoane ilustre care, chiar dinaintea respiraţiilor lor sfielnice sau vanitoase, vehementau evenimente, respectiv istorie şi istorisiri. Haimanalele cu ştaif, vaccinate cu rude de prin etajele societăţii sau cu amici de prin etajele creatorilor, acei dezertori din ţarcul serilor/nopţilor mic-burgheze, puteau să pară, ochiului versat, croiţi din aceeaşi stofă cu dezertorii parlagii care, cu ceva minute cosmice anterior, îşi sacrificau paraua şi cumsecădenia civică ducându-se să-l asculte, să-i soarbă rimele altui "consumator, nu băutor" genial,

www.dacoromanica.ro

jupânului François Villon, prin tavernele Parisului... (Pauză de publicitate: "Şi nu e trăitor făr-de păcat.../ Ci omul viu doar din ispite-i tors/ Şi să trăiesc cât veacul nu-s de piatră,/ Şi nimeni nu e sigur de întors.../ Am scris acum această Adiată:/ În numele lui Dumnezeu cel sfânt/ Şi-al maicii prea curată-n veci, Maria,/ Las faima mea de om pre-acest pământ,/ Ce singură îmi este bogăţia,/ Şi semnul de boier de pe blazon,/ Eu i le las – acum pe toate-acestea,/ În cinstea lui să-mi meargă vestea,/ Prea bunului jupân Guillaume Villon"...).

Gurmeţii păşeau, în definitiv, printre ciubotele şi pilaştrii protipendadei spirituale a României şi-şi frecau jiletcile şi aburul respiraţiei de statuile vii băutoare, nu beţivane, ale câtorva guvernatori ai jovialităţii locale, de sorginte latină-bizantină-slavă... Ei, gurmeţii spiritului tranşant, învăţau să-şi scoată chipiele în faţa băutorilor şi să-i ignore pe robiţii bahici. Căci, vorba ceea, "Dumnezeu a dat drept omului să fie prost... cu o singură condiţie: să nu abuzeze de acest drept!..." Trece de la sine înţeles că prin Gambrinus-ul lui Caragiale nu călcau clienţii răpciugoşi, acei muşterii de bombe imunde, văcsuite cu sudori şi menstre şi unde, la varice, prostimea azvârlea pe gâtlej câte un ţucal cu poşircă... Acolo, la Gambrinus, un Costică Costa-Foru îşi permitea să-l recomande stihuitorului Coşbuc pe-un anume Ionel Băjescu-Oardă, ins de teatru şi de voce muzicală, astfel încât clientul tinerel şi sfios ca o novice de mănăstire, printre halbe înspumate, a putut să se bucure de omagiul unui Bădiţa Gheorghe, cum i se zicea lui Coşbuc de către apropiaţi: "... Te-am auzit adineauri cântînd o şansonetă franţuzească şi acum o muzică a dumitale cu bănuitoarele mele cuvinte, şi te urmăresc de la începutul dejunului..., bei foarte frumos... Câţi ani ai?" *Bănuitoarele mele cuvinte* reprezentau cunoscutele versuri ale poemei coşbuciene purtând titlul "Vinul, cântecul, femeia", enumerare ce copia principiul nemţesc încapsulat în formula "Wein, Weib und Gesang".

www.dacoromanica.ro

Nu-i lipsit de interes, barem unul *patriotic*, să fie sustrase acele spice lirice ale bădiţei Coşbuc – fondul muzical ca atare aparţinea haiducului conviv Băjescu-Oardă, sonorităţi pierdute pentru totdeauna din pricina penuriei oficiale de aparate de înregistrare-redare (firma Columbia, îngrijitoare şi de discuri pentru gramofoane, nu-şi exporta şi *secretele*):

"...Traiul când ţi se urăşte,/ Bea, cu vinul te-nfrăţeşte!/ De te-apasă-o grijă grea,/ Nu te plânge, taci şi bea!.../ Iar vreun dor de te frământă,/ Ca să te mângâi, tu cântă!.../ Cântă până-n zori, de foc,/ Până-o sta soarele-n loc!/ Când necazul te pândeşte,/ Lasă totul şi iubeşte!/ Trei aceste leacuri sunt/ Sufletului pe pământ..."

...Majestatea sa, Mihai I, fostul suveran al României Mari, ar putea să parafeze cu înalt sigiliu mărturia că i s-a adus la cunoştinţă, în pruncie sau adolescenţă, de către Mareşalul Curţii Regale, că un anume Ion Luca Caragiale ţinuse, efemer însă cu lustru, berăria Gambrinus, undeva taman prin spatele Palatului Regal. Desigur, ar fi o recunoaştere (sau recunoştinţă...?) pur formală. Dar **câte alte** recunoaşteri/ recunoştinţe s-ar mai reuşi culege în prezent de la *cei de-o seamă* cu epoca aceea, când un Caragiale, când un Coşbuc şi desigur alţi artişti consemnaţi pe frontispiciul spiritualităţii naţionale, conviețuiau la Bucureşti şi spre a delecta, dirija, povăţui, reprezenta pe urmaşii urmaşilor lor, de-a pururi...?!

Fie vipie de vară, fie şfichi de ger, bucureştenii de la parterul urbei conviețuiau cu speranţa-n sân, pendulînd între *Taica Lazăr* (... străbunicii ştiu de ce...) şi biserica din colţ şi cârciuma atârnată de glezna lor precum biloaiele anexate cătuşelor de ocnaş emerit. Abuzul de metehne e numit de cugetători prostie, numai că prostia nu-i numită de aceiaşi cugetători ca fiindu-le şi lor, când şi când, afină. Momentan, a remaia răbojuri despre verile urbei e totuna cu a vorbi în dodii despre delir. Apăsarea invizibilă a verilor desfăcea tot

www.dacoromanica.ro

omul din încheieturi, sleia ligamentele, aburca respirația, silicona porii năduşelilor, năclăia călcătura zveltă, descleia genitalele întrebuințate prost... La clavecinul sau pianoul timpilor de-atunci, cronicarul ar fi consemnat, silit de agie dar şi sub acoperişul jurământului pe Biblie, că, lovite de săgeţile toride ale lunii lui Cuptor, pavimentul, dalajul, macadamul, pământul descărnat al ulițelor mărginaşe fixau, în retina *"chiriaşului grăbit"* ce n-avea succes în elanul său plimbăreţ, o *fata morgana* plăsmuită din cohorte de reptile care se zvârcoleau înfometate şi turme de musculiţe parazite zbârnîind ca nişte gloanţe sub irişii aiuriţi de caniculă. Momentan – în schimb –, a remaia răbojuri despre iernile urbei e totuna cu a descifra tradiţii sau obiceiuri de prispă, de balcon, de altar, de candelabru, de uliţă pavată cu omătul ascunzător de toate relele pricinuite de şleahta edililor mai mereu indiferenţi.

La cumpăna dintre ani, oricare vor fi fost aceştia, colindele zburătăceau peste nămeţii pufoşi ca pântecul vădanelor cobzarnice (... de parcă numai dânsele vor fi fost cobzarnice...). Estimp, bântuia implacabil epidemia de globule chihlimbarii prin pocale şi cupe, o contagiune majoră lăţită avantajos între ajunul Crăciunului – ba chiar c-o aşchie mai devreme, cam de la Ignat, când bunii gospodari îşi turmentau guiţătorii şi gâtlejul cu ţuici de alambic şi cu vinuri fecioare crescute şi şcolarizate prin uliţa pilduită ulterior cu amfetamina de Şoseaua Viilor, pe vremea când Bucureştii înţărcau multe terase cu ciorchini promiţători –, şi dincolo de Sfântul Ioan. Bicele pişcînd haotic văzduhul, clopoţeii (din metal flecar sau sustraşi dârlogilor unor trăpaşi de la drumul mare), buhaiul grohăind precum un ecou al tocmai-sacrificaţilor godaci, pocnitorile din carbid şi dinamită alegorice ale urătorilor bucurau spargerea în cioburi convexe-strălucinde a paharelor petrecăreţilor, fie aceştia Cristian sau Ştefan sau Vasile sau Ioan, firește, cu dubletele lor feminine. Numele astea sunt

www.dacoromanica.ro

rânduite de Calendarul Ortodox şi de pravila creştină să aţină calea credincioşilor de Bucureşti, de Valahie Mică sau Mare... Obrajii şi frunţile caste, purtînd mirul gerului şi bujorii vârstelor candide, de candelă pură, sorcoveau pentru un viitor totdeauna mai bun, mai ferice, şi pe gospodarul hapsân şi pe acela mărinimos, care, din zgârciul agoniselii se bucura a dărui şi celorlalţi, aşa cum sfătuit-a şi Fiul Domnului... Toate aceste oneste obraze de copilaşi, când intonau cuviincios "Steaua sus răsare ca o Taină mare...", ei defapt murmurau prin taina sufletului lor gingaş şi vorbe mai adulte, dintre-acelea prin care toţi cei de-o suflare românească, valahi oieri şi valahi ingineri, cerebrau şi pe Sfântul Eminescu, atingîndu-i poala împărătească de Poet şi Sihastru: "La steaua care-a răsărit/ e-o cale-atât de lungă,/ că mii de ani i-a trebuit/ luminii să ne-ajungă...// Poate de mult s-a stins în drum,/ în depărtări albastre,/ dar raza ei abia acum/ luci vederii noastre..." Puţine zămisliri ale cugetului românesc, european chiar, ajung să se măsoare cu aceste imponderabile totuşi adevărate stihuri, pe care, e de presupus, înşişi cei Trei Crai asistenţi ai Naşterii Mântuitorului s-ar fi mulţumit să le cunoască şi să I le aşeze, plocon şoptit, pruncului din ieslea cea săracă... Soborul stiharele somptuoase ale zilei de ieri, ale zilei de azi, ar putea să ridice osană de smerit omagiu şi respect al Fiinţei Naţionale (tot aşa cum cuviincios s-a hotărnicit **înfiinţarea întru sfinţenie** a bunului de aprig domnitor Ştefan cel Mare, cel Sfânt,) şi acestui Eminescu Mihai, rechemat de toţi, cu melancolie anual reînviată, măcar la 15 Gerar, când a fost să fie născut ultimul mare romantic al Europei şi sigiliu al sufletului valah.

Din surse autorizate să mintă pe-oricine de la obraz taman s-au fost auzite nişte vorbe de clacă şi din cimitirul logicii curente, anume că s-au schimbat obrajii şi fruntea din *Capul* trebilor dinăuntrul şi din afara ţării. Regele a murit, trăiască

www.dacoromanica.ro

regele! ar exclama papistașii dintre bucureșteni. Schimbarea regilor, bucuria proștilor! ar exclama puiandrii lui Caragiale, ortodox de Athos și mizantrop de Berlin, acolo unde berea i-a curs gârlă dar nu i-a mai curs și-o "Dâmboviță apă dulce, cin' te bea nu se mai duce..." Nu se mai duce la culcare? Nu se mai duce la "găina bătrână cu zeamă bună" din ograda vecinului? Nu mai murmură prin stații "du-mă-acasă, măi tramvai"?... Aiurea. Armonia creștină cu vecinul de așternut sau de prispă se câștiga anevoie și se pierdea lesne. Scripcarii, cobzarii, naiștii, zumzăitorii din frunză sau din țambal guraliv, în genere toți cu ureche muzicală și țipuitori pe-o gamă, două, se buluceau să bulbuce ori stă stivuiască, zgribulit, prin timpanele creștine de sărbătoarea sângelui primenit, atunci, la schimbarea lui Vodă și a anilor buclucași, versuri și versete de mahala cinic de zâmbăreață, texte sacre profanate sau texte profane cu pretenții de enciclică, parcă juruite unui panglicar cu șiș și hemoglobină de rișcar surprins cu zarurile măsluite cu plumbul întruna câștigător. Mahmurii, neduși la biserică, chefliii sau cuconetul de Popa Tatu ori Hala Traian își îndulceau stenahoriile cu zaharina unor ziceri prăpăstioase dar *muzicale*; isonul fonfăit, fleșcăiala flendurită de soliștii minutului, adumbreau bâzdâcul și sastiseala semnatarilor cu laba gâștei în condica vieții:

"Rică s-a lăsat pe vine și s-a-ntins pe îndelete rezimat de un perete./ Craii toți, de bucurie, se făceau că îl îmbie./ – Spune, bă, tot te mai doare? / El tăcea cu ochii-n zare./ – Vrei, Rică, să joci barbutul?/ Dar el tot făcea pe mutul./ Una, cum dădea să-l frece,/ a țipat – că era rece./ Și când a sosit Salvarea/ din el mai ardea țigarea.// Bate vânt, lacrimă pică/ după inima voinică!/ Plânge-l inimă amară,/ că s-a dus în primăvară/ ca o apă d-a ușoară" (proslăvea un rapsod secundele de glorie derbedeină proslăvite și de-un Garcia Lorca, c-un minut mai nainte...)

Hm, bucureșteni de viță și bucureșteni de tranzit desenau

www.dacoromanica.ro

pe filele văzduhului versuri zimțoase și mustoase ca o țâță nou-născătoare, ce se psalmodiau languros ori vehement, *"pe coarda razachie"*, cu iubire elegiacă pentru zăbava orientată de sfântul cel urmărit cu buricul degetului mare pe slovele însemnate în Calendar: Sf. Ierarh Vasile cel Mare, Sf. Silvestru, cuviosul Petru Stegarul, cuviosul Teoctist, cuvioasa Sinclitichia, Botezul Domnului *Boboteaza,* Soborul Sfântului Prooroc Ioan Botezătorul și Înainte Mergătorul Domnului...

Bucureștii Valahiei Mici, ai Valahiei Mari au tot ales (... vor tot alege?...) între Rică Venturiano și Rică, fante de Giulești, între panglicarii palavragii și boxangiii cu nări tumefiate, între mincinoșii cu zeamă de surâs curgându-le pe musteață precum supa din rodii semețe și cei cărora le zemuiesc buzele amfibii a supă de corcodușe necoapte. Bucureștenii vor fi câștigat, continuu, prin urmare, dacă nu un trai mai omenos, barem un plus de experiență întru neîncredere, zeflemea, dezamăgire, plictis; poate că și de aceea tot mâncau, tot beau, tot glumeau, tot se sărutau, tot se înveseleau și, pardon, se acuplau nărăvaș – în cele din urmă aproape indiferenți care grec, turc, rus, arab, armean, gitan, neamț sau Euro-sultan se-nchipuia pașă peste ombilicul Valahiei Mari, care a fost să ne fie și să ne dăinuiască. Bucureștenii nu s-au sufocat sub poala dogoritoare de țechini, de ruble, de drahme, de koroane a nimănui. Lăcrimau, doar, auzindu-și imnul valah sau când călcau țărâna atotcuprinzătoare sau când pândeau zbaterea solzoșilor la copcă sau din oja undiței sau când fulguia zbenghiuri de vertij canicula bărăganului peste obrajii lor trudiți sau când ciocneau, repetat, un țoi de altul la *pomana porcului*... Un pumn de minute ale istoriei păgâne le-au înghițit cu noduri, nimeriți sub condurii grosolani ai unor hrăpărețe cumetre biruitoare vremelnic. Intriga și zavistia, cuceritor frazate prin tratatele diplomaticești, dintre capii studioși ai gintei și capii *tacticoși* ai oștilor și pândarii vicleni ai politichiei de azi pe mâine au denaturat permanent

www.dacoromanica.ro

şi fatal – de la vlădică până la opincă – percepţia realităţii ca atare. Palatele, vilele, locuinţele ieftine, bulevardele, parcurile, spitalele, şcolile au avut de aşteptat îndelung până să fie bifate cu ştampilă rotundă de primării, de guvernanţi. Totdeauna, icosarii n-au fost îndestulători, totdeauna priorităţile se jucau la un barbut incendiar şi obscurizat, totdeauna promisiunile celor de la etaj, uneori şuşotite cu bâta celor de la parter, se ţineau greu, sau deloc. Fost-au justificări cu nemiluita. Fost-au misitificări cu toptanul. Estimp, urbea se lăţea, creştea, aluatul depăşea continuu marginile copăii; categoriile de doleanţe se multiplicau exponenţial. Cei care depreciau avertismentele, vârâţi sub cojocul hazului-de-necaz, convieţuiau în clipă, nu în durată, şi luau peste picior temeiul (e)stimării aniversare a faptelor de bine ale strămoşilor; ei doar ce se perpeleau în foi de viţă rostogolite-n smântână sau în sos de muştar impotent, pe care le sărbătoreau cu băbească de cramă din Vrancea şi murmurau descântece de râsu-plânsu, ecou al *"vocii patriotului naţionale"*: "Ieşea luna dintr-un nor,/ roşie ca un bujor,/ şi bătea un vânt de seară/ subţirel, pe ulicioară,/ ca un plânset în suspine..."

...Europa confraternă (sic), în tot acest timp, între zeci de rezbeluri fratricide, îşi ridica palatele şi catedralele şi fântânile şi casele de toleranţă şi digurile şi canalele şi pensioanele... Başca, Europa confraternă (sic), în tot acest timp, hălăduia peste meridiane şi paralele la mii de kilometri depărtare, tot evanghelizînd *sălbatici* şi sălbăticiuni şi îmblînzind *băi* de aur, de argint, de cafea-banane-ceai-iută-cauciuc... Iată de ce, stihuitorii cu suflet mare, cetăţeni ai universului, ritmau indicaţiile seismografului istoric, iar cei cu timpanul şcolit le purtau mai departe mesajul: "E foarte uşor să strâmbi din nas,/ dar ceasurile trec peste noi cu tancuri blindate,/ ele nu ne întreabă dacă ne place ori ba mirosul de iuft,/ mitraliera şi bombardamentul". Ei bine, cei care nu sechestraseră suficientă ***muzică***-n suflet încât să-şi facă viaţa să cânte din toate

www.dacoromanica.ro

încheieturile, riscau să nu le ajungă îmbierea unui eremit-provincial de București: "Te uită cum ninge Decembre,/ Spre geamuri, iubito, privește – / Mai spune s-aducă jăratec/ Și focul s-aud cum trosnește.// Și mână fotoliul spre sobă,/ La horn să ascult vijelia,/ Sau zilele mele – tot una – / Aș vrea să le-nvăț simfonia.// ... Eu nu mă mai duc azi acasă – / Potop e-napoi și-nainte,/ Te uită cum ninge Decembre.../ Nu râde... citește 'nainte". Riscau chiar să le fugă de sub retină slovele unui suflet-candelabru lucid: "Ninge grandios în orașul vast cum nu mai este,/ Ning la cinematografe grave drame sociale,/ Pe când vântul hohotește-n bulevarde glaciale.../ - Dar cine poate să explice această tristă poveste?" (Fost-au bărbați capabili s-o ***explice,*** însă toți păreau virusați de acordul academic al predosloviilor cu antet și ștampilă rotundă...). Bărăganul trupului bucureștean pângărit de cutezanța speranțelor în mai bine, niciodată ofilite letal sub smogul vicisitudinilor, n-ar fi acceptat în ruptul capului să nu fie nins de Decembrie, de Ianuarie, de Februarie...

Înfrânți în Istoria Mare, cea împărătească și colonială, valahii ieșeau deseori câștigători în Istoria Mică prin bărbații lor de spirit și frumoși, prin femeile lor frumoase și de spirit. Altfel spus, păreau să îndeplinească briliant acel adagiu latin care și azi susură, "mens sana in corpore sano", nu mai puțin și idealul grec, ciupit de sihaștrii români ai Muntelui Athos și de sihaștrii Bucureștilor academici, cei tălmăcitori din elina lui Homer și a lui Platon, idealul frumuseții antice, încă reper în conștiința Uniunii Europene a Spiritului, zis kalokagathon. Zeii lor tutelari nu erau și ai grecilor, și ai latinilor, nici ai perșilor sau fenicienilor, zeii lor suiseră și coborâseră Kogaionul, zămisliseră Sarmizegetusa, cetatea-simbol cucerită doar prin trădarea de frate – trădare, din nefericire, specifică, chiar emblematică Istoriei Mici. Zeii lor tutelari, de luni până duminică, tot așa an după an, singuri se uimeau de opera pe care tot singuri și-o măguleau cu priviri țanțoșe, pofticioase:

www.dacoromanica.ro

bărbaţii de spirit şi frumoşi, femeile frumoase şi de spirit. Astfel că, dincoace de invidii şi encomioane, legendele şi miturile locale cântau distinct în corul mondial, pe mai multe voci, la mai multe instrumente, unele suficient de specifice (...*"sara pe deal buciumul sună cu jale"*...). Istoria Mică nu era cinică, precum Turnul Londrei, şi nu inventase ziduri de Bastilie şi ghilotine sadice pentru adversarii cugetului liber. Istoria Mică recicla constant privilegiul Fecioarei Maria raportat la barocul senzual al Magdalenelor/Mesalinelor de dincolo de fruntarii. Istoria Mică din afara şi dinlăuntrul supranumitului Petit Paris de Dâmboviţa făta ciobănescul mioritic şi ciobănescul ipochimen genial, numit şi Caragiale (unele cronici cărturăreşti l-au apelat Caragiani, să le fie de bine!).

Dezafectat de povara tiroidală a bulelor şi enciclicelor papale, de tirania pompos multiculturală a discursului Urbi et Orbi, murmurat stereofonic din balconul celui mai înstărit stat omenesc, Vaticanul – ciobănescul mioritic de Bucureşti lătra şi se gudura şi mârâia şi se zbenguia, ad hoc pişicher pehlivan poltron, printre şi pe lângă încălţările scumpe europeneşti, deoarece originea şi instrucţia l-au sfătuit permanent că a fost să fie zămislit "la mijloc de bine şi de rău", cum nimerit i-a lipit eticheta un matematician poet (...e-un pleonasm aici?...), amorezat de nemţoaice, fustangiu de geniu şi ştab emerit de cafenea şi crâşmă cosmopolită, dar mai cu seamă întemeietorul Şcolii de tălmăcire şi adulare a celuilalt ilustru Caragiale, Matei(u). Dinastia lor a ilustrat etajul superior al spiritului locului şi localului muntenesc. Cum e ştiut, mai cu seamă de către gurmeţii traiului rafinat, bucătăria, arta culinară a unei ţări îi acoperă obrazul, adică faţa de masă, cu bucatele şi licorile şi ambrozia şi aroma unor obiceiuri specifice. De-aceea, nu o dată, arta culinară a unei ţări, a unui oraş cât o ţară, precum Bucureştii, merita constant să fie adulmecată, degustată şi răsplătită cu vorbele de duh, cu poezia prozei cotidiene, mijite de bărbaţii săi de spirit

www.dacoromanica.ro

şi frumoşi, de femeile sale frumoase şi de spirit. Regizorii şi actorii Istoriei Mici s-au încumetat, atunci şi întruna, să glazureze talerul cu piftie, cu somon, cu purcel de lapte, cu caracatiţă în aspic, cu ardei umpluţi cu voie bună, cu sarea şi piperul care-i făceau picanţi şi pitoreşti. Regizorii şi actorii Istoriei Mici, totuşi ai unei istorii necesare – una lipsită de bogăţia asigurată de-a lungul şi de-a latul secolelor cu mitraliera, cu iataganele, cu tancul, cu feştila pâlpâitoare şi sângeroasă a Bibliei atotjustificative...; dar una promiţătoare de alte bogăţii: ale glumei, ale snoavei, ale tăcerii meditative, ale bancului ritmat, ale pamfletului multicolor, ale cântecului de pahar pe jumătate plin, pe jumătate gol... şi ale dragostei rimate de feciorii viguroşi ai stirpei şi de fecioarele fierbinţi-gimnaste ale stirpei... Pentru aceia/aceştia, se poate oricând, azi-mâine, ridica o cupă aprobându-le, cu sigiliu de vrăjitoare nomade, voia bună şi viitorul dansat de pruncii şi pruncuţele care înmiresmau cu arome de lapte cast căminele gospodarilor de Bucureşti, de România, de Istorie Mică, urîndu-le să-şi strângă necurmat la piept iubirile, că n-aveau să aibă prea multe vieţi la îndemână.

...De secole, în unele cazuri – de milenii, artiştii (câteodată unii şi aceiaşi cu zidarii analelor şi istoriilor secrete...) şi-au tras turta pe spuza unei voluptăţi deosebitoare, anume ***consemnarea*** ridicării şi decăderii şi renaşterii unor mari aglomerări urbane. Cronicarul paginilor de mai sus s-a simţit, de bune decenii, excedat de aplombul cumsecade al virtuozilor, pictori, sculptori, muzicieni dar mai cu seamă scriitori, cosemnatari pe răbojul faimei unor nuclee urbane care, **şi graţie lor**, şi-au cusut epoleţii de a fi fiind faimoase. Tot de bune decenii, cronicarul s-a dumirit că rezistenţa peste vreme, peste vremuri a respectivelor *consemnări* s-a zidit complementar: artiştii penelului, daltei, clavecinului, creionului fost-au înşişi arhitecţi inspiraţi, dar şi citadelele

www.dacoromanica.ro

nemurite de aceştia erau însele (istoric, politic, economic, militar) importante. A enumera aici şi acum capitalele nemurite de aceştia ar fi fastidios şi, într-o măsură, redundant. Cel puţin pentru gurmanzii şi gurmeţii artelor. La fel cum, a eluda subiectul, e totuna cu a nu recunoaşte frăţietatea meritelor artistice şi istorice, deopotrivă ispititoare şi dăinuitoare.

Bucureştii nu sunt ***faimoşii*** planiglobului (precum Roma, Parisul, Londra ş.a.) nu neapărat fiindcă nu au fost să le fie faimoşi cronicarii. Complementaritatea afirmată anterior se susţine, în cazul Capitalei române, cu vârf şi îndesat. Coloniştii globului, fenicieni sau elini sau romani sau vikingi, urmaţi de atâţia alţii mai albi, mai creoli, mai galbeni, au luat întreg caimacul faimei universale şi şi-au plătit într-un fel sau altul pe acei poeta vates, nelipsiţi de la festinul victoriilor glorioase de oriunde şi de oricând... (Desigur, au fost şi străvechi *capitale* abandonate de interesul public, prin Orientul Mijlociu, prin China, prin Mexic, prin miazănoaptea Americii de Sud sau a Africii...). Până acum două secole, în definitiv, Bucureştii fură doar un popas amplu pentru diligenţe şi alaiuri domneşti nu de puţine ori descalificate *"în ziua următoare"*... Voievozii clăditori s-au fost clătinaţi permanent de seismul intereselor intestine contradictorii, astfel că urbea a reprezentat un provizorat amplu dar tremurător de clădiri, de adăposturi, de biserici, de hanuri, de crâşme, de comerţ ambulant, de mănăstiri şi şcoli eclesiastice... Nemaipunînd acum la socoteală pe voievozii tranzitorii, cupizi şi inflamaţi de morbideţea egoismului (într-asta, egoismul e sinonim cu setea-de-putere) intratabil. Statalitatea statornicită şi secularizată a teritoriului muntenesc, în mistuirea necruţătoare a mileniilor, e de dată recentă – în fond, nu pot fi acuzaţi Homer sau Tukidides sau Titus Livius că n-au *înregistrat* o anecdotă sau o legendă despre o cetate căreia, hm, nici nu-i fuseseră puse *fundaţiile*.

Ceea ce este trist, poate chiar nemilos, ţine de aceea că, atunci când în sfârşit şi-au clădit sinele, particular, pitoresc,

www.dacoromanica.ro

inconfundabil, Bucureştii deja întârziaseră nepermis la agapa notorietăţii; este greu, este injurios să se uite că, odată ce, odinioară, *toate drumurile duceau* la *Roma*, rebegită apoi într-un minuscul oraş medieval (de la peste două milioane de cetăţeni pe care-i suportase în antichitatea târzie, o populaţie fulminantă pentru acei timpi) dominat cras de Veneţia, Genova, Florenţa, cetatea eternă ar fi putut, ar fi meritat să fie omisă vreodată de cronicari, de artişti, de eruditi, de globe-trotters... Situaţia se potriveşte, cumva, şi Atenei sau Alexandriei egiptene sau Bagdadului califilor... Ceea ce se cheamă azi geo-politică reprezintă în fapt plasturele peste o rană imutabilă a omenirii: ***voinţa de putere***. Abia unele segmente ale elitelor sau ale turiştilor nărăviţi localizează perfect Bucureştii, astăzi încă, pe buza mileniului al treilea după Cristos. Mărturie stau, din nefericire, înseşi gafele unor distinse obraze politiceşti europene şi transatlantice, care-şi permit să confunde oraşul, mârâind o engleză sau o spaniolă suburbiale, cu alte *destinaţii*!... Dar incultura acestor funcţionari *publici* nu-i singura vinovată. Traficul autohton mărunt şi ocazional cu Istoria Mare, doar în parte justificat, a nutrit premisele unei notorietăţi strâmbe şi fastidioase. Nimeni nu are de ce să pretindă că ***babilonia*** actuală a Capitalei se conjugă în vreun fel cu străbunul Babylon oriental. Cu totul alte sălaşuri locale, respectiv de pe ***teritoriul*** Valahiei Mari, vor fi fost contemporane (şi atât!) cu Roma *tuturor drumurilor.*

Dacă o îngâmfare peste margini e stricăcioasă în imediat şi viitorime, nu mai puţin şi o modestie comodă (şi violentă, câteodată, sau cu coada-ntre picioare, câteodată). Oare şi-au dibuit Bucureştii cronicarii potriviţi ***amploarei*** lor? Oare şi-au găsit cronicarii o urbe potrivită ***amploarei*** lor?...

Ianuarie 2008, la Bucureşti, România, Uniunea Europeană

www. întotdeaunanoişiaici. ro

www.dacoromanica.ro

www.dacoromanica.ro

ISBN 978-973-8369-39-9